

ข้อเสนอ

การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
ในชั้นเจ้าพนักงาน
และกฎหมายว่าด้วยกองทุนยุติธรรม

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)

สารบัญ

	หน้า
➤ สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน	๑-๓
➤ ข้อเสนอต่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในชั้นเจ้าพนักงานและกฎหมายว่าด้วยกองทุนยุติธรรม	๔-๒๐
๑. ความเป็นมา	๔
๒. ความเห็นต่อแนวคิดแนวทางการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา	๔
๓. การดำเนินงานในการจัดทำข้อเสนอ	๑๐
๔. รายชื่อคณะทำงานโครงการขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา	๑๗
➤ ข้อเสนอต่อการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (การจับกุม ควบคุมตัว ชัง ปล่อยชั่วคราว สอบสวน ชันสูตรพลิกศพ และไต่สวนมูลฟ้อง)	๒๑-๓๖
๑. ความสำคัญของปัญหา	๒๑
๒. หลักการและแนวคิดในการปฏิรูป	๒๔
๓. ความเห็นและข้อเสนอแนะ	๒๖
➤ บันทึกหลักการและเหตุผล ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (การจับกุม ควบคุมตัว ชัง ปล่อยชั่วคราว สอบสวน ชันสูตรพลิกศพ และไต่สวนมูลฟ้อง)	๓๗-๕๔
๑. หลักการ	๓๗
๒. เหตุผล	๓๘
๓. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. (การจับกุม ควบคุมตัว ชัง ปล่อยชั่วคราว สอบสวน ชันสูตรพลิกศพ และไต่สวนมูลฟ้อง)	๔๐
➤ ตารางเปรียบเทียบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. (การจับกุม ควบคุมตัว ชัง ปล่อยชั่วคราว/สอบสวน/ชันสูตรพลิกศพ/ไต่สวนมูลฟ้อง)	๕๕-๑๐๑
➤ ข้อเสนอต่อการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (การฟ้องคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ – Anti SLAPPs Law)	๑๐๒-๑๐๘
๑. ความสำคัญของปัญหา	๑๐๒
๒. หลักการและแนวคิดในการปฏิรูป	๑๐๔
๓. ความเห็นและข้อเสนอแนะ	๑๐๖

สารบัญเอกสาร (ต่อ)

	หน้า
➤ บันทึกหลักการและเหตุผล ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ...) พ.ศ. (Anti SLAPPs Law)	๑๐๙-๑๑๒
๑. หลักการ	๑๐๙
๒. เหตุผล	๑๐๙
๓. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. (Anti SLAPPs Law)	๑๑๑
➤ ตารางเปรียบเทียบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. (Anti SLAPPs Law)	๑๑๓-๑๑๗
➤ บันทึกหลักการและเหตุผล ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (Anti SLAPPs Law)	๑๑๘-๑๒๑
๑. หลักการ	๑๑๘
๒. เหตุผล	๑๑๘
๓. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่...) พ.ศ. (Anti SLAPPs Law)	๑๒๐
➤ ตารางเปรียบเทียบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (Anti SLAPPs Law)	๑๒๒-๑๒๕
➤ ข้อเสนอต่อการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘	๑๒๖-๑๓๒
๑. ความสำคัญของปัญหา	๑๒๖
๒. หลักการและแนวคิดในการปฏิรูป	๑๒๗
๓. ความเห็นและข้อเสนอแนะ	๑๒๘
๔. ข้อเสนอต่อโครงสร้างของสำนักงานและการช่วยเหลือทางกฎหมาย	๑๓๑
➤ บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.	๑๓๓-๑๔๗
๑. หลักการ	๑๓๓
๒. เหตุผล	๑๓๓
๓. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.	๑๓๕
➤ ตารางเปรียบเทียบร่างความเห็นและข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	๑๔๘-๑๔๕

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)

Union for Civil Liberty (UCL.)

ความเป็นมา

ด้วยความปรารถนาที่จะเห็นการพัฒนาของสังคมไทยได้ก้าวรุดหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ เสมอภาคและภราดรภาพในหมู่คนไทยด้วยกัน การสร้างสรรค์และส่งเสริมให้แนวคิดด้านสิทธิมนุษยชนได้ซึมซับเข้าไปในวิถีชีวิตของประชาชนจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะบทเรียนในอดีตได้สอนให้เราตระหนักว่า “มีแต่การที่มนุษย์เคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์ และให้เกียรติซึ่งกันและกันเท่านั้น จึงจะนำมาซึ่งสันติสุขในสังคม

เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๖ นักศึกษา นักวิชาการ ทนายความ และประชาชนจากสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่ตระหนักในคุณค่าแห่งสิทธิและเสรีภาพ ได้ร่วมกันก่อตั้ง สสส. ขึ้นในนาม “สหภาพเพื่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน” ทั้งนี้เพื่อให้เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือและพิทักษ์สิทธิเสรีภาพให้กับประชาชนผู้ถูกละเมิดขั้นพื้นฐาน และเพื่อเผยแพร่แนวคิด ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนประชาชนทั่วไป

สสส. ได้ดำเนินกิจกรรมในการพิทักษ์ และส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชนตลอดมา เช่น การบริการอรรถคดี เผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมาย ผลิตและจำหน่ายเอกสารสิทธิมนุษยชนที่มิเป็นธรรม สนับสนุนการรวมกลุ่มของประชาชนเพื่อพิทักษ์ปกป้องผลประโยชน์อันพึงมีพึงได้ ฯลฯ

วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖ สสส. ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเป็นสมาคม จึงเปลี่ยนชื่อจากสหภาพเพื่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน มาเป็น “สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)”

วัตถุประสงค์

๑. ศึกษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย
๒. ให้บริการโดยทั่วไปเพื่อจัดการสิทธิเสรีภาพของประชาชน
๓. ร่วมมือและประสานงานกับองค์กรหรือสมาคมอื่น ที่มีวัตถุประสงค์สอดคล้องกัน
๔. ส่งเสริมให้ประชาชนตามท้องถิ่นต่าง ๆ ทิวาราชาอาณาจักร ได้ตื่นตัวในเรื่องสิทธิเสรีภาพ ทั้งนี้เพื่อกระจ่ายความคิดและการปฏิบัติออกไปถึงระดับท้องถิ่น
๕. วางมาตรการและการดำเนินการพิทักษ์สิทธิเสรีภาพ
๖. คัดกรองสิทธิผู้บริโภค อนุรักษ์และพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนส่งเสริมสิทธิของประชาชนในด้านนิเวศวิทยา

หลักการในการดำเนินงาน

๑. สมาชิกภาพเป็นการเข้าร่วมกันโดยความสมัครใจในฐานะเอกชนไทย
๒. เป็นองค์การเอกชน ดำเนินงานของตนโดยอิสระ
๓. ไม่มีฐานะเป็นตัวแทนหรือปากเสียงหรือผลประโยชน์ของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ หากปฏิบัติหน้าที่เพื่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยทั่วไป
๔. เป็นกลางทางการเมือง กล่าวคือ ไม่เป็นเครื่องมือเพื่อการแสวงหาอำนาจ หรือสนับสนุนกลุ่มการเมือง หรือกลุ่มผลประโยชน์ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดโดยเฉพาะ

กิจกรรม – งานของ สสส.

งานรณรงค์ ดำเนินการรณรงค์ปัญหาสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ เช่น การยกเลิกโทษประหารชีวิตประเทศไทย การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

งานศึกษาวิจัย สสส. จัดให้มีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนด้านต่าง ๆ และการแสดงทัศนะต่อประเด็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน แล้วนำเสนอเผยแพร่ ในรูปแบบแถลงการณ์ จดหมายเปิดผนึก รายงานสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนประจำปี

งานเอกสารสิ่งพิมพ์ สสส. ได้จัดทำหนังสือรายงานการศึกษาโทษประหารชีวิต รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชน หนังสือเล่ม เพื่อเผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสารตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่ สสส. จัดขึ้น

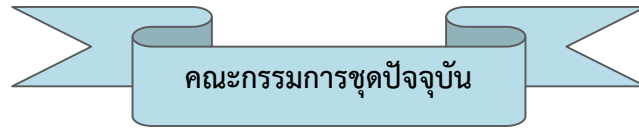
งานเสริมความรู้ทางกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญ อนุสัญญา และกติการะหว่างประเทศว่าสิทธิมนุษยชนและกฎหมายให้แก่ผู้ใช้แรงงาน เกษตรกร และประชาชนทั่วไป เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานและสามารถนำหลักปฏิบัติและข้อกฎหมายไปใช้พิทักษ์สิทธิของตนได้อย่างเหมาะสม

งานบริการช่วยเหลือทางกฎหมาย มีทนายความอาสาสมัครเพื่อคอยให้คำปรึกษาแก่ประชาชนและช่วยดำเนินคดีให้กับผู้ด้อยโอกาสที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยรวม

งานส่งเสริมการรวมกลุ่ม สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มของเกษตรกร กรรมกร ทนายความ นักวิชาการ และประชาชนทั่วไป เพื่อเข้ามาร่วมกิจกรรมในการพิทักษ์ปกป้องสิทธิมนุษยชน นักต่อสู้ของชุมชน

งานประสานงาน มีการประสานงานกับบุคคลสถาบันการศึกษา องค์การด้านสิทธิมนุษยชนทั้งในและต่างประเทศทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อร่วมกันส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชน

งานสมาชิกสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมด้านการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในปัญหาและแนวคิดสิทธิมนุษยชนให้กับสมาชิกของ สสส. เพื่อให้สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมของ สสส. มากขึ้น

นายนิกร	วิสเพ็ญ	ประธานกรรมการ
นายรัชฎา	มนุรัชฎา	รองประธานคนที่ ๑
นายกวิน	ชุตินา	รองประธานคนที่ ๒
นางไพรัตน์	จันทร์ทอง	กรรมการฝ่ายการเงิน
นางสมศรี	หาญอนันตสุข	กรรมการฝ่ายทะเบียนและสมาชิก
นายนิวัติ	แก้วล้วน	กรรมการฝ่ายกฎหมาย
นางสุนทรี	แข่งกิ่ง	กรรมการ
นางสาวศยามล	ไกรยวงศ์	กรรมการ
นายสันติชัย	ชายเกตุ	กรรมการ
นางสาวจันทร์จิรา	จันทร์แผ้ว	กรรมการ
นายบรรเจิด	สิงคะเนติ	กรรมการ
นางนิตยา	หว่างไพบูลย์	กรรมการ

สำนักงานติดต่อ

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.) Union for Civil Liberty (UCL.)

๑๐๙ ซ.สิทธิชน ถ.สุทธิสารวินิจฉัย แขวงสามเสนนอก

เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๒๐

โทรศัพท์ ๐-๒๒๗๕-๔๒๓๑-๒ โทรสาร ๐-๒๒๗๕-๔๒๓๐

Email: uclthailand@gmail.com

ข้อเสนอต่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาใน ชั้นเจ้าพนักงานและกฎหมายว่าด้วยกองทุนยุติธรรม

ข้อเสนอต่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในชั้นเจ้าพนักงาน และกฎหมายว่าด้วยกองทุนยุติธรรม

๑. ความเป็นมา

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.) เป็นองค์กรเอกชนด้านคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ได้ก่อตั้งขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๖ ซึ่งประกอบด้วยเครือข่ายของทนายความ องค์กร และประชาชนที่มีบทบาทในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้กับประเทศไทย มีความเห็นร่วมกันว่าประเทศไทยจำเป็นต้องมีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อให้มีการบังคับใช้ทางกฎหมายในการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนได้อย่างแท้จริง

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชนเห็นว่าประเด็นสำคัญของการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและแผนปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา มี ๒ ประเด็น คือ

๑) การปฏิรูประบบการดำเนินคดีอาญาขึ้นก่อนฟ้องคดีหรือชั้นเจ้าพนักงานซึ่งเป็นกระบวนการยุติธรรมก่อนการดำเนินคดีอาญา เพื่อคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนไม่ให้ผู้บริสุทธิ์ หรือเหยื่อเข้าสู่กระบวนการดำเนินคดีอาญา

๒) การปรับปรุงระบบการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ซึ่งจะปลดภาระของประชาชนและภาระของหน่วยงานของรัฐที่ต้องสูญเสียทั้งเวลาและงบประมาณเป็นจำนวนมากในชั้นก่อนการดำเนินคดีอาญา

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน ได้ร่วมกับเครือข่ายประชาชน เครือข่ายทนายความ เครือข่ายนักวิชาการ และเครือข่ายองค์กรสิทธิมนุษยชนร่วมจัดทำข้อเสนอปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในชั้นเจ้าพนักงาน และกฎหมายว่าด้วยกองทุนยุติธรรม โดยมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นในทุกอนุภูมิภาค โดยเครือข่ายที่กล่าวข้างต้นร่วมจัดเวทีและพิจารณาหลักการและเนื้อหาพร้อมกัน

๒. ความเห็นต่อแนวคิดแนวทางการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

๒.๑ ทำไมต้องปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา?

นายสมชาย หอมลออ (ทนายความสิทธิมนุษยชน และที่ปรึกษาสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)) กล่าวไว้ว่า

สาเหตุที่ต้องมีการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพราะในปัจจุบันการดำเนินการด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาขาดประสิทธิภาพ มีความล่าช้า ยุ่งยาก ซับซ้อน และเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก คดีล้นศาล คนล้นคุก มีการจับกุม คမ်းขังบุคคลเข้ามาสู่กระบวนการยุติธรรมโดยไม่จำเป็น มีการจับแพะซึ่งไม่ใช่บุคคลที่กระทำความผิดจริง ผู้เสียหายไม่ได้รับความยุติธรรม ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ประเด็นสำคัญคือมีปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในกระบวนการยุติธรรม ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นคือ การวิ่งเต้นจ่ายเงินให้ดำเนินคดีได้อย่างรวดเร็ว คนที่ทำความผิดกลายเป็นคนที่รอดพ้นจากความผิด ดังนั้นการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะต้องปฏิรูปทั้งระบบ คือ ๑) ปฏิรูปตำรวจ ให้ทำหน้าที่ในการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย

ของประชาชน และไม่รวมศูนย์อยู่ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ๒) ปฏิรูประบบงานสอบสวน โดยพนักงานสอบสวนต้องเป็นอิสระ เป็นมืออาชีพ และให้อัยการเข้ามากำกับดูแลการสอบสวน ๓) ศาลจะต้องมีลักษณะเป็นศาลในเชิง Active มีการพิจารณาคดีในลักษณะของการไต่สวน โดยที่ศาลสามารถค้นหาพยานหลักฐานเองได้ด้วย และ ๔) ขั้นตอนการบังคับโทษของกรมราชทัณฑ์จะต้องมีลักษณะการฟื้นฟูผู้ต้องขังหรือนักโทษ เพื่อที่จะไม่ให้โทษนั้นกลับไปกระทำความผิดอีก

๒.๒ แนวคิดการปรับเปลี่ยนโทษทางอาญาเป็นโทษทางปกครอง

ศ.ดร. บรรเจิด สิงคะเนติ (ผู้อำนวยการหลักสูตรนิติศาสตร์ดุสิตบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และกรรมการสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน) กล่าวว่า

การกำหนดโทษทางอาญา มีหลักเกณฑ์เบื้องต้นอยู่ ๔ ประการ คือ ๑) สิ่งที่จะกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญา คือ ความชั่วร้าย ส่วนใหญ่เป็น mala in se เป็นความผิดในตัวของมันเอง ๒) ความเสียหายหรือผลกระทบ หรือการกระทำนั้นมียันตรายในระดับสังคม ๓) ปฏิบัติการตอบสนองหรือความหวาดกลัวของคนส่วนใหญ่ในสังคมต่อการกระทำนั้น และ ๔) โทษทางอาญาไม่ควรจะมีผลร้ายมากกว่าสิ่งที่กระทำ จึงควรใช้หลักความได้สัดส่วนในการพิจารณา ดังนั้น การเปลี่ยนโทษทางอาญาเป็นโทษทางปกครองจะช่วยให้การลงโทษง่ายขึ้น ไม่ใช่การจำกัดเสรีภาพ เพราะประเทศไทยกำหนดโทษทางอาญาเพื่อกว่า Over criminalization จึงจะต้องลดทอนโทษทางอาญา (Decriminalization)

รศ.ดร. ปกป้อง ศรีสนิท (อาจารย์ประจำศูนย์กฎหมายทางอาญาฯ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) กล่าวว่า

มาตรการที่นำมาใช้เพื่อลดทอนโทษทางอาญาแบ่งออกได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ

- (๑) มาตรการทั่วไปที่เป็นกฎหมายแพ่ง เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค เป็นต้น
- (๒) มาตรการทางปกครอง เช่น พ.ร.บ.โรงงาน พ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติ พ.ร.บ.ควบคุมอาคาร เป็นต้น

ความแตกต่างของมาตรการทางปกครองกับโทษทางอาญาจะมี ๔ กรณี คือ

- (๑) ความรุนแรงที่ต่างกัน ซึ่งโทษทางปกครองจะเป็นการปรับเท่านั้น แต่จำคุกไม่ได้
- (๒) การบังคับคดีโทษทางอาญาจะต้องผ่านตำรวจ อัยการเพื่อส่งฟ้องศาล แต่โทษทางปกครองหน่วยงานของรัฐสามารถบังคับได้เลย
- (๓) โทษทางอาญามีการดำเนินคดีที่เปิดเผย แต่โทษทางปกครองไม่เปิดเผย
- (๔) โทษทางปกครองไม่มีลักษณะประจานคน ไม่มีประวัติอาชญากร ในขณะที่โทษทางอาญาเมื่อถูกลงโทษแล้วจะต้องถูกประจานว่าเป็นอาชญากร และบันทึกเป็นประวัติอาชญากรเพื่อเตือนสังคม

๒.๓ บทบาทอัยการในการแสวงหาข้อเท็จจริง

ดร.น้ำแท้ มีบุญสร้าง (อัยการจังหวัดสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือประชาชนตามกฎหมายจังหวัดกาญจนบุรี) กล่าวไว้ว่า

กระบวนการยุติธรรมที่ดีต้องบรรลุวัตถุประสงค์ ๒ ประการ คือ ลงโทษคนผิด และไม่ทำให้คนบริสุทธิ์ต้องได้รับความเดือดร้อน ซึ่งระบบอัยการจะต้องปรับปรุงเปลี่ยนจาก ‘พอพอง’ มาเป็น ‘มีพยานหลักฐานแน่นหนาเพียงพอที่จะได้มาซึ่งคำพิพากษาลงโทษ จึงค่อย ‘สั่งพอง’ ดังนั้นบทบาทที่สำคัญของอัยการที่สำคัญ คือ

(๑) ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

(๒) ปกป้องคนบริสุทธิ์ไม่ให้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

ตัวอย่าง ๖ ประเทศ ได้แก่ อังกฤษ อเมริกา ฝรั่งเศส เยอรมัน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ จะมีความคล้ายกันคือ ตั้งแต่เริ่มมีการจับ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องแจ้งไปที่อัยการทันที เพื่อให้อัยการมาตรวจสอบการจับกุม แต่หากเป็นเหตุอาชญากรรม เช่น ในท้องที่หนึ่งเกิดการฆ่ากันตาย เป็นต้น เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องแจ้งเหตุไปยังผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายปกครอง (ปลัด หรือนายอำเภอ) อัยการ และพิสูจน์หลักฐาน ซึ่งจะมีถึง ๕ หน่วยงานที่รับรู้เหตุ เมื่อหน่วยงานเหล่านี้รับรู้พยานหลักฐาน และเข้าถึงพยานหลักฐานด้วยกัน ก็จะไม่มีการใดหน่วยงานหนึ่งมีอิสระในการบิดเบือนข้อมูล ป้องกันการเอาเข้า เอาออก พยานหลักฐานที่ไม่สมบูรณ์ เพราะพยานหลักฐานที่สมบูรณ์จะนำมาซึ่งการตัดสินที่ยุติธรรม

๒.๔ แนวคิดการคุ้มครองผู้เสียหายกรณีความผิดเกี่ยวกับเพศ

นางสาวนัยนา สุภาพิ่ง (ที่ปรึกษากฎหมายมูลนิธิเพื่อสิทธิและความเป็นธรรมทางเพศ) กล่าวไว้ว่า

ระบบสอบสวนคดีอาญาความผิดเกี่ยวกับการละเมิดทางเพศ สิ่งที่ต้องปฏิรูปที่สำคัญ คือ ผู้เสียหายถูกละเมิดซ้ำในกระบวนการยุติธรรม กรณีต่างประเทศ ประเด็นสำคัญข้อแรกมีข้อยกเว้นว่า ‘ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือคดีข่มขืน เป็นข้อยกเว้นที่ผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์ แต่ภาระการพิสูจน์จะอยู่ที่คนที่ถูกกล่าวหา ต้องพิสูจน์ว่าเขาเป็นผู้บริสุทธิ์’ ข้อที่สองคือ จะต้องพิสูจน์ด้วยว่ามีความเสียหายทางด้านจิตใจ เกียรติยศชื่อเสียงเล็กน้อยเพียงใด และพนักงานสอบสวนต้องทำงานร่วมกับวิชาชีพอื่นๆ ด้วย เช่น นักสังคมสงเคราะห์ หรือนักจิตวิทยา เป็นต้น เพื่อให้การคุ้มครองผู้เสียหายได้อย่างสมบูรณ์ ข้อที่สามคือ คดีความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาจะอยู่ที่ ‘มายาคติว่าครอบครัวที่ดีต้องมีพ่อแม่ลูก’ เพราะฉะนั้นจึงมีแนวโน้มที่จะไกล่เกลี่ยและให้กลับไปอยู่กับความรุนแรงในครอบครัวต่อไป ในขณะที่บุคลากรที่ให้ความช่วยเหลือจะต้องเคารพการตัดสินใจ อย่าไปคิดแทน และอย่าเข้าใจว่าครอบครัวที่ดีต้องมีพ่อแม่ลูกเท่านั้น เพราะหากว่าตัดสินใจที่จะแยกจากกัน นั่นคือการยุติบทบาทพ่อแม่ลง แต่หน้าที่พ่อแม่ยังจะต้องทำร่วมกันอยู่ จนกว่าชีวิตจะหาไม่

๒.๕ แนวคิดการสอบสวนในคดีค้ำมนุษย์

นายปภพ เสียมหาญ (นักกฎหมายมูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา) กล่าวไว้ว่า

ปัญหาการทำความผิดค้ำมนุษย์ สิ่งที่สำคัญคือเรื่องการสอบสวนคดีค้ำมนุษย์ ปัจจุบันแรกก็คือเจ้าพนักงานสอบสวนจะมีปัญหาในเรื่องความรู้ความเข้าใจขององค์ประกอบความผิด เมื่อได้รับข้อเท็จจริงมาก็ไม่สามารถปรับให้เข้ากับกฎหมายได้ บางครั้งได้ข้อมูลมาแค่ส่วนเดียวก็จะสรุปการสอบสวน เพื่อดำเนินคดีกับคนในคนหนึ่ง ทำให้การดำเนินคดีไม่ครอบคลุมไปทั้งขบวนการค้ำมนุษย์ได้

ปัจจัยที่สองคือ หลายคนคดีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ไม่ได้ถ่ายทอดข้อเท็จจริงให้กับพนักงานสอบสวนได้อย่างครบถ้วน ซึ่งสาเหตุสำคัญมาจากอุปสรรคทางด้านภาษา เพราะผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ส่วนใหญ่เป็นชาวต่างประเทศ เช่น พม่า กัมพูชา ลาว ฯลฯ ล่ามจึงมีความสำคัญในการแปลภาษา แต่ก็พบว่าล่ามในหลายคดีไม่ได้มีการฝึกฝนให้มีความเชี่ยวชาญหรือว่าเข้าใจกฎหมายด้านการค้ามนุษย์ ทำให้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาได้อย่างครบถ้วนในข้อเท็จจริงของตัวเอง

ปัจจัยที่สาม คือ บทบาทของทนายความ ก่อนที่จะดำเนินการให้ความช่วยเหลือควรมีการพูดคุยและวางแผนการดำเนินคดีร่วมกันว่าจะสอบสวนอย่างไร จะรวบรวมข้อเท็จจริงอย่างไร จะให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อย่างไร ก่อนที่จะไปดำเนินการปฏิบัติการจริง หลายคนคดีต่างคนต่างทำเพราะถือกฎหมายคนละฉบับ

๒.๖ ผู้พิพากษาต้องเป็นกลางในการไต่สวนการตาย

นายรัชฎา มนุรัชฎา (ทนายความ และรองประธานสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชนนักกฎหมาย) กล่าวไว้ว่า

เรื่องการไต่สวนการตายกรณีวิสามัญฆาตกรรม กรณีตัวอย่างของนายชัยภูมิ ป่าแส ที่ถูกเจ้าหน้าที่ทหารใช้อาวุธปืน M๑๖ ยิงถึงแก่ความตาย และเจ้าหน้าที่ทหารอ้างว่า ‘เข้าตรวจค้นแล้ว ชัยภูมิขัดขืน มีการใช้อาวุธมีดจะทำร้ายเจ้าหน้าที่ทหาร เมื่อเจ้าหน้าที่ทหารแย่งมีดได้ ชัยภูมิวิ่งหลบหนี แล้วเจ้าหน้าที่ทหารไล่กด และชัยภูมิก็ใช้ระเบิดแบบด้ามเพื่อจะขว้างใส่เจ้าหน้าที่ทหาร จึงจำเป็นที่เจ้าหน้าที่ทหารต้องใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกันตัว ทำให้ชัยภูมิถึงแก่ความตาย’ เมื่อลงพื้นที่ไปสอบข้อเท็จจริง พบชาวบ้านที่เห็นเหตุการณ์ขณะเกิดเหตุ และกล้องวงจรปิดที่ด้านทหารรินหลวง ๙ ตัว ดังนั้น นี่คือนิยามวัตถุสำคัญ แต่ในชั้นพิจารณาพนักงานอัยการไม่ได้นำเอาเข้ามานำเสนอต่อศาล

จะเห็นได้ว่าบทบาทของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต้องมีการทบทวน โดยมีข้อเสนอว่า กรณีการไต่สวนการตาย ผู้พิพากษาต้องมีความอาวุโสและประสบการณ์อย่างน้อยระดับศาลอุทธรณ์ มีทัศนคติเป็นกลาง และไม่เอนเอียงปกป้องเจ้าหน้าที่ของรัฐ สำหรับปัญหาทางกฎหมาย คือ ทหารคนนั้นจะต้องถูกพนักงานอัยการศาลทหารเป็นผู้สั่งฟ้องคดีต่อศาลทหาร ประชาชนไม่มีสิทธิเข้าเป็นโจทก์ร่วม และญาติผู้ตายจะฟ้องคดีเองไม่ได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขกฎหมายทหาร เพราะกรณีดังกล่าวไม่ใช่เรื่องวินัยทหาร หรือการขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชา หรือสถานการณ์การสู้รบ จึงต้องพิจารณาคดีในศาลยุติธรรมถึงจะเป็นเรื่องที่ต้อง

๒.๗ การคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีปิดปาก

นางสาว ส.รัตนมณี พลกล้า (ทนายความ และผู้ประสานงานของมูลนิธิศูนย์ข้อมูลชุมชน) กล่าวไว้ว่า ปัญหาการฟ้องคดีปิดปาก คือ ไม่มีหลักเกณฑ์ที่จะสั่งให้ไม่รับฟ้องคดี เช่น เรื่องที่เป็นประโยชน์สาธารณะ เรื่องของการร้องเรียน เรื่องของการกลั่นแกล้ง ฯลฯ เพราะเป็นเรื่องของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และการแสดงออก ประชาชนจึงควรที่จะได้รับการคุ้มครอง โดยเฉพาะการร้องเรียนจากการที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือการถูกละเมิดสิทธิในเรื่องต่างๆ ไม่ควรถูกสั่งฟ้องเป็นคดีอาญา เพราะในทางแพ่งตามประมวลกฎหมายแพ่ง มาตรา ๔๒๓ กำหนดไว้อยู่แล้วว่า ‘ถ้าหากมีลักษณะของการพูดกล่าวหา ใส่ร้าย ใส่ความ หรือพูดข้อความอันเป็นเท็จ’ สามารถฟ้องทางแพ่งได้

ดังนั้น การหมิ่นประมาทจึงไม่ควรเป็นคดีอาญา เพื่อให้พนักงานอัยการใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาที่จะสั่งไม่ฟ้องคดีปิดปากง่าย และนำมาประกอบเรื่องว่า ‘เรื่องนั้นๆ เป็นเรื่องของประโยชน์สาธารณะหรือไม่ในกรณีที่มีการกล่าวถึง ไม่ว่าจะให้สัมภาษณ์ หรือการทำหนังสือร้องเรียนก็ตาม’ แต่ถ้าเป็นเหตุในการฟ้องคดีมาจากการละเมิดสิทธิต่างๆ ข้อร้องเรียนเหล่านั้นไม่ควรถูกฟ้องข้อหาหมิ่นประมาทในทางอาญา แต่จะมาพิสูจน์กันทางแพ่งว่า ‘เป็นความจริงหรือไม่อย่างไร’ การใช้กฎหมายจึงไม่ควรไปคุกคามผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน หรือผู้ที่ลุกขึ้นมาเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชน

๒.๘ การเข้าถึงการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย

นายไพโรจน์ พลเพชร (นักกฎหมาย ที่ปรึกษาสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)) กล่าวว่าไว้ว่า กองทุนยุติธรรมมีหลักการที่ให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายยังไม่ครบถ้วน เพื่อแก้ไขให้กฎหมายมีการบังคับใช้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตามหลักการและแนวทางของสหประชาชาติ คือหลักการที่ ๑ หลักการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ซึ่งเป็นสิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับการช่วยเหลือทางกฎหมาย และเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องให้การช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย และหลักการที่ ๒ การช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ประกอบด้วย ๑) การให้ความรู้ความเข้าใจทางกฎหมายและสิทธิมนุษยชน ๒) การให้คำปรึกษาทางกฎหมาย ๓) การจัดหาทนายเพื่อดำเนินคดีในศาล รวมทั้งการจัดหาล่าม และ ๔) การทำหนังสือร้องทุกข์/ร้องเรียนกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้ได้รับความยุติธรรมมากขึ้น

ประเด็นต่อมา คือ จะต้องมีการ ‘*กรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย*’ ซึ่งมีองค์ประกอบ ๒ ส่วน คือ องค์ประกอบภาครัฐ และภาคประชาชนที่มีความรู้/ประสบการณ์ด้านการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย และสิทธิมนุษยชนในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยภาคประชาชนมีสัดส่วนที่มากกว่า รวมทั้งมี ‘*หน่วยงานให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย*’ ซึ่งเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร ดำเนินการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย

นอกจากนี้จะต้องมี ‘*กองทุน*’ ซึ่งทำหน้าที่ในการจัดสรรงบประมาณให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย โดยมี ‘*คณะกรรมการติดตามและประเมินผลทำหน้าที่ตรวจสอบการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย*’ และจะต้องมี ‘*สำนักงานที่เป็นอิสระที่สามารถบริหารงานช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย*’ ได้อย่างคล่องตัวมากขึ้น ซึ่งจะต้องไม่เป็นระบบราชการ

๓. การดำเนินงานในการจัดทำข้อเสนอ

สสส. ร่วมกับ เครือข่ายกลุ่มต่างๆ ขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังนี้

๑. **มีคณะกรรมการระดับชาติ** จำนวน ๑๔ คนประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรสิทธิมนุษยชน ทนายความ/นักกฎหมายสิทธิมนุษยชน และนักวิชาการ ทำหน้าที่เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาร่วมกับภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน และนักวิชาการ

๒. **มีคณะกรรมการระดับอนุภูมิภาค** จำนวน ๙ อนุภูมิภาค ประกอบด้วย ผู้แทนขององค์กรสิทธิมนุษยชน นักกฎหมาย/ทนายความสิทธิมนุษยชน และนักวิชาการ ได้แก่ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคเหนือตอนบน ภาคเหนือตอนล่าง ภาคอีสานตอนล่าง ภาคอีสานตอนบน ภาคใต้ตอนบน ภาคใต้ตอนล่างฝั่งอันดามัน และภาคใต้ตอนล่างฝั่งอ่าวไทย

๓. **การจัดทำเว็บไซต์** (<http://www.ucl.or.th/>) และสื่อออนไลน์ในการรณรงค์เผยแพร่การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จำนวน ๘ ประเด็น ได้แก่ ๑) เหตุผลการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ๒) หลักคิดและเหตุผลการลดการกำหนดโทษทางอาญา (Decriminalization) ๓) บทบาทอัยการในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ๔) คดีอาญาที่เกี่ยวกับการละเมิดทางเพศและความรุนแรงในครอบครัว ๕) คดีอาญาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ๖) คดีอาญาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิในชีวิตร่างกาย (การไต่สวนการตาย) ๗) คดีอาญาที่เกี่ยวกับการต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (การฟ้องปิดปาก) ๘) การเข้าถึงการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย

๔. **มีการจัดเวทีเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วยพลังประชาชน** จำนวน ๑๑ เวที ได้แก่

ครั้งที่ ๑ ประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมทางอาญาระดับชาติและระดับอนุภูมิภาค เมื่อวันที่ ๑๙ – วันอาทิตย์ที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ ศรีเปี่ยมสุขรีสอร์ท อำเภอเมือง จ.ปทุมธานี มีผู้เข้าร่วมจำนวน ๔๑ คน

ครั้งที่ ๒ การประชุมเวทีอนุภูมิภาคกลาง เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ อาคารพาลาซโซคอนเฟอเรนซา (Palazzo Conferanza) กรุงเทพฯ มีผู้เข้าร่วมจำนวน ๓๕ คน

ครั้งที่ ๓ การประชุมเวทีอนุภูมิภาคอีสานใต้ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ มูลนิธิพัฒนาอีสาน อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ผู้เข้าร่วม ๔๗ คน

ครั้งที่ ๔ การประชุมเวทีอนุภูมิภาคใต้ตอนบน เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ มูลนิธิอันดามัน อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ผู้เข้าร่วม ๕๑ คน

ครั้งที่ ๕ การประชุมเวทีอนุภูมิภาคอีสานเหนือ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ ห้อง D๒๐๑ วิทยาลัยการเมืองปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เข้าร่วม ๙๔ คน

ครั้งที่ ๖ การประชุมเวทีอนุภูมิภาคเหนือตอนบน เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ โรงแรมเดอะปาร์คเชียงใหม่ ถ.ช้างคลาน ต.ช้างคลาน อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ผู้เข้าร่วม ๓๔ คน

ครั้งที่ ๗ การประชุมเวทีอนุภูมิภาคเหนือตอนล่าง เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ โรงแรมรัตนปาร์ค ชั้น ๖ ถ.มิตรภาพ อ.เมือง จ.พิษณุโลก ผู้เข้าร่วม ๓๘ คน

ครั้งที่ ๘ การประชุมเวทีอนุภูมิภาคกลาง และภาคตะวันออก เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ โรงแรมพาลาสโซ เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ ผู้เข้าร่วม ๓๐ คน

ครั้งที่ ๙ การประชุมเวทีอนุภูมิภาคใต้ตอนบน เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ โรงแรมบูกิตตา แอนด์ สปา จังหวัดภูเก็ต ผู้เข้าร่วม ๔๖ คน

ครั้งที่ ๑๐ การประชุมเวทีอนุภูมิภาคเหนือตอนบน เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ โรงแรมเดอะปาร์คเชียงใหม่ ถ.ช้างคลาน ต.ช้างคลาน อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ผู้เข้าร่วม ๖๕ คน

ครั้งที่ ๑๑ การประชุมเวทีอนุภูมิภาคใต้ตอนล่าง เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ ห้องประชุมปิติ ทฤษฎีคุณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้เข้าร่วม ๓๐ คน

สรุปความเห็นของผู้เข้าร่วมทั้ง ๑๑ เวที ต่อประเด็นการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา :

๑) ควรลดทอนความเป็นโทษทางอาญาและใช้โทษทางปกครองแทน หรือมาตรการพิเศษอื่นแทนในกรณีความผิดที่ไม่เป็นภัยต่อสังคม ไม่กระทบต่อศีลธรรมอันดี ไม่กระทบต่อความปลอดภัยหรือเสรีภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือมีโทษจำคุกในอัตราที่ต่ำ หรือความผิดนั้นอันเนื่องมาจากนโยบายของรัฐบาล อาทิ เช่น ความผิดข้อหาบุกรุกป่า ได้แก่ พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติ พ.ร.บ.ส่งเสริมและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาสัตว์ป่า พ.ร.บ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า เป็นต้น เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้แก่ประชาชน และประชาชนได้รับโทษตามความเหมาะสม

๒) กรณีที่ประชาชนเป็นคดีความกับเจ้าหน้าที่ทหาร ควรถูกพิจารณาตัดสินในศาลยุติธรรม หรือศาลอาญามากกว่าศาลทหาร เพราะไม่ใช่เรื่องผิดระเบียบทางกฎหมายวินัยของทหารหรืออาญาศึก แต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเดือดร้อนของประชาชน

๓) การพิจารณาคดีในชั้นศาล ไม่ควรรับฟังจากพนักงานสอบสวน หรือจากหน่วยงานภาครัฐเพียงอย่างเดียว และจะต้องให้ความสำคัญกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ นิติเวชศาสตร์ และนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นธรรมในการรวบรวมพยานหลักฐานข้อเท็จจริง

๔) ปฏิรูประบบการสอบสวน ตั้งแต่ขั้นทำสำนวน ตำรวจจะต้องมีความตรงไปตรงมา ไม่บิดเบือนข้อมูล และหลายหน่วยงานจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อป้องกันการนำเข้า-ออกพยานหลักฐาน รวมทั้งพนักงานอัยการจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวน เพื่อให้มีการถ่วงดุลอำนาจในการแสวงหาข้อเท็จจริง ไม่ให้ความยุติธรรมเกิดความเบี่ยงเบน เกิดความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย และพนักงานอัยการต้องให้สิทธิประชาชนในการท้วงติงพยานหลักฐานได้ หรือมีโอกาสให้ผู้ต้องหาได้ชี้แจงด้วยตนเอง แทนการพิจารณาเฉพาะจากเอกสารที่เสนอมาจากชั้นการสอบสวนของตำรวจเท่านั้น ที่สำคัญคือจะต้องมีพยานหลักฐานแน่นหนาก่อนที่จะตัดสินสั่งฟ้องคดี เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาศาลพิพากษายกฟ้อง

๕) กรณีคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือความรุนแรงในครอบครัว กระบวนการยุติธรรมควรมีมาตรการในการปกป้อง และคุ้มครองผู้ถูกกระทำให้มีความปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ ซึ่งใช้กลไกการทำงานในระดับชุมชน

๖) การฟ้องหมิ่นประมาทที่เกี่ยวกับผลประโยชน์สาธารณะ หรือการฟ้องปิดปาก (SLAPPs Case) ไม่ควรถูกฟ้องเป็นคดีอาญา เพื่อไม่ให้เป็นการอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวของชาวบ้านที่จะแสดงออกโดยเสรีภาพหรือเรียกร้องสิทธิเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งประชาชนมักถูกฟ้องปิดปาก (SLAPPs) จากรัฐหรือนายทุนใหญ่

๗) ควรมีการอบรมให้ความรู้เรื่องกฎหมายแก่ประชาชน เพื่อติดอาวุธทางปัญญาทางกฎหมายในการปกป้องและคุ้มครองสิทธิของตนเอง รวมทั้งสามารถเผยแพร่องค์ความรู้ได้

๘) กองทุนยุติธรรมของประชาชนควรเป็นองค์กรอิสระ และต้องปรับปรุงองค์ประกอบของอนุกรรมการประจำจังหวัด ให้องค์กรภาคประชาชนสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการพิจารณากองทุนยุติธรรม เพราะบุคคลที่มาจากอดีตข้าราชการของกระบวนการยุติธรรม เช่น ตำรวจ อัยการ ฯลฯ จะมีแนวคิดเดียวกันและเป็นแนวคิดแบบเดิม

๙) กองทุนยุติธรรมของประชาชนจะต้องสนับสนุนการเข้าถึงสิทธิทางกฎหมายและสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนฯ อย่างตรงไปตรงมา ให้สามารถเข้าถึงได้ง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุด และสามารถให้ความช่วยเหลือประชาชนได้อย่างแท้จริงทั้งคดีแพ่งและคดีอาญาตามที่ประชาชนร้องขอ

๑๐) กรรมการพิจารณาเงินกองทุนฯ จะต้องไม่ทำหน้าที่ตัดสินเสมือนเป็นศาลพิจารณาคดีความก่อนอนุมัติเงินเพื่อช่วยเหลือประชาชน หรือคาดเดาว่า ‘มีความผิดหรือไม่’ เพราะจะส่งผลต่อดุลพินิจในการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่จะมองว่า ‘ไม่ควรให้ความช่วยเหลือคนผิด’ ทั้งที่เป็นสิทธิสุจริตที่ประชาชนจะต้องได้รับ และกรณีที่ประชาชนเป็นคดีความกับรัฐ กรรมการพิจารณาเงินกองทุนฯ ไม่ควรเป็นตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ

๑๑) กองทุนยุติธรรมของประชาชนควรแก้ไขเงื่อนไขที่ระบุว่า ‘ผู้ต้องหาต้องติดคุกก่อนจึงจะได้รับการสนับสนุน’ และกรณีที่บุคคลใดเคยถูกดำเนินคดี หรือถูกศาลยกฟ้องว่า “ยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย” และไม่สามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า “สันสงสัย” แล้ว ก็จะไม่สามารถเข้าถึงกองทุนยุติธรรมได้ ดังนั้น จึงควรแก้ไขระเบียบให้เป็นเพียงว่า “ศาลยกฟ้อง” ควรปรับเปลี่ยนเงื่อนไขการพิจารณาของคณะกรรมการกองทุนยุติธรรมให้ง่ายและสะดวก และไม่ควรถูกกำหนดเกณฑ์ความยากจนเพื่อให้ทุกคนมีสิทธิในการเข้าถึงกองทุนยุติธรรม

๑๒) กองทุนยุติธรรมของประชาชน ควรเปิดกว้างให้ประชาชนสามารถเลือกทนายความที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเรื่องสิทธิมนุษยชนได้เองตามความไว้วางใจ โดยจะต้องเปิดโอกาสให้ทนายความที่ขึ้นทะเบียนกับกองทุนยุติธรรมสามารถว่าความได้ทั่วประเทศทั้งไทย เพื่อแก้ปัญหาทนายความบางคนมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับคู่ความของประชาชน และพยายามไกล่เกลี่ยให้ประชาชนยอมความ หรือยอมรับผิด มากกว่าการให้ความช่วยเหลือเพื่อต่อสู้ให้ได้รับความยุติธรรม โดยให้เหตุผลว่า “โทษหนักจะได้เป็นเบา”

๑๓) กรณีที่คู่ขัดแย้งเป็นระหว่างรัฐกับประชาชนจะต้องมีกระบวนการยุติธรรมแบบพิเศษในการพิจารณาให้ความเป็นธรรม และผู้พิพากษาควรเป็นระดับอาวุโส เพราะในการพิจารณาคดีจะต้องใช้ประสบการณ์และความกล้าในการเรียกหลักฐานที่เป็นข้อเท็จจริงอย่างรอบด้าน เพื่อประกอบการพิจารณาคดีให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

๑๔) ต้องมีกฎหมายคุ้มครองสิทธินักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพราะหากเกิดกรณีที่นักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมถูกฆาตกรรม กระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะต้องทำให้เกิดความเป็นธรรมโดยการสืบสวนข้อเท็จจริงอย่างรอบด้าน ไม่เกรงกลัวอิทธิพลของผู้ที่กระทำผิด

๑๕) ผลักดันให้เกิดคณะกรรมการยุติข้อพิพาท ประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนซึ่งมีกฎหมายรองรับ เพื่อยุติปัญหาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติแทนการใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญา

๑๖) การจัดเรียนการสอนวิชากฎหมายในระดับมหาวิทยาลัย โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง เพื่อให้เข้าใจถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ และพัฒนานักกฎหมายรุ่นใหม่ซึ่งจะต้องเน้นเรื่องการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน

๑๗) ควรปรับแก้การใช้กฎหมายการศึกษา และ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๕๘ ของประเทศไทย โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนใต้ และ ๔ อำเภอจังหวัดสงขลา (จะนะ เทพา นาหวี และสะบ้าย้อย) เพราะเจ้าหน้าที่ทหารมีอำนาจมาก สามารถกระทำการใดๆ ก็ได้โดยไม่จำเป็นต้องมีหมายศาล ซึ่งก่อให้เกิดความสงสัยแก่ประชาชนในหลายคดีที่เป็นการวิสามัญฆาตกรรม หรือการมีบุคคลสูญหาย เช่น การไต่สวนความตายในบางคดี พนักงานอัยการไม่นำพยานหลักฐานเข้าสู่ชั้นศาลทั้งหมด เป็นต้น

๑๘) บุคคลที่เป็นชาวต่างชาติต้องสามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้ เพราะปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในปัจจุบันคือ การบังคับใช้ พ.ร.บ.คนเข้าเมือง มาตรา ๕๓ มาบังคับเพื่อให้รับสารภาพ โดยมองว่าเป็นพฤติการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประเทศ จึงทำให้ต้องถูกควบคุมตัวอยู่ในสถานกักกัน ซึ่งมีสภาพที่เลวร้ายกว่าเรือนจำ และไม่มีสิทธิได้คุยกับทนายความ ไม่มีสิทธิที่จะประกันตัว แม้จะเป็นเพียงแค่บุคคลผู้ต้องสงสัยก็ตาม รวมทั้งไม่มีล่าม

๑๙) ปฏิรูปกระบวนการได้มาซึ่งอัยการและผู้พิพากษา คือ จะต้องมิตีความรู้อื่นๆ ด้วย เช่น ด้านสังคมศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งในต่างประเทศจะต้องเรียนปริญญาอื่นมาก่อนที่จะมาเรียนปริญญาด้านกฎหมายเป็นใบที่สอง หรือจะต้องเป็นบุคคลที่มีอายุ ๓๕ ปีขึ้นไป และมีประสบการณ์ด้านการทำคดีความ เพื่อส่งเสริมให้เป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะ และการพิจารณาคดีมีความยุติธรรมมากขึ้น

๒๐) ไม่ควรยึดติดกับคำพิพากษาฎีกาเดิม เช่น คำพิพากษาดังแต่ปี ๒๕๔๕ - ๒๕๔๗ เพราะปัจจุบันบริบททางสังคมเปลี่ยนแปลงไปแล้ว ซึ่งหากพิจารณาตามคำพิพากษาเดิม ประชาชนก็อาจจะไม่ได้รับความยุติธรรมได้ เป็นต้น และการเลือกพิจารณาเฉพาะเอกสารเท่านั้น ไม่มีการลงพื้นที่เพื่อดูข้อเท็จจริงด้วยตัวเอง และตรวจสอบข้อเท็จจริงอย่างละเอียด จะทำให้หลายๆ คดี ทั้งโจทก์และจำเลยไม่ได้รับความยุติธรรมเท่าที่ควร มีการจับแพะ หรือพิจารณาโทษในบางคดีที่สูงมากจนเกินไป

๒๑) ควรแก้ไขเงื่อนไขการวางเงินค่าธรรมเนียมศาล ในกรณีที่ประชาชนเป็นโจทก์และมีคดีความฟ้องกลับคดีแพ่งกรณี เช่น ฟ้องแพ่งจำนวนเงิน ๓๖๐,๐๐๐ บาท จะต้องวางค่าธรรมเนียมศาล ๔,๐๐๐ บาท เป็นต้น ดังนั้น หากประชาชนมีฐานะยากจนก็จะไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้เลย เพราะไม่มีเงินค่าธรรมเนียมศาล

๒๒) กองบังคับคดีจะต้องติดตามทรัพย์สินของจำเลยในกรณีที่ศาลพิพากษาแล้ว เพื่อให้โจทก์ได้รับเงินชดเชยตามคำสั่งของศาล เพราะมีการแก้ไขปัญหากรณีบริษัทขายทรัพย์สินหนี

๒๓) กรณีการก่อความไม่สงบในเขตพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนใต้ หลักฐาน Job-passport ที่ประเทศมาเลเซีย ไม่ควรถูกนำมาประกอบการพิจารณาคดี เพราะหากผู้กระทำความผิดเดินทางไป Job-passport ไว้ล่วงหน้าแล้ว เมื่อถูกจับดำเนินคดี และนำหลักฐานนี้ไปยืนยันก็จะสามารถทำให้ถูกศาลตัดสินยกฟ้อง ซึ่งกลายเป็นว่าผู้ที่กระทำความผิดสามารถอยู่เหนือกฎหมายได้

ที่ประชุมของ สสส. และเครือข่ายกลุ่มต่างๆ มีความเห็นร่วมกันให้เสนอกฎหมายที่ต้องปรับปรุงแก้ไข และแนวทางการดำเนินการ ดังนี้ :

ประเด็น	สรุปเนื้อหา	กฎหมายที่เกี่ยวข้องและ แนวทางการดำเนินการ
๑. การลดทอน ความเป็น อาชญากรรม	ให้ชุมชนมีบทบาทการระงับข้อพิพาทความ ขัดแย้ง การไกล่เกลี่ย เพื่อลดทอนความเป็น อาชญากรรม โดยไม่ต้องนำข้อพิพาทความ ขัดแย้งเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม	เสนอความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติ ยุติธรรมชุมชนของกรมคุ้มครองสิทธิและ เสรีภาพ เพื่อประกอบการพิจารณาใน รัฐสภา
๒. การช่วยเหลือ ประชาชนทาง กฎหมาย	ให้มีการจัดสรรเงินจากกองทุนช่วยเหลือ ประชาชนทางกฎหมายทั้งระบบ	ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติกองทุน ยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘
๓. การพิจารณา คดีในชั้นเจ้า พนักงาน	-หลักการพิจารณาคดีที่เป็นธรรม -การค้นหาความจริง -บทบาทอัยการในการกำกับดูแลการ สอบสวน -กลไกในการชั้นสูตรพลิกศพ และนิติ วิทยาศาสตร์แยกเป็นอิสระ -การไต่สวนการตาย -การยกเลิกคำสั่ง คสช. ที่เกี่ยวกับการ สอบสวน	๑.ปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา ในประเด็นบทบาท อัยการในการกำกับดูแลการสอบสวนของ ตำรวจ การไต่สวนการตาย การชั้นสูตรพลิก ศพ ๒.เสนอความเห็นในการยกเลิก คำสั่ง ค.ส.ช. ที่ ๓/๒๕๕๘ ให้อำนาจแก่ ข้าราชการทหาร เป็นเจ้าพนักงานรักษา ความสงบเรียบร้อย ดำเนินการป้องกันและ ปราบปรามการกระทำความผิดต่อความ มั่นคง ๓.เสนอความเห็นในการยกเลิกคำสั่ง ค.ส.ช.ที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ การแยกส่วนการ ทำงานระหว่างหน่วยงานฝ่ายปกครองและ ตำรวจ
๔. การคุ้มครอง นักปกป้องสิทธิ มนุษยชน	-การป้องกันและปราบปรามการทรมานและ บังคับบุคคลให้สูญหาย -ยุติการไม่ฟ้องคดีที่เป็นประโยชน์ต่อ สาธารณะ เพื่อคุ้มครองนักปกป้องสิทธิ มนุษยชน	จัดทำร่างพระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการทรมานและการกระทำให้ บุคคลสูญหาย พ.ศ. เพื่อพิจารณาในชั้น รัฐสภา
๕. ปรับปรุงแก้ไข กฎหมายเกี่ยวกับ การฟ้องคดีปิด ปาก (Anti – SLAPPs Law)	กำหนดค่านิยาม“คดียุทธศาสตร์เพื่อต่อต้าน การมีส่วนร่วมสาธารณะ” โดยกำหนด ขอบเขตของกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของ ผู้ที่ถูกดำเนินคดีในการเรียกร้องสิทธิตาม รัฐธรรมนูญและตามกฎหมายเพื่อประโยชน์	ปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา

ประเด็น	สรุปเนื้อหา	กฎหมายที่เกี่ยวข้องและ แนวทางการดำเนินการ
สาธารณะ		
๖. กฎหมายเกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับเพศ และความรุนแรงในครอบครัว	กฎหมายจะต้องคุ้มครองสิทธิในเนื้อตัวร่างกาย และการดำเนินชีวิตของผู้หญิง ไม่ใช่เน้นการรักษาสถานภาพการเป็นสามี-ภรรยา เพื่อมิให้มีการใช้ความรุนแรงในครอบครัว และควรยกเลิก พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.๒๕๓๙ เพราะกฎหมายทำให้ผู้หญิงถูกล่วงโทษ แต่คนซื้อบริการไม่ได้ถูกล่วงโทษ เป็นการเลือกปฏิบัติหรือผลิตซ้ำความรุนแรงต่อผู้หญิง	ขับเคลื่อนให้ยกเลิก พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๒ ในระยะแรก และระยะต่อไปเสนอร่างแก้ไข พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๐ และแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๗๖ ในการคุ้มครองสิทธิของภรรยา ไม่ให้ได้รับความรุนแรงจากสามี
๗. การพิจารณาคดีที่พลเรือนเป็นผู้กระทำความผิดหรือเป็นผู้เสียหายที่เกี่ยวข้องกับทหารในศาลทหาร	ข้อเสนอต่อขอบเขตอำนาจของศาลทหาร ไม่ควรมีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีที่พลเรือนกระทำ หรือกรณีเจ้าหน้าที่ทหารถูกกล่าวหาว่าละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง เช่น การซ้อมทรมาน การบังคับสูญหาย การวิสามัญฆาตกรรม ฯลฯ หรือคดีที่มีพลเรือนเป็นผู้เสียหาย และศาลทหารไม่ควรมีอำนาจพิจารณาคดีที่มีกำหนดโทษประหารชีวิต	ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘
๘. กฎอัยการศึกและ พ.ร.ก.การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน	เนื่องจากสถานการณ์ความรุนแรงใน ๓ จังหวัดชายแดนใต้ และรัฐบาลได้ประกาศใช้กฎอัยการศึก และพระราชบัญญัติกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน ทำให้มีการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐในการควบคุมตัวกักขัง ไม่มีสิทธิพบทนาย ไม่ได้รับการเยียวยาความเสียหาย เป็นการกระทำที่ดำเนินการก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิของประชาชนดั่งนั้น การประกาศใช้กฎหมายดังกล่าวควรใช้เฉพาะภาวะช่วงสงครามเท่านั้น	ปรับปรุงแก้ไขกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘

สสส. ร่วมกับเครือข่ายประชาชนและองค์กรสิทธิมนุษยชน ได้นำความเห็นและข้อเสนอจากการจัดเวที มาจัดทำร่างกฎหมายในระยะที่ ๑ ให้มีการเสนอในการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และ

กฎหมายว่าด้วยกองทุนยุติธรรม เพื่อเสนอต่อรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรม และพรรคการเมือง ในการนำเสนอร่างกฎหมายดังกล่าว เข้าสู่การพิจารณาในรัฐสภา

สำหรับร่างกฎหมายอื่น สสส. ร่วมกับเครือข่ายองค์กรสิทธิมนุษยชนขับเคลื่อน ได้แก่ ๑) เสนอความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติยุติธรรมชุมชนของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ๒) จัดทำร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุญคนสูญหาย พ.ศ. ๓) ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ ๔) ปรับปรุงแก้ไขกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ และ ๕) แก้ไข พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๐ และแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๗๖ ในการคุ้มครองสิทธิของภรรยา ไม่ให้ได้รับความรุนแรงจากสามี

๔. รายชื่อคณะทำงานโครงการขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

รายชื่อกรรมการระดับชาติ

๑. ผู้แทนองค์กรสิทธิมนุษยชน

๑.๑ นางสาวนัยนา	สุภาพัง	มูลนิธิธีรนาถ กาญจนอักษร
๑.๒ นางสาวพรเพ็ญ	คงขจรเกียรติ	มูลนิธิสืบสานวัฒนธรรม
๑.๓ นายสมชาย	หอมล่อ	มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา
๑.๔ นางสาวสุนทรี	แข่งกิ่ง	สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)
๑.๕ นางสาวสุภาภรณ์	มาลัยลอย	มูลนิธินิติธรรมสิ่งแวดล้อม

๒. ผู้แทนทนายความ/นักกฎหมายสิทธิมนุษยชน

๒.๑ นายนิกร	วิสเพ็ญ	สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)
๒.๒ นางณัฐาศิริ	เบิร์กแมน	ทนายความ
๒.๓ นายนิวัติ	แก้วล้วน	สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)
๒.๔ นายรัชฎา	มนุรัชฎา	สมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน
๒.๕ นางสาว ส.รัตนมณี	พลกล้า	มูลนิธิศูนย์ข้อมูลชุมชน

๓. ผู้แทนนักวิชาการ

๓.๑ ศ.ดร. บรรเจิด	สิงคะเนติ	อดีตคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย
๓.๒ ดร. ธาณี	วรภัทร์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
๓.๓ อัยการน้ำแท้	มีบุญส้าง	อัยการจังหวัด สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัว กาญจนบุรี

รายชื่อกรรมการระดับภูมิภาค

๑. ภาคตะวันออก (ภาค ๒)

๑.๑ นายณัฐวัฒน์	กฤตยานวัช	คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๑.๒ นายไพรัช	สุภักคะ	ทนายความ
๑.๓ นายชำนาญ	ศิริรักษ์	ทนายความจากชลบุรี
๑.๔ นายณริศ	ศรศรีวิวัฒน์	ทนายความจากนครปฐม
๑.๕ นายมานพ	สนิท	นักพัฒนา/ เครือข่ายภาคตะวันออก

๒. ภาคอีสานใต้ (ภาค ๓)

๒.๑ ดร. ดำเกิง	โกทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
๒.๒ นายขรรค์เพชร	ชายทวีป	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
๒.๓ นายเถลิง	ลัทธินรงค์	ทนายความ
๒.๔ นายทองดี	ทองผาย	ทนายความ จังหวัดศรีสะเกษ
๒.๕ ดร.นิรันดร์	กุลทานันท์	นักพัฒนา/ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

๓. ภาคอีสานเหนือ (ภาค ๔)

๓.๑ อาจารย์นิสิต(พาริดา) ศักยพันธ์		มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๓.๒ นายวชิรวัตรดี	อารียะสิริโชติ	วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
๓.๓ นายวิบูลย์	บุญภัทรรักษา	ทนายความ
๓.๔ นางสาวสุภารัตน์	เพ็งคำ	อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

๔. ภาคเหนือตอนบน (ภาค ๕)

๔.๑ นางสาวนิตยา	หว่างไพบูลย์	ทนายความ
๔.๒ นายนิพนธ์	เทียนวิหาร	ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมศาสนาและวัฒนธรรมชุมชน
๔.๓ นายไพสิฐ	พาณิชกุล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๔.๔ นายวิฑิต	หว่างไพบูลย์	ผู้ช่วยทนายความและผู้ประสานงาน
๔.๕ นายสุมิตรชัย	หัตตสาร	สมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน

๕. ภาคเหนือตอนล่าง (ภาค ๖)

๕.๑ ดร.กานติศ	ศิริสานต์	ภาควิชานิติศาสตร์ วิทยาลัยการบริหารจัดการและการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก
๕.๒ นายขวลิต	นักระนาด	ทนายความ, นักกฎหมาย, อดีตคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
๕.๓ นายประพจน์	ศรีเทศ	นักวิชาการอิสระ
๕.๔ นายพิชัย	นวลนภาศรี	ทนายความและภาคประชาสังคม
๕.๕ นายสาคร สงมา	นักพัฒนา	มูลนิธิคนเพียงไพร่/ NGOs

๖. ภาคตะวันตก (ภาค ๗)

๖.๑ นางสาวจันทร์จิรา	จันทร์แผ้ว	ทนายความ
๖.๒ นายสมนึก	ต๋มสุภาพ	ทนายความ
๖.๓ ร.ต.ต.สุรศิษฐ์	เหลื่องอรัญญา	ทนายความ

๗. ภาคใต้ตอนบน (ภาค ๘)

๗.๑ นายกฤษฎา	สัญญาดี	
๗.๒ นางสาวคุณัญญา	สองสมุทร	นักพัฒนา
๗.๓ นางสาวณัฐชัตยากร	กัญธนา	ทนายความ
๗.๔ นางสาวทิพวรรณ	ถิ่นมะลวน	ทนายความ
๗.๕ นางสาวพรรณษา	มะเหรัมย์	ทนายความ

๘. ภาคใต้ตอนล่าง (ภาค ๙)

๘.๑ นายกฤษฎา	ขุนณรงค์	ทนายความ
๘.๒ นายพลไท	ลาวกร	นักสิทธิมนุษยชน
๘.๓ นายภาคภูมิ	วิธานดิรวัฒน์	ทนายความ/มูลนิธิอานามัน
๘.๔ นายสันติชัย	ชายเกตุ	ทนายความ
๘.๕ นายธีรวัฒน์	ขวัญใจ	อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จ.สงขลา

คณะที่ปรึกษา/คณะทำงานภาคกลาง

๑) นายกวิน	ชุตินา	สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)
๒) รศ.ดร.จตุรงค์	บุญรัตน์สุนทร	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
๓) นายไพโรจน์	พลเพชร	มูลนิธินิติธรรมสิ่งแวดล้อม/ ที่ปรึกษา สสส.
๔) นางสาวศยามล	ไถยวงศ์	กรรมการ สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)
๕) นายศราวุฒิ	ประทุมราช	นักสิทธิมนุษยชน

คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการปฏิรูปตำรวจ

- ๑) นายบุญแทน ต้นสุเทพวีรวงศ์ เครือข่ายปฏิรูปตำรวจ
๒) นางสมศรี หาญอนันตสุข เครือข่ายปฏิรูปตำรวจ

ทีมงานเจ้าหน้าที่

- ๑) ผู้ประสานงาน
 นายอนุชา วินทะไชย (เอก) ๐๘๓-๐๗๙๖ ๔๑๑/ eakucl@gmail.com
๒) เจ้าหน้าที่โครงการ
 นางสาวเบญจพร บัวสำลี (ก้อย) ๐๘๙-๕๐๕๕ ๔๙๔/ nongkoy.sd@gmail.com

ข้อเสนอต่อการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา
(การจับกุม ควบคุมตัว ชั่ง ปล่อยชั่วคราว สอบสวน
ชั้นสูตรพลิกศพ และไต่สวนมูลฟ้อง)

ข้อเสนอต่อการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (การจับกุม ควบคุมตัว ชัง ปล่อยชั่วคราว สอบสวน ชันสูตรพลิกศพ และไต่สวนมูลฟ้อง)

๑. ความสำคัญของปัญหา

เป้าหมายสูงสุดของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คือ “การนำผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมารับผิดชอบในสิ่งที่กระทำ และปกป้องผู้บริสุทธิ์ไม่ได้รับความเดือดร้อนจากกระบวนการยุติธรรม” ในแง่นี้ กระบวนการยุติธรรมจึงต้องมีประสิทธิภาพในการที่จะดำเนินคดีเฉพาะกับคนที่กระทำความผิดจริงๆ และถ่วงรอกเอาคนบริสุทธิ์ออกจากกระบวนการยุติธรรมให้เร็วที่สุด เพราะเมื่อพวกเขาเข้ามาสู่กระบวนการยุติธรรม ย่อมก่อให้เกิดภาระและความเดือดร้อน เสี่ยงต่อการสูญเสียอิสรภาพ และต้องับภาระค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดี

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการรับฟังความคิดเห็นภายใต้โครงการขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วยพลังของประชาชน โดยสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.) สามารถสรุป ปัญหาสำคัญของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้ดังนี้

๑. ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะกำหนดหลักประกันการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลไว้พอสมควร แต่ในทางปฏิบัติยังคงมีปัญหาอยู่หลายประการ ตั้งแต่การแจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกจับกุมหรือผู้ต้องหา ซึ่งยากแก่การพิสูจน์ว่าเจ้าหน้าที่ได้ทำการแจ้งสิทธิจริงหรือไม่ หรือแจ้งโดยที่ผู้ต้องหาเข้าใจหรือไม่ เพราะเมื่อมีการต่อสู้ในประเด็นนี้เกิดขึ้น ก็มักมีการอ้างถ้อยคำการแจ้งสิทธิในแบบฟอร์มสำเร็จรูป ในบางคดี ในเอกสารระบุว่าผู้ต้องหาไม่ต้องการทนายความ ซึ่งก็ยากแก่การพิสูจน์ว่าผู้ต้องหาปฏิเสธการมีทนายจริงหรือไม่ รวมถึงการจับกุม การควบคุมตัว การค้น ที่ยังมีช่องว่างที่อาจก่อให้เกิดการละเมิดมนุษยชนของประชาชนหรือเป็นช่องทางให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบประชาชนโดยเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายได้ เช่น การยึดเยียดความผิด การบังคับขู่เข็ญหรือข่มให้รับสารภาพ เป็นต้น

๒. ปัญหาการค้นหาความจริง พบว่า กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการค้นหาความจริงเท่าที่ควร แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จะกำหนดชัดเจนว่าให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิด และพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา^๑ แต่ในทางปฏิบัติ การสอบสวนยังมุ่งรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อเอาผิดแก่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นสำคัญ และมุ่งแสวงหาพยานหลักฐานจาก

^๑ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๑

ตัวผู้ต้องหาเป็นหลัก จึงมีลักษณะเป็นการค้นหาความจริง มากกว่าจะเป็นการค้นหาความจริง ซึ่งบ่อยครั้งการค้นหาความจริงมักมีการกระทำที่มีขอบ เช่น การข่มขู่ การซ้อมทรมาน เป็นต้น

ปัญหาดังกล่าว ส่วนหนึ่งเกิดจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยแยกการสอบสวนและฟ้องร้องคดีออกจากกันเด็ดขาด โดยให้พนักงานสอบสวนรับผิดชอบทำงานสอบสวน พนักงานอัยการรับผิดชอบทำงานฟ้องร้อง ส่งผลให้พนักงานสอบสวนกลายเป็นผู้กำหนดข้อหา ส่วนพนักงานอัยการมีหน้าที่เพียงรับสำนวนการสอบสวนที่เสร็จแล้วไปพิจารณาว่าจะใช้ดุลพินิจสั่งฟ้องคดีหรือไม่เท่านั้น การแยกกันทำงานเช่นนี้ถือเป็นจุดอ่อนที่สำคัญของการดำเนินคดีอาญา เนื่องจากพนักงานอัยการซึ่งถือเป็นผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายและมีบทบาทสำคัญในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ไม่ได้ลงไปเกี่ยวข้องและรับรู้ในเรื่องการรวบรวมพยานหลักฐานตั้งแต่ต้น จะรับรู้ต่อเมื่อมีการส่งสำนวนจากพนักงานสอบสวนมายังพนักงานอัยการแล้ว ซึ่งอาจทำให้พนักงานอัยการไม่มีเวลาเพียงพอที่จะกลับกรองคดีเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง และวางแผนทางการต่อสู้คดีในชั้นศาล ทำให้หลายคดีเมื่อฟ้องไปแล้ว ศาลมีคำพากษายกฟ้อง ซึ่งหากเป็นการฟ้องผู้บริสุทธิ์จริง ก็ถือเป็นการสร้างภาระให้ประชาชน ถ้าเกิดเป็นผู้กระทำความผิดตัวจริง ก็ถือเป็นการใช้กระบวนการยุติธรรมฟอกขาวให้ผู้กระทำความผิด

ด้วยเหตุนี้ จึงควรมีการปรับระบบการทำงานในชั้นสอบสวนและฟ้องร้องใหม่ โดยทำให้เป็นกระบวนการเดียวกัน พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการต้องทำงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับระบบของหลายประเทศ ที่มักจะกำหนดให้การสอบสวนและฟ้องร้องคดีเป็นกระบวนการเดียวกัน เพื่อให้พนักงานอัยการซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายและเป็นตัวแทนของรัฐในการดำเนินคดีอาญาได้เข้าไปกำกับดูแลการสอบสวน เพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานมีประสิทธิภาพ

๓. ปัญหาหรือข้อบกพร่องเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพและไต่สวนการตาย กระบวนการดังกล่าวถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการตรวจสอบค้นหาความจริง แต่ที่ผ่านมา ยังไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นในการอำนวยความสะดวก ความเป็นธรรมได้ เนื่องจากงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ยังไม่ได้รับการส่งเสริมเท่าที่ควร และไม่สามารถนำมาใช้ในการคลี่คลายคดีได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีความไม่มั่นใจในความเป็นอิสระของเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะงานนิติวิทยาศาสตร์ที่สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งมักถูกมองว่าอาจถูกแทรกแซงการทำงานได้ นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ด้านนิติวิทยาศาสตร์มีฐานะเป็นเพียงผู้ช่วยของพนักงานสอบสวนเท่านั้น ทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานหรือการนำเสนอพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้าสู่สำนวนการสอบสวนนั้น ขึ้นอยู่กับพนักงานสอบสวนเป็นหลัก จึงอาจทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานขาดประสิทธิภาพและเกิดการบิดเบือนได้

ในส่วนของการไต่สวนการตายนั้น กฎหมายกำหนดให้นำมาใช้ในการณีการเสียชีวิตที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ หรือในระหว่างการควบคุมของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยหวังว่ากลไกนี้จะช่วยให้เกิดการตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจรัฐและประกันความโปร่งใสในการค้นหาความจริงเกี่ยวกับการตาย แต่ที่ผ่านมา การไต่สวนการตาย ยังมีข้อจำกัดในการค้นหาความจริงเกี่ยวกับการตายได้อย่างแท้จริง ยังขาดการสนับสนุนให้

มีการนำตัวเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เสียชีวิตเข้ามาสู่กระบวนการยุติธรรม ตัวอย่างที่สำคัญ เช่น กรณีการสลายการชุมนุม ในเหตุการณ์ตากใบปี ๒๕๔๗ การสลายการชุมนุมของกลุ่ม นปช. ปี ๒๕๕๓ รวมถึงกรณีเจ้าหน้าที่ทหารทำการ วิสามัญนายชัยภูมิ ป่าแส เมื่อปี ๒๕๖๐ กรณีเหล่านี้เป็นกรณีตัวอย่างที่ไม่สามารถนำเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการ ตายเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้ ในส่วนกรณีนายชัยภูมิ ป่าแส คือตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเกี่ยวกับปัญหาในชั้นการ ไต่สวนการตาย กล่าวคือ พนักงานอัยการไม่ได้นำประจักษ์พยานที่เห็นเหตุการณ์ และภาพจากกล้องวงจรปิดในที่ เกิดเหตุเข้ามาเพื่อประกอบการไต่สวน เมื่อคดีเข้าสู่ศาลจึงกลายเป็นภาระของญาติผู้ตายที่ต้องไปตามหาพยาน ปากสำคัญ มาเบิกความยืนยันข้อเท็จจริง ระหว่างการพิจารณาไต่สวน ทนายความฝ่ายญาติผู้ตายยื่นคำร้องให้ศาล ออกหมายเรียกภาพเหตุการณ์จากกล้องวงจรปิดที่บ้านที่ภาพไว้ได้ แต่ศาลมีคำสั่งยกคำร้อง เพราะเห็นว่า ข้อเท็จจริงที่ได้จากการไต่สวนเพียงพอที่จะทำคำสั่งแล้ว จะเห็นว่าในกรณีนี้ บทบาทของบุคลากรในกระบวนการ ยุติธรรม โดยเฉพาะพนักงานอัยการและศาล ซึ่งมีหน้าที่ค้นหาความจริงได้ละเลยการค้นหาความจริง จึงทำให้ ความจริงยังไม่ปรากฏ และยากที่จะดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ผู้ที่ทำให้ตายได้

๔. ปัญหาเกี่ยวกับการไต่สวนมูลฟ้อง การไต่สวนมูลฟ้องเป็นกระบวนการสำคัญในการตรวจสอบการ ทำงานขององค์กรชั้นสอบสวนโดยศาล และเป็นมาตรการกลั่นกรองตรวจสอบที่จะทำให้ผู้บริสุทธิ์หลุดพ้นจาก กระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยเร็ว แต่ที่ผ่านมากระบวนการดังกล่าวยังไม่สามารถถูกใช้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดให้เป็น ตูลพินิจของศาลที่จะทำการไต่สวนมูลฟ้องหรือไม่ก็ได้^๒ ในทางปฏิบัติ จึงมักไม่มีการไต่สวนมูลฟ้องในกรณีนี้ ด้วย เหตุผลว่า พนักงานอัยการเป็นโจทก์ได้มีการสอบสวนมาแล้ว การไต่สวนถือเป็นการปฏิบัติงานซ้ำซ้อน อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงมีหลายคดีที่แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติงานของหน่วยงานในชั้นสอบสวนยังมีปัญหาอยู่ โดยเฉพาะการข่มขู่ทรมานเพื่อให้รับสารภาพ เป็นต้น

ดังนั้น การเชื่อว่าเมื่อมีการสอบสวนมาแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้องอีกนั้น ถือเป็นความเข้าใจที่ ผิดพลาดและไม่สอดคล้องกับหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและการกลั่นกรองคดี ในประเด็นนี้ **ศาสตราจารย์ จิตติ ดิงศภัทิย์ นักกฎหมายคนสำคัญของไทย** ได้ให้ความเห็นว่า การที่ประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ กำหนดให้กรณีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ศาลจะไต่สวนมูลฟ้องหรือไม่ก็ได้ ทำให้การสอบสวนเข้ามาแทนการไต่สวนมูลฟ้อง ทั้งที่แท้จริงแล้วการสอบสวนกับการไต่สวนมูลฟ้องเป็นคนละ เรื่องกัน และมีสภาพต่างกันสาระสำคัญที่แทนกันไม่ได้ กล่าวคือ การสอบสวนทำโดยพนักงานฝ่ายบริหารไม่ใช่ ตูลการ จึงไม่อยู่ในฐานะที่เป็นกลาง แม้จะให้ใครเข้ามาเป็นผู้ควบคุมการสอบสวนก็ไม่มีลักษณะเป็นกลาง

^๒ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒)

เช่นเดียวกับศาล ข้อสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ การสอบสวนทำโดยไม่เปิดเผย ต่างกับการไต่สวนมูลฟ้องของศาลซึ่งต้องทำโดยเปิดเผยต่อหน้าคู่ความและประชาชน โดยคู่ความมีทนายความว่าต่างให้^๓

๒. หลักการและแนวคิดในการปฏิรูป

หัวใจสำคัญของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คือ การตรวจสอบค้นหาความจริงในเนื้อหา (Examiner Principle) เพื่อให้มีการนำผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษ และมีการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ทั้งนี้ เพื่อตอบสนองต่อหลักการดังกล่าว กระบวนการยุติธรรมทางอาญาจึงจำเป็นต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักการสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะหลักการพิจารณาอย่างเป็นธรรม (Rights to Fair trial) ซึ่งจะช่วยป้องกันการบิดเบือนข้อเท็จจริง ไม่ว่าจะเป็นการทำให้เกิดการรับสารภาพโดยไม่สมัครใจ โดยวิธีการข่มขู่ บังคับ หลอกลวง หรือแม้แต่การซ้อมทรมาน หรือการสร้างพยานหลักฐานเท็จจริงเพื่อเอาผิดกับผู้บริสุทธิ์หรือเพื่อช่วยผู้กระทำความผิดตัวจริงให้ลอยนวลพ้นผิด

นอกจากนี้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน แต่ไม่ละเลยการตรวจสอบถ่วงดุล องค์กรในกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นพนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ และพนักงานอัยการ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบกระบวนการยุติธรรมขั้นต้นและมีหน้าที่ในการอำนวยความยุติธรรม ต้องร่วมมือกันในการตรวจสอบค้นหาความจริงทางเนื้อหา มากกว่าการต่อสู้มุ่งเอาความผิดกับประชาชน เพราะรัฐไม่ใช่คู่ตรงข้ามกับประชาชน โดยเฉพาะพนักงานอัยการ มีหน้าที่สำคัญในการบริหารงานยุติธรรม พนักงานอัยการจะต้องมีบทบาทอย่างแข็งขันในการดำเนินคดีทางอาญา การกำกับดูแลความถูกต้องตามกฎหมายของการสอบสวนคดี ในฐานะตัวแทนของสาธารณะ^๔

ดังนั้น เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมสอดคล้องกับหลักการตรวจสอบค้นหาความจริง จึงควรแก้ไขปรับปรุงกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาภายใต้หลักการสำคัญอย่างน้อยดังต่อไปนี้

๑. หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ เป็นหลักการที่ถือว่ารัฐเป็นผู้เสียหาย เอกชนหรือผู้เสียหายจะให้คดีของรัฐหรือพนักงานอัยการเสียหายไม่ได้ หลักการนี้ เจ้าพนักงานของรัฐผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีอาญา คือ พนักงานอัยการ ซึ่งจะรับผิดชอบในการดำเนินคดีอาญาชั้นก่อนฟ้อง ทั้งในเรื่องการสอบสวนและฟ้องร้องคดี โดยให้ถือว่าเป็นกระบวนการเดียวกันแบ่งแยกไม่ได้^๕

^๓ สำนักงานศาลยุติธรรม, รวมผลงานทางวิชาการของศาสตราจารย์ จิตติ ดิงศภัทิย์ เล่ม ๑ , พิมพ์ครั้งที่ ๑, ๒๕๖๒ หน้า ๔๕๕

^๔ Guidelines on the Role of Prosecutors Adopted by the Eighth United Nations Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders, Havana, Cuba, ๒๗ August to ๗ September ๑๙๙๐

^๕ คณิต ณ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ ๘, กรุงเทพฯ : วิญญูชน, ๒๕๕๕, หน้า ๖๖, ๖๗

๒. หลักการค้นหาความจริงในเนื้อหา เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องต้องมีหน้าที่ตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่อง ในการดำเนินคดีอาญาชั้นศาล ทุกฝ่ายต่างมีหน้าที่ต้องกระตือรือร้นในการตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่องที่กล่าวหา และศาลจะวางเฉยไม่ได้ โดยในการตรวจสอบค้นหาความจริงของศาลนั้น จะไม่ผูกมัดกับรูปแบบหรือคำร้องของผู้ใดเช่นเดียวกัน^๖

๓. หลักฟังความทุกฝ่าย เป็นหลักการที่คำนึงถึงความเสมอภาคของบุคคล ทั้งฝ่ายโจทก์และจำเลย ซึ่งทำให้ฝ่ายจำเลยหรือผู้ถูกกล่าวหาที่มีฐานะเป็นประธานในคดี มีสิทธิต่างๆในอันที่จะสามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่^๗

๔. หลักการพิจารณาคดีที่เป็นธรรม (Rights to Fair trial) ซึ่งถูกระบุไว้ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ได้แก่ หลักความเสมอภาคภายใต้กฎหมายและศาล^๘ สิทธิที่จะเข้าถึงศาลที่เป็นอิสระ เป็นกลาง และมีอำนาจและตั้งขึ้นตามกฎหมาย^๙ สิทธิในการได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์^{๑๐} สิทธิที่จะไม่ถูกจับกุมควบคุมตัวโดยอำเภอใจ^{๑๑} สิทธิที่จะได้รับการแจ้งถึงเหตุผลของการจับกุมและการแจ้งข้อกล่าวหาโดยพลัน^{๑๒} สิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือผู้ที่ตนไว้วางใจทราบถึงการจับกุมและสถานที่ควบคุมตัวโดยพลัน^{๑๓} สิทธิที่จะปรากฏตัวต่อผู้พิพากษาโดยไม่ชักช้า^{๑๔} และได้รับการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการควบคุมตัว^{๑๕} สิทธิที่จะถูกควบคุมตัวในสถานที่ควบคุมที่รับรองอย่างเป็นทางการ^{๑๖} สิทธิที่จะไม่ถูกทรมานและปฏิบัติหรือลงโทษด้วยความโหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์^{๑๗} สิทธิที่จะได้รับการปล่อยตัวระหว่างดำเนินคดี^{๑๘} สิทธิที่จะซักถามพยานซึ่งเป็นปรปักษ์ต่อตน และขอให้

^๖ คณิต ณ นคร, อ้างแล้ว, หน้า ๖๗ – ๖๙

^๗ คณิต ณ นคร, อ้างแล้ว, หน้า ๖๙ – ๗๐

^๘ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๒ (๑)

^๙ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและการเมือง ข้อ ๑๔ (๑)

^{๑๐} กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและการเมือง ข้อ ๑๔ (๒)

^{๑๑} กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๙ และข้อ ๑๐ ชุดของหลักการแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการถูกควบคุมตัวหรือคุมขังไม่ว่ารูปแบบใด

^{๑๒} กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๙ (๒)

^{๑๓} ชุดของหลักการแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการถูกควบคุมตัวหรือคุมขังไม่ว่ารูปแบบใด ข้อ ๑๖

^{๑๔} กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๙ (๓)

^{๑๕} กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๙ (๔)

^{๑๖} คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ความเห็นทั่วไป ฉบับที่ ๒๐ ย่อหน้า ๑๑

^{๑๗} กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๗

^{๑๘} กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๙ (๓)

หมายเรียกพยานฝ่ายตนมาซักถามภายใต้เงื่อนไขเดียวกับพยานฝ่ายตรงข้ามของตน^{๑๙} สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับให้เปิดเผยความเป็นปรีภัยต่อตนเอง หรือให้รับสารภาพผิด^{๒๐} เป็นต้น

๓. ความเห็นและข้อเสนอแนะ

ควรมีการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. การแจ้งสิทธิ เพื่อให้หลักประกันสิทธิสิทธิของบุคคลที่ถูกจับกุมหรือควบคุมตัวมีความรัดกุมมากขึ้น และป้องกันการเลียงกฎหมายของเจ้าหน้าที่ จึงควรแก้ไขถ้อยคำในมาตรา ๗/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จากคำว่า “จับกุม” เป็น “ควบคุม” เพื่อให้สอดคล้องกับคำนิยามคำว่า “ควบคุม” ใหม่ ซึ่งมีความหมายครอบคลุมถึงการทำให้สูญเสียอิสระภาพทุกประเภท อีกทั้ง ยังกำหนดให้เจ้าพนักงานซึ่งควบคุมตัวบุคคลไว้ มีหน้าที่แจ้งให้ญาติหรือบุคคลที่ผู้ถูกควบคุมตัวไว้วางใจและพนักงานอัยการทราบถึงการควบคุมตัวและสถานที่ควบคุมตัวในโอกาสแรก เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ต้องแจ้ง ซึ่งจะช่วยอุดช่องว่างในกรณีที่ผู้ถูกควบคุมตัวร้องขอให้เจ้าหน้าที่แจ้งให้ญาติทราบ แต่เจ้าหน้าที่ไม่ได้แจ้งตามที่ร้องขอ

ในส่วนที่กำหนดให้มีการแจ้งพนักงานอัยการด้วยนั้น ตามข้อเสนอการปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในชั้นสอบสวนซึ่งจะกล่าวถึงต่อไปนั้น พนักงานอัยการจะเข้ามามีบทบาทในการกำกับดูแลการสอบสวน จึงต้องกำหนดให้พนักงานอัยการได้รับทราบถึงการดำเนินคดีตั้งแต่แรก เพื่อที่จะพิจารณาเข้ามาดำเนินการวางแผนทางการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน รวมถึงได้เข้ามาตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ในชั้นจับกุมด้วย

นอกจากนี้ กำหนดให้การแจ้งสิทธิ ต้องมีการบันทึกภาพเคลื่อนไหวและเสียงในขณะแจ้งไว้ด้วย และให้จัดให้มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการควบคุมตัวและการปล่อยตัวไว้ เพื่อเป็นมาตรการในการป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนและตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ที่รัดกุมยิ่งขึ้น เพราะที่ผ่านมาพบกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการกระทำโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่เกิดขึ้นในชั้นจับกุม/ควบคุมตัว ดังเช่น กรณีนายบิลลี่ แกนนำกะเหรี่ยงบ้านบางกลอย ที่ถูกเจ้าหน้าที่จับกุม ต่อมาได้สูญหายไป หรือกรณีเยาวชนชายหนึ่งในจังหวัดกาฬสินธุ์ที่ถูกจับกุมในช่วงสงครามยาเสพติดปี ๒๕๔๖ เจ้าหน้าที่ให้บุคคลที่ไม่ใช่ญาติของผู้ถูกควบคุมตัวมาประกันตัวออกไป ต่อมาพบเสียชีวิตอย่างมีเงื่อนงำ เป็นต้น ซึ่งทั้งสองกรณียังไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ด้วยเหตุดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีการกำหนดให้ต้องบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการควบคุมตัวและปล่อยตัวไว้อย่างละเอียด เพื่อ

^{๑๙} กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๑๔ (๓) (จ)

^{๒๐} กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๑๔ (๓) (ข)

อย่างน้อยหากมีการกระทำที่มีขอบเกิดขึ้นกับผู้ถูกควบคุมตัว การหาตัวผู้ที่ต้องรับผิดชอบ จะสามารถทำได้ง่ายขึ้น และอาจส่งผลให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและระมัดระวังมากขึ้นด้วย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗/๑)

๒. การเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐ โดยหลักการพิจารณาคดีที่เป็นธรรมตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและการเมือง ข้อ ๙ ระบุว่า การควบคุมตัวระหว่างดำเนินคดีควรถือเป็นข้อยกเว้น โดยหลักจะต้องไม่ควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ เว้นแต่จะมีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมตัวเพื่อป้องกันการมาปรากฏตัวในการพิจารณาคดี ในขั้นตอนอื่นของกระบวนการพิจารณาและเพื่อการบังคับตามคำพิพากษา ด้วยหลักการดังกล่าว จึงควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นดังต่อไปนี้

๒.๑ การออกหมายอาญา ควรปรับปรุงเรื่องการออกหมายอาญา เพื่อให้เกิดหลักประกันการคุ้มครองสิทธิที่ดีขึ้น และสอดคล้องกับแนวทางการให้พนักงานอัยการมีบทบาทกำกับดูแลการสอบสวน จึงควรกำหนดให้พนักงานอัยการเป็นผู้กลั่นกรองคำร้องขอออกหมายอาญาต่อศาลด้วย เนื่องจากเป็นผู้ที่ควบคุมหรือกำกับดูแลการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีอาญา ซึ่งในการกลั่นกรองนั้น พนักงานอัยการต้องพิจารณาและให้เหตุผลชัดเจนในการให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในการขอออกหมายนั้น และมีอำนาจยับยั้งคำร้องดังกล่าวได้ เมื่อเห็นว่าไม่มีเหตุผลสมควรที่จะขอออกหมาย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๙)

๒.๒ การออกหมายจับ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐที่สอดคล้องกับหลักการสิทธิมนุษยชนสากล โดยเฉพาะกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๙ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘ จึงควรแก้ไขกฎหมายให้ชัดเจนขึ้น โดยใช้เกณฑ์การพิจารณา ดังต่อไปนี้ ๑) การกระทำนั้นเข้าข่ายผิดกฎหมาย โดยพิจารณาจากการมีพยานหลักฐานตามสมควร และ ๒) ต้องพิจารณาถึงความจำเป็นในการออกหมายหรือความจำเป็นในการเอาบุคคลมาไว้ในอำนาจรัฐ โดยพิจารณาจากเหตุหลัก ๓ ประการ คือ การจะหลบหนี การจะไปยุ่งเหยิงพยานหลักฐาน และการจะไปก่อเหตุร้ายประการอื่น อีกทั้ง เห็นว่าไม่ควรนำเกณฑ์อัตราโทษมากำหนดเป็นเงื่อนไขในการออกหมายจับ เนื่องจากอัตราโทษต่ำหรือสูงนั้นยังเป็นเพียงการตั้งข้อกล่าวหา และไม่ใช่ว่าเหตุจำเป็นเสมอไปในการเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐ เพราะอัตราโทษไม่ได้เกี่ยวข้องกับการที่บุคคลจะหลบหนี การจะยุ่งเหยิงพยานหลักฐาน หรือการจะไปก่อเหตุร้ายประการอื่นเสมอไป (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๖)

๒.๓ การจับกุม ควรเพิ่มเติมหลักประกันการคุ้มครองสิทธิในชั้นการจับกุม เพื่อป้องกันการใช้อำนาจตามอำเภอใจ หรือการใช้อำนาจโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ โดยเพิ่มหลักประกัน ดังนี้ ๑) กำหนดให้พนักงานผู้จับกุม ทำหน้าที่แจ้งข้อเท็จจริง และเหตุแห่งการจับแก่ผู้ถูกจับ^{๒๑} และ ๒) ให้พนักงานผู้จับกุมรับรายงานบันทึกการจับกุมให้พนักงานอัยการทราบ เพื่อให้พนักงานในฐานะผู้กำกับดูแลการสอบสวนได้เข้ามาดำเนินการในส่วนที่

^{๒๑} กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและการเมือง ข้อ ๙ กำหนดให้ในขณะจับกุม บุคคลใดที่ถูกจับกุมจะต้องได้รับแจ้งถึงเหตุผลในการจับกุม และจะต้องได้รับแจ้งถึงข้อหาที่ถูกจับกุมโดยพลัน

ประกันการจะมาปรากฏตัวในการพิจารณาคดี ในขั้นตอนอื่นของกระบวนการพิจารณา และเพื่อการบังคับตามคำพิพากษา โดยให้พิจารณาจากเหตุผลหลัก ๓ ประการ ได้แก่ การจะหลบหนี การจะไปยังเหยี่ยงกับพยานหลักฐาน หรือการจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น ทั้งนี้ ควรกำหนดให้พนักงานอัยการในฐานะผู้กำกับดูแลการสอบสวนเป็นผู้ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อออกหมายจับในกรณีที่จำเป็นต้องควบคุมตัวผู้ถูกจับเกินกว่า ๒๔ ชั่วโมง

(๓) แก้ไขระยะเวลาการชั่งใหม่ โดยกำหนดให้ศาลสั่งชั่งได้ครั้งละไม่เกิน ๑๒ วัน ซึ่งหลักการเรื่องระยะเวลา ๑๒ วันนี้ นำมาจากหลักการเดิม เพียงแต่หลักการใหม่จะไม่กำหนดระยะเวลาชั่งตามอัตราโทษ โดยการจะขยายระยะเวลาชั่งต่อไปได้ ศาลต้องพิจารณาถึงความจำเป็นในการชั่งเป็นรายครั้งไป ส่วนในกรณีความผิดซึ่งหน้า จะควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้ไม่เกิน ๑๐ วัน หากมีเหตุจำเป็นขยายได้ภายใต้หลักการเดียวกัน เนื่องจากคดีลักษณะมักจะมีหลักฐานชัดเจนอยู่แล้ว เพราะพบเห็นขณะกระทำความผิด จึงสามารถฟ้องได้เลย ไม่จำเป็นต้องควบคุมตัวผู้ถูกจับไว้เป็นเวลานาน

๒.๔.๓ การตรวจสอบการควบคุมตัวโดยมิชอบ เพื่อให้ครอบคลุมการควบคุมตัวทุกกรณี โดยเฉพาะในคดีอาญาเท่านั้น โดยแก้ไขถ้อยคำให้ใช้คำว่า “ควบคุม” แทน “คุมขัง” เพื่อให้สอดคล้องกับนิยามใหม่ที่ครอบคลุมการลิดรอนเสรีภาพในร่างกายทุกกรณี (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙๐)

๓. การค้น เพิ่มเติมหลักประกันการคุ้มครองสิทธิในการค้นบุคคลในที่สาธารณะ และการตรวจค้นยานพาหนะให้ชัดเจนขึ้น เพื่อป้องกันการกระทำโดยมิชอบหรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ เช่น การยึดสิ่งผิดกฎหมายให้ประชาชนที่ถูกตรวจค้น เป็นต้น โดยกำหนดให้ก่อนลงมือค้น ให้เจ้าพนักงานผู้ค้นแจ้งเหตุในการค้นให้ผู้ถูกตรวจค้นทราบ และแสดงความบริสุทธิ์เสียก่อนตรวจค้น และเท่าที่สามารถจะทำได้ให้ค้นต่อหน้าบุคคลในครอบครัวของผู้ค้น หรือถ้าหาบุคคลเช่นกล่าวนั้นไม่ได้ ก็ให้ค้นต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งเจ้าพนักงานได้ขอรับรองมาเป็นพยาน ทั้งนี้ ให้ทำการบันทึกภาพเคลื่อนไหวและเสียงในระหว่างตรวจค้นไว้เป็นพยานหลักฐาน และบันทึกเหตุสงสัยตามสมควรและเหตุอันควรเชื่อที่ทำให้สามารถค้นได้เป็นหนังสือไว้แก่ผู้ถูกตรวจค้น (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙๓)

๔. การปล่อยตัวระหว่างดำเนินคดี ปัจจุบัน (๒๗ กันยายน พ.ศ.๒๕๖๒) มีผู้ต้องขังทั่วประเทศรวมทั้งสิ้นสูงถึง ๓๖๕,๓๐๓ ราย ในจำนวนนี้มีผู้ต้องขังระหว่างดำเนินคดีจำนวน ๖๐,๘๖๓ ราย หากเทียบเป็นอัตราส่วนผู้ต้องขังระหว่างการดำเนินคดีกับนักโทษเด็ดขาดจะเท่ากับ ๑ : ๕ โดยประมาณ^{๒๓} เหตุที่จำนวนผู้ต้องขังระหว่างพิจารณามีจำนวนสูง ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทยที่เน้นการเอาตัว

^{๒๓} ที่มา กรมราชทัณฑ์ รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ <http://www.correct.go.th/stathomepage/> เข้าถึง ๒๙

บุคคลไว้ในอำนาจรัฐ ไม่ได้พิจารณาอย่างถ่องแท้ถึงความจำเป็นในการควบคุมตัว^{๒๔} ซึ่งการควบคุมตัวบุคคลไว้โดยไม่จำเป็นนั้น ย่อมกระทบต่อสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์และสิทธิที่จะสามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ของผู้ต้องหาหรือจำเลย ตามที่ระบุไว้ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๑๔

การควบคุมตัวระหว่างดำเนินคดีถือเป็นข้อยกเว้น กล่าวคือ โดยหลักจะต้องไม่ควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาไว้ในอำนาจรัฐ เว้นแต่จะมีความจำเป็นจะต้องควบคุมตัว เพื่อประกันการจะมาปรากฏตัวในการพิจารณาคดี ในขั้นตอนอื่นของกระบวนการพิจารณา และเพื่อการบังคับตามคำพิพากษา ซึ่งหลักการดังกล่าวเป็นไปตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๙ ซึ่งในทางปฏิบัติการพิจารณา จึงจะพิจารณาเฉพาะเหตุผลหลัก ๓ ประการเท่านั้นคือ การจะหลบหนี การไปยุ่งเหยิงพยานหลักฐาน หรือการก่อเหตุร้ายประการอื่นของผู้ต้องหาหรือจำเลย แต่บ่อยครั้งการให้เหตุผลในการไม่อนุญาตปล่อยชั่วคราวที่ปรากฏคำสังศาล มักอ้างเหตุผลว่าเพราะคดีมีอัตราโทษสูง หรือเป็นคดีร้ายแรงเกรงจำเลยจะหลบหนี ทั้งที่เหตุดังกล่าวไม่ใช่เหตุจำเป็นเสมอไปที่จะต้องควบคุมตัวไว้

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาปัญหาการปล่อยตัวระหว่างดำเนินคดีของไทยแล้วพบว่า เป็นปัญหาความทับซ้อนระหว่างการบังคับใช้กฎหมายและตัวบทกฎหมาย เนื่องจากตัวบทกฎหมายเองก็ยังคงคลุมเครือ ซึ่งทำให้เกิดความสับสนในการบังคับใช้และการตีความ จึงเสนอให้มีการปรับปรุงและแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้ชัดเจนว่าให้ปล่อยตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในระหว่างดำเนินคดีเป็นหลัก ส่วนการควบคุมตัวไว้เป็นข้อยกเว้น จึงเห็นควรแก้ไขมาตรา ๑๐๘ และยกเลิก ๑๐๘/๑ โดยกำหนดไว้ให้พิจารณาเฉพาะเหตุผลหลัก ๓ ประการ ดังนี้

- ๑) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี
- ๒) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน
- ๓) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น

๕. การสอบสวน

๕.๑ ตามหลักการตรวจสอบค้นหาความจริง การรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน ต้องเป็นการค้นหาความจริงในทางเนื้อหา โดยเป็นการค้นหาข้อเท็จจริงในสองส่วน คือ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่ถูกกล่าวหา และข้อเท็จจริงหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้กระทำ ซึ่งข้อเท็จจริงประการหลังนี้มีประโยชน์ในการพิจารณาประกอบการลงโทษหรือการแก้ไขฟื้นฟูที่เหมาะสม จึงควรมีการเพิ่มเติมคำนิยาม “การสอบสวน” ให้ครอบคลุมหลักการดังกล่าว (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒ (๑๑))

^{๒๔} กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๙

๕.๒ กำหนดให้พนักงานอัยการ และพนักงานเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ มีอำนาจสอบสวน โดยสามารถเริ่มต้นสอบสวนดำเนินคดีและสามารถส่งสำนวนสอบสวนให้พนักงานอัยการได้โดยตรง ทั้งนี้ โดยกำหนดให้เจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่รักษาการตามพระราชบัญญัติต่าง ๆ เช่น ป่าไม้ ศุลกากร อุตสาหกรรม ควบคุมอาคาร มีอำนาจรับคำร้องทุกข์กล่าวโทษและสอบสวนดำเนินคดีในความผิดตามกฎหมายที่ตนรักษาการและความผิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหากตรวจพบในคราวเดียวกัน แนวทางนี้สนับสนุนการกระจายอำนาจและหน้าที่ในการสอบสวน เป็นการช่วยลดภาระงานของพนักงานสอบสวนตำรวจ และส่งเสริมการพัฒนาความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านขึ้นมา เพราะเจ้าหน้าที่ที่รักษาการตามกฎหมายเฉพาะเหล่านั้น ย่อมมีความรู้ความชำนาญในกฎหมายต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตนยิ่งกว่าพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจ ซึ่งจะช่วยลดขั้นตอนในทางคดีให้รวดเร็วขึ้น อีกทั้งยังช่วยขจัดปัญหาการคอร์รัปชัน ป้องกันการบิดเบือนและทำลายพยานหลักฐาน เพราะจะเกิดการตรวจสอบระหว่างหน่วยงานกันเอง อย่างไรก็ดี แนวทางนี้ จะไม่ตัดอำนาจพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจ ซึ่งยังคงมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาทั้งปวงอยู่เช่นเดิม เพียงแต่เป็นการเพิ่มทางเลือกในการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชนให้มากขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการสอบสวนโดยเจ้าพนักงานสังกัดหน่วยงานใด การสอบสวนนั้นจะถูกกำกับดูแลโดยพนักงานอัยการ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๘)

๕.๓ กำหนดให้การสอบสวนที่มีความบกพร่องด้วยเหตุแห่งการบริหารจัดการทางคดี ไม่ทำให้การสอบสวนคดีเสียไปและไม่กระทบกับอำนาจฟ้องของพนักงานอัยการ โดยเพิ่มเติมให้ชัดเจนว่า กรณีที่การสอบสวนบกพร่องไป เพียงเพราะเหตุแห่งการบริหารจัดการทางคดี เช่น การสอบสวนกระทำโดยพนักงานสอบสวนที่ไม่มีอำนาจ การสอบสวนที่กระทำโดยพนักงานสอบสวนที่ไม่ใช่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ เป็นต้น กรณีดังกล่าวเป็นเพียงการบริหารจัดการทางคดี เป็นเพียงเรื่องทางเทคนิค มิใช่สาระสำคัญของการตรวจสอบค้นหาความจริง จึงไม่ควรเป็นเหตุให้การสอบสวนเสียไปทั้งหมด และไม่กระทบต่ออำนาจฟ้องของพนักงานอัยการ ดังนั้น หากการสอบสวนเป็นไปตามกฎหมายในเรื่องเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของประชาชนแล้ว และการสอบสวนนั้นมีประโยชน์ต่อการพิสูจน์ความจริงเพื่อการเข้าถึงความยุติธรรมของบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องแล้ว พนักงานก็ควรมีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจสั่งฟ้องได้ (เพิ่มเติมวรรคสองของมาตรา ๑๒๐)

๕.๔ ปรับโครงสร้างการสอบสวนและการฟ้องร้องคดีให้เป็นกระบวนการเดียวกัน ด้วยสภาพการสอบสวนและฟ้องร้องคดีที่แยกกันทำงานเด็ดขาด ก่อให้เกิดปัญหาประสิทธิภาพในการตรวจสอบค้นหาความจริงดังที่กล่าวไว้แล้วนั้น จึงควรปรับปรุงระบบการดำเนินคดีอาญาขึ้นก่อนการฟ้องคดีให้เป็นกระบวนการเดียวกัน โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการตรวจสอบค้นหาความจริงในเนื้อหา โดยให้พนักงานอัยการมีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลการสอบสวน และมีส่วนร่วมตั้งแต่แรกในการเข้าถึงพยานหลักฐาน สามารถสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานได้เอง และกำหนดให้พนักงานสอบสวนไม่ว่าสังกัดใด ทำหน้าที่ภายใต้การกำกับดูแลของพนักงานอัยการ ให้พนักงานอัยการสามารถเข้าตรวจสอบและดูแลการสอบสวนคดีต่าง ๆ ได้ทุกขั้นตอน และเริ่มสอบสวนคดีได้หรือลงไปร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนได้ โดยในคดีสำคัญให้พนักงานอัยการเป็นหัวหน้าพนักงาน

สอบสวน อาทิ คดีร้ายแรง (เช่น มีอัตราโทษสูงถึงประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต) คดีที่ผู้ต้องหาเป็นผู้มีอิทธิพล คดีที่คดีซับซ้อน หรือคดีที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนหรือประโยชน์สาธารณะ คดีอยู่ในความสนใจของประชาชน คดีที่มีผู้ร้องขอความเป็นธรรม (เช่น กรณีหน่วยงานอื่นปฏิเสธไม่ดำเนินคดีหรือดำเนินคดีโดยไม่ให้ความเป็นธรรม ไม่รวบรวมพยานหลักฐานบางประการ) หรือกรณีที่พนักงานสอบสวนตั้งใจสอบสวนเพิ่มเติมตามคำสั่งอัยการล่าช้า เป็นต้น เนื่องจากคดีเหล่านี้ ต้องอาศัยความรอบคอบในการทำคดี ทั้งการค้นหาข้อเท็จจริงและการปรับใช้ข้อกฎหมาย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๒๑)

นอกจากนี้ มีความจำเป็นจะต้องแก้ไขมาตรา ๒๑ โดยกำหนดให้อำนาจในการชี้ขาดอำนาจสอบสวนเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการ และยกเลิกมาตรา ๒๑/๑ ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการให้กระบวนการสอบสวนฟ้องร้องเป็นกระบวนการเดียวกัน โดยมีพนักงานอัยการกำกับดูแล

๕.๕ กำหนดสิทธิของผู้ต้องหา ผู้เสียหายในชั้นสอบสวน โดยกำหนดสิทธิของผู้ต้องหา และผู้เสียหายในการเข้าถึงพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน โดยเฉพาะพยานเอกสาร พยานวัตถุ และพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ได้ทันที ส่วนพยานบุคคล ให้สามารถเข้าถึงได้ภายใต้ข้อจำกัดด้านความปลอดภัยและการคุ้มครองพยาน ทั้งนี้ เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาคือการตรวจสอบและค้นหาความจริง พยานหลักฐานใดที่ไม่อาจทำให้เกิดการจูงใจหรือบิดเบือนเพื่อให้ความจริงเปลี่ยนแปลงไปได้ ก็ควรต้องเปิดเผยให้ทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายผู้ต้องหาและผู้เสียหายได้เข้าถึงและได้รับพยานหลักฐานเหล่านั้นไปได้ทันที เพื่อประโยชน์ในการเข้าถึงความยุติธรรม การต่อสู้ปกป้องสิทธิของตน และจะช่วยประกันความโปร่งใสของกระบวนการสอบสวนและป้องกันการบิดเบือนพยานหลักฐานได้ด้วย เพราะเมื่อพยานหลักฐานไปอยู่ในมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย หากฝ่ายใดต้องการบิดเบือนพยานหลักฐาน ฝ่ายอื่นก็จะสามารถโต้แย้งได้ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๓๑)

๕.๖ การให้ความสำคัญกับบทบาทเจ้าหน้าที่ด้านนิติวิทยาศาสตร์ และนิติเวชศาสตร์ โดยเพิ่มเติมบทบาทของพนักงานอัยการในการขอให้ตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ เนื่องจากพนักงานอัยการจะมีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลและการสอบสวนคดีอาญา นอกจากนี้ การสอบสวนต้องให้ความสำคัญกับบทบาทเจ้าหน้าที่ด้านนิติวิทยาศาสตร์ และนิติเวชศาสตร์ โดยควรกำหนดให้เจ้าพนักงานเหล่านั้น มีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา เพื่อให้มีความเป็นอิสระตามหลักวิชาชีพในการเก็บ รวบรวมและตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน และมีอำนาจและความรับผิดชอบในด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐานได้โดยไม่ต้องอาศัยอำนาจของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการเท่านั้น ซึ่งคาดว่าจะช่วยประกันความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ได้ในระดับหนึ่ง (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๓๑/๑)

๕.๗ การแจ้งข้อหา โดยหลักการแล้ว การแจ้งข้อหาหรือดำเนินคดีกับบุคคลใด จะต้องปรากฏพยานหลักฐานที่ชัดเจนว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิดจริง ๆ และมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสามารถลงโทษได้ แต่ประเทศไทยยังมีคนบริสุทธิ์ถูกแจ้งข้อหา และหลุดเข้าไปในกระบวนการยุติธรรมมากมาย จึงควรกำหนดให้

การแจ้งข้อกล่าวหา เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการหรือได้รับความเห็นชอบจากพนักงานอัยการ และกระทำได้ต่อเมื่อมีการตรวจสอบข้อเท็จจริง พฤติการณ์ที่ถูกกล่าวหา พยานหลักฐานแล้ว ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการแจ้งข้อหาเกินกว่าความผิดที่กระทำ การตั้งข้อกล่าวหาที่ฟุ่มเฟือยหรือร้ายแรงเกินจริง หรือแจ้งข้อหาที่ไม่มีมูล ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้ต้องหา อีกทั้ง ควรกำหนดให้การแจ้งสิทธิ การแจ้งข้อกล่าวหาและการสอบสวน ต้องมีการบันทึกภาพเคลื่อนไหวและเสียงอย่างต่อเนื่องไว้ด้วย เพื่อประกันว่าเจ้าหน้าที่ได้มีการดำเนินการดังกล่าวจริงและโปร่งใส (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๓๔)

๕.๘ กำหนดให้ผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ โดยกำหนดให้ผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ห้ามพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือพนักงานสอบสวนนำผู้ถูกจับกุมหรือผู้ต้องหาไปแถลงข่าว หรือกระทำการใดในลักษณะเป็นการประจาน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๓๔)

๕.๙ ปรับแนวทางการสังกัดให้สอดคล้องกับแนวทางให้พนักงานอัยการดูแลการสอบสวน โดยกำหนดให้ยกเลิกระบบการทำความเห็นแย้งระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้สอดคล้องกับระบบการสอบสวนที่กำหนดให้การสอบสวนและฟ้องร้องคดีเป็นกระบวนการเดียวกัน และสอดคล้องกับแนวทางการกระจายอำนาจการสอบสวนให้กับหลายหน่วยงานที่ไม่จำกัดอยู่เฉพาะตำรวจกับฝ่ายปกครอง ซึ่งการปรับระบบการสอบสวนดังกล่าว จะทำให้พนักงานอัยการมีหน้าที่กำกับดูแลการสอบสวนทั้งหมดของพนักงานสอบสวนทุกหน่วยงาน การทำงานก็จะเน้นความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน ไม่ใช่แยกพนักงานสอบสวนซึ่งทำหน้าที่สอบสวน ออกจากพนักงานอัยการซึ่งทำหน้าที่สั่งคดีและดำเนินคดีในชั้นศาลโดยเด็ดขาดอีกต่อไป ดังนั้น ในการสอบสวนพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการก็จะทราบข้อมูล ข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานต่างๆเช่นเดียวกัน และในการสอบสวนก็จะมีการปรึกษาหารือกันตลอดกระบวนการจนถึงการสั่งคดี การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการจะยุติได้ในกระบวนการที่มีการทำงานร่วมกันดังกล่าว การทำความเห็นแย้งไปมาระหว่างหน่วยงานจึงไม่มีความจำเป็นและเป็นการเพิ่มขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินการโดยไม่จำเป็น (ยกเลิกมาตรา ๑๔๕ และ ๑๔๕/๑)

อย่างไรก็ดี เมื่อมีการยกเลิกระบบการทำความเห็นแย้งระหว่างหน่วยงาน ซึ่งถือเป็นกลไกการตรวจสอบการใช้ดุลพินิจในการสั่งไม่ฟ้องคดีของพนักงานอัยการแล้ว อาจเกิดความกังวลว่าการลดทอนกลไกการตรวจสอบระหว่างหน่วยงานดังกล่าว จะเป็นการเปิดช่องให้มีการสั่งไม่ฟ้องคดีเพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิดและทำให้คดีจะจบไป โดยที่ผู้เสียหายไม่ได้รับความเป็นธรรม ด้วยเหตุนี้ จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔๖ และ ๑๔๗ เพื่อประกันความโปร่งใสในการสั่งไม่ฟ้องคดีมากขึ้น และไม่ให้เกิดการเข้าถึงความยุติธรรมของผู้เสียหาย โดยกำหนดให้ชัดเจนว่า กรณีมีคำสั่งไม่ฟ้องคดี พนักงานอัยการมีหน้าที่ส่งพยานหลักฐานทั้งหมด พร้อมความเห็นของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสั่งคดีให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือผู้มีส่วนได้เสียโดยไม่ชักช้าและไม่เกินกำหนดอายุความฟ้องร้อง และจะต้องมีการดำเนินการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นต่อไปจนกว่าจะนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ (แก้ไขมาตรา ๑๔๖ และ ๑๔๗)

๖. ปรับปรุงการชันสูตรพลิกศพและไต่สวนการตาย เพื่อให้เกิดการคุ้มครองสิทธิของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และเกิดประสิทธิภาพในการดำเนินการ จึงควรมีการแก้ไขกฎหมายในประเด็นดังต่อไปนี้

๖.๑ กำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้พบศพ ในการรักษาศพและสถานที่พบศพ รวมทั้งการแจ้งการตาย ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน (แก้ไขมาตรา ๑๔๙)

๖.๒ กำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่รับแจ้งให้ชัดเจน ทั้งในเรื่องการเก็บรักษาศพ การปิดกั้นอาณาเขตและรักษาสภาพแห่งสถานที่ที่ศพนั้นอยู่ รวมทั้งการแจ้งเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง แพทย์หรือเจ้าพนักงานชันสูตรพลิกศพ และญาติของผู้ตาย (เพิ่มเติมมาตรา ๑๔๙/๑)

๖.๓ กำหนดสิทธิของญาติผู้ตายในกระบวนการชันสูตรพลิกศพและไต่สวนการตาย อาทิ การได้รับแจ้งให้ทราบก่อนมีการชันสูตรพลิกศพ การมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์การชันสูตรพลิกศพ การร้องขอให้มีการชุดศพขึ้นตรวจ การได้รับทราบผลการชันสูตรพลิกศพโดยไม่ชักช้า การสามารถเข้าถึงสำนวนการชันสูตรพลิกศพได้ การนำเสนอพยานหลักฐานต่อเจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบทำสำนวนการชันสูตรพลิกศพและในชั้นการไต่สวนการตาย การร้องขอให้มีการชันสูตรพลิกศพหรือไต่สวนการตาย เป็นต้น ซึ่งการรับรองสิทธิดังกล่าว จะทำให้กระบวนการชันสูตรพลิกศพและไต่สวนการตายมีความโปร่งใส และได้รับความเชื่อมั่นมากขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับหลักการของสิทธิที่จะได้รับรู้ความจริงอันเป็นหลักการสำคัญด้านสิทธิมนุษยชน (เพิ่มเติมมาตรา ๑๔๙/๒)

๖.๔ กำหนดให้เจ้าพนักงานชันสูตรพลิกศพที่ได้มอบหมายจากแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ ซึ่งมีคุณสมบัติและผ่านการอบรมทางด้านการชันสูตรพลิกศพหรือการตรวจศพ สามารถเข้าชันสูตรพลิกศพแทนแพทย์นิติเวชได้ เพื่อความคล่องตัวและลดภาระของแพทย์นิติเวชที่มีอยู่จำนวนน้อย รวมถึงกำหนดบทบาทของเจ้าพนักงานพิสูจน์หลักฐานในการเข้าตรวจสถานที่พบศพและที่เกิดเหตุให้ชัดเจน โดยกำหนดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการชันสูตรพลิกศพเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา เพื่อให้มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการชันสูตรพลิกศพ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างอิสระตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งจะช่วยให้การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานสอดคล้องกับหลักการรักษาห่วงโซ่พยานหลักฐาน (chain of custody) และได้มาตรฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ มีความน่าเชื่อถือ สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานในศาลและอำนวยความสะดวกยิ่งขึ้น (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๐)

๖.๕ กำหนดให้มีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบในการทำสำนวนชันสูตรพลิกศพให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทแวดล้อมของการตายที่ปรากฏ กล่าวคือ การตายที่ปรากฏแน่ชัดว่าไม่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนชันสูตรพลิกศพ ซึ่งจะก่อให้เกิดความสะดวกในการดำเนินการตามกฎหมายการทะเบียนราษฎรต่อไปด้วย ส่วนการตายที่อาจเกี่ยวข้องกับคดีอาญา ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจยังคงเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนชันสูตรพลิกศพเช่นเดิม และการตายที่เกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ให้พนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนชันสูตรพลิกศพโดยตรง จากเดิมที่พนักงาน

อัยการมีบทบาทจำกัดแค่เพียงการเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนจัดทำสำนวนชั้นสูตรพลิกศพ ทั้งนี้ โดยกำหนดให้พนักงานอัยการมีอำนาจในการกำกับดูแลการทำสำนวนการชันสูตรพลิกศพทุกประเภทตามที่กล่าวมา ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการให้พนักงานอัยการกำกับดูแลการสอบสวนด้วย (เพิ่มเติมมาตรา ๑๕๐/๑)

๖.๖ กำหนดกรณีการไต่สวนการตายมีความยืดหยุ่นมากขึ้น โดยให้ไต่สวนเฉพาะกรณีที่มีความจำเป็นต้องไต่สวน เพื่อใช้กระบวนการไต่สวนในศาลตรวจสอบถ่วงดุลอย่างแท้จริงเท่านั้น โดยกำหนดให้การตายที่เกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่ ที่ปรากฏเหตุและพฤติการณ์การตายที่ชัดเจนแล้ว และไม่มีการโต้แย้งเหตุและพฤติการณ์แห่งการตาย ไม่จำเป็นต้องไต่สวนการตายอีก แต่ในอีกแง่หนึ่งก็เปิดช่องให้ญาติของผู้ตายยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อทำการไต่สวนการตายได้ (เพิ่มเติมมาตรา ๑๕๐/๒)

๖.๗ เพิ่มเติมในชั้นไต่สวนการตาย โดยกำหนดให้องค์กรด้านสิทธิมนุษยชนที่เป็นนิติบุคคล หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ตาย ให้มีสิทธิแต่งตั้งทนายความดำเนินการในชั้นไต่สวนการแทนผู้ตายหรือญาติผู้ตายได้ ทั้งนี้ เนื่องจากการตายที่เกี่ยวกับเจ้าพนักงานถือเป็นการตายที่มีความสำคัญและมีความยุ่งยากและซับซ้อนในการตรวจสอบและค้นหาความจริง เพราะมีเรื่องอำนาจรัฐเข้ามาเกี่ยวข้อง ลำพังเพียงญาติผู้ตายอาจจะมีความยากลำบากในการดำเนินการได้โดยลำพัง และอาจเสี่ยงต่อการถูกชักจูงให้ยุติการเคลื่อนไหวเพื่อการพิสูจน์ความจริงได้ง่าย จึงจำเป็นต้องกำหนดให้องค์กรหรือบุคคลอื่นที่ต้องการดำเนินการช่วยเหลือเพื่อพิสูจน์ความจริงเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมของผู้ตาย สามารถเข้ามาดำเนินการได้ โดยมีสถานะทางกฎหมายรองรับ

อีกทั้ง กำหนดเพิ่มเติมให้สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตาย มีส่วนร่วมมากขึ้นในชั้นการไต่สวนการตาย โดยกำหนดให้มีสิทธิร้องขอให้ศาลเรียกพยานที่น่าสืบมาแล้วมาสืบเพิ่มเติมหรือเรียกพยานหลักฐานอื่นมาสืบได้ รวมถึงขอให้ศาลเรียกผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเพื่อประกอบการไต่สวนและทำคำสั่งได้ด้วย (เพิ่มเติมมาตรา ๑๕๐/๓)

๖.๘ แก้ไขปรับปรุงมาตรา ๑๕๑ เดิม โดยกำหนดให้การผ่าศพเป็นดุลพินิจของแพทย์นิติเวชศาสตร์ หรือโดยการร้องขอจากผู้รับผิดชอบสำนวนการชันสูตรพลิกศพ พนักงานอัยการ หรือญาติผู้ตาย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๑)

๖.๙ กำหนดให้พนักงานอัยการมีดุลพินิจในการสั่งให้มีการชุดศพขึ้นตรวจ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและค้นหาความจริง และเพื่อประโยชน์ในการเข้าถึงความยุติธรรมของผู้ตายและญาติผู้ตาย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๓)

๖.๑๐ กำหนดให้ในกรณีการตายที่เกี่ยวข้องกับเจ้าพนักงาน ให้พนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบการทำสำนวนสอบสวน จากเดิมที่ผู้รับผิดชอบทำสำนวนสอบสวนเป็นพนักงานสอบสวนโดยคำแนะนำของพนักงานอัยการ เนื่องจากกรณีดังกล่าวเป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับอำนาจรัฐและมีโอกาสถูกแทรกแซงสูง การให้พนักงานอัยการซึ่งมีความเป็นอิสระมากกว่ามารับผิดชอบอาจช่วยป้องกันการแทรกแซงได้ระดับหนึ่ง อีกทั้งยังสอดคล้องกับ

แนวทางปฏิรูประบบการสอบสวนที่กำหนดให้พนักงานอัยการมีกำกับดูแลและดำเนินการสอบสวนเองในคดีสำคัญ ๆ ด้วย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๕/๑)

๖.๑๑ กำหนดกรอบอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดในการดำเนินการเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ เพิ่มเติม หรือมีคำสั่งหรือดำเนินการทางปกครอง เช่น ตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง การมีคำแนะนำ การชดเชยค่าเสียหาย หรือการสั่งการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการเพื่อการป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการตายเหล่านั้นในอนาคต โดยเฉพาะการตายที่เกี่ยวกับอุบัติเหตุ อุบัติภัย หรือโรคต่าง ๆ เป็นต้น (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๖)

๗. ปรับปรุงการไต่สวนมูลฟ้อง

๗.๑ กำหนดให้ศาลต้องไต่สวนมูลฟ้องกรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ในบางกรณี เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการกลั่นกรองคดีมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในกรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ และศาลมักจะไม่ทำการไต่สวนมูลฟ้อง โดยเฉพาะในกรณีที่มิจำเลยโต้แย้งการยื่นฟ้อง ทั้งนี้ เพื่อให้การไต่สวนโดยศาลเป็นการตรวจสอบการทำงานในชั้นสอบสวน ซึ่งบ่อยครั้งมีข้อผิดพลาดและบกพร่องเกิดขึ้น และเป็นการช่วยกลั่นกรองคดีไม่ให้โรงรกรศาลโดยไม่จำเป็นอีกด้วย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๖๒)

๗.๒ กำหนดห้ามองค์คณะผู้พิพากษาที่ทำการไต่สวนมูลฟ้องเป็นองค์คณะในการพิจารณาพิพากษาคดีที่ตนได้ไต่สวนมูลฟ้อง เพราะหากไม่กำหนดไว้ให้ชัดเจน อาจจะทำให้ผู้พิพากษาที่ไต่สวนมูลฟ้องในคดีนั้นมาทำหน้าที่ผู้พิพากษาในชั้นพิจารณาคดีนั้นอีก ซึ่งจะขัดกับหลักความเป็นกลางของผู้พิพากษาในประเด็นที่ห้ามผู้พิพากษามีคำพิพากษาล่วงหน้า (Non prejudgement) เกี่ยวกับประเด็นที่กำลังพิจารณา เพราะผู้พิพากษารายเดิมที่ทำหน้าที่ไต่สวนมูลฟ้องได้รู้ข้อเท็จจริงในชั้นไต่สวนมูลฟ้องมาแล้ว จึงอาจมีผลให้เกิดการตัดสินล่วงหน้าในความผิวนั้นก่อนการพิจารณาคดีได้ (เพิ่มเติมมาตรา ๑๗๐/๑)

บันทึกหลักการและเหตุผล ประกอบร่างพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(การจับกุม ควบคุมตัว ชัง ปล่อยชั่วคราว สอบสวน
ชั้นสูตรพลิกศพ และไต่สวนมูลฟ้อง)

**บันทึกหลักการและเหตุผล ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ.
(การจับกุม ควบคุมตัว ชั่ง ปล่อยชั่วคราว สอบสวน ชันสูตรพลิกศพ และไต่สวนมูลฟ้อง)**

๑. หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังต่อไปนี้

- (๑) แก้ไขเรื่องสิทธิของผู้ถูกจับกุมและผู้ต้องหา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗/๑)
- (๒) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การออกหมายอาญา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๙) การออกหมายจับ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๖) และการจับกุม (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘๓)
- (๓) แก้ไขเรื่องการควบคุมตัว โดยกำหนดนิยามคำว่า “ควบคุม” ใหม่ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒ (๒๑))
- (๔) แก้ไขหลักเกณฑ์เรื่องการตรวจสอบการจับกุม กำหนดเงื่อนไขการฝากขังและระยะเวลาการขังใหม่ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘๗)
- (๕) แก้ไขหลักเกณฑ์การตรวจสอบการควบคุมตัวโดยมิชอบ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙๐)
- (๖) แก้ไขเพิ่มเติมหลักประกันการคุ้มครองสิทธิในการค้นบุคคลในที่สาธารณะ และการตรวจค้นยานพาหนะ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙๓)
- (๗) แก้ไขหลักเกณฑ์การปล่อยตัวระหว่างดำเนินคดี (แก้ไขมาตรา ๑๐๘ และยกเลิก ๑๐๘/๑)
- (๘) แก้ไขเพิ่มเติมคำนิยาม “การสอบสวน” (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒ (๑๑))
- (๙) กำหนดให้พนักงานอัยการ และพนักงานเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ มีอำนาจสอบสวน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๘)
- (๑๐) กำหนดให้พนักงานอัยการมีอำนาจในการชี้ขาดอำนาจสอบสวน (แก้ไขมาตรา ๒๑ และยกเลิกมาตรา ๒๑/๑)
- (๑๑) กำหนดให้การสอบสวนที่มีความบกพร่องด้วยเหตุแห่งการบริหารจัดการทางคดี ไม่ทำให้การสอบสวนคดีเสียไปและไม่กระทบกับอำนาจฟ้องของพนักงานอัยการ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๒๐)
- (๑๒) กำหนดให้พนักงานอัยการกำกับดูแลการสอบสวนคดีต่าง ๆ ได้ทุกขั้นตอน และให้มีอำนาจสอบสวนคดีสำคัญ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๒๑)
- (๑๓) กำหนดให้ผู้ต้องหา และผู้เสียหายมีสิทธิในการเข้าถึงพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน โดยเฉพาะพยานเอกสาร พยานวัตถุ และพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ได้ทันที (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๓๑)

(๑๔) เพิ่มเติมบทบาทของพนักงานอัยการในการขอให้ตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ และกำหนดให้เจ้าพนักงานผู้ทำหน้าที่ตรวจพิสูจน์หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ มีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๓๑/๑)

(๑๕) กำหนดให้การแจ้งสิทธิ การแจ้งข้อกล่าวหาและการสอบสวน ต้องมีการบันทึกภาพเคลื่อนไหว และเสียงอย่างต่อเนื่องไว้ด้วย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๓๔)

(๑๖) กำหนดให้ผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ห้ามพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือพนักงานสอบสวนนำผู้ถูกจับกุมหรือผู้ต้องหาไปแถลงข่าว หรือกระทำการใดในลักษณะเป็นการประจาน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๓๔)

(๑๗) ให้ยกเลิกระบบการทำความเห็นแย้งระหว่างหน่วยงาน (ยกเลิกมาตรา ๑๔๕ และ ๑๔๕/๑)

(๑๘) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์กรณีพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดี (แก้ไขมาตรา ๑๔๖ และ ๑๔๗)

(๑๙) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การชันสูตรพลิกศพและไต่สวนการตาย (แก้ไขมาตรา ๑๔๙, เพิ่มเติมมาตรา ๑๔๙/๑, มาตรา ๑๔๙/๒, แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๐, เพิ่มเติมมาตรา ๑๕๐/๑, มาตรา ๑๕๐/๒, มาตรา ๑๕๐/๓, แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๑, มาตรา ๑๕๓, มาตรา ๑๕๕/๑ และมาตรา ๑๕๖)

(๒๐) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การไต่สวนมูลฟ้องในกรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๖๒)

(๒๑) กำหนดห้ามองค์คณะผู้พิพากษาที่ทำการไต่สวนมูลฟ้องเป็นองค์คณะในการพิจารณาพิพากษาคดีที่ตนได้ไต่สวนมูลฟ้อง (เพิ่มเติมมาตรา ๑๗๐/๑)

๒. เหตุผล

เนื่องด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่บังคับใช้อยู่ปัจจุบัน แม้จะกำหนดหลักประกันการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลไว้พอสมควร แต่ในทางปฏิบัติยังคงมีปัญหาอยู่หลายประการ ตั้งแต่การแจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกจับกุมหรือผู้ต้องหา การออกหมายอาญา การจับกุม การควบคุมตัว การค้น ที่ยังมีช่องว่างที่อาจก่อให้เกิดการละเมิดมนุษยชนของประชาชนหรือเป็นช่องทางให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบประชาชนโดยเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายได้ อีกทั้งยังพบปัญหาสำคัญในเรื่องประสิทธิภาพในการตรวจสอบค้นหาความจริง อันเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยมีการแยกการสอบสวนและฟ้องร้องคดีออกจากกันเด็ดขาด ทำให้พนักงานอัยการซึ่งถือเป็นผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายและมีบทบาทสำคัญในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องและรับรู้ถึงการรวบรวมพยานหลักฐานตั้งแต่ต้น อันส่งผลต่อประสิทธิภาพในการกลั่นกรองคดี และวางแนวทางการต่อสู้คดี และยังพบว่าในส่วนที่เกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพและไต่สวนการตาย ก็ยังมีปัญหาและข้อขัดข้องบางประการ ทำให้กระบวนการดังกล่าวไม่สามารถ

ช่วยให้เกิดการค้นหาความจริงเกี่ยวกับการตายได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ ยังพบปัญหาในชั้นการไต่สวนมูลฟ้อง ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการตรวจสอบการทำงานขององค์กรชั้นสอบสวนโดยศาล และเป็นมาตรการถ่วงดุลตรวจสอบที่จะทำให้ผู้บริสุทธิ์หลุดพ้นจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยเร็ว แต่ที่ผ่านมากกระบวนการดังกล่าว ยังไม่สามารถถูกใช้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ดังนั้น เพื่อให้กลไกทางกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพในการตรวจสอบค้นหาความจริง และสามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและอำนวยความยุติธรรมให้กับประชาชนที่เข้าไปเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(๒๑) “ควบคุม” หมายความว่า การจับ ควบคุม กักตัว กักขัง คุมขัง หรือกระทำได้ด้วยประการอื่นใดในทำนองเดียวกันอันเป็นการจำกัดเสรีภาพในร่างกายของบุคคล โดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐในระหว่างสืบสวนและสอบสวน”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๗/๑ ผู้ถูกควบคุมตัวหรือผู้ต้องหาที่มีสิทธิดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) แจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือบุคคลที่ไว้วางใจทราบถึงการควบคุมตัวและสถานที่ที่ถูกควบคุมตัวในโอกาสแรก

(๒) พบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว

(๓) ให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ในชั้นสอบสวน

(๔) ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับญาติได้ตามสมควร

(๕) ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย

ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือเจ้าพนักงานอื่นของรัฐซึ่งควบคุมตัวบุคคลไว้มีหน้าที่แจ้งให้ญาติหรือบุคคลที่ผู้ถูกควบคุมตัวหรือผู้ต้องหาไว้วางใจ และแจ้งพนักงานอัยการทราบถึงการควบคุมตัวและสถานที่ที่ถูกควบคุมในโอกาสแรก หากไม่สามารถติดต่อญาติหรือบุคคลที่ผู้ถูกควบคุมตัวหรือผู้ต้องหาไว้วางใจ ได้ ให้บันทึกวิธีการติดต่อ พร้อมทั้งเหตุขัดข้องในการติดต่อนั้นไว้

ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือเจ้าพนักงานอื่นของรัฐซึ่งควบคุมตัวหรือรับมอบตัวผู้ถูกควบคุมตัวหรือผู้ต้องหาที่มีหน้าที่แจ้งให้ผู้ถูกควบคุมตัวหรือผู้ต้องหานั้นทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิตามวรรคหนึ่ง โดยให้มีการบันทึกภาพเคลื่อนไหวและเสียงในขณะแจ้งไว้ด้วย และให้จัดให้มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัว อย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อ นามสกุล รูปถ่าย ตำหนิรูปพรรณ รวมทั้งข้อมูลอื่นที่ใช้ระบุตัวบุคคลและสภาพร่างกายของผู้ถูกควบคุมตัว

(๒) วัน เวลา และสถานที่ของการถูกควบคุมตัว และข้อมูลเกี่ยวกับผู้ควบคุมตัว ในกรณีที่มีการย้ายสถานที่ดังกล่าว จะต้องมีการระบุถึงสถานที่ปลายทางที่รับตัว และผู้รับผิดชอบในการย้ายสถานที่ควบคุมตัว

(๓) คำสั่งที่ให้มีการควบคุมตัว และเหตุแห่งการออกคำสั่งนั้น

(๔) เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ออกคำสั่งให้มีการควบคุมตัว

(๕) วัน เวลา และสถานที่ของการปล่อยตัว ผู้รับผิดชอบในการปล่อยตัว และญาติหรือบุคคลที่มารับตัว หรือพยานในการปล่อยตัว

(๖) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพร่างกายของบุคคลผู้ถูกควบคุมตัว ทั้งก่อนควบคุมตัวและก่อนการปล่อยตัว ในกรณีที่ผู้ถูกควบคุมตัวถึงแก่ความตายจะต้องระบุถึงข้อมูลประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในการปล่อยตัวตาม (๕) ก่อนปล่อยตัวให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำการปล่อยแจ้งญาติให้ทราบถึงการปล่อยตัวและให้บันทึกไว้ด้วยว่ามีผู้ใดมารับตัวไป หากไม่สามารถติดต่อญาติได้หรือไม่มีบุคคลใดมารับตัว ให้บันทึกวิธีการติดต่อญาติไว้และให้ผู้รับผิดชอบในการปล่อยตัวจัดหาพยานในการปล่อยตัว พร้อมทั้งบันทึกชื่อ ที่อยู่ของพยานนั้นไว้เพื่อเป็นหลักฐานในการปล่อยตัว”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๔) พ.ศ. ๒๕๔๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๘ ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้พนักงานอัยการ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ปลัดอำเภอ และข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิด หรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหามีที่อยู่ หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้

สำหรับในกรุงเทพมหานคร ให้พนักงานอัยการ ข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิดหรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหามีที่อยู่ หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้

ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติในมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ ความผิดอาญาได้เกิดในเขตอำนาจพนักงานสอบสวนคนใด โดยปกติให้เป็นหน้าที่พนักงานสอบสวนผู้นั้นเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวนความผิดนั้น ๆ เพื่อดำเนินคดี เว้นแต่เมื่อมีเหตุจำเป็นหรือเพื่อความสะดวก จึงให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ผู้ต้องหามีที่อยู่ หรือถูกจับเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการสอบสวน

ในเขตท้องที่ใดมีพนักงานสอบสวนหลายคน การดำเนินการสอบสวนให้อยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนผู้เป็นหัวหน้าในท้องที่นั้น หรือผู้รักษาการแทน

ในกรณีเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายเฉพาะเรื่องใด ซึ่งมีพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมายนั้นเป็นการเฉพาะแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตามกฎหมายนั้นซึ่งมียศเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีหรือปลัดอำเภอขึ้นไป เป็นผู้ดำเนินการรับผิดชอบการสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมายนั้นและความผิดที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งได้เกิด หรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหามีที่อยู่ หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้

ในกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้จับกุมตัวผู้ต้องหาที่กระทำความผิดตามวรรคห้าได้ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจอาจส่งตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหานั้น ให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคสี่ดำเนินการสอบสวนต่อไปก็ได้”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๑ ในกรณีที่ไม่ว่าพนักงานสอบสวนคนใดในจังหวัดเดียวกันควรเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ให้อัยการจังหวัดนั้นมีอำนาจชี้ขาด แต่ในกรุงเทพมหานคร ให้อัยการสูงสุดหรือผู้ทำการแทนเป็นผู้ชี้ขาด

ในกรณีที่ไม่ว่าพนักงานสอบสวนคนใดในระหว่างหลายจังหวัด ควรเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ให้อัยการสูงสุดหรือผู้ทำการแทนเป็นผู้ชี้ขาด

การรื้อคำชี้ขาดนั้น ไม่เป็นเหตุให้งดการสอบสวน”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๑/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๕๙ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ในกรณีที่ผู้ร้องขอเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ต้องเป็นพนักงานฝ่ายปกครองตั้งแต่ระดับสามหรือตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป โดยผ่านความเห็นชอบของพนักงานอัยการ และพนักงานอัยการต้องแสดงเหตุผลโดยชัดเจนในการให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในการร้องขอออกหมายนั้น”

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๖๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๖ เหตุที่จะออกหมายจับได้เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญาและมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น”

มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งและวรรคสองของมาตรา ๘๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๘๓ ในการจับนั้น เจ้าพนักงานหรือราษฎรซึ่งทำการจับต้องแจ้งแก่ผู้ที่จะถูกจับนั้นว่า เขาต้องถูกจับ แล้วสั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ถูกจับพร้อมด้วยผู้จับทันที เว้นแต่

สามารถนำไปที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้ในขณะนั้น ให้นำไปที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดังกล่าว แต่ถ้าจำเป็นก็ให้จับตัวไป

ในกรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้จับ ต้องแจ้งข้อเท็จจริงและเหตุแห่งการจับแก่ผู้ถูกจับ และแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกจับทราบ หากมีหมายจับให้แสดงต่อผู้ถูกจับ พร้อมทั้งแจ้งด้วยว่า ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้และถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้และผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความ หรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ ถ้าผู้ถูกจับประสงค์จะแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจทราบถึงการจับกุมที่สามารถดำเนินการได้โดยสะดวกและไม่เป็นการขัดขวางการจับหรือการควบคุมผู้ถูกจับหรือทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด ก็ให้เจ้าพนักงานอนุญาตให้ผู้ถูกจับดำเนินการได้ตามสมควรแก่กรณี ในกรณีนี้ให้เจ้าพนักงานผู้จับนั้นบันทึกการจับดังกล่าวไว้ด้วย และให้เจ้าพนักงานผู้จับรายงานบันทึกการจับกุมให้พนักงานอัยการทราบโดยไม่ชักช้า”

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความในวรรคสามถึงวรรคหกของมาตรา ๘๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ในกรณีที่ผู้ถูกจับไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราว ให้นำตัวผู้ถูกจับไปศาลภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ถูกจับ เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นอันมีอาจกล่าวลงเสียได้ ซึ่งทำให้ไม่สามารถนำตัวผู้ถูกจับไปศาลได้ทันเวลา ให้เจ้าพนักงานผู้จับบันทึกเหตุดังกล่าวไว้

การควบคุมตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาเกินยี่สิบสี่ชั่วโมง ต้องขออนุญาตจากศาล โดยให้พนักงานสอบสวนโดยความเห็นชอบของพนักงานอัยการ หรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลขอหมายขังผู้ต้องหานั้นไว้ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ และศาลอาจเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงเหตุจำเป็น หรืออาจเรียกพยานหลักฐานมาเพื่อประกอบการพิจารณาก็ได้ ทั้งนี้ ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความได้

ให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหาตามวรรคสี่ หากมีเหตุจำเป็นอย่างยิ่งในการควบคุมตัว โดยพิจารณาจากพฤติการณ์การจะหลบหนี การจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน การจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น และศาลจะสั่งขังได้ครั้งหนึ่งไม่เกินสิบสองวัน เว้นแต่ในความผิดซึ่งหน้า ศาลมีอำนาจสั่งขังได้ครั้งหนึ่งไม่เกินสิบวัน

หากพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอขังต่อไปอีกโดยอ้างเหตุจำเป็นเพื่อป้องกันการหลบหนี การจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน การจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น ศาลจะสั่งขังต่อไปได้ก็ต่อเมื่อพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนได้แสดงให้เห็นถึงเหตุจำเป็น และนำพยานหลักฐานมาให้ศาลได้สวนจนเป็นที่พอใจแก่ศาล

ในการไต่สวนตามวรรคสี่และวรรคหก ผู้ต้องหาที่มีสิทธิแต่งตั้งทนายความเพื่อแถลงข้อคัดค้านและซักถามพยาน ถ้าผู้ต้องหาไม่มีทนายความเนื่องจากยังไม่ได้มีการปฏิบัติตามมาตรา ๑๓๔/๑ และผู้ต้องหาร้องขอ

ให้ศาลตั้งทนายความให้ โดยทนายความนั้นมีสิทธิได้รับเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๓๔/๑ วรคสาม โดยอนุโลม”

มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๙๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๙๐ เมื่อมีการอ้างว่าบุคคลใดต้องถูกควบคุมตัวในคดีอาญาหรือในกรณีอื่นใดโดยมิชอบด้วยกฎหมาย บุคคลเหล่านั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลท้องที่ที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาขอให้ปล่อย คือ

- (๑) ผู้ถูกคุมขังเอง
- (๒) พนักงานอัยการ
- (๓) พนักงานสอบสวน
- (๔) ผู้บัญชาการเรือนจำหรือพัศดี
- (๕) สามี ภริยา หรือญาติของผู้นั้น หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกคุมขัง”

มาตรา ๑๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสองและวรรคสามของมาตรา ๙๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“ห้ามมิให้ค้นยานพาหนะในที่สาธารณะสถาน เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้นในเมื่อมีเหตุที่จะออกหมายค้นหรือที่จะจับบุคคลได้”

ก่อนลงมือค้นตามมาตรา ๙๓ ให้เจ้าพนักงานผู้ค้นแจ้งเหตุในการค้นให้ผู้ถูกตรวจค้นทราบ และแสดงความบริสุทธิ์เสียก่อนตรวจค้น และเท่าที่สามารถจะทำได้ให้ค้นต่อหน้าบุคคลในครอบครัวของผู้นั้น หรือถ้าหาบุคคลเช่นกล่าวนั้นไม่ได้ ก็ให้ค้นต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งเจ้าพนักงานได้ขอรับรองมาเป็นพยาน ทั้งนี้ให้ทำการบันทึกภาพเคลื่อนไหวและเสียงในระหว่างตรวจค้นไว้เป็นพยานหลักฐาน และให้บันทึกเหตุสงสัยตามสมควรและเหตุอันควรเชื่อที่ทำให้สามารถค้นได้เป็นหนังสือให้ไว้แก่ผู้ถูกตรวจค้น”

มาตรา ๑๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๐๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๐๘ ในการวินิจฉัยคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว ให้พิจารณาปล่อยตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นหลัก เว้นแต่มีเหตุจำเป็นที่ต้องขังผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ เมื่อมีพฤติการณ์และหลักฐานตามสมควรว่า

- (๑) ผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะหลบหนี
- (๒) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน
- (๓) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลอาจรับฟังข้อเท็จจริง รายงาน หรือความเห็นของโจทก์ ผู้เสียหาย หรือเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับการนั้น เพื่อประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องด้วยก็ได้

ในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราว หรือศาลจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่ของผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราว หรือกำหนดเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือเพื่อป้องกันภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการปล่อยชั่วคราวก็ได้

คำสั่งไม่ให้ปล่อยชั่วคราวต้องแสดงเหตุผลที่ชัดเจนและต้องแจ้งเหตุดังกล่าวให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยและผู้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวทราบเป็นหนังสือโดยเร็ว”

มาตรา ๑๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๐๘/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๗

มาตรา ๑๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสองของมาตรา ๑๒๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“กรณีการสอบสวนเกิดความบกพร่องขึ้น อันมีเหตุมาจากการบริหารจัดการทางคดี หากความบกพร่องนั้นไม่กระทบต่อสาระสำคัญของการสอบสวนและการพิสูจน์ความจริง ให้พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องคดีต่อไปได้”

มาตรา ๑๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๒๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็น

“มาตรา ๑๒๑ พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาทั้งปวง

การใดที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายนี้ว่าเป็นอำนาจของพนักงานสอบสวน ให้พนักงานอัยการมีอำนาจดังกล่าวด้วย และให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมและตรวจสอบการสอบสวนให้ถูกต้องตามกฎหมาย รวมถึงควบคุมการออกหมายเรียกและหมายอาญาด้วย

ให้พนักงานอัยการมีหน้าที่ตรวจสอบควบคุมการสอบสวนคดีร้ายแรง คดีที่มีความซับซ้อน คดีที่อยู่ในความสนใจของประชาชน หรือมีการร้องขอความเป็นธรรมจากผู้ต้องหาหรือผู้เสียหาย หรือพนักงานอัยการเห็นว่าพนักงานสอบสวนดำเนินการฝ่าฝืนกฎหมายหรือกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือคดีตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ

ในการสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำของพนักงานอัยการในเรื่องที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดี

เมื่อมีความผิดเกิดหรือมีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษมายังพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ให้พนักงานสอบสวนแจ้งต่อพนักงานอัยการในท้องที่ที่เกิดเหตุเพื่อทราบโดยไม่ชักช้า

เมื่อพนักงานอัยการได้รับแจ้งตามวรรคห้าแล้ว หากเห็นสมควร พนักงานอัยการอาจเข้าร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และกำหนดแนวทางการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนได้

ถ้าเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว ห้ามมิให้ทำการสอบสวนเว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ”

มาตรา ๑๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๓๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๓๑ ให้พนักงานสอบสวนและหรือพนักงานอัยการรวบรวมหลักฐานทุกชนิด เท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหาและตัวผู้ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

ให้ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหาย มีสิทธิได้รับสำเนาพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่งทันที เพื่อการพิสูจน์ข้อเท็จจริงแห่งคดีได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะพยานเอกสาร พยานวัตถุ และพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ส่วนพยานบุคคล ให้สามารถเข้าถึงได้ภายใต้เหตุผลด้านความปลอดภัยและการคุ้มครองพยาน”

มาตรา ๑๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๓๑/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๘) พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๓๑/๑ ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามมาตรา ๑๓๑ ให้พนักงานสอบสวนโดยความเห็นชอบของพนักงานอัยการ หรือพนักงานอัยการมีอำนาจให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใด ๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หากการตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งจำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อูจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกายจากผู้ต้องหา ผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบโดยความเห็นชอบของพนักงานอัยการ หรือพนักงานอัยการมีอำนาจให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจดังกล่าวได้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควรโดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ทั้งจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้น และผู้ต้องหา ผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องให้ความยินยอม หากผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายไม่ยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายกระทำการป้องกันขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามผลการตรวจพิสูจน์ที่หากได้ตรวจพิสูจน์แล้วจะเป็นผลเสียต่อผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายนั้น แล้วแต่กรณี

ให้เจ้าพนักงานผู้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใด ๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ตามวรรคหนึ่ง และแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่เก็บ รวบรวมและพิสูจน์พยานหลักฐานตามวรรคสอง เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นอิสระตามหลักวิชาชีพ”

มาตรา ๒๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๓๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๓๔ เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียก หรือส่งตัวมา หรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเอง หรือปรากฏว่าผู้ใดซึ่งมาอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวนเป็นผู้ต้องหา ให้ถามชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุล สัญชาติ บิดามารดา อายุ อาชีพ ที่อยู่ ที่เกิด และแจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด แล้วจึงแจ้งข้อหาให้ทราบ

การแจ้งข้อหาตามวรรคหนึ่ง จะต้องมี พยานหลักฐานหนักแน่นว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดตามข้อหา นั้น โดยผ่านความเห็นชอบของพนักงานอัยการ

ผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับการสอบสวนด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม และมีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ และห้ามพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือพนักงานสอบสวนนำผู้ต้องหาไป แกล้งข่าว หรือกระทำการใดในลักษณะเป็นการประจาน

พนักงานสอบสวนต้องให้โอกาสผู้ต้องหาที่จะแก้ข้อหาและที่จะแสดงข้อเท็จจริงอันเป็นประโยชน์ แก่ตนได้

เมื่อได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาแล้ว ถ้าผู้ต้องหาไม่ใช่ผู้ถูกจับและยังไม่ได้มีการออกหมายจับ แต่พนักงานสอบสวนเห็นว่ามีเหตุที่จะออกหมายจับผู้ต้องหาได้ตามมาตรา ๗๑ พนักงานสอบสวนมีอำนาจสั่งให้ผู้ต้องหาไปศาลเพื่อขอออกหมายจับโดยทันที แต่ถ้าขณะนั้นเป็นเวลาศาลปิดหรือใกล้จะปิดทำการ ให้พนักงานสอบสวนสั่งให้ผู้ต้องหาไปศาลในโอกาสแรกที่ศาลเปิดทำการ กรณีเช่นว่านี้ให้นำมาตรา ๘๗ มาใช้บังคับแก่การพิจารณาออกหมายจับโดยอนุโลม หากผู้ต้องหาไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานสอบสวนดังกล่าว ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจจับผู้ต้องหานั้นได้ โดยถือว่าเป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วนที่จะจับผู้ต้องหาได้โดยไม่มีหมายจับ และมีอำนาจปล่อยชั่วคราวหรือควบคุมตัวผู้ต้องหานั้นไว้

การแจ้งสิทธิ การแจ้งข้อกล่าวหา และการสอบสวนต้องมีการบันทึกภาพเคลื่อนไหวและเสียง อย่างต่อเนื่องไว้ด้วย”

มาตรา ๒๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๓ ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕

มาตรา ๒๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเพิ่มโดยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

มาตรา ๒๓ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๑๔๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องแล้ว ให้พนักงานอัยการมีหน้าที่ส่งพยานหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสั่งคดีให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือผู้มีส่วนได้เสียโดยไม่ชักช้าและไม่เกินกำหนดอายุความฟ้องร้อง”

มาตรา ๒๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๗ เมื่อมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีแล้ว ให้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับความผิดนั้นต่อไปจนกว่าจะทราบข้อเท็จจริงและรู้ตัวผู้กระทำความผิด แต่ห้ามมิให้มีการสอบสวนเกี่ยวกับบุคคลนั้นในเรื่องเดียวกันนั้นอีก เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญแก่คดี ซึ่งน่าจะทำให้ศาลลงโทษผู้ต้องหา นั้นได้”

มาตรา ๒๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘ เมื่อปรากฏการตายตามมาตรา ๑๔๘ ให้เป็นหน้าที่ของสามี ภริยาญาติ มิตรสหาย หรือผู้ปกครองของผู้ตายที่รู้เรื่องการตายหรือบุคคลผู้พบศพ จัดการดังต่อไปนี้

(๑) เก็บรักษาศพไว้ ณ ที่ซึ่งพบนั้นเอง เว้นแต่จำเป็นต้องกระทำเพื่อป้องกันอันตรายแก่อนามัยของประชาชนหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น

(๒) แจ้งความแก่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจโดยเร็วที่สุด

ผู้ใดละเลยไม่กระทำหน้าที่ดังบัญญัติไว้ในมาตรานี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท”

มาตรา ๒๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๔๘/๑ และมาตรา ๑๔๘/๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๔๘/๑ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้รับแจ้งการตายตามมาตรา ๑๔๘ มีหน้าที่และอำนาจในการจัดการดังต่อไปนี้

(๑) เก็บรักษาศพไว้ ณ ที่ซึ่งพบนั้นเอง เว้นแต่จำเป็นต้องกระทำเพื่อป้องกันอันตรายแก่อนามัยของประชาชนหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น

(๒) ปิดกั้นอาณาเขตและรักษาสภาพแห่งสถานที่ที่ศพนั้นอยู่ รวมทั้งห้ามมิให้ผู้ใดเข้าไปหรือกระทำการใดในสถานที่ปิดกั้นนั้นได้

(๓) แจ้งพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และหน่วยงานพิสูจน์หลักฐาน เพื่อเข้าเก็บรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการตาย

(๓) แจ้งแพทย์นิติเวชหรือเจ้าพนักงานชันสูตรพลิกศพเพื่อทำการชันสูตรพลิกศพ

(๕) แจ้งสามีภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตายเพื่อทราบถึงสิทธิและกระบวนการชันสูตรพลิกศพ หากไม่สามารถติดต่อบุคคลดังกล่าวได้ ให้บันทึกไว้ในรายงาน

มาตรา ๑๔๙/๒ ในการดำเนินการตามหมวดนี้ ให้สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล และญาติของผู้ตาย มีสิทธิดังต่อไปนี้

(๑) ได้รับแจ้งให้ทราบก่อนมีการชันสูตรพลิกศพ

(๒) สังเกตการณ์การชันสูตรพลิกศพด้วยตนเองหรือผู้แทน

(๓) ร้องขอให้มีการชุดศพขึ้นตรวจ ตามมาตรา ๑๕๓

(๔) ทราบผลการชันสูตรพลิกศพโดยไม่ชักช้า รวมถึงสามารถเข้าถึงสำนวนการชันสูตรพลิกศพได้

(๕) จัดทำรายงานความเห็นแนบท้ายสำนวนการชันสูตรพลิกศพภายในกำหนดเวลาการทำสำนวนการชันสูตรพลิกศพ

(๖) นำเสนอพยานหลักฐานต่อเจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบทำสำนวนการชันสูตรพลิกศพภายในกำหนดเวลาการทำสำนวนการชันสูตรพลิกศพ และการนำเสนอพยานหลักฐานในการไต่สวนการตาย

(๗) ร้องขอให้มีการชันสูตรพลิกศพหรือไต่สวนการตาย

ให้เจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบสำนวนชันสูตรพลิกศพมีหน้าที่แจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่งให้แก่สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล และญาติของผู้ตายทราบโดยไม่ชักช้า”

มาตรา ๒๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๐ ในกรณีที่จะต้องมีการชันสูตรพลิกศพ ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่กับแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ หรือเจ้าพนักงานชันสูตรพลิกศพซึ่งเป็นผู้มีคุณสมบัติและผ่านการอบรมทางด้านการชันสูตรพลิกศพหรือการตรวจศพตามที่กำหนดในกฎกระทรวงสาธารณสุข โดยการมอบหมายจากแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ ทำการชันสูตรพลิกศพ

ให้เจ้าพนักงานพิสูจน์หลักฐานเข้าพื้นที่พบศพและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการตาย โดยให้ร่วมกับพนักงานสอบสวนทำบันทึกรายละเอียดแห่งการตรวจสถานที่เกิดเหตุทันที

ให้แพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ หรือเจ้าพนักงานชันสูตรพลิกศพทำรายงานถึงสภาพของศพ หรือ ส่วนของศพตามที่พบเห็นหรือตามที่ปรากฏจากการตรวจและความเห็นในเรื่องนั้น พร้อมทั้งแสดงเหตุแห่งการตาย เท่าที่จะทำได้ และลงวันเดือนปีและลายมือชื่อในรายงาน แล้วจัดการส่งไปยังเจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบสำนวนการ ชันสูตรพลิกศพภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งเรื่อง ถ้ามีความจำเป็นให้ขยายระยะเวลาออกไปได้ไม่เกินสอง ครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน แต่ต้องบันทึกเหตุผลและความจำเป็นในการขยายระยะเวลาทุกครั้งไว้ในสำนวน ชันสูตรพลิกศพ บันทึกและรายงานดังกล่าวให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนชันสูตรพลิกศพ

ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนแจ้งแก่ผู้มีหน้าที่ไปทำการชันสูตรพลิกศพทราบ และก่อนการ ชันสูตรพลิกศพ ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือ ญาติของผู้ตายอย่างน้อยหนึ่งคนทราบเท่าที่จะทำได้

ในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่ ให้พนักงานอัยการและ พนักงานฝ่ายปกครองตำแหน่งตั้งแต่ระดับปลัดอำเภอหรือเทียบเท่าขึ้นไปแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่เป็นผู้ชันสูตรพลิก ศพร่วมกับพนักงานสอบสวนและแพทย์ตามวรรคหนึ่ง และให้นำบทบัญญัติในวรรคสี่มาใช้บังคับ

ในกรณีที่ผู้ร่วมชันสูตรพลิกศพพิจารณาแล้วมีความเห็นร่วมกันว่าความตายมิได้เป็นผลแห่งการ กระทำผิดอาญา ให้พนักงานสอบสวนแจ้งพนักงานฝ่ายปกครองเพื่อเข้ามารับผิดชอบสำนวนการชันสูตรพลิกศพ

ให้ผู้ทำหน้าที่ชันสูตรพลิกศพตามมาตรา นี้ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

ให้ผู้ที่ได้ทำการชันสูตรพลิกศพ ที่ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา นี้มีสิทธิได้รับค่าตอบแทน หรือค่าป่วย การ ค่าพาหนะเดินทางและค่าเช่าที่พัก ตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของ กระทรวงการคลัง”

มาตรา ๒๘ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๕๐/๑ มาตรา ๑๕๐/๒ และมาตรา ๑๕๐/๓ แห่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๕๐/๑ ให้เจ้าพนักงานดังต่อไปนี้ เป็นผู้รับผิดชอบในการทำสำนวนการชันสูตรพลิกศพ

(๑) กรณีการตายที่ไม่ได้เป็นผลมาจากการกระทำความผิดอาญา ให้พนักงานฝ่ายปกครองตั้งแต่ ระดับปลัดอำเภอหรือเทียบเท่าขึ้นไปแห่งท้องที่ที่ศพนั้น เป็นผู้รับผิดชอบจัดทำสำนวนชันสูตรพลิกศพ

(๒) กรณีการตายเป็นผลแห่งการกระทำความผิดอาญาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าการตายเป็นผล แห่งกระทำความผิดอาญา ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่พบศพเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนชันสูตรพลิกศพ

(๓) กรณีที่มีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่ ให้พนักงานอัยการแห่ง ท้องที่ที่พบศพเป็นผู้รับผิดชอบทำสำนวนชันสูตรพลิกศพ

เพื่อประโยชน์แห่งการชันสูตรพลิกศพ ให้พนักงานอัยการมีอำนาจในการกำกับดูแลการชันสูตรพลิกศพตามวรรคหนึ่ง (๑) และ (๒)

ให้ผู้รับผิดชอบสำนวนการชันสูตรพลิกศพดำเนินการทำสำนวนให้แล้วเสร็จภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันได้รับแจ้งการตาย

เมื่อเสร็จสิ้นการทำสำนวนการชันสูตรพลิกศพ ให้ผู้รับผิดชอบสำนวนชันสูตรพลิกศพส่งสำนวนการชันสูตรพลิกศพ พร้อมทั้งความเห็นเป็นหนังสือแสดงเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย ผู้ตายคือใคร ตายที่ไหน เมื่อใด หากเป็นกรณีตาม (๑) ให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๕๖ ต่อไป และหากเป็นการตายตาม (๒) หรือ (๓) ให้ส่งสำนวนการชันสูตรพลิกศพ พร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการเพื่อตรวจสอบและสอบสวนต่อไป

มาตรา ๑๕๐/๒ การตายดังต่อไปนี้ให้มีการไต่สวนโดยศาล

(๑) การตายที่เกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่ เว้นแต่เป็นการตายที่ปรากฏเหตุและพฤติการณ์การตายที่ชัดเจนแล้ว และไม่มีการโต้แย้งเหตุและพฤติการณ์แห่งการตาย

(๒) การตายที่สามิ ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล ญาติของผู้ตาย หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ตาย ยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อทำการไต่สวน

(๓) การตายอื่นใดที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบสำนวนการชันสูตรพลิกศพ หรือโดยการเรียกสำนวนชันสูตรพลิกศพจากผู้รับผิดชอบสำนวนชันสูตรพลิกศพ ทำคำร้องขอต่อศาลชั้นต้นแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่ เพื่อให้ศาลทำการไต่สวนและทำคำสั่งแสดงว่าผู้ตายคือใคร ตายที่ไหน เมื่อใด และถึงเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย ถ้าตายโดยคนทำร้ายให้กล่าวว่าใครเป็นผู้กระทำร้ายเท่าที่จะทราบได้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้จัดทำสำนวนเสร็จสิ้นหรือวันที่ได้รับสำนวน แล้วแต่กรณี ถ้ามีความจำเป็น ให้ขยายระยะเวลาออกไปได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน แต่ต้องบันทึกหลักการและเหตุผลและความจำเป็นในการขยายระยะเวลาทุกครั้ง และแจ้งความคืบหน้าแก่ผู้ร้อง

มาตรา ๑๕๐/๓ ในการไต่สวน ให้ศาลปิดประกาศแจ้งกำหนดวันที่จะทำการไต่สวนไว้ที่ศาล และให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้ศาลส่งสำเนาคำร้องและแจ้งกำหนดวันนัดไต่สวนให้สามิ ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตายตามลำดับอย่างน้อยหนึ่งคนเท่าที่จะทำได้ทราบ ก่อนวันนัดไต่สวนไม่น้อยกว่าสิบห้าวันและให้พนักงานอัยการนำพยานหลักฐานทั้งปวงที่แสดงถึงการตายมาสืบ

เมื่อศาลได้ปิดประกาศแจ้งกำหนดวันที่จะทำการไต่สวนแล้ว และก่อนการไต่สวนเสร็จสิ้น สามิ ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตายมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลขอเข้ามาซักถามพยานที่พนักงานอัยการนำสืบและนำสืบพยานหลักฐานอื่นได้ด้วย เพื่อการนี้ สามิ ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตาย หรือองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนที่เป็นนิติบุคคล หรือ

บุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ตาย มีสิทธิแต่งตั้งทนายความดำเนินการแทนได้ หากไม่มีทนายความที่ได้รับการแต่งตั้งจากบุคคลดังกล่าวเข้ามาในคดีให้ศาลตั้งทนายความขึ้นเพื่อทำหน้าที่ทนายความฝ่ายญาติผู้ตาย

เมื่อศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม หรือสามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตายร้องขอศาลจะเรียกพยานที่น่าสืบมาแล้วมาสืบเพิ่มเติมหรือเรียกพยานหลักฐานอื่นมาสืบก็ได้ และอาจขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเพื่อประกอบการไต่สวนและทำคำสั่ง แต่ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิของผู้นำสืบพยานหลักฐานที่จะขอให้เรียกผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญอื่นมาให้ความเห็นโต้แย้งหรือเพิ่มเติมความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว

คำสั่งของศาลตามมาตรานี้ให้ถึงที่สุด แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิฟ้องร้อง และการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล หากพนักงานอัยการหรือบุคคลอื่นได้ฟ้องหรือจะฟ้องคดีเกี่ยวกับการตายนั้น

เมื่อศาลได้มีคำสั่งแล้ว ให้ส่งสำนวนการไต่สวนของศาลไปยังพนักงานอัยการ เพื่อดำเนินการต่อไป

ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่ศาลขอให้มาให้ความเห็นตามมาตรานี้มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนหรือค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทางและค่าเช่าที่พัก ตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังส่วนทนายความที่ศาลตั้งตามมาตรา นี้ มีสิทธิได้รับเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายเช่นเดียวกับทนายความที่ศาลตั้งตามมาตรา ๑๗๓”

มาตรา ๒๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๑ ในกรณีเมื่อมีการจำเป็นเพื่อพบเหตุของการตาย แพทย์นิติเวชศาสตร์ที่ทำหน้าที่ตรวจศพโดยตนเอง หรือโดยพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตาย ผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับร้องขอ ให้มีอำนาจผ่าหรือสั่งให้ผ่าศพแล้วแยกธาตุส่วนใด หรือจะให้ส่งทั้งศพหรือบางส่วนไปยังแพทย์นิติเวชศาสตร์ก็ได้

ให้แพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ตามวรรคหนึ่ง ทำรายงานการผ่าศพ พร้อมทั้งความเห็นในเรื่องนั้น และแสดงเหตุที่ตายเท่าที่จะทำได้ และลงวันเดือนปีและลายมือชื่อในรายงาน แล้วจัดการส่งไปยังเจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบสำนวนการชันสูตรพลิกศพภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งเรื่อง ถ้ามีความจำเป็นให้ขยายระยะเวลาออกไปได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน แต่ต้องบันทึกหลักการและเหตุผลและความจำเป็นในการขยายระยะเวลาทุกครั้งไว้ในสำนวนชันสูตรพลิกศพ รายงานดังกล่าวให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนชันสูตรพลิกศพ”

มาตรา ๓๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๓๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๓ เมื่อสามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล ญาติของผู้ตาย หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ตายยื่นคำร้องขอต่อพนักงานอัยการ หรือเมื่อพนักงานอัยการเห็นว่ามี ความจำเป็นต้องมีการชันสูตรพลิกศพหรือมีการชันสูตรพลิกศพเพิ่มเติม ให้มีอำนาจสั่งให้ผู้รับผิดชอบทำสำนวน ชันสูตรพลิกศพดำเนินการจัดให้ชุดศพขึ้นเพื่อตรวจดู และดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายนี้”

มาตรา ๓๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๓๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่ง เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๕/๑ การสอบสวนในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่ง อ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตาม หน้าที่ หรือในกรณีที่ผู้ตายถูกกล่าวหาว่าต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่ ให้ พนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบในการทำสำนวนสอบสวน”

มาตรา ๓๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๖ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับสำนวนการชันสูตรพลิกศพตามมาตรา ๑๕๐/๑ แล้ว อาจมีคำสั่งหรือดำเนินการแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นหรือการป้องกัน ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นอีกในอนาคต”

มาตรา ๓๕ ให้ยกเลิกความใน (๒) ของวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๖๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๒) ในคดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้ไต่ สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้ ให้ศาลสอบถามจำเลยว่าจะคัดค้านการยื่นฟ้องหรือไม่ หากจำเลยคัดค้าน ให้ศาลทำการไต่ สวนมูลฟ้อง”

มาตรา ๓๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๗๐/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญา

“มาตรา ๑๗๐/๑ เมื่อศาลประทับฟ้องไว้พิจารณาแล้ว ห้ามศาลที่ทำหน้าที่ไต่สวนมูลฟ้องเป็น องค์คณะในการพิจารณาคดีเดียวกันนี้อีก”

ผู้รับสนองพระราชโองการ

.....

ตารางเปรียบเทียบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ.
(การจับกุม ควบคุมตัว ชัง ปล່อยชั่วคราว/สอบสวน/
ชั้นสูตรพลิกศพ/ไต่สวนมูลฟ้อง)

ตารางเปรียบเทียบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ.
(การจับกุม ควบคุมตัว ชัง ปล่อยชั่วคราว/สอบสวน/ชั้นสูตรพลิกศพ/ไต่สวนมูลฟ้อง)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
คำนิยาม		
มาตรา ๒ ในประมวลกฎหมายนี้ (๑๑) “การสอบสวน” หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริง หรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ	มาตรา ๒ ในประมวลกฎหมายนี้ (๑๑) “การสอบสวน” หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหาและเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด หรือ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการพิสูจน์ความผิดหรือบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา และเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ และเพื่อประโยชน์ในการกำหนดบทลงโทษที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด	ตามหลักการตรวจสอบค้นหาความจริง การรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน ต้องเป็นการค้นหาความจริงในทางเนื้อหา โดยเป็นการค้นหาข้อเท็จจริงในสองส่วน คือ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการที่ถูกกล่าวหา และข้อเท็จจริงหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้ถูกกล่าวหา เพื่อประกอบการลงโทษหรือการแก้ไขฟื้นฟูที่เหมาะสม โดยในการฟ้องควรให้อัยการเสนอการลงโทษที่เหมาะสมเพื่อเป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดตามหลักอาชญาวิทยาด้วย
มาตรา ๒ ในประมวลกฎหมายนี้ (๒๑) “ควบคุม” หมายความว่า การคุมหรือกักขังผู้ถูกจับ โดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในระหว่างสืบสวนและสอบสวน	มาตรา ๒ ในประมวลกฎหมายนี้ (๒๑) “ควบคุม” หมายความว่า การคุมหรือกักขังผู้ถูกจับ การจับ ควบคุม กักตัว กักขัง คุมขัง หรือกระทำได้ด้วยประการอื่นใดในทำนองเดียวกันอัน	กำหนดนิยาม “ควบคุม” เพื่อให้ครอบคลุมการเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐ ซึ่งเป็นการลิดรอนเสรีภาพในร่างกายทุกกรณี ไม่ว่าจะเรียกว่าอย่างไรก็ตาม หากเป็นการใช้กำลังบังคับทางกายภาพและ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	เป็นการจำกัดเสรีภาพในร่างกายของบุคคล โดย พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นของ รัฐในระหว่างสืบสวนและสอบสวน	บุคคลที่ถูกกระทำไม่มีอิสระที่จะตัดสินใจว่าจะทำ หรือไม่ทำอะไรได้ด้วยตนเองแล้ว ย่อมถือว่าเข้าข่าย ควบคุมตัวทั้งสิ้น ทั้งนี้ เพื่อแก้ไขปัญหาการใช้อำนาจ ของเจ้าหน้าที่ในการควบคุมตัวประชาชนโดย หลักเลียงนิยมของกฎหมาย เช่น การที่เจ้าหน้าที่มา พาบุคคลไป โดยอ้างว่าเป็นการเชิญตัว ไม่ใช่การ จับกุม เป็นต้น ซึ่งทำให้บุคคลที่ถูกเชิญตัวไปไม่ได้รับ การคุ้มครองตามกฎหมาย และเสี่ยงต่อการถูก กระทำโดยมิชอบต่าง ๆ เช่น ทำร้าย บังคับ ชูเชิญ หรือซ้อมทรมานให้รับสารภาพ หรือให้ชักทอด บุคคลอื่น เป็นต้น
สิทธิของผู้ถูกควบคุมตัวและผู้ต้องหา		
มาตรา ๗/๑ ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูก ควบคุมหรือขังมีสิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้วางใจทราบถึง การถูกจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมในโอกาสแรก และให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหามีสิทธิดังต่อไปนี้ด้วย (๑) พบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ เป็นการเฉพาะตัว	มาตรา ๗/๑ ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูก ควบคุมหรือขังมีสิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกควบคุมตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา ไว้วางใจทราบถึงการถูกจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุม ในโอกาสแรก และให้ผู้ถูกควบคุมตัวผู้ถูกจับหรือ ผู้ต้องหามีสิทธิดังต่อไปนี้ด้วย (๑) แจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติ หรือบุคคลที่ไว้วางใจทราบถึงการควบคุมตัวและ	กำหนดหลักประกันสิทธิของบุคคลที่ถูก ควบคุมตัวให้ครอบคลุมมากขึ้น โดยการแก้ไขถ้อยคำ ในมาตรา ๗/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา จากการ “จับกุม” เป็น “ควบคุม” เพื่อให้สอดคล้องกับค่านิยมคำว่า “ควบคุม” ซึ่งมี ความหมายกว้างครอบคลุมการจำกัดเสรีภาพทาง ร่างกายทุกประเภท

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
(๒) ให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ในชั้นสอบสวน (๓) ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับญาติได้ตามสมควร (๔) ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่มีหน้าที่แจ้งให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหานั้นทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิตามวรรคหนึ่ง	สถานที่ที่ถูกควบคุมตัวในโอกาสแรก (๒) พบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว (๓) ให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ในชั้นสอบสวน (๔) ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับญาติได้ตามสมควร (๕) ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย <u>ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือเจ้าพนักงานอื่นของรัฐซึ่งควบคุมตัวบุคคลไว้มีหน้าที่แจ้งให้ญาติหรือบุคคลที่ผู้ถูกควบคุมตัวหรือผู้ต้องหาไว้วางใจ และแจ้งพนักงานอัยการทราบถึงการควบคุมตัวและสถานที่ที่ถูกควบคุมในโอกาสแรก หากไม่สามารถติดต่อญาติหรือบุคคลที่ผู้ถูกควบคุมตัวหรือผู้ต้องหาไว้วางใจ ได้ ให้บันทึกวิธีการติดต่อ พร้อมทั้งเหตุขัดข้องในการติดต่อนั้นไว้</u> <u>ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือเจ้าพนักงานอื่นของรัฐซึ่งจับควบคุมตัวหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับควบคุมตัวหรือผู้ต้องหามีหน้าที่แจ้งให้ผู้ถูกจับ</u>	อีกทั้ง ยังกำหนดให้เจ้าพนักงานซึ่งควบคุมตัวบุคคลไว้ มีหน้าที่แจ้งให้ญาติหรือบุคคลที่ผู้ถูกควบคุมตัวไว้วางใจและพนักงานอัยการทราบถึงการควบคุมตัวและสถานที่ที่ถูกควบคุมตัวในโอกาสแรก เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าเจ้าหน้าที่ต้องแจ้ง ซึ่งจะช่วยเหลือช่องว่างในกรณีที่ผู้ถูกควบคุมตัวร้องขอให้เจ้าหน้าที่แจ้งให้ญาติทราบ แต่เจ้าหน้าที่ไม่ได้แจ้งตามที่ร้องขอ ในส่วนที่กำหนดให้มีการแจ้งพนักงานอัยการด้วยนั้น ตามข้อเสนอการปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในชั้นสอบสวนซึ่งจะกล่าวถึงต่อไปนั้น พนักงานอัยการจะเข้ามามีบทบาทในการกำกับดูแลการสอบสวน จึงต้องกำหนดให้พนักงานอัยการได้รับทราบถึงการดำเนินคดีตั้งแต่แรก เพื่อที่จะพิจารณาเข้ามาดำเนินการวางแผนการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน รวมถึงได้เข้ามาตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ในชั้นจับกุมด้วย นอกจากนี้ กำหนดให้การแจ้งสิทธิ ต้องมีการบันทึกภาพเคลื่อนไหวและเสียงในขณะที่แจ้งไว้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<u>ควบคุมตัวหรือผู้ต้องหาในโอกาสแรกถึงสิทธิตามวรรคหนึ่ง โดยให้มีการบันทึกภาพเคลื่อนไหวและเสียงในขณะแจ้งไว้ด้วย และจัดให้มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัว อย่างน้อยต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้</u> (๑) <u>ชื่อ นามสกุล รูปถ่าย ตำหนิรูปพรรณ รวมทั้งข้อมูลอื่นที่ใช้ระบุตัวบุคคลและสภาพร่างกายของผู้ถูกควบคุมตัว</u> (๒) <u>วัน เวลา และสถานที่ของการถูกควบคุมตัว และข้อมูลเกี่ยวกับผู้ควบคุมตัว ในกรณีที่มีการย้ายสถานที่ดังกล่าว จะต้องมีการระบุถึงสถานที่ปลายทางที่รับตัว และผู้รับผิดชอบในการย้ายสถานที่ควบคุมตัว คำสั่งที่ให้มีการควบคุมตัว และเหตุแห่งการออกคำสั่งนั้น</u> (๓) <u>เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ออกคำสั่งให้มีการควบคุมตัว</u> (๔) <u>วัน เวลา และสถานที่ของการปล่อยตัว ผู้รับผิดชอบในการปล่อยตัว และญาติหรือบุคคลที่มารับตัว หรือพยานในการปล่อยตัว</u>	ด้วย และให้จัดให้มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการควบคุมตัวและการปล่อยตัวไว้ เพื่อเป็นมาตรการในการป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนและตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ที่รัดกุมยิ่งขึ้น เพราะที่ผ่านมาพบกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการกระทำโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่เกิดขึ้นในชั้นจับกุม/ควบคุมตัว ดังเช่น กรณีนายบิลลี่ แกนนำกะเหรี่ยงบ้านบางกลอย ที่ถูกเจ้าหน้าที่จับกุม ต่อมาได้สูญหายไป หรือกรณีเยาวชนรายหนึ่งในจังหวัดกาฬสินธุ์ที่ถูกจับกุม ในช่วงสงครามยาเสพติดปี ๒๕๔๖ เจ้าหน้าที่ให้บุคคลที่ไม่ใช่ญาติของผู้ถูกควบคุมตัวมาประกันตัวออกไป ต่อมาพบเสียชีวิตอย่างมีเงื่อนงำ เป็นต้น ซึ่งทั้งสองกรณียังไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ด้วยเหตุดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดให้ต้องบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการควบคุมตัวและปล่อยตัวไว้อย่างละเอียด เพื่ออย่างน้อยหากมีการกระทำที่มิชอบเกิดขึ้นกับผู้ถูกควบคุมตัว การหาตัวผู้ที่ต้องรับผิดชอบ จะสามารถทำได้ง่ายขึ้น และอาจส่งผลให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและระมัดระวังมากขึ้นด้วย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	(๕) <u>ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพร่างกายของบุคคลผู้ถูกควบคุมตัว ทั้งก่อนควบคุมตัวและก่อนการปล่อยตัว ในกรณีที่ผู้ถูกควบคุมตัวถึงแก่ความตายจะต้องระบุถึงข้อมูลประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</u> <u>ในการปล่อยตัวตาม (๕) ก่อนปล่อยตัวให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำการปล่อยแจ้งญาติให้ทราบถึงการปล่อยตัวและให้บันทึกไว้ด้วยว่ามีผู้ใดมารับตัวไป หากไม่สามารถติดต่อญาติได้หรือไม่มีบุคคลใดมารับตัว ให้บันทึกวิธีการติดต่อญาติไว้และให้ผู้รับผิดชอบในการปล่อยตัวจัดหาพยานในการปล่อยตัว พร้อมทั้งบันทึกชื่อ ที่อยู่ของพยานนั้นไว้เพื่อเป็นหลักฐานในการปล่อยตัว</u>	
อำนาจสอบสวน		
มาตรา ๑๘ ในจังหวัดอื่นนอกจากจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ปลัดอำเภอ และข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิด หรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหาที่มีที่อยู่ หรือถูกจับภายในเขตอำนาจ	มาตรา ๑๘ ในจังหวัดอื่นนอกจากจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี <u>กรุงเทพมหานคร พนักงานอัยการ</u> พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ปลัดอำเภอ และข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิด หรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหาที่มี	กำหนดให้พนักงานอัยการ และพนักงานเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ มีอำนาจสอบสวน โดยสามารถเริ่มต้นสอบสวนดำเนินคดี และสามารถส่งสำนวนสอบสวนให้พนักงานอัยการได้โดยตรง ทั้งนี้ โดยกำหนดให้เจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่รักษาการตามพระราชบัญญัติต่างๆ เช่น ป่าไม้ ศุลกากร อุตุสภกรรม ควบคุมอาคาร มีอำนาจรับคำร้องทุกข์

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
ของตนได้ สำหรับในจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี ให้ข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรี หรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิดหรืออ้าง หรือเชื่อว่า ได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหาที่มีที่อยู่ หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้ ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติในมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ ความผิดอาญาได้เกิดใน เขตอำนาจพนักงานสอบสวนคนใด โดยปกติให้เป็น หน้าที่พนักงานสอบสวนผู้นั้นเป็นผู้รับผิดชอบในการ สอบสวนความผิดนั้น ๆ เพื่อดำเนินคดี เว้นแต่เมื่อมี เหตุจำเป็นหรือเพื่อความสะดวก จึงให้พนักงาน สอบสวนแห่งท้องที่ที่ผู้ต้องหาที่มีที่อยู่ หรือถูกจับเป็น ผู้รับผิดชอบดำเนินการสอบสวน ในเขตท้องที่ใดมีพนักงานสอบสวนหลายคน การดำเนินการสอบสวนให้อยู่ในความรับผิดชอบของ พนักงานสอบสวนผู้เป็นหัวหน้าในท้องที่นั้น หรือผู้ รักษาการแทน	ที่อยู่ หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้ สำหรับในจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี กรุงเทพมหานคร ให้พนักงานอัยการ ข้าราชการ ตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือ เทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจสอบสวน ความผิดอาญาซึ่งได้เกิดหรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิด ภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหาที่มีที่อยู่ หรือถูก จับภายในเขตอำนาจของตนได้ ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติในมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ ความผิดอาญาได้เกิดใน เขตอำนาจพนักงานสอบสวนคนใด โดยปกติให้เป็น หน้าที่พนักงานสอบสวนผู้นั้นเป็นผู้รับผิดชอบในการ สอบสวนความผิดนั้น ๆ เพื่อดำเนินคดี เว้นแต่เมื่อมี เหตุจำเป็นหรือเพื่อความสะดวก จึงให้พนักงาน สอบสวนแห่งท้องที่ที่ผู้ต้องหาที่มีที่อยู่ หรือถูกจับเป็น ผู้รับผิดชอบดำเนินการสอบสวน ในเขตท้องที่ใดมีพนักงานสอบสวนหลายคน การดำเนินการสอบสวนให้อยู่ในความรับผิดชอบของ พนักงานสอบสวนผู้เป็นหัวหน้าในท้องที่นั้น หรือผู้ รักษาการแทน	กล่าวโทษและสอบสวนดำเนินคดีในความผิดตาม กฎหมายที่ตนรักษาการและความผิดอื่น ๆ ที่ เกี่ยวข้องหากตรวจพบในคราวเดียวกัน แนวทางนี้ สนับสนุนการกระจายอำนาจและหน้าที่ในการ สอบสวน เป็นการช่วยลดภาระงานของพนักงาน สอบสวนตำรวจ และส่งเสริมการพัฒนาความ เชี่ยวชาญเฉพาะด้านขึ้นมา เพราะเจ้าหน้าที่ที่ รักษาการตามกฎหมายเฉพาะเหล่านั้น ย่อมมีความรู้ ความชำนาญในกฎหมายต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ ของตนยิ่งกว่าพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจ ซึ่งจะ ช่วยลดขั้นตอนในทางคดีให้รวดเร็วขึ้น อีกทั้งยังช่วย ขจัดปัญหาการคอร์รัปชัน ป้องกันการบิดเบือนและ ทำลายพยานหลักฐาน เพราะจะเกิดการตรวจสอบ ระหว่างหน่วยงานกันเอง อย่างไรก็ดี แนวทางนี้ จะ ไม่ตัดอำนาจพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจ ซึ่งยังคงมี อำนาจสอบสวนคดีอาญาทั้งปวงอยู่เช่นเดิม เพียงแต่ เป็นการเพิ่มทางเลือกในการเข้าถึงความยุติธรรมของ ประชาชนให้มากขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการ สอบสวนโดยเจ้าพนักงานสังกัดหน่วยงานใด การ สอบสวนนั้นจะถูกกำกับดูแลโดยพนักงานอัยการ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<u>ในกรณีเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายเฉพาะเรื่องใด ซึ่งมีพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมายนั้นเป็นการเฉพาะแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตามกฎหมายนั้นซึ่งมียศเทียบเท่านายร้อยตำรวจตรีหรือปลัดอำเภอขึ้นไปเป็นผู้ดำเนินการรับผิดชอบการสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมายนั้นและความผิดที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งได้เกิด หรืออาจ หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหาที่อยู่ หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้</u> <u>ในกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้จับกุมตัวผู้ต้องหาที่กระทำความผิดตามวรรคห้าได้ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจอาจส่งตัวผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหานั้น ให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคสี่ดำเนินการสอบสวนต่อไปก็ได้</u>	
มาตรา ๒๑ ในกรณีที่ไม่ว่าพนักงานสอบสวนคนใดในจังหวัดเดียวกันควรเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ให้ข้าหลวงประจำจังหวัดนั้นมีอำนาจชี้ขาด แต่ในจังหวัดพระนครและธนบุรี ให้ผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่รองอธิบดีกรมตำรวจขึ้นไปเป็นผู้ชี้ขาด	มาตรา ๒๑ ในกรณีที่ไม่ว่าพนักงานสอบสวนคนใดในจังหวัดเดียวกันควรเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ให้ข้าหลวงประจำอัยการจังหวัดนั้นที่มีอำนาจชี้ขาด แต่ในกรุงเทพมหานครจังหวัดพระนครและธนบุรี ให้ผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่รองอธิบดีกรมตำรวจขึ้นไปอัยการ	แก้ไขมาตรา ๒๑ โดยกำหนดให้อำนาจในการชี้ขาดอำนาจสอบสวนเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการ และยกเลิกมาตรา ๒๑/๑ ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการให้กระบวนการสอบสวนฟ้องร้องเป็นกระบวนการ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
ในกรณีที่ไม่ว่าพนักงานสอบสวนคนใดในระหว่างหลายจังหวัด ควรเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ให้อธิบดีกรมอัยการหรือผู้ทำการแทนเป็นผู้ชี้ขาด การรื้อคำชี้ขาดนั้น ไม่เป็นเหตุให้งดการสอบสวน มาตรา ๒๑/๑ สำหรับการสอบสวนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานตำรวจ ในกรณีที่ไม่ว่าพนักงานสอบสวนคนใดในจังหวัดเดียวกันหรือในกองบัญชาการเดียวกันควรเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ให้ผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนนั้นเป็นผู้ชี้ขาด การรื้อคำสั่งชี้ขาด ไม่เป็นเหตุให้งดการสอบสวน	<u>สูงสุดหรือผู้ทำการแทนเป็นผู้ชี้ขาด</u> ในกรณีที่ไม่ว่าพนักงานสอบสวนคนใดในระหว่างหลายจังหวัด ควรเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ให้อัยการสูงสุดอธิบดีกรมอัยการหรือผู้ทำการแทนเป็นผู้ชี้ขาด การรื้อคำชี้ขาดนั้น ไม่เป็นเหตุให้งดการสอบสวน มาตรา ๒๑/๑ สำหรับการสอบสวนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานตำรวจ ในกรณีที่ไม่ว่าพนักงานสอบสวนคนใดในจังหวัดเดียวกันหรือในกองบัญชาการเดียวกันควรเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ให้ผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนนั้นเป็นผู้ชี้ขาด การรื้อคำสั่งชี้ขาด ไม่เป็นเหตุให้งดการสอบสวน	เดียวกัน โดยมีพนักงานอัยการกำกับดูแล

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
การออกหมายอาญา		
มาตรา ๕๙ ศาลจะออกคำสั่งหรือหมายจับหมายค้น หรือหมายขัง ตามที่ศาลเห็นสมควรหรือโดยมีผู้ร้องขอก็ได้ ในกรณีที่ผู้ร้องขอเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ต้องเป็นพนักงานฝ่ายปกครองตั้งแต่ระดับสามหรือตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนซึ่งมีเหตุอันควรโดยผู้ร้องขอไม่อาจไปพบศาลได้ ผู้ร้องขออาจร้องขอต่อศาลทางโทรศัพท์ โทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่เหมาะสมเพื่อขอให้ศาลออกหมายจับหรือหมายค้นก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้เมื่อศาลสอบถามจนปรากฏว่ามีเหตุที่จะออกหมายจับหรือหมายค้นได้ตามมาตรา ๕๙/๑ และมีคำสั่งให้ออกหมายนั้นแล้ว ให้จัดส่งสำเนาหมายเช่นว่านี้ไปยังผู้ร้องขอโดยทางโทรศัพท์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา	มาตรา ๕๙ ศาลจะออกคำสั่งหรือหมายจับหมายค้น หรือหมายขัง ตามที่ศาลเห็นสมควรหรือโดยมีผู้ร้องขอก็ได้ ในกรณีที่ผู้ร้องขอเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ต้องเป็นพนักงานฝ่ายปกครองตั้งแต่ระดับสามหรือตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป <u>โดยผ่านความเห็นชอบของพนักงานอัยการ และพนักงานอัยการต้องแสดงเหตุผลโดยชัดเจนในการให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในการร้องขอออกหมายนั้น</u> ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนซึ่งมีเหตุอันควรโดยผู้ร้องขอไม่อาจไปพบศาลได้ ผู้ร้องขออาจร้องขอต่อศาลทางโทรศัพท์ โทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่เหมาะสมเพื่อขอให้ศาลออกหมายจับหรือหมายค้นก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้เมื่อศาลสอบถามจนปรากฏว่ามีเหตุที่จะออกหมายจับหรือหมายค้นได้ตามมาตรา ๕๙/๑ และมีคำสั่งให้ออกหมายนั้นแล้ว ให้จัดส่งสำเนาหมายเช่นว่านี้ไปยังผู้ร้องขอโดยทางโทรศัพท์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อ	ปรับปรุงเรื่องการออกหมายอาญา เพื่อให้เกิดหลักประกันการคุ้มครองสิทธิที่ดีขึ้น และสอดคล้องกับแนวทางการให้พนักงานอัยการมีบทบาทกำกับดูแลการสอบสวน จึงควรกำหนดให้พนักงานอัยการเป็นผู้กลั่นกรองคำร้องขอออกหมายอาญาต่อศาลด้วย เนื่องจากเป็นผู้ที่ควบคุมหรือกำกับดูแลการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีอาญา ซึ่งในการกลั่นกรองนั้น พนักงานอัยการต้องพิจารณาและต้องให้เหตุผลชัดเจนในการให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในการขอออกหมายนั้น และมีอำนาจยับยั้งคำร้องดังกล่าวได้เมื่อเห็นว่าไม่มีเหตุผลสมควรที่จะขอออกหมาย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
เมื่อได้มีการออกหมายตามวรรคสามแล้ว ให้ศาลดำเนินการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการขอหมายมาพบศาลเพื่อสาบานตัวโดยไม่ชักช้า โดยจดบันทึกถ้อยคำของบุคคลดังกล่าวและลงลายมือชื่อของศาลผู้ออกหมายไว้ หรือจะใช้เครื่องบันทึกเสียงก็ได้โดยจัดให้มีการถอดเสียงเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อของศาลผู้ออกหมาย บันทึกที่มีการลงลายมือชื่อรับรองดังกล่าวแล้ว ให้เก็บไว้ในสารบบของศาล หากความปรากฏต่อศาลในภายหลังว่าได้มีการออกหมายไปโดยฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ศาลอาจมีคำสั่งให้เพิกถอนหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงหมายเช่นนั้นได้ ทั้งนี้ ศาลจะมีคำสั่งให้ผู้ร้องขอจัดการแก้ไขเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นสมควรก็ได้	เทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา เมื่อได้มีการออกหมายตามวรรคสามแล้ว ให้ศาลดำเนินการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการขอหมายมาพบศาลเพื่อสาบานตัวโดยไม่ชักช้า โดยจดบันทึกถ้อยคำของบุคคลดังกล่าวและลงลายมือชื่อของศาลผู้ออกหมายไว้ หรือจะใช้เครื่องบันทึกเสียงก็ได้โดยจัดให้มีการถอดเสียงเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อของศาลผู้ออกหมาย บันทึกที่มีการลงลายมือชื่อรับรองดังกล่าวแล้ว ให้เก็บไว้ในสารบบของศาล หากความปรากฏต่อศาลในภายหลังว่าได้มีการออกหมายไปโดยฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ศาลอาจมีคำสั่งให้เพิกถอนหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงหมายเช่นนั้นได้ ทั้งนี้ ศาลจะมีคำสั่งให้ผู้ร้องขอจัดการแก้ไขเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นสมควรก็ได้	

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
การออกหมายจับและการจับ		
มาตรา ๖๖ เหตุที่จะออกหมายจับได้มีดังต่อไปนี้ (๑) เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หรือ (๒) เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญาและมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น ถ้าบุคคลนั้นไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง หรือไม่มาตามหมายเรียกหรือตามนัดโดยไม่มีข้อแก้ตัวอันควร ให้สันนิษฐานว่าบุคคลนั้นจะหลบหนี	มาตรา ๖๖ เหตุที่จะออกหมายจับได้มีดังต่อไปนี้ (๑) เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หรือ และ (๒) เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญาและมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น ถ้าบุคคลนั้นไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง หรือไม่มาตามหมายเรียกหรือตามนัดโดยไม่มีข้อแก้ตัวอันควร ให้สันนิษฐานว่าบุคคลนั้นจะหลบหนี	เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐที่สอดคล้องกับหลักการสิทธิมนุษยชนสากล โดยเฉพาะกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๙ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘ จึงควรแก้ไขกฎหมายให้ชัดเจนขึ้น โดยใช้เกณฑ์การพิจารณา ดังต่อไปนี้ ๑) การกระทำนั้นเข้าข่ายผิดกฎหมาย โดยพิจารณาจากกรณีพยานหลักฐานตามสมควร และ ๒) ต้องพิจารณาถึงความจำเป็นในการออกหมายหรือความจำเป็นในการเอาบุคคลมาไว้ในอำนาจรัฐ โดยพิจารณาจากเหตุหลัก ๓ ประการ คือ การจะหลบหนี การจะไปยุ่งเหยิงพยานหลักฐาน และการจะไปก่อเหตุร้ายประการอื่น อีกทั้ง เห็นว่าไม่ควรนำเกณฑ์อัตราโทษมากำหนดเป็นเงื่อนไขในการออกหมายจับ เนื่องจากอัตราโทษต่ำหรือสูงนั้นยังเป็นเพียงการตั้งข้อกล่าวหา และไม่ใช่ว่าเหตุจำเป็นเสมอไปในการเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐ เพราะอัตราโทษไม่ได้เกี่ยวข้องกับการที่บุคคลจะหลบหนี การจะยุ่งเหยิง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
		พยานหลักฐาน หรือการจะก่อเหตุร้ายประการอื่น เสมอไป
มาตรา ๘๓ ในการจับนั้น เจ้าพนักงานหรือ ราษฎรซึ่งทำการจับต้องแจ้งแก่ผู้ที่จะถูกจับนั้นว่าเขา ต้องถูกจับ แล้วสั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของ พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ถูกจับพร้อมด้วยผู้จับ เว้นแต่สามารถนำไปที่ทำการของพนักงานสอบสวน ผู้รับผิดชอบได้ในขณะนั้น ให้นำไปที่ทำการของ พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดังกล่าว แต่ถ้าจำเป็นก็ ให้จับตัวไป ในกรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้จับ ต้องแจ้งข้อ กล่าวหาให้ผู้ถูกจับทราบ หากมีหมายจับให้แสดงต่อผู้ ถูกจับ พร้อมทั้งแจ้งด้วยว่า ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้ การหรือให้การก็ได้และถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้นอาจใช้ เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้และผู้ถูกจับมี สิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความ หรือผู้ซึ่งจะเป็น ทนายความ ถ้าผู้ถูกจับประสงค์จะแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่ง ตนไว้วางใจทราบถึงการจับกุมที่สามารถดำเนินการได้ โดยสะดวกและไม่เป็นการขัดขวางการจับหรือการ ควบคุมผู้ถูกจับหรือทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่	มาตรา ๘๓ ในการจับนั้น เจ้าพนักงานหรือ ราษฎรซึ่งทำการจับต้องแจ้งแก่ผู้ที่จะถูกจับนั้นว่าเขา ต้องถูกจับ แล้วสั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของ พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ถูกจับพร้อมด้วยผู้จับ <u>ทันที</u> เว้นแต่สามารถนำไปที่ทำการของพนักงาน สอบสวนผู้รับผิดชอบได้ในขณะนั้น ให้นำไปที่ทำการ ของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดังกล่าว แต่ถ้า จำเป็นก็ให้จับตัวไป ในกรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้จับ ต้อง<u>แจ้ง</u> <u>ข้อเท็จจริงและเหตุแห่งการจับแก่ผู้ถูกจับ และแจ้งข้อ</u> กล่าวหาให้ผู้ถูกจับทราบ หากมีหมายจับให้แสดงต่อผู้ ถูกจับ พร้อมทั้งแจ้งด้วยว่า ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้ การหรือให้การก็ได้และถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้นอาจใช้ เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้และผู้ถูกจับมี สิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความ หรือผู้ซึ่งจะเป็น ทนายความ ถ้าผู้ถูกจับประสงค์จะแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่ง ตนไว้วางใจทราบถึงการจับกุมที่สามารถดำเนินการได้ โดยสะดวกและไม่เป็นการขัดขวางการจับหรือการ	เพิ่มเติมหลักประการการคุ้มครองสิทธิใน ชั้นการจับกุม เพื่อป้องกันการใช้อำนาจตามอำเภอใจ หรือการใช้อำนาจโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ โดยควร เพิ่มหลักประกัน ดังนี้ ๑) กำหนดให้พนักงานผู้จับกุม ทำหน้าที่ แจ้งข้อเท็จจริง และเหตุแห่งการจับแก่ผู้ถูกจับ ซึ่ง เป็นหลักการที่กำหนดไว้ในกติการะหว่างประเทศว่า ด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ข้อ ๙ และ ๒) ให้พนักงานผู้จับกุมรับรายงานบันทึก การจับกุมให้พนักงานอัยการทราบ เพื่อให้พนักงาน ในฐานะผู้กำกับดูแลการสอบสวนได้เข้ามา ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบ ความชอบด้วยกฎหมายในการใช้อำนาจจับกุม รวมถึงพิจารณาถึงกรณีความจำเป็นที่ต้องใช้อำนาจ รัฐควบคุมตัวบุคคลไว้ด้วย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
บุคคลหนึ่งบุคคลใด ก็ให้เจ้าพนักงานอนุญาตให้ผู้ถูกจับดำเนินการได้ตามสมควรแก่กรณี ในการนี้ให้เจ้าพนักงานผู้จับนั้นบันทึกการจับดังกล่าวไว้ด้วย ถ้าบุคคลซึ่งจะถูกจับขัดขวางหรือจะขัดขวางการจับ หรือหลบหนีหรือพยายามจะหลบหนี ผู้ทำการจับมีอำนาจใช้วิธีหรือการป้องกันทั้งหลายเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องในการจับนั้น	ควบคุมผู้ถูกจับหรือทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด ก็ให้เจ้าพนักงานอนุญาตให้ผู้ถูกจับดำเนินการได้ตามสมควรแก่กรณี ในการนี้ให้เจ้าพนักงานผู้จับนั้นบันทึกการจับดังกล่าวไว้ด้วย <u>และให้เจ้าพนักงานผู้จับรายงานบันทึกการจับกุมให้พนักงานอัยการทราบโดยไม่ชักช้า</u> ถ้าบุคคลซึ่งจะถูกจับขัดขวางหรือจะขัดขวางการจับ หรือหลบหนีหรือพยายามจะหลบหนี ผู้ทำการจับมีอำนาจใช้วิธีหรือการป้องกันทั้งหลายเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องในการจับนั้น	
การควบคุมตัวและขัง		
มาตรา ๘๗ ห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่าจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี ในกรณีความผิดลหุโทษ จะควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้เท่าที่เวลาที่จะถามคำให้การ และที่จะรู้ตัวว่าเป็นใครและที่อยู่ของเขายู่ที่ไหนเท่านั้น ในกรณีที่ผู้ถูกจับไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราว และมีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวน หรือการฟ้องคดี ให้นำตัวผู้ถูกจับไปศาลภายใน สี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงาน	มาตรา ๘๗ ห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่าจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี ในกรณีความผิดลหุโทษ จะควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้เท่าที่เวลาที่จะถามคำให้การ และที่จะรู้ตัวว่าเป็นใครและที่อยู่ของเขายู่ที่ไหนเท่านั้น ในกรณีที่ผู้ถูกจับไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราว และมีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวน หรือการฟ้องคดี ให้นำตัวผู้ถูกจับไปศาลภายใน สี่สิบแปด <u>ยี่สิบสี่</u> ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ <u>ผู้ถูกจับถูกจับถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของ</u>	กำหนดให้นำตัวผู้ถูกจับไปปรากฏต่อศาลภายในเวลาไม่เกิน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับเพื่อให้ศาลตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายและเหตุผลของการจับกุม ซึ่งสอดคล้องกับบทการระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๙ ที่ระบุให้บุคคลที่ถูกจับกุมหรือควบคุมตัวในข้อหาทางอาญา จะต้องถูกนำตัวไปยังศาลโดยพลัน กำหนดเงื่อนไขการฝากขังใหม่ให้ชัดเจน และสอดคล้องกับหลักการสากลเกี่ยวกับการควบคุม

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
สอบสวนตามมาตรา ๘๓ เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นอันมีอาจกล่าวลงเสียได้ โดยให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลขอหมายขังผู้ต้องหา นั้นไว้ ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ และศาลอาจเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงเหตุจำเป็น หรืออาจเรียกพยานหลักฐานมาเพื่อประกอบการพิจารณาก็ได้ ในกรณีความผิดอาญาที่ได้กระทำความผิดอาญาโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจสั่งขังได้ครั้งเดียว มีกำหนดไม่เกินเจ็ดวัน ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินกว่าหกเดือนแต่ไม่ถึงสิบปี หรือปรับเกินกว่าห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจสั่งขังหลายครั้งติด ๆ กันได้ แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกินสิบสองวัน และรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินสี่สิบแปดวัน ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ศาลมีอำนาจสั่งขังหลายครั้งติด ๆ กันได้ แต่ครั้ง	พนักงานสอบสวนตามมาตรา ๘๓ เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นอันมีอาจกล่าวลงเสียได้ <u>ซึ่งทำให้ไม่สามารถนำตัวผู้ถูกจับไปศาลได้ทันเวลา ให้เจ้าพนักงานผู้จับบันทึกเหตุดังกล่าวไว้</u> <u>การควบคุมตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาเกินยี่สิบสี่ชั่วโมง ต้องขออนุญาตจากศาล โดยให้พนักงานสอบสวนโดยความเห็นชอบของพนักงานอัยการ หรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลขอหมายขังผู้ต้องหา นั้นไว้ ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ และศาลอาจเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงเหตุจำเป็น หรืออาจเรียกพยานหลักฐานมาเพื่อประกอบการพิจารณาก็ได้ ทั้งนี้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา มีสิทธิที่จะพบและปรึกษานายความได้</u> <u>ให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหาตามวรรคสี่ หากมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นในการควบคุมตัว โดยพิจารณาจากพฤติการณ์การจะหลบหนี การจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน การจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น และศาลจะสั่งขังได้ครั้งหนึ่งไม่เกินสิบสองวัน เว้นแต่ในความผิดซึ่งหน้า ศาลมีอำนาจสั่งขังได้ครั้งหนึ่งไม่</u>	ตัวระหว่างดำเนินคดี โดยให้ยกเลิกการขังด้วยเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวน หรือการฟ้องคดี เพราะการสอบสวนคดีอาญาไม่จำเป็นต้องมีตัวผู้ต้องหาไว้ในควบคุม และในทางปฏิบัติ พนักงานสอบสวนสามารถทำการสอบสวนหรือควรทำการสอบสวนเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานไว้ก่อนการจับกุมได้อยู่แล้ว ดังนั้น การควบคุมตัวไว้เพื่อการสอบสวนจึงไม่มีความจำเป็นแต่อย่างใด และหากจะมีการควบคุมตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้ ควรถือหลักความจำเป็นในการเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐ กล่าวคือ การควบคุมตัวจะกระทำเฉพาะในกรณีเพื่อป้องกันการจะมาปรากฏตัวในการพิจารณาคดี ในขั้นตอนอื่นของกระบวนการพิจารณา และเพื่อการบังคับตามคำพิพากษา โดยให้พิจารณาจากเหตุหลัก ๓ ประการ ได้แก่ การจะหลบหนี การจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน การจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น ทั้งนี้ ควรกำหนดให้พนักงานอัยการในฐานะผู้กำกับดูแลการสอบสวนเป็นผู้ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อออกหมายขังในกรณีที่จำเป็นต้องควบคุมตัวผู้ถูกจับเกินกว่า ๒๔ ชั่วโมง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
หนึ่งต้องไม่เกินสิบสองวัน และรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินแปดสิบสี่วัน ในกรณีตามวรรคหกเมื่อศาลสั่งชั่งครบสี่สิบแปดวันแล้ว หากพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอชั่งต่อไปอีกโดยอ้างเหตุจำเป็น ศาลจะสั่งชั่งต่อไปได้ก็ต่อเมื่อพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนได้แสดงถึงเหตุจำเป็นและนำพยานหลักฐานมาให้ศาลไต่สวนจนเป็นที่พอใจแก่ศาล ในการไต่สวนตามวรรคสามและวรรคเจ็ดผู้ต้องหาที่มีสิทธิแต่งตั้งทนายความเพื่อแถลงข้อคัดค้านและซักถามพยาน ถ้าผู้ต้องหาไม่มีทนายความเนื่องจากยังไม่ได้มีการปฏิบัติตามมาตรา ๑๓๔/๑ และผู้ต้องหาร้องขอ ให้ศาลตั้งทนายความให้ โดยทนายความนั้นมีสิทธิได้รับเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๓๔/๑ วรรคสาม โดยอนุโลม ถ้าพนักงานสอบสวนต้องไปทำการสอบสวนในท้องที่อื่นนอกเขตของศาลซึ่งได้สั่งชั่งผู้ต้องหาไว้ พนักงานสอบสวนจะยื่นคำร้องขอให้โอนการชั่งไปยัง	<u>เกินสิบวัน</u> ในกรณีความผิดอาญาที่ได้กระทำลงมืออัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจสั่งชั่งได้ครั้งเดียว มีกำหนดไม่เกินเจ็ดวัน ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินกว่าหกเดือนแต่ไม่ถึงสิบปี หรือปรับเกินกว่าห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจสั่งชั่งหลายครั้งติด ๆ กันได้ แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกินสิบสองวัน และรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินสี่สิบแปดวัน ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ศาลมีอำนาจสั่งชั่งหลายครั้งติด ๆ กันได้ แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกินสิบสองวัน และรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินแปดสิบสี่วัน ในกรณีตามวรรคหกเมื่อศาลสั่งชั่งครบสี่สิบแปดวันแล้ว หากพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอชั่งต่อไปอีกโดยอ้างเหตุจำเป็นเพื่อป้องกันการหลบหนี การจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน การจะไปก่อเหตุ	สำหรับระยะเวลาในการชั่ง ให้ศาลสั่งชั่งได้ครั้งหนึ่งไม่เกิน ๑๒ วัน ซึ่งหลักการเรื่องระยะเวลา ๑๒ วันนี้ นำมาจากหลักการเดิม เพียงแต่หลักการใหม่จะไม่กำหนดระยะเวลาชั่งตามอัตราโทษ โดยการจะขยายระยะเวลาชั่งต่อไปได้ ศาลต้องพิจารณาถึงความจำเป็นในการชั่งเป็นรายครั้งไป ส่วนในกรณีความผิดซึ่งหน้า จะควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้ไม่เกิน ๑๐ วัน หากมีเหตุจำเป็นขยายได้ภายใต้หลักการเดียวกัน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
ศาลในท้องที่ที่จะต้องไปทำการสอบสวนนั้นก็ได้ เมื่อศาลที่สั่งขังไว้เห็นเป็นการสมควรก็ให้ส่งโอนไป	<u>อันตรายประการอื่น</u> ศาลจะสั่งขังต่อไปได้ก็ต่อเมื่อพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนได้แสดงถึงเหตุจำเป็น และนำพยานหลักฐานมาให้ศาลไต่สวนจนเป็นที่พอใจแก่ศาล ในการไต่สวนตามวรรคสามสี่และวรรคเจ็ด หก ผู้ต้องหาที่มีสิทธิแต่งตั้งทนายความเพื่อแถลงข้อคัดค้านและซักถามพยาน ถ้าผู้ต้องหาไม่มีทนายความเนื่องจากยังไม่ได้มีการปฏิบัติตามมาตรา ๑๓๔/๑ และผู้ต้องหาร้องขอ ให้ศาลตั้งทนายความให้ โดยทนายความนั้นมีสิทธิได้รับเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๓๔/๑ วรรคสาม โดยอนุโลม ถ้าพนักงานสอบสวนต้องไปทำการสอบสวนในท้องที่อื่นนอกเขตของศาลซึ่งได้สั่งขังผู้ต้องหาไว้ พนักงานสอบสวนจะยื่นคำร้องขอให้โอนการขังไปยังศาลในท้องที่ที่จะต้องไปทำการสอบสวนนั้นก็ได้ เมื่อศาลที่สั่งขังไว้เห็นเป็นการสมควรก็ให้ส่งโอนไป	
มาตรา ๙๐ เมื่อมีการอ้างว่าบุคคลใดต้องถูกคุมขังในคดีอาญาหรือในกรณีอื่นใดโดยมิชอบด้วยกฎหมาย บุคคลเหล่านั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลท้องที่ที่	มาตรา ๙๐ เมื่อมีการอ้างว่าบุคคลใดต้องถูกคุมขังถูกควบคุมตัวในคดีอาญาหรือในกรณีอื่นใดโดยมิชอบด้วยกฎหมาย บุคคลเหล่านั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อ	แก้ไขเรื่องการตรวจสอบการควบคุมตัวโดยมิชอบ เพื่อให้ครอบคลุมการควบคุมตัวทุกกรณี ไม่เฉพาะในคดีอาญาเท่านั้น โดยแก้ไขถ้อยคำให้ใช้คำ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาขอให้ปล่อย คือ (๑) ผู้ถูกคุมขังเอง (๒) พนักงานอัยการ (๓) พนักงานสอบสวน (๔) ผู้บัญชาการเรือนจำหรือพัศดี (๕) สามी ภริยา หรือญาติของผู้นั้น หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกคุมขัง เมื่อได้รับคำร้องดังนั้น ให้ศาลดำเนินการไต่สวนฝ่ายเดียวโดยด่วน ถ้าศาลเห็นว่าคำร้องนั้นมีมูล ศาลมีอำนาจสั่งผู้คุมขังให้นำตัวผู้ถูกคุมขังมาศาลโดยพลัน และถ้าผู้คุมขังแสดงให้เห็นที่พอใจแก่ศาลไม่ได้ว่า การคุมขังเป็นการชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลสั่งปล่อยตัวผู้ถูกคุมขังไปทันที	ศาลท้องที่ที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาขอให้ปล่อย คือ (๑) ผู้ถูกคุมขังเอง (๒) พนักงานอัยการ (๓) พนักงานสอบสวน (๔) ผู้บัญชาการเรือนจำหรือพัศดี (๕) สามी ภริยา หรือญาติของผู้นั้น หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกคุมขัง เมื่อได้รับคำร้องดังนั้น ให้ศาลดำเนินการไต่สวนฝ่ายเดียวโดยด่วน ถ้าศาลเห็นว่าคำร้องนั้นมีมูล ศาลมีอำนาจสั่งผู้คุมขังให้นำตัวผู้ถูกคุมขังมาศาลโดยพลัน และถ้าผู้คุมขังแสดงให้เห็นที่พอใจแก่ศาลไม่ได้ว่า การคุมขังเป็นการชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลสั่งปล่อยตัวผู้ถูกคุมขังไปทันที	ว่า “ควบคุม” แทน “คุมขัง” เพื่อให้สอดคล้องกับนิยามใหม่ที่ครอบคลุมการลิดรอนเสรีภาพในร่างกายทุกกรณี
การค้น		
มาตรา ๘๓ ห้ามมิให้ทำการค้นบุคคลในที่สาธารณะสถาน เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้น ในเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้นครอบครองสิ่งของที่มีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด	มาตรา ๘๓ ห้ามมิให้ทำการค้นบุคคลในที่สาธารณะสถาน เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้น ในเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้นครอบครองสิ่งของที่มีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด	เพิ่มเติมหลักประกันการคุ้มครองสิทธิในการค้นบุคคลในที่สาธารณะ และการตรวจค้นยานพาหนะให้ชัดเจนขึ้น เพื่อป้องกันการกระทำโดยมิชอบหรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ เช่น การยึดสิ่งผิดกฎหมายให้ประชาชนที่ถูกตรวจค้น เป็นต้น โดยกำหนดให้ก่อนลงมือค้น ให้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<u>ห้ามมิให้ค้ายานพาหนะในที่สาธารณะสถาน</u> <u>เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้คั่นใน</u> <u>เมื่อมีเหตุที่จะออกหมายค้นหรือที่จะจับบุคคลได้</u> <u>ก่อนลงมือค้นตามมาตรา... ให้เจ้าพนักงานผู้</u> <u>คั่นแจ้งเหตุในการค้นให้ผู้ถูกตรวจค้นทราบ และแสดง</u> <u>ความบริสุทธิ์เสียก่อนตรวจค้น และให้คั่นต่อหน้า</u> <u>บุคคลในครอบครัวของผู้ค้น หรือถ้าหาบุคคลเช่นกล่าวนั้น</u> <u>ไม่ได้ ก็ให้คั่นต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่ง</u> <u>เจ้าพนักงานได้ขอร้องมาเป็นพยาน ทั้งนี้ ให้ทำการ</u> <u>บันทึกภาพเคลื่อนไหวและเสียงในระหว่างตรวจค้นไว้</u> <u>เป็นพยานหลักฐาน และให้บันทึกเหตุสงสัยตามสมควร</u> <u>และเหตุอันควรเชื่อที่ทำให้สามารถค้นได้เป็นหนังสือ</u> <u>ให้ไว้แก่ผู้ถูกตรวจค้น</u>	เจ้าพนักงานผู้คั่นแจ้งเหตุในการค้นให้ผู้ถูกตรวจค้นทราบ และแสดงความบริสุทธิ์เสียก่อนตรวจค้น และเท่าที่สามารถจะทำได้ให้คั่นต่อหน้าบุคคลในครอบครัวของผู้ค้น หรือถ้าหาบุคคลเช่นกล่าวนั้นไม่ได้ ก็ให้คั่นต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งเจ้าพนักงานได้ขอร้องมาเป็นพยาน ทั้งนี้ ให้ทำการบันทึกภาพเคลื่อนไหวและเสียงในระหว่างตรวจค้นไว้เป็นพยานหลักฐาน และบันทึกเหตุสงสัยตามสมควรและเหตุอันควรเชื่อที่ทำให้สามารถค้นได้เป็นหนังสือให้ไว้แก่ผู้ถูกตรวจค้น
การปล่อยตัวระหว่างพิจารณา		
มาตรา ๑๐๘ ในการวินิจฉัยคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว ต้องพิจารณาข้อเหล่านี้ประกอบ (๑) ความหนักเบาแห่งข้อหา (๒) หลักฐานที่ปรากฏแล้วมีเพียงใด (๓) พฤติการณ์ต่าง ๆ แห่งคดีเป็นอย่างไร (๔) เชื่อถือผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกัน	มาตรา ๑๐๘ ในการวินิจฉัยคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว ให้พิจารณาปล่อยตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นหลัก เว้นแต่มีเหตุจำเป็นที่ต้องขังผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ ทั้งนี้ ต้องพิจารณาข้อเหล่านี้ประกอบ <u>เมื่อมีพฤติการณ์และหลักฐานตามสมควรว่า</u> (๑) ความหนักเบาแห่งข้อหา	การควบคุมตัวระหว่างดำเนินคดีถือเป็นข้อยกเว้น กล่าวคือ โดยหลักจะต้องไม่ควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาไว้ในอำนาจรัฐ เว้นแต่จะมีความจำเป็นจะต้องควบคุมตัว เพื่อประกันการจะมาปรากฏตัวในการพิจารณาคดี ในขั้นตอนอื่นของกระบวนการพิจารณา และเพื่อการบังคับตามคำพิพากษา ซึ่งเป็นไปตาม

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
ได้เพียงใด (๕) ผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะหลบหนีหรือไม่ (๖) ภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดจากการปล่อยชั่วคราวมีเพียงใดหรือไม่ (๗) ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องขังตามหมายศาล ถ้ามีคำคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ โจทก์ หรือผู้เสียหาย แล้วแต่กรณี ศาลพึงรับประกอบการวินิจฉัยได้ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลอาจรับฟังข้อเท็จจริง รายงานหรือความเห็นของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับการนั้นเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องด้วยก็ได้ ในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่หรือเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ หรือในกรณีที่ผู้นั้นยินยอมจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อย	(๒) หลักฐานที่ปรากฏแล้วมีเพียงใด (๓) พฤติการณ์ต่าง ๆ แห่งคดีเป็นอย่างไร (๔) เชื้อถือผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันได้เพียงใด (๕) (๑) ผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะหลบหนี (๖) ภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดจากการปล่อยชั่วคราวมีเพียงใดหรือไม่ (๗) ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องขังตามหมายศาล ถ้ามีคำคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ โจทก์ หรือผู้เสียหาย แล้วแต่กรณี ศาลพึงรับประกอบการวินิจฉัยได้ (๕)(๒) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน (๖)(๓) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลอาจรับฟังข้อเท็จจริง รายงาน หรือความเห็นของโจทก์ ผู้เสียหาย หรือเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับการนั้น เพื่อ	กติการระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๙ อีกทั้งการควบคุมตัวบุคคลไว้โดยไม่จำเป็นยังอาจกระทบต่อสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์และสิทธิที่สามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ ตามที่ระบุไว้ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๑๔ ด้วย ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาปัญหาการปล่อยตัวระหว่างดำเนินคดีของไทยแล้วพบว่า เป็นปัญหาทับซ้อนระหว่างการบังคับใช้กฎหมายและตัวบทกฎหมาย เนื่องจากตัวบทกฎหมายเองก็ยังคงคลุมเครือซึ่งทำให้เกิดความสับสนในการบังคับใช้และการตีความ จึงเสนอให้มีการปรับปรุงและแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้ชัดเจนว่าให้ปล่อยระหว่างดำเนินคดีเป็นหลัก ส่วนการควบคุมตัวไว้เป็นข้อยกเว้น โดยแก้ไขมาตรา ๑๐๘ และยกเลิก ๑๐๘/๑ โดยกำหนดไว้ให้พิจารณาเฉพาะเหตุหลัก ๓ ประการ ได้แก่ ๑) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี ๒) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปยุ่งเหยิงกับ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
ชั่วคราวก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น แต่ถ้าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ แม้ผู้นั้นยินยอม จะสั่งให้ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวได้ต่อเมื่อผู้นั้นมีพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น ๑๐๘/๑ การสั่งไม่ให้ปล่อยชั่วคราว จะกระทำได้ต่อเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้ (๑) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี (๒) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน (๓) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น (๔) ผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันไม่น่าเชื่อถือ (๕) การปล่อยชั่วคราวจะเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวนของเจ้าพนักงานหรือการดำเนินคดีในศาล	ประกอบพิจารณาสั่งคำร้องด้วยก็ได้ ในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราว หรือศาลจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่ของผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราว หรือกำหนดเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือเพื่อป้องกันภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการปล่อยชั่วคราวก็ได้ <u>คำสั่งไม่ให้ปล่อยชั่วคราวต้องแสดงเหตุผลที่ชัดเจนและต้องแจ้งเหตุดังกล่าวให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยและผู้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวทราบเป็นหนังสือโดยเร็ว</u> ให้ยกเลิกมาตรา ๑๐๘/๑ การสั่งไม่ให้ปล่อยชั่วคราว จะกระทำได้ต่อเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้ (๑) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี (๒) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน (๓) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น	พยานหลักฐาน ๓) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
คำสั่งไม่ให้ปล่อยชั่วคราวต้องแสดงเหตุผล และต้องแจ้งเหตุดังกล่าวให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยและผู้ ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวทราบเป็นหนังสือโดยเร็ว	(๔) ผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันไม่ น่าเชื่อถือ (๕) การปล่อยชั่วคราวจะเป็นอุปสรรคหรือ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวนของเจ้า พนักงานหรือการดำเนินคดีในศาล คำสั่งไม่ให้ปล่อยชั่วคราวต้องแสดงเหตุผล และต้องแจ้งเหตุดังกล่าวให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยและผู้ ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวทราบเป็นหนังสือโดยเร็ว	
การสอบสวนและฟ้องคดี		
มาตรา ๑๒๐ ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่น ฟ้องคดีใดต่อศาล โดยมีได้มีการสอบสวนในความผิด นั้นก่อน	มาตรา ๑๒๐ ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่น ฟ้องคดีใดต่อศาล โดยมีได้มีการสอบสวนในความผิด นั้นก่อน <u>กรณีที่มีการสอบสวนเกิดความบกพร่องขึ้น</u> <u>อันมีเหตุมาจากการบริหารจัดการทางคดี หากความ</u> <u>บกพร่องนั้นไม่กระทบต่อสาระสำคัญของการสอบสวน</u> <u>และการพิสูจน์ความจริง ให้พนักงานอัยการมีอำนาจ</u> <u>ฟ้องคดีต่อไปได้</u>	เพิ่มเติมให้ชัดเจนว่า กรณีที่การสอบสวน บกพร่องไป เพียงเพราะเหตุแห่งการบริหารจัดการ ทางคดี เช่น การสอบสวนกระทำโดยพนักงาน สอบสวนที่ไม่มีอำนาจ การสอบสวนที่กระทำโดย พนักงานสอบสวนที่ไม่ใช่พนักงานสอบสวน ผู้รับผิดชอบ เป็นต้น กรณีดังกล่าวเป็นเพียงการ บริหารจัดการทางคดี เป็นเพียงเรื่องทางเทคนิค มิใช่สาระสำคัญของการตรวจสอบค้นหาความจริง จึงไม่ควรเป็นเหตุให้การสอบสวนเสียไปทั้งหมด และ ไม่กระทบต่ออำนาจฟ้องของพนักงานอัยการ ดังนั้น หากการสอบสวนเป็นไปตามกฎหมายในเรื่อง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
		เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของประชาชนแล้ว และ การสอบสวนนั้นมีประโยชน์ต่อการพิสูจน์ความจริง เพื่อการเข้าถึงความยุติธรรมของบุคคลผู้เกี่ยวข้อง แล้ว พนักงานก็ควรมีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจสั่งฟ้องได้
มาตรา ๑๒๑ พนักงานสอบสวนมีอำนาจ สอบสวนคดีอาญาทั้งปวง ถ้าเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว ห้ามมิให้ทำการ สอบสวนเว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ	มาตรา ๑๒๑ พนักงานสอบสวนและ พนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาทั้งปวง <u>การใดที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายนี้ว่าให้ เป็นอำนาจของพนักงานสอบสวน ให้พนักงานอัยการมี อำนาจดังกล่าวด้วย และให้พนักงานอัยการมีอำนาจ หน้าที่ในการควบคุมและตรวจสอบการสอบสวนให้ ถูกต้องตามกฎหมาย รวมถึงควบคุมการออก หมายเรียกและหมายอาญาด้วย</u> <u>ให้พนักงานอัยการมีหน้าที่ตรวจสอบควบคุม การสอบสวนคดีร้ายแรง คดีที่มีความซับซ้อน คดีที่อยู่ใน ความสนใจของประชาชน หรือมีการร้องขอความ เป็นธรรมจากผู้ต้องหาหรือผู้เสียหาย หรือพนักงาน อัยการเห็นว่าพนักงานสอบสวนดำเนินการฝ่าฝืน กฎหมายหรือกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือคดี ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ พนักงานอัยการ</u>	ปรับปรุงระบบการดำเนินคดีอาญาขึ้นก่อน การฟ้องคดีให้เป็นกระบวนการเดียวกัน โดยมี เป้าหมายสำคัญคือการตรวจสอบค้นหาความจริงใน เนื้อหา โดยให้พนักงานอัยการมีบทบาทสำคัญใน การกำกับดูแลการสอบสวน และมีส่วนร่วมตั้งแต่ แรกในการเข้าถึงพยานหลักฐาน สามารถสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานได้เอง และกำหนดให้ พนักงานสอบสวนไม่ว่าสังกัดใด ทำหน้าที่ภายใต้การ กำกับดูแลของพนักงานอัยการ ให้พนักงานอัยการ สามารถเข้าตรวจสอบ ดูแลการสอบสวนคดีต่าง ๆ ได้ทุกขั้นตอน และเริ่มสอบสวนคดีได้หรือลงไปร่วม สอบสวนกับพนักงานสอบสวนได้ ในคดีสำคัญให้พนักงานอัยการเป็นหัวหน้า พนักงานสอบสวน อาทิ คดีร้ายแรง (เช่น มีอัตรา โทษสูงถึงประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต) คดีที่ ผู้ต้องหาเป็นผู้มีอิทธิพล คดีที่คดีซับซ้อน หรือคดีที่

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<u>ในการสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำของพนักงานอัยการในเรื่องที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดี</u> <u>เมื่อมีความผิดเกิดหรือมีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษมายังพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ให้พนักงานสอบสวนแจ้งต่อพนักงานอัยการในท้องที่เกิดเหตุเพื่อทราบโดยไม่ชักช้า</u> <u>เมื่อพนักงานอัยการได้รับแจ้งตามวรรคห้าแล้ว หากเห็นสมควร พนักงานอัยการอาจเข้าร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และกำหนดแนวทางการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนได้</u> <u>ถ้าเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว ห้ามมิให้ทำการสอบสวนเว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ</u>	ส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนหรือประโยชน์สาธารณะ คดีอยู่ในความสนใจของประชาชน คดีที่มีผู้ร้องขอความเป็นธรรม (เช่น กรณีหน่วยงานอื่นปฏิเสธไม่ดำเนินคดีหรือดำเนินคดีโดยไม่ให้ความเป็นธรรม ไม่รวบรวมพยานหลักฐานบางประการ) หรือกรณีที่พนักงานสอบสวนตั้งใจสอบสวนเพิ่มเติมตามคำสั่งอัยการล่าช้า เป็นต้น เนื่องจากคดีเหล่านี้ ต้องอาศัยความรอบคอบในการทำคดี ทั้งการค้นหาข้อเท็จจริงและการปรับใช้ข้อกฎหมาย
มาตรา ๑๓๑ ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิด เท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา	มาตรา ๑๓๑ ให้พนักงานสอบสวน<u>และหรือพนักงานอัยการ</u>รวบรวมหลักฐานทุกชนิด เท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา <u>และตัวผู้ถูกกล่าวหา</u> เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา <u>ให้ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหาย มีสิทธิได้รับสำเนา</u>	กำหนดสิทธิของผู้ต้องหา และผู้เสียหายในการเข้าถึงพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน โดยเฉพาะพยานเอกสาร พยานวัตถุ และพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ได้ทันที ส่วนพยานบุคคลให้สามารถเข้าถึงได้ภายใต้ข้อจำกัดด้านความปลอดภัยและการคุ้มครองพยาน ทั้งนี้ เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาคือการตรวจสอบ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<u>พยานหลักฐานตามวรรคหนึ่งทันที เพื่อการพิสูจน์ข้อเท็จจริงแห่งคดีได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะพยานเอกสาร พยานวัตถุ และพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ส่วนพยานบุคคล ให้สามารถเข้าถึงได้ภายใต้เหตุผลด้านความปลอดภัยและการคุ้มครองพยาน</u>	และค้นหาความจริง พยานหลักฐานใดที่ไม่อาจทำให้เกิดการจูงใจหรือบิดเบือนเพื่อให้ความจริงเปลี่ยนแปลงไปได้ ก็ควรต้องเปิดเผยให้ทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายผู้ต้องหาและผู้เสียหายได้เข้าถึงและได้รับพยานหลักฐานเหล่านั้นไปได้ทันที เพื่อประโยชน์ในการเข้าถึงความยุติธรรม การต่อสู้ปกป้องสิทธิของตน และจะช่วยประกันความโปร่งใสของกระบวนการสอบสวนและป้องกันการบิดเบือนพยานหลักฐานได้ด้วย เพราะเมื่อพยานหลักฐานไปอยู่ในมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย หากฝ่ายใดต้องการบิดเบือนพยานหลักฐาน ฝ่ายอื่นก็จะสามารถโต้แย้งได้
มาตรา ๑๓๑/๑ ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามมาตรา ๑๓๑ ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใด ๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้ ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หากการตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งจำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง	มาตรา ๑๓๑/๑ ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามมาตรา ๑๓๑ ให้พนักงานสอบสวน<u>โดยความเห็นชอบของพนักงานอัยการ หรือพนักงานอัยการมี</u>อำนาจให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใด ๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้ ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หากการตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่ง	เพิ่มเติมบทบาทของพนักงานอัยการในการขอให้ตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ เนื่องจากพนักงานอัยการจะมีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลและการสอบสวนคดีอาญา นอกจากนี้ การสอบสวนต้องให้ความสำคัญกับบทบาทเจ้าหน้าที่ด้านนิติวิทยาศาสตร์ และนิติเวชศาสตร์ โดยควรกำหนดให้เจ้าพนักงานเหล่านั้น มีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวล

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
เส้นผมหรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกายจากผู้ต้องหา ผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจดังกล่าวได้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควรโดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ทั้งจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้น และผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องให้ความยินยอม หากผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายไม่ยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายกระทำการป้องกันขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามผลการตรวจพิสูจน์ที่ได้ตรวจพิสูจน์แล้วจะเป็นผลเสียต่อผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายนั้น แล้วแต่กรณี	จำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกายจากผู้ต้องหา ผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบโดยความเห็นชอบของพนักงานอัยการ หรือพนักงานอัยการมีอำนาจให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจดังกล่าวได้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควรโดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ทั้งจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้น และผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องให้ความยินยอม หากผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายไม่ยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายกระทำการป้องกันขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามผลการตรวจพิสูจน์ที่ได้ตรวจพิสูจน์แล้วจะเป็นผลเสียต่อผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายนั้น แล้วแต่กรณี <u>ให้เจ้าพนักงานผู้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใด ๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์</u>	กฎหมายอาญา เพื่อให้มีความเป็นอิสระตามหลักวิชาชีพในการเก็บ รวบรวมและตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน และมีอำนาจและความรับผิดชอบในการตรวจพิสูจน์หลักฐานได้โดยไม่ต้องอาศัยอำนาจของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการเท่านั้น ซึ่งคาดว่าจะช่วยประกันความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ได้ในระดับหนึ่ง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<u>ตามวรรคหนึ่ง และแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่ เก็บ รวบรวมและพิสูจน์พยานหลักฐานตามวรรคสอง เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และให้ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นอิสระตามหลักวิชาชีพ</u>	
มาตรา ๑๓๔ เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียก หรือส่ง ตัวมา หรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเอง หรือปรากฏว่า ผู้ใดซึ่งมาอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวนเป็นผู้ต้องหา ให้ ถามชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุล สัญชาติ บิดามารดา อายุ อาชีพ ที่อยู่ ที่เกิด และแจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริง เกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด แล้วจึงแจ้งข้อหาให้ทราบ การแจ้งข้อหาตามวรรคหนึ่ง จะต้องมี หลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดตาม ข้อหา นั้น ผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับการสอบสวนด้วยความ รวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม พนักงานสอบสวนต้องให้โอกาสผู้ต้องหาที่จะ แก้ข้อหาและที่จะแสดงข้อเท็จจริงอันเป็นประโยชน์แก่ ตนได้ เมื่อได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาแล้ว ถ้าผู้ต้องหา	มาตรา ๑๓๔ เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียก หรือส่ง ตัวมา หรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเอง หรือปรากฏว่า ผู้ใดซึ่งมาอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวนเป็นผู้ต้องหา ให้ ถามชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุล สัญชาติ บิดามารดา อายุ อาชีพ ที่อยู่ ที่เกิด และแจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริง เกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด แล้วจึงแจ้งข้อหาให้ทราบ การแจ้งข้อกล่าวหาตามวรรคหนึ่ง จะต้องมี พยานหลักฐานตามสมควรหนักแน่นว่าผู้นั้นเป็น ผู้กระทำความผิดตามข้อหา นั้น <u>โดยผ่านความเห็นชอบ ของพนักงานอัยการ</u> ผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับการสอบสวนด้วยความ รวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม และมีสิทธิที่จะได้รับ <u>การสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ และห้ามพนักงานฝ่าย ปกครองหรือตำรวจหรือพนักงานสอบสวนนำผู้ต้องหา ไปแถลงข่าว หรือกระทำการใดในลักษณะเป็นการ</u>	กำหนดให้การแจ้งข้อกล่าวหา เป็นหน้าที่ ของพนักงานอัยการหรือได้รับความเห็นชอบจาก พนักงานอัยการ และกระทำได้ต่อเมื่อมีการ ตรวจสอบข้อเท็จจริง พฤติการณ์ที่ถูกกล่าวหา พยานหลักฐานแล้ว ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการแจ้งข้อหา เกินกว่าความผิดที่กระทำ การตั้งข้อกล่าวหาที่ ฟุ่มเฟือยหรือร้ายแรงเกินจริง หรือแจ้งข้อหาที่ไม่มี มูล ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้ต้องหา กำหนดให้ผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะได้รับการ สันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ห้ามพนักงานฝ่าย ปกครองหรือตำรวจหรือพนักงานสอบสวนนำผู้ถูก จับกุมหรือผู้ต้องหาไปแถลงข่าว หรือกระทำการใด ในลักษณะเป็นการประจาน กำหนดให้การแจ้งสิทธิ การแจ้งข้อกล่าวหา และการสอบสวนต้องมีการบันทึกภาพเคลื่อนไหว และเสียงอย่างต่อเนื่องไว้ด้วย เพื่อประกันว่า

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
ไม่ใช่ผู้ถูกจับและยังไม่ได้มีการออกหมายจับ แต่พนักงานสอบสวนเห็นว่ามีความผิดที่จะออกหมายจับผู้ต้องหาได้ตามมาตรา ๗๑ พนักงานสอบสวนมีอำนาจสั่งให้ผู้ต้องหาไปศาลเพื่อขอออกหมายจับโดยทันที แต่ถ้าขณะนั้นเป็นเวลาศาลปิดหรือใกล้จะปิดทำการ ให้พนักงานสอบสวนสั่งให้ผู้ต้องหาไปศาลในโอกาสแรกที่ศาลเปิดทำการ กรณีเช่นนี้ให้นำมาตรา ๘๗ มาใช้บังคับแก่การพิจารณาออกหมายจับโดยอนุโลม หากผู้ต้องหาไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานสอบสวนดังกล่าว ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจจับผู้ต้องหานั้นได้ โดยถือว่าเป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วนที่จะจับผู้ต้องหาได้โดยไม่มีหมายจับ และมีอำนาจปล่อยชั่วคราวหรือควบคุมตัวผู้ต้องหานั้นไว้	<u>ประธาน</u> พนักงานสอบสวนต้องให้โอกาสผู้ต้องหาที่จะแก้ข้อหาและที่จะแสดงข้อเท็จจริงอันเป็นประโยชน์แก่ตนได้ เมื่อได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาแล้ว ถ้าผู้ต้องหาไม่ใช่ผู้ถูกจับและยังไม่ได้มีการออกหมายจับ แต่พนักงานสอบสวนเห็นว่ามีความผิดที่จะออกหมายจับผู้ต้องหาได้ตามมาตรา ๗๑ พนักงานสอบสวนมีอำนาจสั่งให้ผู้ต้องหาไปศาลเพื่อขอออกหมายจับโดยทันที แต่ถ้าขณะนั้นเป็นเวลาศาลปิดหรือใกล้จะปิดทำการ ให้พนักงานสอบสวนสั่งให้ผู้ต้องหาไปศาลในโอกาสแรกที่ศาลเปิดทำการ กรณีเช่นนี้ให้นำมาตรา ๘๗ มาใช้บังคับแก่การพิจารณาออกหมายจับโดยอนุโลม หากผู้ต้องหาไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานสอบสวนดังกล่าว ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจจับผู้ต้องหานั้นได้ โดยถือว่าเป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วนที่จะจับผู้ต้องหาได้โดยไม่มีหมายจับ และมีอำนาจปล่อยชั่วคราวหรือควบคุมตัวผู้ต้องหานั้นไว้	เจ้าหน้าที่ได้มีการดำเนินการดังกล่าวจริงและโปร่งใส

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	การแจ้งสิทธิ การแจ้งข้อกล่าวหา และการ สอบสวนต้องมีการบันทึกภาพเคลื่อนไหวและเสียง อย่างต่อเนื่องไว้ด้วย	
มาตรา ๑๔๕ ในกรณีที่มิมีคำสั่งไม่ฟ้อง และคำสั่งนั้นไม่ใช่ของอธิบดีกรมอัยการ ถ้าในนครหลวงกรุงเทพมหานคร ให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งไปเสนออธิบดีกรมตำรวจ รองอธิบดีกรมตำรวจ หรือผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ ถ้าในจังหวัดอื่น ให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งไปเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ทั้งนี้ มิได้ตัดอำนาจพนักงานอัยการที่จะจัดการอย่างใดแก่ผู้ต้องหาตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๓ ในกรณีที่อธิบดีกรมตำรวจ รองอธิบดีกรมตำรวจ หรือผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจในนครหลวงกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น แยกคำสั่งของพนักงานอัยการ ให้ส่งสำนวนพร้อมกับความเห็นที่แย้งกันไปยังอธิบดีกรมอัยการ แต่ถ้าคดีจะขาดอายุความหรือมีเหตุอย่างอื่นอันจำเป็นจะต้องรีบฟ้อง ก็ให้ฟ้องคดีนั้นตามความเห็นของอธิบดีกรมตำรวจ รองอธิบดีกรมตำรวจ ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ	มาตรา ๑๔๕ ในกรณีที่พนักงานอัยการมีความเห็นควรสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง แตกต่างไปจากความเห็นของพนักงานสอบสวน ให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งไปเสนออัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเพื่อชี้ขาด ในกรณีที่มิมีคำสั่งไม่ฟ้อง และคำสั่งนั้นไม่ใช่ของอธิบดีกรมอัยการ ถ้าในนครหลวงกรุงเทพมหานคร ให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งไปเสนออธิบดีกรมตำรวจ รองอธิบดีกรมตำรวจ หรือผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ ถ้าในจังหวัดอื่น ให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งไปเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ทั้งนี้ มิได้ตัดอำนาจพนักงานอัยการที่จะจัดการอย่างใดแก่ผู้ต้องหาตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๓ ในกรณีที่อธิบดีกรมตำรวจ รองอธิบดีกรมตำรวจ หรือผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจในนครหลวงกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น แยกคำสั่งของพนักงานอัยการ ให้ส่งสำนวนพร้อมกับ	กำหนดให้ยกเลิกระบบการทำความเข้าใจระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้สอดคล้องกับระบบการสอบสวนที่กำหนดให้การสอบสวนและฟ้องร้องคดีเป็นกระบวนการเดียวกัน และสอดคล้องกับแนวทางการกระจายอำนาจการสอบสวนให้กับหลายหน่วยงานที่ไม่จำกัดอยู่เฉพาะตำรวจกับฝ่ายปกครอง ซึ่งการปรับระบบการสอบสวนดังกล่าว จะทำให้พนักงานอัยการมีหน้าที่กำกับดูแลการสอบสวนทั้งหมดของพนักงานสอบสวนทุกหน่วยงาน การทำงานก็จะเน้นความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน ไม่ใช่แยกพนักงานสอบสวนซึ่งทำหน้าที่สอบสวนออกจากพนักงานอัยการซึ่งทำหน้าที่สั่งคดีและดำเนินคดีในชั้นศาลโดยเด็ดขาดอีกต่อไป ดังนั้น ในการสอบสวนพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการก็จะทราบข้อมูลข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานต่างๆเช่นเดียวกัน และในการสอบสวนก็จะมีการปรึกษาหารือกันตลอด

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
หรือผู้ว่าราชการจังหวัดไปก่อน บทบัญญัติในมาตรานี้ให้นำมาบังคับในการที่พนักงานอัยการจะอุทธรณ์ ฎีกา หรือถอนฟ้อง ถอนอุทธรณ์และถอนฎีกาโดยอนุโลม	ความเห็นที่แย้งกันไปยังอธิบดีกรมอัยการ แต่ถ้าคดีจะขาดอายุความหรือมีเหตุอย่างอื่นอันจำเป็นจะต้องรีบฟ้อง ก็ให้ฟ้องคดีนั้นตามความเห็นของอธิบดีกรมตำรวจ รองอธิบดีกรมตำรวจ ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดไปก่อน บทบัญญัติในมาตรานี้ให้นำมาบังคับในการที่พนักงานอัยการจะอุทธรณ์ ฎีกา หรือถอนฟ้อง ถอนอุทธรณ์และถอนฎีกาโดยอนุโลม	กระบวนการจนถึงการสั่งคดี การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการจะยุติได้ในกระบวนการที่มีการทำงานร่วมกันดังกล่าว การทำให้ความเห็นแย้งไปมาระหว่างหน่วยงานจึงไม่มีความจำเป็นและเป็นการเพิ่มขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินการโดยไม่จำเป็น
มาตรา ๑๔๕/๑ สำหรับการสอบสวนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานตำรวจในกรณีที่มีคำสั่งไม่ฟ้องและคำสั่งนั้นไม่ใช่คำสั่งของอัยการสูงสุด ถ้าในกรุงเทพมหานครให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งเสนอผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ถ้าในจังหวัดอื่นให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งเสนอผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ แต่ทั้งนี้มิได้ตัดอำนาจพนักงานอัยการที่จะจัดการอย่างใดแก่ผู้ต้องหาตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๓	มาตรา ๑๔๕/๑ สำหรับการสอบสวนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานตำรวจในกรณีที่มีคำสั่งไม่ฟ้องและคำสั่งนั้นไม่ใช่คำสั่งของอัยการสูงสุด ถ้าในกรุงเทพมหานครให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งเสนอผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ถ้าในจังหวัดอื่นให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งเสนอผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ แต่ทั้งนี้มิได้ตัดอำนาจพนักงานอัยการที่จะจัดการอย่างใดแก่ผู้ต้องหาตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๓	ยกเลิกมาตรา ๑๔๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งถูกเพิ่มโดยประกาศ คสช. ที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ เนื่องจากก่อให้เกิดการแยกส่วนการทำงานระหว่างหน่วยงานฝ่ายปกครองและตำรวจมากขึ้น และไม่สอดคล้องกับแนวทางให้พนักงานอัยการดูแลการสอบสวน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
ในกรณีที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้ บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการ ตำรวจแห่งชาติในกรุงเทพมหานคร หรือผู้บัญชาการ หรือรองผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงาน สอบสวนผู้รับผิดชอบในจังหวัดอื่นแย้งคำสั่งของ พนักงานอัยการให้ส่งสำนวนพร้อมกับความเห็นที่แย้ง ไปยังอัยการสูงสุดเพื่อชี้ขาด แต่ถ้าคดีจะขาดอายุความ หรือมีเหตุอย่างอื่นอันจำเป็นจะต้องรีบฟ้อง ก็ให้ฟ้อง คดีนั้นตามความเห็นของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ช่วยผู้บัญชาการ ตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการ ดังกล่าวแล้วแต่กรณีไปก่อน บทบัญญัติในมาตรานี้ให้นำมาบังคับในการที่ พนักงานอัยการจะอุทธรณ์ ฎีกา หรือถอนฟ้องถอน อุทธรณ์และถอนฎีกาโดยอนุโลม	ในกรณีที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้ บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการ ตำรวจแห่งชาติในกรุงเทพมหานคร หรือผู้บัญชาการ หรือรองผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงาน สอบสวนผู้รับผิดชอบในจังหวัดอื่นแย้งคำสั่งของ พนักงานอัยการให้ส่งสำนวนพร้อมกับความเห็นที่แย้ง ไปยังอัยการสูงสุดเพื่อชี้ขาด แต่ถ้าคดีจะขาดอายุความ หรือมีเหตุอย่างอื่นอันจำเป็นจะต้องรีบฟ้อง ก็ให้ฟ้อง คดีนั้นตามความเห็นของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ช่วยผู้บัญชาการ ตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการ ดังกล่าวแล้วแต่กรณีไปก่อน บทบัญญัติในมาตรานี้ให้นำมาบังคับในการที่ พนักงานอัยการจะอุทธรณ์ ฎีกา หรือถอนฟ้องถอน อุทธรณ์และถอนฎีกาโดยอนุโลม	
มาตรา ๑๕๖ ให้แจ้งคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี ให้ผู้ต้องหาและผู้ร้องทุกข์ทราบ ถ้าผู้ต้องหาถูกควบคุม หรือขังอยู่ ให้จัดการปล่อยตัวไปหรือขอให้ศาลปล่อย แล้วแต่กรณี	มาตรา ๑๕๖ ให้แจ้งคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี ให้ผู้ต้องหาและผู้ร้องทุกข์ทราบ ถ้าผู้ต้องหาถูกควบคุม หรือขังอยู่ ให้จัดการปล่อยตัวไปหรือขอให้ศาลปล่อย แล้วแต่กรณี	เมื่อมีการยกเลิกระบบการทำความเห็นแย้ง ระหว่างหน่วยงาน ซึ่งถือเป็นกลไกการตรวจสอบการ ใช้ดุลพินิจในการสั่งไม่ฟ้องคดีของพนักงานอัยการ แล้ว อาจเกิดความกังวลว่าการลดทอนกลไกการ ตรวจสอบระหว่างหน่วยงานดังกล่าว จะเป็นการเปิด

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องแล้ว ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิร้องขอต่อพนักงานอัยการเพื่อขอทราบสรุปพยานหลักฐานพร้อมความเห็นของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสั่งคดี ทั้งนี้ ภายในกำหนดอายุความฟ้องร้อง มาตรา ๑๔๗ เมื่อมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีแล้ว แต่ห้ามมิให้มีการสอบสวนเกี่ยวกับบุคคลนั้นในเรื่องเดียวกันนั้นอีก เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญแก่คดี ซึ่งน่าจะทำให้ศาลลงโทษผู้ต้องหานั้นได้	เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องแล้ว ให้พนักงานอัยการมีหน้าที่<u>ส่งสรุปพยานหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสั่งคดี</u>ให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือผู้มีส่วนได้เสียโดยไม่ชักช้าและไม่เกิน<u>หนึ่งปี</u> ภายในกำหนดอายุความฟ้องร้อง มีสิทธิร้องขอต่อพนักงานอัยการ มาตรา ๑๔๗ เมื่อมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีแล้ว ให้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับความผิดนั้นต่อไปจนกว่าจะทราบข้อเท็จจริงและรู้ตัวผู้กระทำผิด แต่ห้ามมิให้มีการสอบสวนเกี่ยวกับบุคคลนั้นในเรื่องเดียวกันนั้นอีก เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญแก่คดี ซึ่งน่าจะทำให้ศาลลงโทษผู้ต้องหานั้นได้	ช่องให้มีการสั่งไม่ฟ้องคดีเพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิด และทำให้คดีจะจบไป โดยที่ผู้เสียหายไม่ได้รับความเป็นธรรม ด้วยเหตุนี้ จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔๖ และ ๑๔๗ เพื่อประกันความโปร่งในการสั่งไม่ฟ้องคดีมากขึ้นและไม่ให้กระทบกับการเข้าถึงความยุติธรรมของผู้เสียหาย โดยกำหนดให้ชัดเจนว่า กรณีมีคำสั่งไม่ฟ้องคดี พนักงานอัยการมีหน้าที่ส่งพยานหลักฐานทั้งหมด พร้อมความเห็นของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสั่งคดีให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือผู้มีส่วนได้เสียโดยไม่ชักช้าและไม่เกินกำหนดอายุความฟ้องร้อง และจะต้องมีการดำเนินการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นต่อไปจนกว่าจะนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้
การขึ้นสูตรพลิกศพและไต่สวนการตาย		
มาตรา ๑๔๙ ความตายผิดธรรมชาติเกิดขึ้น ณ ที่ใด ให้เป็นหน้าที่ของสามี ภริยา ญาติ มิตรสหายหรือผู้ปกครองของผู้ตายที่รู้เรื่องการตายเช่นนั้นจัดการ ดังต่อไปนี้ (๑) เก็บศพไว้ ณ ที่ซึ่งพบนั้นเองเพียงเท่าที่จะ	มาตรา ๑๔๙ เมื่อปรากฏการตายตามมาตรา ๑๔๘ ความตายผิดธรรมชาติเกิดขึ้น ณ ที่ใด ให้เป็นหน้าที่ของสามี ภริยาญาติ มิตรสหาย หรือผู้ปกครองของผู้ตายที่รู้เรื่องการตายหรือบุคคลผู้พบศพ เช่นนั้นจัดการดังต่อไปนี้	กำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้พบศพ ในการรักษาศพและสถานที่ รวมทั้งแจ้งการตาย ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
ทำได้ (๒) ไปแจ้งความแก่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจโดยเร็วที่สุด หน้าที่ดังกล่าวในวรรคต้นนั้นมีตลอดถึงผู้อื่นซึ่งได้พบศพในที่ซึ่งไม่มีสามีภริยา ญาติ มิตรสหาย หรือผู้ปกครองของผู้ตายอยู่ในที่นั้นด้วย ผู้ใดละเลยไม่กระทำหน้าที่ดังบัญญัติไว้ในมาตรานี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท	(๑) เก็บรักษาศพไว้ ณ ที่ซึ่งพบนั้นเองเพียงเท่าที่จะทำได้ เว้นแต่จำเป็นต้องกระทำเพื่อป้องกันอันตรายแก่อนามัยของประชาชนหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น (๒) ไปแจ้งความแก่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจโดยเร็วที่สุด หน้าที่ดังกล่าวในวรรคต้นนั้นมีตลอดถึงผู้อื่นซึ่งได้พบศพในที่ซึ่งไม่มีสามีภริยา ญาติ มิตรสหาย หรือผู้ปกครองของผู้ตายอยู่ในที่นั้นด้วย ผู้ใดละเลยไม่กระทำหน้าที่ดังบัญญัติไว้ในมาตรานี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท	
	มาตรา ๑๔๙/๑ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้รับแจ้งการตายตามมาตรา ๑๔๙ มีหน้าที่และอำนาจในการจัดการดังต่อไปนี้ (๑) เก็บรักษาศพไว้ ณ ที่ซึ่งพบนั้นเอง เว้นแต่จำเป็นต้องกระทำเพื่อป้องกันอันตรายแก่อนามัยของประชาชนหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น (๒) <u>ปิดกั้นอาณาเขตและรักษาสภาพแห่งสถานที่ที่ศพนั้นอยู่ รวมทั้งห้ามมิให้ผู้ใดเข้าไปหรือกระทำการใดในสถานที่ปิดกั้นนั้นได้</u>	กำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่รับแจ้งให้ชัดเจน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	(๓) <u>แจ้งพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และหน่วยงานพิสูจน์หลักฐาน เพื่อเข้าเก็บรวบรวม พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการตาย</u> (๔) <u>แจ้งแพทย์นิติเวชหรือเจ้าพนักงานชันสูตรพลิกศพเพื่อทำการชันสูตรพลิกศพ</u> (๕) <u>แจ้งสามีภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตายเพื่อทราบถึงสิทธิและกระบวนการชันสูตรพลิกศพ หากไม่สามารถติดต่อบุคคลดังกล่าวได้ ให้บันทึกไว้ในรายงาน</u>	
	มาตรา ๑๔๙/๒ ในการดำเนินการตามหมวดนี้ ให้สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล และญาติของผู้ตาย มีสิทธิดังต่อไปนี้ (๑) ได้รับแจ้งให้ทราบก่อนมีการชันสูตรพลิกศพ (๒) สังเกตการณ์การชันสูตรพลิกศพด้วยตนเองหรือผู้แทน (๓) ร้องขอให้มีการชุดศพขึ้นตรวจ ตามมาตรา ๑๕๓ (๔) ทราบผลการชันสูตรพลิกศพโดยไม่ชักช้า	กำหนดให้ญาติผู้ตายมีส่วนร่วมในการชันสูตรพลิกศพ เพื่อความโปร่งใสและเป็นการตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจรัฐ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	รวมถึงสามารถเข้าถึงสำนวนการชันสูตรพลิกศพได้ (๕) จัดทำรายงานความเห็นแนบท้ายสำนวนการชันสูตรพลิกศพภายในกำหนดเวลาการทำสำนวนการชันสูตรพลิกศพ (๖) นำเสนอพยานหลักฐานต่อเจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบทำสำนวนการชันสูตรพลิกศพภายในกำหนดเวลาการทำสำนวนการชันสูตรพลิกศพ และการนำเสนอพยานหลักฐานในการไต่สวนการตาย (๗) ร้องขอให้มีการชันสูตรพลิกศพหรือไต่สวนการตาย ให้เจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบสำนวนชันสูตรพลิกศพมีหน้าที่แจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่งให้แก่สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล และญาติของผู้ตายทราบโดยไม่ชักช้า	
มาตรา ๑๕๐ ในกรณีที่จะต้องมีการชันสูตรพลิกศพ ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่กับแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ซึ่งได้รับวุฒิปัตร์หรือได้รับหนังสืออนุมัติจากแพทยสภา ทำการชันสูตรพลิกศพโดยเร็ว ถ้าแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ดังกล่าวไม่มีหรือไมอาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลของ	มาตรา ๑๕๐ ในกรณีที่จะต้องมีการชันสูตรพลิกศพ ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่กับแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ หรือเจ้าพนักงานชันสูตรพลิกศพซึ่งเป็นผู้มีคุณสมบัติและผ่านการอบรมทางด้านการชันสูตรพลิกศพหรือการตรวจศพตามที่กำหนดในกฎกระทรวงสาธารณสุข โดยการมอบหมายจากแพทย์	กำหนดให้เจ้าพนักงานชันสูตรพลิกศพที่ได้มอบหมายจากแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ และมีคุณสมบัติและผ่านการอบรมทางด้านชันสูตรพลิกศพหรือการตรวจศพ สามารถเข้าชันสูตรพลิกศพแทนแพทย์นิติเวชได้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเปิดช่องให้มีการพัฒนาเจ้าพนักงานเฉพาะขึ้นมาทำหน้าที่ใน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
รัฐปฏิบัติหน้าที่ ถ้าแพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้แพทย์ประจำสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปฏิบัติหน้าที่ ถ้าแพทย์ประจำสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลของเอกชนหรือแพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ขึ้นทะเบียนเป็นแพทย์อาสาสมัครตามระเบียบของกระทรวงสาธารณสุขปฏิบัติหน้าที่ และในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลของเอกชนหรือแพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมผู้นั้น เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ทั้งนี้ ให้พนักงานสอบสวนและแพทย์ดังกล่าวทำบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพทันที และให้แพทย์ดังกล่าวทำรายงานแนบท้ายบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพด้วยภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งเรื่อง ถ้ามีความจำเป็นให้ขยายระยะเวลาออกไปได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน แต่ต้องบันทึกเหตุผลและความจำเป็นในการขยายระยะเวลาทุกครั้งไว้ในสำนวนชันสูตรพลิกศพ รายงานดังกล่าวให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนชันสูตรพลิกศพ	<u>ทางนิติเวชศาสตร์ ทำการชันสูตรพลิกศพ</u> <u>ให้เจ้าพนักงานพิสูจน์หลักฐานเข้าพื้นที่พบศพและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการตาย โดยให้ร่วมกับพนักงานสอบสวน</u> <u>ทำบันทึกรายละเอียดแห่งการตรวจสถานที่เกิดเหตุทันที</u> <u>ให้แพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ หรือเจ้าพนักงานชันสูตรพลิกศพทำรายงานถึงสภาพของศพ หรือส่วนของศพตามที่พบเห็นหรือตามที่ปรากฏจากการตรวจและความเห็นในเรื่องนั้น พร้อมทั้งแสดงเหตุแห่งการตายเท่าที่จะทำได้ และลงวันเดือนปีและลายมือชื่อในรายงาน แล้วจัดการส่งไปยังเจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบ</u> <u>สำนวนการชันสูตรพลิกศพภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่</u> <u>ได้รับแจ้งเรื่อง ถ้ามีความจำเป็นให้ขยายระยะเวลาออกไปได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน แต่</u> <u>ต้องบันทึกเหตุผลและความจำเป็นในการขยายระยะเวลาทุกครั้งไว้ในสำนวนชันสูตรพลิกศพ บันทึก</u> <u>และรายงานดังกล่าวให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสำนวน</u> <u>ชันสูตรพลิกศพ และในกรณีที่ความตายมิได้เป็นผล</u> <u>แห่งการกระทำผิดอาญา ให้พนักงานสอบสวนส่ง</u>	การชันสูตรพลิกศพแทนแพทย์นิติเวชซึ่งมีอยู่จำนวนน้อย ซึ่งคาดว่าจะทำให้เกิดความคล่องตัวในการทำงานมากขึ้น และเป็นการช่วยลดภาระของบุคลากรทางการแพทย์อื่นๆที่ต้องทำหน้าที่ดูแลผู้ป่วยด้วย กำหนดบทบาทของเจ้าพนักงานพิสูจน์หลักฐานในการเข้าตรวจสถานที่พบศพและที่เกิดเหตุ นำเนื้อความตามมาตรา ๑๕๒ เดิมมาบัญญัติไว้ในส่วนของการทำรายงานของแพทย์และเจ้าพนักงานชันสูตรพลิกศพ เพื่อให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นในบทบาทหน้าที่ กำหนดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการชันสูตรพลิกศพเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา เพื่อให้มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการชันสูตรพลิกศพ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างอิสระตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ นอกนั้น จะเป็นแก้ไขถ้อยคำและย้ายบทบัญญัติเดิมที่มีอยู่แล้วมาบัญญัติในมาตรานี้ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติที่แก้ไขใหม่ในส่วนอื่น ๆ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
และในกรณีที่ความตายมิได้เป็นผลแห่งการกระทำผิดอาญา ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนชั้นสูตรพลิกศพไปยังพนักงานอัยการเมื่อเสร็จสิ้นการชันสูตรพลิกศพโดยเร็วและให้พนักงานอัยการดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๖ ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนแจ้งแก่ผู้มีหน้าที่ไปทำการชันสูตรพลิกศพทราบ และก่อนการชันสูตรพลิกศพ ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตายอย่างน้อยหนึ่งคนทราบเท่าที่จะทำได้ ในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ให้พนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครองตำแหน่งตั้งแต่ระดับปลัดอำเภอหรือเทียบเท่าขึ้นไปแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่เป็นผู้ชันสูตรพลิกศพร่วมกับพนักงานสอบสวนและแพทย์ตามวรรคหนึ่ง และให้นำบทบัญญัติในวรรคสองมาใช้บังคับ	สำนวนชั้นสูตรพลิกศพไปยังพนักงานอัยการเมื่อเสร็จสิ้นการชันสูตรพลิกศพโดยเร็วและให้พนักงานอัยการดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๖ ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนแจ้งแก่ผู้มีหน้าที่ไปทำการชันสูตรพลิกศพทราบ และก่อนการชันสูตรพลิกศพ ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตายอย่างน้อยหนึ่งคนทราบเท่าที่จะทำได้ ในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ให้พนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครองตำแหน่งตั้งแต่ระดับปลัดอำเภอหรือเทียบเท่าขึ้นไปแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่เป็นผู้ชันสูตรพลิกศพร่วมกับพนักงานสอบสวนและแพทย์ตามวรรคหนึ่ง และให้นำบทบัญญัติในวรรคสองมาใช้บังคับ ในกรณีที่ผู้ร่วมชันสูตรพลิกศพพิจารณาแล้วมีความเห็นร่วมกันว่าความตายมิได้เป็นผลแห่งการ	

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<u>กระทำความผิดอาญา ให้พนักงานสอบสวนแจ้งพนักงานฝ่ายปกครองเพื่อเข้ามารับผิดชอบสำนวนการชันสูตรพลิกศพ</u> <u>ให้ผู้ทำหน้าที่ชันสูตรพลิกศพตามมาตรานี้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา</u> <u>ให้ผู้ที่ได้ทำการชันสูตรพลิกศพ ที่ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรานี้มีสิทธิได้รับค่าตอบแทน หรือค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทางและค่าเช่าที่พัก ตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง</u>	
	<u>มาตรา ๑๕๐/๑ ให้เจ้าพนักงานดังต่อไปนี้เป็นผู้รับผิดชอบในการทำสำนวนการชันสูตรพลิกศพ</u> <u>(๑) กรณีการตายที่ไม่ได้เป็นผลจากการกระทำความผิดอาญา ให้พนักงานฝ่ายปกครองตั้งแต่ระดับปลัดอำเภอหรือเทียบเท่าขึ้นไปแห่งท้องที่ที่ศพนั้น เป็นผู้รับผิดชอบจัดทำสำนวนชันสูตรพลิกศพ</u> <u>(๒) กรณีการตายเป็นผลแห่งการกระทำความผิดอาญาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าการตายเป็นผลแห่งกระทำความผิดอาญา ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่พบศพเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนชันสูตรพลิก</u>	กำหนดเจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบสำนวนการชันสูตรพลิกศพใหม่ให้เหมาะสมกับลักษณะของการตาย เพื่อเป็นการกระจายภาระงานและความรับผิดชอบในการทำสำนวนการชันสูตรพลิกศพให้เหมาะสมยิ่งขึ้น กำหนดให้พนักงานอัยการมีบทบาทสำคัญในกระบวนการชันสูตรพลิกศพ ตามแนวทางการให้พนักงานอัยการกำกับดูแลการสอบสวน นำบทบัญญัติมาตรา ๑๕๔ เดิม เรื่องการทำความเห็นเป็นหนังสือแสดงเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<u>ศพ</u> <u>(๓) กรณีที่มีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำ</u> <u>ของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่</u> <u>หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้า</u> <u>พนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ให้</u> <u>พนักงานอัยการแห่งท้องที่ที่พบศพเป็นผู้รับผิดชอบทำ</u> <u>สำนวนชั้นสูตรพลิกศพ</u> <u>เพื่อประโยชน์แห่งการชันสูตรพลิกศพ ให้</u> <u>พนักงานอัยการมีอำนาจในการกำกับดูแลการชันสูตร</u> <u>พลิกศพตามวรรคหนึ่ง (๑) และ (๒)</u> <u>ให้ผู้รับผิดชอบสำนวนการชันสูตรพลิกศพ</u> <u>ดำเนินการทำสำนวนให้แล้วเสร็จภายในสี่สิบห้าวันนับ</u> <u>แต่วันได้รับแจ้งการตาย</u> <u>เมื่อเสร็จสิ้นการทำสำนวนการชันสูตรพลิก</u> <u>ศพ ให้ผู้รับผิดชอบสำนวนชันสูตรพลิกศพส่งสำนวน</u> <u>การชันสูตรพลิกศพ พร้อมทั้งความเห็นเป็นหนังสือ</u> <u>แสดงเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย ผู้ตายคือใคร ตายที่</u> <u>ไหน เมื่อใด หากเป็นกรณีตาม (๑) ให้ดำเนินการตาม</u> <u>มาตรา ๑๕๖ ต่อไป และหากเป็นการตายตาม (๒)</u> <u>หรือ (๓) ให้ส่งสำนวนการชันสูตรพลิกศพ พร้อมทั้ง</u>	ผู้ตายคือใคร ตายที่ไหน เมื่อใด ถ้าตายโดยคนทำร้าย มาบัญญัติไว้ในมาตราใหม่นี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจน ในการปฏิบัติหน้าที่

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<u>ความเห็นไปยังพนักงานอัยการเพื่อตรวจสอบและ สอบสวนต่อไป</u>	
	มาตรา ๑๕๐/๒ การตายดังต่อไปนี้ให้มีการ ไต่สวนโดยศาล (๑) การตายที่เกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้า พนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือตายใน ระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่า ปฏิบัติราชการตามหน้าที่ เว้นแต่เป็นการตายที่ปรากฏ เหตุและพฤติการณ์การตายที่ชัดเจนแล้ว และไม่มีการ โต้แย้งเหตุและพฤติการณ์แห่งการตาย (๒) การตายที่สามี่ ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล ญาติของ ผู้ตาย หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ตาย ยื่นคำ ร้องขอต่อศาลเพื่อทำการไต่สวน (๓) การตายอื่นใดที่กำหนดในกฎกระทรวง เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานอัยการ ผู้รับผิดชอบสำนวนการชันสูตรพลิกศพ หรือโดยการ เรียกสำนวนชันสูตรพลิกศพจากผู้รับผิดชอบสำนวน ชันสูตรพลิกศพ ทำคำร้องขอต่อศาลชั้นต้นแห่งท้องที่ที่ ศพนั้นอยู่ เพื่อให้ศาลทำการไต่สวนและทำคำสั่งแสดง	กำหนดกรณีการไต่สวนการตายมีความยืด หยุ่นมากขึ้น โดยให้ไต่สวนเฉพาะกรณีที่มีความ จำเป็นต้องไต่สวน เพื่อใช้กระบวนการไต่สวนในศาล ตรวจสอบถ่วงดุลอย่างแท้จริง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<u>ว่าผู้ตายคือใคร ตายที่ไหน เมื่อใด และถึงเหตุและ พฤติการณ์ที่ตาย ถ้าตายโดยคนทำร้ายให้กล่าวว่าใคร เป็นผู้กระทำร้ายเท่าที่จะทราบได้ ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้จัดทำสำนวนเสร็จสิ้นหรือวันที่ได้รับ สำนวน แล้วแต่กรณี ถ้ามีความจำเป็น ให้ขยาย ระยะเวลาออกไปได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกิน สามสิบวัน แต่ต้องบันทึกหลักการและเหตุผลและ ความจำเป็นในการขยายระยะเวลาทุกครั้ง และแจ้ง ความคืบหน้าแก่ผู้ร้อง</u>	
มาตรา ๑๕๐ วรรคเจ็ด ในการไต่สวนตาม วรรคห้า ให้ศาลปิดประกาศแจ้งกำหนดวันที่จะทำการ ไต่สวนไว้ที่ศาล และให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อ ศาลขอให้ศาลส่งสำเนาคำร้องและแจ้งกำหนดวันนัดไต่ สวนให้สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดย ชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตายตามลำดับ อย่างน้อยหนึ่งคนเท่าที่จะทำได้ทราบก่อนวันนัดไต่ สวนไม่น้อยกว่าสิบห้าวันและให้พนักงานอัยการนำ พยานหลักฐานทั้งปวงที่แสดงถึงการตายมาสืบ เมื่อศาลได้ปิดประกาศแจ้งกำหนดวันที่จะทำ การไต่สวนแล้ว และก่อนการไต่สวนเสร็จสิ้น สามี	มาตรา ๑๕๐/๓ ในการไต่สวน ให้ศาลปิด ประกาศแจ้งกำหนดวันที่จะทำการไต่สวนไว้ที่ศาล และให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ศาลส่ง สำเนาคำร้องและแจ้งกำหนดวันนัดไต่สวนให้สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้ อนุบาล หรือญาติของผู้ตายตามลำดับอย่างน้อยหนึ่ง คนเท่าที่จะทำได้ทราบก่อนวันนัดไต่สวนไม่น้อยกว่า สิบห้าวันและให้พนักงานอัยการนำพยานหลักฐานทั้ง ปวงที่แสดงถึงการตายมาสืบ เมื่อศาลได้ปิดประกาศแจ้งกำหนดวันที่จะทำ การไต่สวนแล้ว และก่อนการไต่สวนเสร็จสิ้น สามี	เพิ่มเติมให้องค์กรด้านสิทธิมนุษยชนที่เป็น นิติบุคคล หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ตาย ให้มีสิทธิแต่งตั้งทนายความดำเนินการแทนได้ ทั้งนี้ เนื่องจากการตายที่เกี่ยวกับเจ้าพนักงานถือเป็นการ ตายที่มีความสำคัญและมีความยุ่งยากและซับซ้อนใน การตรวจสอบและค้นหาความจริง เพราะมีเรื่อง อำนาจรัฐเข้ามาเกี่ยวข้อง ลำพังเพียงญาติผู้ตาย อาจมีความยากลำบากในการดำเนินการได้โดย ลำพัง และอาจเสี่ยงต่อการถูกชักจูงให้ยุติการ เคลื่อนไหวเพื่อการพิสูจน์ความจริงได้ง่าย จึง จำเป็นต้องกำหนดให้องค์กรหรือบุคคลอื่นที่ต้องการ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตายมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลขอเข้ามาซักถามพยานที่พนักงานอัยการนำสืบและนำสืบพยานหลักฐานอื่นได้ด้วย เพื่อการนี้ สามมี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตายมีสิทธิแต่งตั้งทนายความดำเนินการแทนได้ หากไม่มีทนายความที่ได้รับการแต่งตั้งจากบุคคลดังกล่าวเข้ามาในคดีให้ศาลตั้งทนายความขึ้นเพื่อทำหน้าที่ทนายความฝ่ายญาติผู้ตาย เมื่อศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะเรียกพยานที่นำสืบมาแล้วมาสืบเพิ่มเติมหรือเรียกพยานหลักฐานอื่นมาสืบก็ได้ และศาลอาจขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเพื่อประกอบการไต่สวนและทำคำสั่ง แต่ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิของผู้นำสืบพยานหลักฐานตามวรรคแปดที่จะขอให้เรียกผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญอื่นมาให้ความเห็นโต้แย้งหรือเพิ่มเติมความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว คำสั่งของศาลตามมาตรานี้ให้ถึงที่สุด แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิฟ้องร้อง และการพิจารณา	ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตายมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลขอเข้ามาซักถามพยานที่พนักงานอัยการนำสืบและนำสืบพยานหลักฐานอื่นได้ด้วย เพื่อการนี้ สามมี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตาย <u>หรือองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนที่เป็นนิติบุคคล หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ตาย มีสิทธิแต่งตั้งทนายความดำเนินการแทนได้ หากไม่มีทนายความที่ได้รับการแต่งตั้งจากบุคคลดังกล่าวเข้ามาในคดีให้ศาลตั้งทนายความขึ้นเพื่อทำหน้าที่ทนายความฝ่ายญาติผู้ตาย</u> เมื่อศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม <u>หรือสามมี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตายร้องขอ</u> ศาลจะเรียกพยานที่นำสืบมาแล้วมาสืบเพิ่มเติมหรือเรียกพยานหลักฐานอื่นมาสืบก็ได้ และศาลอาจขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเพื่อประกอบการไต่สวนและทำคำสั่ง แต่ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิของผู้นำสืบพยานหลักฐานที่จะขอให้เรียกผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญอื่นมาให้ความเห็นโต้แย้งหรือเพิ่มเติม	ดำเนินการช่วยเหลือเพื่อพิสูจน์ความจริงเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมของผู้ตาย สามารถเข้ามาดำเนินการได้ โดยมีสถานะทางกฎหมายรองรับ อีกทั้ง กำหนดเพิ่มเติมให้สามมี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตาย มีส่วนร่วมมากขึ้นในชั้นการไต่สวนการตาย โดยกำหนดให้มีสิทธิร้องขอให้ศาลเรียกพยานที่นำสืบมาแล้วมาสืบเพิ่มเติมหรือเรียกพยานหลักฐานอื่นมาสืบได้ รวมถึงขอให้ศาลเรียกผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเพื่อประกอบการไต่สวนและทำคำสั่งได้ด้วย แก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำเล็กน้อย เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการให้พนักงานอัยการรับผิดชอบสำนวนการชันสูตรพลิกศพการตายที่เกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ บทบัญญัติเรื่องค่าตอบแทนของแพทย์ และเจ้าพนักงานผู้ได้ทำการชันสูตรพลิกศพ นำไปบัญญัติ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
พิพากษาคดีของศาล หากพนักงานอัยการหรือบุคคลอื่นได้ฟ้องหรือจะฟ้องคดีเกี่ยวกับการตายนั้น เมื่อศาลได้มีคำสั่งแล้ว ให้ส่งสำนวนการไต่สวนของศาลไปยังพนักงานอัยการ เพื่อส่งแก่พนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไป แพทย์ตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานผู้ได้ทำการชันสูตรพลิกศพ และผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่ศาลขอให้มาให้ความเห็นตามมาตรานี้มีสิทธิได้รับค่าตอบแทน หรือค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทางและค่าเช่าที่พัก ตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังส่วนนายความที่ศาลตั้งตามมาตรา นี้ มีสิทธิได้รับเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายเช่นเดียวกับนายความที่ศาลตั้งตามมาตรา ๑๗๓	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว คำสั่งของศาลตามมาตรา นี้ให้ถึงที่สุด แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิฟ้องร้อง และการพิพากษาคดีของศาล หากพนักงานอัยการหรือบุคคลอื่นได้ฟ้องหรือจะฟ้องคดีเกี่ยวกับการตายนั้น เมื่อศาลได้มีคำสั่งแล้ว ให้ส่งสำนวนการไต่สวนของศาลไปยังพนักงานอัยการ เพื่อส่งแก่พนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไป แพทย์ เจ้าพนักงานผู้ได้ทำการชันสูตรพลิกศพ และ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่ศาลขอให้มาให้ความเห็นตามมาตรานี้มีสิทธิได้รับค่าตอบแทน หรือค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทางและค่าเช่าที่พัก ตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังส่วนนายความที่ศาลตั้งตามมาตรา นี้ มีสิทธิได้รับเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายเช่นเดียวกับนายความที่ศาลตั้งตามมาตรา ๑๗๓	ไว้ให้สอดคล้องกับมาตราที่แก้ไขใหม่
มาตรา ๑๕๑ ในเมื่อมีการจำเป็นเพื่อพบเหตุของการตาย เจ้าพนักงานผู้ทำการชันสูตรพลิกศพมีอำนาจสั่งให้ผ่าศพแล้วแยกธาตุส่วนใด หรือจะให้ส่งทั้งศพหรือบางส่วนไปยังแพทย์หรือพนักงานแยกธาตุของ	มาตรา ๑๕๑ ในกรณีเมื่อมีการจำเป็นเพื่อพบเหตุของการตาย เจ้าพนักงานผู้ทำการชันสูตรพลิกศพ แพทย์นิติเวชศาสตร์ที่ทำหน้าที่ตรวจศพโดยตนเอง หรือโดยพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ สาม	แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๑ เดิม โดยกำหนดให้การผ่าศพเป็นดุลพินิจของแพทย์นิติเวชศาสตร์ หรือโดยการร้องขอจากผู้รับผิดชอบสำนวนการชันสูตรพลิกศพ พนักงานอัยการ หรือญาติผู้ตาย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
รัฐบาลก็ได้	<u>ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้ อนุบาล หรือญาติของผู้ตาย ผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้องขอ ให้มีอำนาจผ่าหรือสั่งให้ผ่า ศพแล้วแยกธาตุส่วนใด หรือจะให้ส่งทั้งศพหรือ บางส่วนไปยังแพทยนิติเวชศาสตร์หรือพนักงานแยก ธาตุของรัฐบาลก็ได้</u> <u>ให้แพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ตามวรรคหนึ่ง ทำ รายงานการผ่าศพ พร้อมทั้งความเห็นในเรื่องนั้น และ แสดงเหตุที่ตายเท่าที่จะทำได้ และลงวันเดือนปีและ ลายมือชื่อในรายงาน แล้วจัดการส่งไปยังเจ้าพนักงาน ผู้รับผิดชอบสำนวนการชันสูตรพลิกศพภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งเรื่อง ถ้ามีความจำเป็นให้ขยาย ระยะเวลาออกไปได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสิบ ห้าวัน แต่ต้องบันทึกหลักการและเหตุผลและความ จำเป็นในการขยายระยะเวลาทุกครั้งไว้ในสำนวน ชันสูตรพลิกศพ รายงานดังกล่าวให้ถือเป็นส่วนหนึ่ง ของสำนวนชันสูตรพลิกศพ</u>	แก้ไขข้อความให้สอดคล้องกับปัจจุบัน นำหลักการในบัญญัติมาตรา ๑๕๐ และ ๑๕๒ เดิม มาบัญญัติไว้ในมาตรานี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานและความเห็นของแพทย์นิติเวช เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติหน้าที่ของแพทย์นิติเวชในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผ่าศพ
มาตรา ๑๕๒ ให้แพทย์หรือพนักงานแยก ธาตุของรัฐบาลปฏิบัติดังนี้ (๑) ทำรายงานถึงสภาพของศพ หรือส่วน	มาตรา ๑๕๒ ให้แพทย์หรือพนักงานแยก ธาตุของรัฐบาลปฏิบัติดังนี้ (๑) ทำรายงานถึงสภาพของศพ หรือส่วน	ยกเลิก เนื่องจากได้นำเนื้อหาไปบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๐ และ ๑๕๑ ใหม่แล้ว

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
ของศพตามที่พบเห็นหรือตามที่ปรากฏจากการตรวจพร้อมทั้งความเห็นในเรื่องนั้น (๒) แสดงเหตุที่ตายเท่าที่จะทำได้ (๓) ลงวันเดือนปีและลายมือชื่อในรายงานแล้วจัดการส่งไปยังเจ้าพนักงานผู้ทำการชันสูตรพลิกศพ	ของศพตามที่พบเห็นหรือตามที่ปรากฏจากการตรวจพร้อมทั้งความเห็นในเรื่องนั้น (๒) แสดงเหตุที่ตายเท่าที่จะทำได้ (๓) ลงวันเดือนปีและลายมือชื่อในรายงานแล้วจัดการส่งไปยังเจ้าพนักงานผู้ทำการชันสูตรพลิกศพ	
มาตรา ๑๕๓ ถ้าศพฝังไว้แล้ว ให้ผู้ชันสูตรพลิกศพจัดให้ชุดศพขึ้นเพื่อตรวจดู เว้นแต่จะเห็นว่าไม่จำเป็นหรือจะเป็นอันตรายแก่นามัยของประชาชน	มาตรา ๑๕๓ เมื่อสามี่ ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล ญาติของผู้ตาย หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ตายยื่นคำร้องขอต่อพนักงานอัยการ หรือเมื่อพนักงานอัยการเห็นว่ามีความจำเป็นต้องมีการชันสูตรพลิกศพหรือมีการชันสูตรพลิกศพเพิ่มเติม ให้มีอำนาจสั่งให้ผู้รับผิดชอบทำสำนวนชันสูตรพลิกศพดำเนินการจัดให้ชุดศพขึ้นเพื่อตรวจดู และดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายนี้	กำหนดให้พนักงานอัยการมีดุลพินิจในการสั่งให้มีการชุดศพขึ้นตรวจ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและค้นหาความจริง และเพื่อประโยชน์ในการเข้าถึงความยุติธรรมของผู้ตายและญาติผู้ตาย
มาตรา ๑๕๔ ให้ผู้ชันสูตรพลิกศพทำความเห็นเป็นหนังสือแสดงเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย ผู้ตายคือใคร ตายที่ไหน เมื่อใด ถ้าตายโดยคนทำร้าย ให้กล่าวว่ามีใครหรือสงสัยว่าใครเป็นผู้กระทำผิดเท่าที่จะทราบได้	มาตรา ๑๕๔ ให้ผู้ชันสูตรพลิกศพทำความเห็นเป็นหนังสือแสดงเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย ผู้ตายคือใคร ตายที่ไหน เมื่อใด ถ้าตายโดยคนทำร้าย ให้กล่าวว่ามีใครหรือสงสัยว่าใครเป็นผู้กระทำผิดเท่าที่จะทราบได้	ยกเลิก เนื่องจากกำหนดไว้แล้วในมาตรา ๑๕๐/๑ แล้ว

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
มาตรา ๑๕๕/๑ การสอบสวนในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือในกรณีที่ผู้ตายถูกกล่าวหาว่าต่อสู้อย่างเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้พนักงานอัยการเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนในการทำสำนวนสอบสวน การทำสำนวนสอบสวนตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้รับผิดชอบโดยพนักงานอัยการอาจให้คำแนะนำ ตรวจสอบพยานหลักฐาน ถามปากคำ หรือสั่งให้ถามปากคำบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ตั้งแต่เริ่มการทำสำนวนสอบสวนนับแต่โอกาสแรกเท่าที่จะพึงกระทำได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนและมีเหตุอันควรไม่อาจรอพนักงานอัยการเข้าร่วมในการทำสำนวนสอบสวนให้พนักงานสอบสวนทำสำนวนต่อไปได้ แต่ต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอพนักงานอัยการไว้ในสำนวน	มาตรา ๑๕๕/๑ การสอบสวนในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือในกรณีที่ผู้ตายถูกกล่าวหาว่าต่อสู้อย่างเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้พนักงานอัยการเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนเป็นผู้รับผิดชอบในการทำสำนวนสอบสวน การทำสำนวนสอบสวนตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้รับผิดชอบโดยพนักงานอัยการอาจให้คำแนะนำ ตรวจสอบพยานหลักฐาน ถามปากคำ หรือสั่งให้ถามปากคำบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ตั้งแต่เริ่มการทำสำนวนสอบสวนนับแต่โอกาสแรกเท่าที่จะพึงกระทำได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนและมีเหตุอันควรไม่อาจรอพนักงานอัยการเข้าร่วมในการทำสำนวนสอบสวนให้พนักงานสอบสวนทำสำนวนต่อไปได้ แต่	เปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบทำสำนวนการขึ้นสูตรพินิจจากพนักงานสอบสวนโดยคำแนะนำของพนักงานอัยการ เป็นกำหนดให้พนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบการทำสำนวนคดีอาญา เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการให้พนักงานอัยการรับผิดชอบกำกับดูแลการสอบสวนและมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาที่มีความสำคัญ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
และถือว่าเป็นการทำสำนวนสอบสวนที่ชอบด้วย กฎหมาย	ต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอฟ้องงานอัยการไว้ในสำนวน และถือว่าเป็นการทำสำนวนสอบสวนที่ชอบด้วย กฎหมาย	
มาตรา ๑๕๖ ให้ส่งสำนวนชั้นสูตรพลิกศพ ในกรณีที่ความตายมิได้เป็นผลแห่งการกระทำผิด อาญาไปยังข้าหลวงประจำจังหวัด	มาตรา ๑๕๖ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับ สำนวนการชันสูตรพลิกศพตามมาตรา ๑๕๐/๑ แล้ว <u>อาจมีคำสั่งหรือดำเนินการแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติม</u> <u>เพื่อให้เกิดการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นหรือการ</u> <u>ป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นอีกในอนาคต</u>	กำหนดกรอบอำนาจของผู้ว่าราชการ จังหวัดในการดำเนินการเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ เพิ่มเติม หรือมีคำสั่งหรือดำเนินการทางปกครอง เช่น ตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง การมี คำแนะนำ การชดเชยค่าเสียหาย หรือการสั่งการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการเพื่อการป้องกัน ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการตายเหล่านั้นใน อนาคต โดยเฉพาะการตายที่เกี่ยวกับอุบัติเหตุ อุบัติภัย หรือโรคต่าง ๆ เป็นต้น
การไต่สวนมูลฟ้อง		
มาตรา ๑๖๒ ถ้าฟ้องถูกต้องตามกฎหมาย แล้ว ให้ศาลจัดการส่งต่อไปนี้ (๑) ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ ให้ไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าคดีนั้นพนักงานอัยการได้ฟ้องจำเลยโดยข้อหา อย่างเดียวกันด้วยแล้ว ให้จัดการตามอนุมาตรา (๒) (๒) ในคดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ไม่ จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้ไต่	มาตรา ๑๖๒ ถ้าฟ้องถูกต้องตามกฎหมาย แล้ว ให้ศาลจัดการส่งต่อไปนี้ (๑) ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ ให้ไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าคดีนั้นพนักงานอัยการได้ฟ้องจำเลยโดยข้อหา อย่างเดียวกันด้วยแล้ว ให้จัดการตามอนุมาตรา (๒) (๒) ในคดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ไม่ จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้ไต่	เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการกลั่นกรองคดี มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในกรณีที่พนักงานอัยการเป็น โจทก์ ที่ศาลมักจะไม่ทำการไต่สวนมูลฟ้อง จึงควร กำหนดให้ศาลต้องไต่สวนมูลฟ้องกรณีที่พนักงาน อัยการเป็นโจทก์ในบางกรณี โดยเฉพาะในกรณีที่มี จำเลยได้แย้งการยื่นฟ้อง ทั้งนี้ เพื่อให้การไต่สวนโดย ศาลเป็นการตรวจสอบการทำงานในชั้นสอบสวน ซึ่ง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้ ในกรณีที่มีการไต่สวนมูลฟ้องดังกล่าวแล้ว ถ้า จำเลยให้การรับสารภาพให้ศาลประทับฟ้องไว้ พิจารณา	สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้ ให้ศาลสอบถามจำเลยว่าจะ คัดค้านการยื่นฟ้องหรือไม่ หากจำเลยคัดค้าน ให้ศาล ทำการไต่สวนมูลฟ้อง ในกรณีที่มีการไต่สวนมูลฟ้องดังกล่าวแล้ว ถ้า จำเลยให้การรับสารภาพให้ศาลประทับฟ้องไว้ พิจารณา	บ่อยครั้งมีข้อผิดพลาดและบกพร่องเกิดขึ้น และเป็น การช่วยกลั่นกรองคดีไม่ให้รุกรงศาลโดยไม่ จำเป็นอีกด้วย
	<u>มาตรา ๑๗๐/๑ เมื่อศาลประทับฟ้องไว้ พิจารณาแล้ว ห้ามศาลที่ทำหน้าที่ไต่สวนมูลฟ้องเป็น องค์คณะในการพิจารณาคดีเดียวกันนี้อีก</u>	กำหนดให้องค์คณะผู้พิพากษาที่ทำการไต่ สวนมูลฟ้องเป็นคนละชุดกับที่พิจารณาพิพากษา เนื่องจากการขัดกับหลักความเป็นกลางของผู้ พิพากษาในประเด็นที่ห้ามผู้พิพากษามีคำพิพากษา ล่วงหน้าในคดีที่พิจารณา ด้วยเหตุนี้ ผู้พิพากษาราย เดิมที่ทำหน้าที่ไต่สวนมูลฟ้องจึงไม่ควรเป็นองค์คณะ ในการพิจารณาคดีนั้นอีก เพราะได้รู้ข้อเท็จจริงในชั้น ไต่สวนมูลฟ้องมาแล้ว ซึ่งอาจมีผลให้เกิดการตัดสิน ล่วงหน้าในความผิดนั้นก่อนการพิจารณาคดีได้

ข้อเสนอต่อการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญาและ
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
(การฟ้องคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ –
Anti SLAPPs Law)

ข้อเสนอต่อการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (การฟ้องคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ – Anti SLAPPs Law)

๑. ความสำคัญของปัญหา

ประชาชนที่ใช้สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญในการเข้าไปมีส่วนร่วมดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์ มักจะถูกคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ อยู่เสมอ รวมถึงการคุกคามด้วยกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ในลักษณะ การฟ้องคดีต่อบุคคลที่เข้าไปมีส่วนร่วมสาธารณะ หรือมักถูกเรียกว่า “การดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ” (Strategic Lawsuit Against Public Participation หรือ SLAPPs) ซึ่งในร่างกฎหมายจะขอใช้คำว่า “การฟ้องคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ” เนื่องจากเป็นข้อความที่ไม่ยาวจนเกินไป และยังคงสื่อความหมายได้ตรงประเด็นสอดคล้องกับความหมายของ SLAPPs

บริษัทเอกชนและรัฐใช้การฟ้องคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ เพื่อหยุด ลงโทษ หรือการต่อต้าน บรรดานักเคลื่อนไหว แกนนำหรือสมาชิกชุมชน หรือประชาชน ที่ออกมาใช้เสรีภาพในการแสดงออก การแสดงความคิดเห็น การร้องเรียน การชุมนุมหรือการมีส่วนร่วมสาธารณะในรูปแบบต่าง ๆ ที่กระทบหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของบริษัทเอกชน การดำเนินนโยบายการพัฒนาของรัฐบาล หรือตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในประเด็นนโยบายสาธารณะต่างๆ ซึ่งการฟ้องคดีดังกล่าวผู้ฟ้องคดีไม่ได้มุ่งเอาชนะ แต่มุ่งลดทอนทรัพยากร และข่มขู่ให้ผู้ถูกฟ้องยอมยุติบทบาทหรือยุติการเข้าไปมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะ และแม้สุดท้ายจำเลยจะสามารถต่อสู้คดีจนศาลยกฟ้อง แต่ก่อนหน้านั้น จำเลยหรือผู้ถูกฟ้องคดีจะต้องเสียค่าใช้จ่าย เผชิญการคุกคาม กดดันทางอารมณ์และอื่นๆ จนทำให้หยุดการมีส่วนร่วมสาธารณะไป ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นที่มาของหลักการว่าคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ ต้องมีช่องทางที่กำหนดไว้ในกฎหมายเพื่อพิจารณาให้คดียุติไปโดยเร็วตั้งแต่ต้น

จากการศึกษาของสมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน^๑ พบว่า การฟ้องคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะในประเทศไทยนั้น มีทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา แต่คดีอาญาจะมีจำนวนมากกว่าคดีแพ่ง ส่วนหนึ่งเป็นเพราะกฎหมายไทยที่สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการฟ้องคดีเพื่อปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะส่วนใหญ่เป็นกฎหมายที่มีโทษทางอาญา และสำหรับผู้ฟ้องคดีแล้ว การดำเนินคดีอาญามีต้นทุนน้อยกว่าการดำเนินคดีแพ่ง เพราะคดีอาญาใช้

^๑ รายงานข้อเสนอแนะต่อการคุ้มครองผู้ใช้สิทธิและเสรีภาพเพื่อการมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะจากการถูกฟ้องคดี โดยสมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน, ๒๕๖๒ <http://naksit.net/wp-content/uploads/๒๐๑๙/๐๖/๒๐๑๙๐๘๑๑-pdf.pdf>

กลไกของรัฐในการทำงานเป็นหลัก ทั้งพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการและศาล ต่างจากคดีแพ่งที่ผู้ฟ้องคดีต้องดำเนินการเองแทบทั้งสิ้น และคดีอาญาผู้ฟ้องคดีไม่มีค่าขึ้นศาลมากมายเหมือนอย่างในคดีแพ่ง ดังนั้น ในคดีอาญา ต้นทุนจึงตกอยู่ที่ผู้ถูกฟ้องเป็นหลัก ผู้ถูกฟ้องต้องแบกรับภาระและความกดดันต่างๆ เช่น ภาระที่ต้องเดินทางมาติดต่อพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการบ่อยครั้ง ทำให้ต้องขาดงาน ขาดรายได้ รวมถึงการต้องเตรียมหาเงินมาประกันตัวในกรณีที่มีการคุมขังด้วย อีกทั้ง คดีอาญาเป็นคดีที่มีโทษที่กระทบต่อเสรีภาพของบุคคล ทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยตกอยู่ในความกดดันด้วยความกลัวว่าจะติดคุก กลัวที่จะมีประวัติอาชญากรรม จึงทำให้การดำเนินคดีอาญามีผลในการสร้างความกลัว หรือบีบบังคับผู้ถูกฟ้อง และช่วยทำให้ผู้ฟ้องคดีมีอำนาจต่อรองเหนือผู้ถูกฟ้องในกรณีที่ต้องการกดดันให้มีการเจรจาเพื่อสร้างข้อตกลงบางประการ

นอกจากนี้ คดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะในประเทศไทย ส่วนใหญ่เข้ามาทางช่องทางการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน โดยข้อกล่าวหาที่ถูกนำมาใช้ดำเนินคดี จำนวนมากเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒, ๑๑๖, ๒๑๕, ๒๑๖) กฎหมายเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะ ซึ่งรัฐเป็นผู้เสียหาย คดีเหล่านี้จึงเข้ามาโดยการดำเนินคดีผ่านช่องทางของพนักงานอัยการเป็นหลัก

แม้รัฐจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๑/๑ และมาตรา ๑๖๕/๒ ด้วยหวังว่าจะเป็นกลไกหนึ่งในการจัดการกับคดีที่มีการฟ้องโดยไม่สุจริต ซึ่งอาจรวมถึงคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะด้วยก็ตาม แต่กฎหมายดังกล่าวยังมีข้อจำกัดด้านขอบเขตในการบังคับใช้ กล่าวคือ มาตรา ๑๖๑/๑ ไม่ใช้กับกรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ทั้งที่ในข้อเท็จจริง คดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะจำนวนมากถูกฟ้องโดยพนักงานอัยการ อีกทั้งบทบัญญัติทางกฎหมายดังกล่าวไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการที่ชัดเจน จึงไม่อาจประกันได้ว่าจะสามารถรักษาความสมดุลระหว่างการคุ้มครองสิทธิทางการเมืองในการเข้าไปมีส่วนร่วมสาธารณะของคู่กรณีที่ถูกฟ้อง กับสิทธิในชื่อเสียงและการเข้าถึงศาลของคู่กรณีฝ่ายที่ฟ้องคดีได้ ส่วนมาตรการไต่สวนมูลฟ้องซึ่งมีอยู่เดิมนั้น ก็ยังมีข้อจำกัดในกรณีที่เป็นการฟ้องโดยพนักงานอัยการ เพราะกฎหมายกำหนดให้เป็นดุลพินิจของศาลในการไต่สวนมูลฟ้อง ซึ่งที่ผ่านมายังไม่พบข้อมูลว่าศาลมีการไต่สวนมูลฟ้องกรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์

นอกจากนี้กฎหมายไทยที่มีอยู่ในปัจจุบัน ยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องการเยียวยาและลงโทษคู่กรณีที่ฟ้องคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ ทำให้ผู้ถูกฟ้องต้องมาฟ้องคดีเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายเองในภายหลัง ซึ่งเป็นการเพิ่มภาระให้กับประชาชนที่ถูกฟ้องคดี อีกทั้งเมื่อผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับการลงโทษจากการฟ้องคดีโดยไม่สุจริตและไม่มีต้นทุนใดที่ต้องรับผิดชอบต่อผู้ถูกฟ้องคดีเลย ก็จะทำให้ผู้ฟ้องคดีฟ้องคดีในลักษณะเดียวกันนี้เพื่อคุกคามประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมสาธารณะอยู่เรื่อยไป

๒. หลักการและแนวคิดในการปฏิรูป

การฟ้องคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ หรือ SLAPPs เป็นการคุกคามต่อสิทธิในเสรีภาพในการแสดงออก การแสดงความคิดเห็น การชุมนุมโดยสงบและการสมาคม อันเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ถูกรับรองภายใต้กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (the International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR)^๒ ข้อ ๑๙, ๒๑ และ ๒๒ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๔, ๔๔ และ ๔๒ รวมถึงสิทธิในการร้องเรียนและสิทธิชุมชนที่ถูกรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๑ และ ๔๓ ด้วย

นอกจากนี้ ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิและความรับผิดชอบของปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคลและองค์กรของสังคมในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างสากล ได้รับรองว่าบุคคลทุกคนมีสิทธิโดยลำพังหรือโดยร่วมมือกับผู้อื่นในการเข้าถึงอย่างมีประสิทธิภาพโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติในการมีส่วนร่วมกับรัฐบาลของตน และการดำเนินงานสาธารณะ รวมถึงสิทธิในการยื่นข้อวิจารณ์ต่อองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐบาล เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานสาธารณะ รวมทั้งการชี้ให้เห็นถึงเรื่องใดก็ตามของการดำเนินการที่อาจขัดขวางหรือหยุดยั้งการส่งเสริมคุ้มครอง และการบรรลุถึงสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน และบุคคลทุกคนมีสิทธิโดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่นที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยสันติเพื่อต่อต้านการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน และรัฐต้องดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อประกันให้มีการคุ้มครองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก่บุคคลทุกคน จากความรุนแรง การข่มขู่ การตอบโต้ การเลือกปฏิบัติที่เป็นการปฏิบัติโดยพลตินัยหรือนิตินัย การกีดกันหรือการปฏิบัติโดยพลการอื่นใด ที่เป็นผลจากการที่บุคคลนั้นได้ใช้สิทธิอย่างชอบธรรม^๓

อย่างไรก็ดี เพื่อรักษาความสมดุลในการส่งเสริมและปกป้องสิทธิตามรัฐธรรมนูญของบุคคลที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะ และการคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่ฟ้องคดีโดยสุจริตเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น ในแง่ของหลักการสิทธิมนุษยชนที่จะนำมาพิจารณาในประเด็นการตรากฎหมายเพื่อต่อต้านการฟ้องคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะนั้น จะต้องพิจารณาทั้งในแง่ของฝ่ายผู้ถูกฟ้อง ซึ่งได้รับการคุ้มครองบนพื้นฐานของสิทธิทางการเมืองดังที่กล่าวไปแล้ว และแง่ของฝ่ายผู้ฟ้อง ซึ่งได้รับการคุ้มครองบนพื้นฐานของสิทธิการเข้าถึงสิทธิในการร้องทุกข์ร้องเรียนและสิทธิในการเข้าถึงศาล^๔ และสิทธิในเกียรติยศ ชื่อเสียง หรือสิทธิในทรัพย์สิน^๕ ซึ่ง

^๒ ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีโดยการภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๙ และมีผลใช้บังคับกับไทยเมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๐

^๓ Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms Article ๘, ๑๒ Adopted by General Assembly resolution ๕๓/๑๔๔ of ๙ December ๑๙๙๘

^๔ ข้อบทที่ ๒ (๓) และ ๑๔ แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ล้วนแต่ได้รับการรับรองในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เช่นเดียวกัน

ในบางประเทศ เช่น ในหลายมลรัฐของสหรัฐอเมริกา^๖ มีการตรากฎหมายขึ้นมาเพื่อจัดการกับการฟ้องคดีเพื่อปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ ซึ่งส่วนใหญ่มักจะมีชื่อเรียกว่ากฎหมายคุ้มครองการมีส่วนร่วมสาธารณะ (The Citizens Participation Act หรือ The Public speech protection act หรือ Protection of Public Participation Act) และนอกจากสหรัฐอเมริกา ยังมีประเทศแคนาดาและออสเตรเลีย รวมถึงฟิลิปปินส์ ที่มีกฎหมายในทำนองเดียวกัน อย่างไรก็ตาม กฎหมายของแต่ละแห่ง จะมีรายละเอียดบางอย่างที่แตกต่างกัน กฎหมายของบางแห่งมีขอบเขตกว้าง บางแห่งมีขอบเขตแคบ แต่จุดประสงค์ของกฎหมายต่อต้านคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ หรือ SLAPPs นั้น โดยทั่วไปเป็นการมุ่งยุติคดีที่ไร้สาระหรือไม่มีมูล ซึ่งถูกใช้เพื่อคุกคามหรือลงโทษผู้ใช้สิทธิทางการเมืองในการมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะก่อนที่จะดำเนินคดีจะเพิ่มขึ้นและปกป้องจำเลยจากการต่อสู้คดีจำนวนมาก ในขณะเดียวกันก็พยายามรักษาสมดุลในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในการฟ้องร้องคดีโดยสุจริตเพื่อเยียวยาความเสียหายด้วย

สำหรับเนื้อหาของกฎหมายจะมีการกำหนดหลักเกณฑ์สำคัญๆ ได้แก่^๗

๑) การกำหนดขอบเขตการคุ้มครองตามกฎหมาย ซึ่งโดยทั่วไปก็จะให้การคุ้มครองกิจกรรมการมีส่วนร่วมสาธารณะ แต่อาจจะมีรายละเอียดในขอบเขตที่กว้างหรือแคบแตกต่างกันไป

๒) การอนุญาตให้จำเลยมีช่องทางเฉพาะในการยื่นคำร้องเพื่อให้ยกฟ้องตั้งแต่เริ่มต้นในกระบวนการดำเนินคดี กฎหมายแทบทุกแห่งกำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่เข้าข่ายเป็นคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ หรือ SLAPPs สามารถยื่นคำร้องขอยุติการดำเนินคดีโดยรวดเร็วได้ (อาจจะเรียกว่า Motion to strike/a special motion to strike/motion to dismiss/a special motion to dismiss) ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของกฎหมาย Anti SLAPPs

๓) กำหนดให้ต้องมีการไต่สวนคำร้องอย่างเร่งด่วนควบคู่ไปกับการพักหรือจำกัดการพิจารณาจนกระทั่งการไต่สวนเสร็จสิ้น โดยทั่วไปคำร้องขอให้ยุติคดีควรถูกดำเนินการไต่สวนอย่างเร่งด่วนเท่าที่เป็นไป บางแห่งจะกำหนดกรอบเวลาในการไต่สวนคำร้องไว้ชัดเจน เช่น ภายใน ๓๐ วัน ๖๐ วัน ๙๐ วัน หรือไม่เกิน ๑๘๐ วันนับแต่ยื่นคำร้อง

^๕ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๒ และได้รับการคุ้มครองภายใต้ข้อบทที่ ๑๗ (๑) แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

^๖ มี ๓๒ มลรัฐที่มีกฎหมาย Anti SLAPPs <https://anti-slapp.org/your-states-free-speech-protection/>

^๗ โปรดดูรายละเอียดในรายงานข้อเสนอแนะต่อการคุ้มครองผู้ใช้สิทธิและเสรีภาพเพื่อการมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะจากการถูกฟ้องคดี โดยสมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน, ๒๕๖๒ <http://naksit.net/wp-content/uploads/๒๐๑๙/๐๖/๒๐๑๙๐๘๑๑-pdf.pdf>

๔) กำหนดการพิจารณาพิพากษาและหลักเกณฑ์การพิจารณาของฝ่ายจำเลยผู้ยื่นคำร้องขอให้ยุติคดี และฝ่ายโจทก์ผู้ฟ้องคดีหลัก โดยกฎหมายจะกำหนดให้คู่กรณีที่ยื่นคำร้อง (จำเลยคดีหลัก) มีภาระการพิสูจน์ก่อนด้วยพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักยิ่งกว่าคดีอันเป็นที่มาของการยื่นคำร้องนี้เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการมีส่วนร่วมร่วมสาธารณะ หรือการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสาธารณะ ถ้าคู่กรณีที่ยื่นคำร้องพิสูจน์ได้ภาระการพิสูจน์จะย้ายไปยังคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง (โจทก์คดีหลัก) เมื่อภาระการพิสูจน์ย้ายมาที่โจทก์ในคดีหลักแล้วโจทก์ต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงความเป็นไปได้ที่จะชนะคดี โดยนำเสนอพยานหลักฐานอันมีสาระสำคัญเพื่อสนับสนุนว่าคดีมีมูล และการกระทำของคู่กรณีที่ยื่นคำร้องเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายขึ้นจริงต่อผู้โจทก์

๕) กำหนดบทลงโทษสำหรับคู่กรณี ได้แก่ ค่าธรรมเนียมศาล ค่าทนายความ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ รวมถึงบางรัฐกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษให้แก่โจทก์ เมื่อโจทก์ไม่สามารถพิสูจน์ตามภาระของตนได้

๖) เรื่องอื่น ๆ เช่น การกำหนดให้อัยการสูงสุดหรือหน่วยงานรัฐเข้าแทรกแซงช่วยเหลือคดีแก่ผู้ถูกฟ้อง กำหนดให้มีการรายงานผลคดี (Reporting) โดยกำหนดให้ในคดีที่ผู้ทำสัญญากับรัฐบาลเป็นผู้ยื่นฟ้อง หากศาลพบว่าปัดค้านการมีส่วนร่วมร่วมสาธารณะ ศาลจะดำเนินการส่งคำวินิจฉัยของศาลไปยังหัวหน้าหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องที่ในการทำสัญญากับโจทก์ผู้ฟ้องคดีนั้นด้วย หรือหากเป็นคดีที่ฟ้องโดยหน่วยงานของรัฐ จะต้องมีการรายงานต่อคณะรัฐมนตรี ประธานวุฒิสภา และประธานสภาผู้แทนราษฎรด้วย

๓. ความเห็นและข้อเสนอแนะ

เพื่อให้มีหลักประกันเชิงกลไกเชิงกฎหมายที่ชัดเจนในการจัดการกับการฟ้องคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ จึงควรมีการตรากฎหมายขึ้นมา โดยนำหลักการของกฎหมาย Anti – SLAPPs ดังที่กล่าวไปแล้วมาบัญญัติในกฎหมาย ทั้งนี้ เห็นว่าควรมีการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง แทนที่จะเป็นการตรากฎหมายเฉพาะขึ้นมาใหม่ เนื่องจากการบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง จะทำให้ง่ายต่อการเข้าถึงและมีโอกาสสูงที่จะถูกนำมาจัดการเรียนการสอน เพราะถือเป็นกฎหมายหลัก ซึ่งจะทำให้แนวคิดเรื่องนี้แพร่กระจายและรับรู้ในหมู่นักกฎหมาย

ดังนั้น จึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งภายใต้หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

๑) การกำหนดขอบเขตการคุ้มครองตามกฎหมาย โดยกำหนดนิยามทางกฎหมายของคำว่า คดียุทธศาสตร์เพื่อต่อต้านการมีส่วนร่วมสาธารณะ (Strategic Lawsuits Against Public Participation หรือ SLAPP) โดยใช้คำว่า “คดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ” แทน โดยกำหนดความหมายของคำดังกล่าวให้คุ้มครองกิจกรรมการมีส่วนร่วมสาธารณะในขอบเขตที่กว้าง โดยให้ครอบคลุมการถูกดำเนินคดีจากการใช้สิทธิตาม

รัฐธรรมนูญและพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการประเดินสาธารณะ หรือการดำเนินการอื่นใดเพื่อสนับสนุนการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการประเดินสาธารณะทั้งหมด ทั้งนี้ คำว่า “บุคคล” ในนิยามดังกล่าว หมายความว่าถึงทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลด้วย

๒) การอนุญาตให้จำเลยมีช่องทางเฉพาะในการยื่นคำร้องเพื่อให้ยกฟ้องตั้งแต่เริ่มต้นในกระบวนการดำเนินคดี กฎหมายไทยยังไม่ได้มีการกำหนดให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกดำเนินคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ สามารถยื่นคำร้องขอยุติการดำเนินคดีได้ จึงควรมีการกำหนดช่องทางดังกล่าวในกฎหมายเพื่อเปิดช่องให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาและจำเลยในคดีแพ่งสามารถยื่นคำร้องขอให้ยุติคดีได้ ดังนี้

ในคดีอาญา ในชั้นสอบสวนและฟ้องร้อง กำหนดให้พนักงานอัยการมีบทบาทที่ชัดเจนในการพิจารณาสั่งไม่ฟ้องได้ โดยกำหนดให้เมื่อพนักงานอัยการได้รับคำร้องขอความเป็นธรรมจากผู้ต้องหา ให้พนักงานอัยการมีหน้าที่พิจารณาโดยทันทีว่าคดีนั้นเป็น “คดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ” หรือไม่ หากพบว่าเป็น “คดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ” ก็ให้สั่งไม่ฟ้องคดีได้ ซึ่งในปัจจุบันก็มีช่องทางการยื่นขอความเป็นธรรมต่อพนักงานอัยการ และพนักงานอัยการก็มีอำนาจพิจารณาสั่งไม่ฟ้องได้อยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการสั่งไม่ฟ้อง เพราะเมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้วเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ใช่ผู้กระทำความผิด หรือการกระทำของผู้ต้องหาไม่ถือเป็นความผิดตามกฎหมาย หรือเป็นการสั่งไม่ฟ้องคดีเพราะไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะฯ ตามอำนาจที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๑ ประกอบระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการสั่งคดีอาญาที่จะไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน หรือจะมีผลกระทบต่อความปลอดภัยหรือความมั่นคงของชาติ หรือต่อผลประโยชน์อันสำคัญของของประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๔

อย่างไรก็ดี เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการพิจารณาสั่งไม่ฟ้องคดีของพนักงานอัยการในกรณี “คดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ” จึงเห็นควรมีการบัญญัติเรื่องนี้ไว้ให้ชัดเจน และในชั้นศาล ได้เปิดช่องให้จำเลยมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ยุติคดีได้ โดยกำหนดให้ทั้งในคดีอาญาเป็นโจทก์และพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ก่อนการไต่สวนมูลฟ้อง ระบุช่องทางให้จำเลยยื่นคำร้องขอให้ยกฟ้องโดยระบุว่าคดีที่โจทก์ยื่นฟ้องนั้นเป็นคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ ส่วนในคดีแพ่ง ก็ได้กำหนดกลไกในชั้นศาล โดยเปิดช่องให้จำเลยมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ยุติคดีได้ในทำนองเดียวกันกับคดีอาญา

๓) การไต่สวนคำร้อง ในคดีอาญา กำหนดให้มีการไต่สวนอย่างเร่งด่วน ส่วนคดีแพ่งก็กำหนดในทำนองเดียวกัน โดยคดีแพ่งให้นำบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี민โนสาเรมาใช้ เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการดำเนินการ

๔) กำหนดการพิจารณาพิสูจน์และหลักเกณฑ์การพิสูจน์ของฝ่ายจำเลยผู้ยื่นคำร้องขอให้ยุติคดี และฝ่ายโจทก์ผู้ฟ้องคดีหลักทั้งในคดีอาญาและแพ่ง โดยกำหนดให้จำเลยผู้ยื่นคำร้องมีภาระการพิสูจน์ด้วยการแสดงพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักยิ่งกว่าคดีอันเป็นที่มาของการยื่นคำร้องนี้เป็นคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ ถ้าจำเลยพิสูจน์ได้ ให้การพิจารณาพิสูจน์ตกอยู่แก่ฝ่ายโจทก์ โดยให้ฝ่ายโจทก์พิสูจน์ให้เห็นความเป็นไปได้ที่จะชนะคดี

โดยนำเสนอพยานหลักฐานเพื่อสนับสนุนว่าคดีมีมูล และการกระทำของจำเลยเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์จริง

๕) กำหนดบทลงโทษสำหรับคู่กรณี โดยทั้งในคดีอาญาและคดีแพ่ง กำหนดให้โจทก์ชดใช้ค่าใช้จ่ายและค่าเสียหายต่าง ๆ ให้แก่จำเลย เมื่อศาลพิพากษายกฟ้องตามคำร้องของจำเลยโดยเห็นว่าคดีที่โจทก์ฟ้องเป็นคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ ซึ่งค่าใช้จ่ายที่ศาลจะสั่งให้โจทก์ชดใช้แก่จำเลยอาจได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ค่าทนายความ และการบรรเทาทุกข์อื่น ๆ อย่างเหมาะสมตามพฤติการณ์แห่งคดี ทั้งนี้ ในคดีแพ่ง มีการกำหนดให้ในกรณีที่ศาลยกคำร้องของจำเลย โดยเหตุว่าเป็นคำร้องที่มีวัตถุประสงค์ไม่เหมาะสมหรือมีลักษณะประวิงคดี ศาลจะสั่งให้จำเลยชดใช้ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีในส่วนคำร้องนั้นก็ได้ แต่ในคดีอาญา จะไม่มีการกำหนดให้จำเลยชดใช้ในลักษณะเดียวกับคดีแพ่ง เนื่องจากในคดีอาญา การไต่สวนคำร้องขอให้ยกฟ้องคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะคือการดำเนินการในลักษณะเดียวกับการไต่สวนมูลฟ้อง ซึ่งเป็นกลไกปกติที่ศาลต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอยู่แล้ว จึงไม่มีประเด็นการยื่นคำร้องในลักษณะประวิงคดี

๖) การรายงาน กำหนดให้ทั้งในคดีอาญาและคดีแพ่ง เมื่อศาลพิพากษายกฟ้องตามคำร้องขอให้ยุติคดีด้วยเหตุว่าเป็นคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะแล้ว ถ้าคดีนั้นโจทก์เป็นผู้ทำสัญญากับรัฐบาล ให้ศาลส่งคำพิพากษาไปยังหัวหน้าหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติ อนุญาต หรือทำสัญญากับโจทก์ และคณะรัฐมนตรี แต่ถ้าคดีนั้นโจทก์เป็นหน่วยงานของรัฐ ให้ศาลส่งคำพิพากษาไปยังคณะรัฐมนตรี วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณาดำเนินการภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ตามความเหมาะสมต่อไป

บันทึกหลักการและเหตุผล ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไข
เพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ...) พ.ศ.
(Anti SLAPPs Law)

บันทึกหลักการและเหตุผล ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. (Anti SLAPPs Law)

๑. หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนิยามทางกฎหมายของคำว่า คดียุทธศาสตร์เพื่อต่อต้านการมีส่วนร่วมสาธารณะ (Strategic Lawsuits Against Public Participation หรือ SLAPP) โดยใช้คำว่า “คดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ” (เพิ่มเติมมาตรา ๒ (๒๓))

(๒) กำหนดให้พนักงานอัยการมีบทบาทที่ชัดเจนในการพิจารณาและสั่งคดีที่เข้าเงื่อนไขเป็นคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ (เพิ่มเติมมาตรา ๑๕๓ วรรคท้าย)

(๓) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการให้จำเลยยื่นคำร้องขอให้ยุติคดี กำหนดให้มีการไต่สวนอย่างเร่งด่วน และการชดเชยความเสียหายและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีแก่จำเลย รวมทั้งกำหนดให้มีการรายงานผลของคำพิพากษายกฟ้องกรณีเข้าเงื่อนไขเป็นคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะต่อหัวหน้าหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติ อนุญาต หรือทำสัญญากับโจทก์ และคณะรัฐมนตรี ในกรณีที่โจทก์เป็นผู้ทำสัญญากับรัฐบาล หรือรายงานต่อคณะรัฐมนตรี วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร ในกรณีที่โจทก์เป็นหน่วยงานของรัฐ (เพิ่มเติมมาตรา ๑๖๕/๓)

๒. เหตุผล

เนื่องด้วยประชาชนที่ใช้สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับประเด็นสาธารณะ มักจะถูกดำเนินคดีที่เรียกว่า “การดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ” (Strategic Lawsuit Against Public Participation หรือ SLAPPs) อยู่เสมอ โดยบริษัทเอกชนและหน่วยงานของรัฐใช้การฟ้องคดีดังกล่าวเพื่อหยุด ลงโทษ หรือการต่อต้านบรรดานักเคลื่อนไหว แกนนำหรือสมาชิกชุมชน หรือประชาชน ที่ออกมาใช้เสรีภาพในการแสดงออก การแสดงความคิดเห็น การร้องเรียน การชุมนุมหรือการมีส่วนร่วมสาธารณะในรูปแบบต่าง ๆ ที่กระทบหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของบริษัทเอกชน การดำเนินนโยบายการพัฒนาของรัฐบาล หรือตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในประเด็นนโยบายสาธารณะต่างๆ ซึ่งการฟ้องคดีดังกล่าวผู้ฟ้องคดีไม่ได้มุ่งเอาชนะ แต่มุ่งลดทอนทรัพยากร และข่มขู่ให้ผู้ถูกฟ้องยอมยุติบทบาทหรือยุติการเข้าไปมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะ และแม้สุดท้ายจำเลยจะสามารถต่อสู้คดีจนศาลยกฟ้อง แต่ก่อนหน้านั้น

จำเลยหรือผู้ถูกฟ้องคดีจะต้องเสียค่าใช้จ่าย เหนียวินการคุกคาม กีดกันทางอารมณ์และอื่นๆ จนทำให้หยุดการมีส่วนร่วมสาธารณะไป การฟ้องคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ หรือ SLAPPs จึงเป็นการคุกคามต่อสิทธิของบุคคลที่ถูกรับรองภายใต้กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (the International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) ข้อ ๑๙, ๒๑ และ ๒๒ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๔, ๔๔ และ ๔๒ รวมถึงสิทธิในการร้องเรียนและสิทธิชุมชนที่ถูกรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๑ และ ๔๓ ด้วยด้วยเหตุนี้ ในต่างประเทศที่มีการฟ้องคดีในลักษณะเกิดขึ้น เช่น ในหลายมลรัฐของสหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย รวมถึงฟิลิปปินส์ จึงมีการตรากฎหมายขึ้นมาเพื่อจัดการกับการฟ้องคดีดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อรักษาความสมดุลในการส่งเสริมและปกป้องสิทธิตามรัฐธรรมนูญของบุคคลที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะ และการคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่ฟ้องคดีโดยสุจริตเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น แม้ประเทศไทยจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๑/๑ และมาตรา ๑๖๕/๒ เพื่อเป็นกลไกหนึ่งในการจัดการกับคดีที่มีการฟ้องโดยไม่สุจริตซึ่งอาจรวมถึงคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะด้วยก็ตาม แต่กฎหมายดังกล่าวยังมีข้อจำกัดด้านขอบเขตในการบังคับใช้ และยังไม่มี ความชัดเจนในเรื่องหลักเกณฑ์การพิจารณา รวมถึงการเยียวยาและลงโทษคู่กรณีที่ฟ้องคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ ดังนั้น เพื่อให้มีกลไกทางกฎหมายที่ชัดเจนสามารถนำไปใช้มีประสิทธิภาพเพื่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนที่เข้าไปเกี่ยวข้อง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๓. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ.
(Anti SLAPPs Law)

ร่าง

พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...)

พ.ศ.

(Anti SLAPPs Law)

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ...”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๒ (๒๓) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“(๒๓) “คดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ” หมายถึง การร้องทุกข์ กล่าวโทษหรือฟ้องคดีต่อบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อข่มขู่ ก่อแค้น สร้างความกดดันอย่างไม่เหมาะสมหรือยับยั้งการใช้หรือสนับสนุนการใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ ในการมีส่วนร่วมกับการประเด็นสาธารณะ”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคท้ายของมาตรา ๑๔๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“ในกรณีที่ผู้ต้องหายื่นคำร้องขอความเป็นธรรมต่อพนักงานอัยการโดยระบุว่าคดีนั้นเป็นคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ เมื่อมีเหตุผลอันสมควร ให้พนักงานอัยการดำเนินการให้มีการสอบสวนเพิ่มเติมโดยไม่เร็วและให้ออกคำสั่งไม่ฟ้อง หากพิจารณาแล้วเห็นว่าคดีนั้นเป็นคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ”

มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๖๕/๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๖๕/๓ ในคดีราชฎเป็นโจทก์และพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ก่อนการไต่สวนมูลฟ้อง หากมีการยื่นคำร้องจากฝ่ายจำเลยระบุว่าคดีที่โจทก์ยื่นฟ้องเป็นคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ ให้ศาลทำการไต่สวนโดยไม่ชักช้า

ให้จำเลยผู้ยื่นคำร้องมีภาระการพิสูจน์ด้วยการแสดงพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักยิ่งกว่าคดีอันเป็นที่มาของการยื่นคำร้องนี้ เป็นคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ ถ้าจำเลยพิสูจน์ได้ ให้ภาระการพิสูจน์ตกอยู่แก่ฝ่ายโจทก์ โดยให้ฝ่ายโจทก์พิสูจน์ให้เห็นความเป็นไปได้ที่จะชนะคดี โดยนำเสนอพยานหลักฐานเพื่อสนับสนุนว่าคดีมีมูล และการกระทำของจำเลยเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์จริง

ให้ศาลพิพากษายกฟ้อง หากจำเลยพิสูจน์ได้ว่าคดีอาญาที่ถูกยื่นฟ้องนั้นเป็นคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ และโจทก์ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าคดีมีมูล และการกระทำของจำเลยเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์จริง

เมื่อศาลพิพากษายกฟ้องตามวรรคสาม ห้ามมิให้โจทก์ยื่นฟ้องในเรื่องเดียวกันนั้นอีก และถ้าคดีนั้นโจทก์เป็นผู้ทำสัญญากับรัฐบาล ให้ศาลส่งคำพิพากษาไปยังหัวหน้าหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติอนุญาต หรือทำสัญญากับโจทก์ และคณะรัฐมนตรี แต่ถ้าคดีนั้นโจทก์เป็นหน่วยงานของรัฐ ให้ศาลส่งคำพิพากษาไปยังคณะรัฐมนตรี วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณาดำเนินการภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ตามความเหมาะสมต่อไป

ในกรณีที่ศาลยกฟ้องตามวรรคสาม ศาลจะสั่งให้โจทก์ชดใช้ค่าเสียหาย ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ค่าทนายความ และการบรรเทาทุกข์อื่น ๆ อย่างเหมาะสมตามพฤติการณ์แห่งคดีให้แก่ผู้ต้องหาได้

ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการไต่สวนมูลฟ้องมาบังคับแก่การไต่สวนตามมาตรา ๓๖๖ โดยอนุโลม และหากศาลไต่สวนตามมาตรา ๓๖๖ แล้วไม่ต้องทำการไต่สวนมูลฟ้องอีก”

ผู้รับสนองพระราชโองการ

.....

ตารางเปรียบเทียบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ.
(Anti SLAPPs Law)

ตารางเปรียบเทียบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ.
(Anti SLAPPs Law)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ... (Anti SLAPPs Law)	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	มาตรา ๒ ในประมวลกฎหมายนี้ (๒๓) “คดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ” หมายถึง การร้องทุกข์ กล่าวโทษหรือฟ้องคดีต่อบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อข่มขู่ ก่อความ สร้างความกดดัน อย่างไม่เหมาะสมหรือยับยั้งการใช้หรือสนับสนุนการใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ ในการมีส่วนร่วมกับประเด็นสาธารณะ	กำหนดขอบเขตการคุ้มครองตามกฎหมาย โดยกำหนดนิยามทางกฎหมายของคำว่า คดียุทธศาสตร์เพื่อต่อต้านการมีส่วนร่วมสาธารณะ (Strategic Lawsuits Against Public Participation หรือ SLAPP) โดยใช้คำว่า “คดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ” แทน โดยกำหนดความหมายของคำดังกล่าวให้คุ้มครองกิจกรรมการมีส่วนร่วมสาธารณะในขอบเขตที่กว้าง โดยให้ครอบคลุมการถูกดำเนินคดีจากการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญและพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนร่วมกับประเด็นสาธารณะ หรือการดำเนินการอื่นใดเพื่อสนับสนุนการเข้าไปมีส่วนร่วมกับประเด็นสาธารณะทั้งหมด ทั้งนี้ คำว่า “บุคคล” ในนิยามดังกล่าว ให้หมายความถึงทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลด้วย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ... (Anti SLAPPs Law)	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
มาตรา ๑๔๓ เมื่อได้รับความเห็นและสำนวนจากพนักงานสอบสวนดังกล่าวในมาตราก่อน ให้พนักงานอัยการปฏิบัติดังต่อไปนี้ (๑) ในกรณีที่มีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง ให้ออกคำสั่งไม่ฟ้อง แต่ถ้าไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้สั่งฟ้องและแจ้งให้พนักงานสอบสวนส่งผู้ต้องหาเพื่อฟ้องต่อไป (๒) ในกรณีมีความเห็นควรสั่งฟ้อง ให้ออกคำสั่งฟ้องและฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ถ้าไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้สั่งไม่ฟ้อง ในกรณีหนึ่งกรณีใดข้างต้น พนักงานอัยการมีอำนาจ (ก) สั่งตามที่เห็นควร ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมหรือส่งพยานคนใดมาให้ซักถามเพื่อสั่งต่อไป (ข) วินิจฉัยว่าควรปล่อยผู้ต้องหา ปล่อยชั่วคราว ควบคุมไว้ หรือขอให้ศาลชั่ง แล้วแต่กรณี และจัดการหรือสั่งการให้เป็นไปตามนั้น	มาตรา ๑๔๓ เมื่อได้รับความเห็นและสำนวนจากพนักงานสอบสวนดังกล่าวในมาตราก่อน ให้พนักงานอัยการปฏิบัติดังต่อไปนี้ (๑) ในกรณีที่มีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง ให้ออกคำสั่งไม่ฟ้อง แต่ถ้าไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้สั่งฟ้องและแจ้งให้พนักงานสอบสวนส่งผู้ต้องหาเพื่อฟ้องต่อไป (๒) ในกรณีมีความเห็นควรสั่งฟ้อง ให้ออกคำสั่งฟ้องและฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ถ้าไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้สั่งไม่ฟ้อง ในกรณีหนึ่งกรณีใดข้างต้น พนักงานอัยการมีอำนาจ (ก) สั่งตามที่เห็นควร ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมหรือส่งพยานคนใดมาให้ซักถามเพื่อสั่งต่อไป (ข) วินิจฉัยว่าควรปล่อยผู้ต้องหา ปล่อยชั่วคราว ควบคุมไว้ หรือขอให้ศาลชั่ง แล้วแต่กรณี และจัดการหรือสั่งการให้เป็นไปตามนั้น	หลักการของการจัดการกับคดีลักษณะ SLAPPs หรือที่ตามร่างกฎหมายนี้ใช้คำว่า “คดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ” คือการต้องทำให้ผู้ถูกดำเนินคดีมีช่องทางในการขอให้มีการพิจารณาและยุติคดีได้ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการดำเนินคดี เพราะการปล่อยให้คดียืดเยื้อยาวนาน จะยังเป็นการสร้างภาระและความกดดันแก่ผู้ถูกฟ้องและอาจทำให้ผู้ถูกฟ้องท้อใจและยุติการเข้าไปมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะในที่สุด ด้วยเหตุนี้ จึงควรกำหนดให้พนักงานอัยการมีบทบาทที่ชัดเจนในการพิจารณาสั่งไม่ฟ้องได้ โดยกำหนดให้เมื่อพนักงานอัยการได้รับคำร้องขอความเป็นธรรมจากผู้ต้องหา ให้พนักงานอัยการมีหน้าที่พิจารณาโดยทันทีว่าคดีนั้นเป็น “คดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ” หรือไม่ หากพบว่าเป็น “คดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ” ก็ให้สั่งไม่ฟ้องคดีได้ ซึ่งในปัจจุบันก็มีช่องทางการยื่นขอความเป็นธรรมต่อพนักงานอัยการ และพนักงานอัยการก็มีอำนาจพิจารณาสั่งไม่ฟ้องได้อยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ... (Anti SLAPPs Law)	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
ในคดีอาชญากรรม ซึ่งผู้ตายถูกเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ฆ่าตาย หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ อธิบดีกรมอัยการหรือผู้รักษาการแทนเท่านั้นมีอำนาจออกคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง	ในคดีอาชญากรรม ซึ่งผู้ตายถูกเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ฆ่าตาย หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ อธิบดีกรมอัยการหรือผู้รักษาการแทนเท่านั้นมีอำนาจออกคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง <u>ในกรณีที่ผู้ต้องหายื่นคำร้องขอความเป็นธรรมต่อพนักงานอัยการโดยระบุว่าคดีนั้นเป็นคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ เมื่อมีเหตุผลอันสมควร ให้พนักงานอัยการดำเนินการให้มีการสอบสวนเพิ่มเติมโดยไม่เร็ว และให้ออกคำสั่งไม่ฟ้อง หากพิจารณาแล้วเห็นว่าคดีนั้นเป็นคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ</u>	สั่งไม่ฟ้อง เพราะเมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้วเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ใช่ผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของผู้ต้องหาไม่ถือเป็นความผิดตามกฎหมาย หรือเป็นการสั่งไม่ฟ้องเพราะไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะฯ ตามอำนาจที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๑ ประกอบระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการสั่งคดีอาญาที่จะไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน หรือจะมีผลกระทบต่อความปลอดภัยหรือความมั่นคงของชาติ หรือต่อผลประโยชน์อันสำคัญของประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๔ อย่างไรก็ดี เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการพิจารณาสั่งไม่ฟ้องคดีของพนักงานอัยการในกรณี “คดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ” จึงเห็นควรมีการบัญญัติไว้ให้ชัดเจน
	<u>มาตรา ๑๖๕/๓ ในคดีอาชญากรรมเป็นโจทก์และพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ก่อนการไต่สวนมูลฟ้อง หากมีการยื่นคำร้องจากฝ่ายจำเลยระบุว่าคดีที่โจทก์ยื่นฟ้องเป็นคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ ให้ศาล</u>	ตามหลักการที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นว่าหัวใจสำคัญของการจัดการกับ “คดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ” คือการเปิดช่องให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีช่องทางในการยื่นคำร้องเพื่อให้ยุติคดีได้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ... (Anti SLAPPs Law)	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<u>ทำการไต่สวนโดยไม่ชักช้า</u> <u>ให้จำเลยผู้ยื่นคำร้องมีภาระการพิสูจน์ด้วยการแสดงพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักยิ่งกว่าคดีอันเป็น</u> <u>ที่มาของการยื่นคำร้องนี้เป็นคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วม</u> <u>สาธารณะ ถ้าจำเลยพิสูจน์ได้ ให้ภาระการพิสูจน์ตกอยู่</u> <u>แก่ฝ่ายโจทก์ โดยให้ฝ่ายโจทก์พิสูจน์ให้เห็นความ</u> <u>เป็นไปได้ที่จะชนะคดี โดยนำเสนอพยานหลักฐานเพื่อ</u> <u>สนับสนุนว่าคดีมีมูล และการกระทำของจำเลยเป็น</u> <u>เหตุให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์จริง</u> <u>ให้ศาลพิพากษายกฟ้อง หากจำเลยพิสูจน์ได้</u> <u>ว่าคดีอาญาที่ถูกยื่นฟ้องนั้นเป็นคดีปิดกั้นการมีส่วน</u> <u>ร่วมสาธารณะ และโจทก์ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าคดีมี</u> <u>มูล และการกระทำของจำเลยเป็นเหตุให้เกิดความ</u> <u>เสียหายแก่โจทก์จริง</u> <u>เมื่อศาลพิพากษายกฟ้องตามวรรคสาม ห้าม</u> <u>มิให้โจทก์ยื่นฟ้องในเรื่องเดียวกันนั้นอีก และถ้าคดีนั้น</u> <u>โจทก์เป็นผู้ทำสัญญากับรัฐบาล ให้ศาลส่งคำพิพากษา</u> <u>ไปยังหัวหน้าหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติ</u> <u>อนุญาต หรือทำสัญญากับโจทก์ และคณะรัฐมนตรี</u>	ตั้งแต่เริ่มต้น ดังนั้น จึงควรมีการกำหนดกลไกในชั้นศาล ดังต่อไปนี้ • เปิดช่องให้จำเลยยื่นคำร้องขอให้ยุติคดีได้ • กำหนดให้มีการไต่สวนอย่างเร่งด่วน เพื่อป้องกันความล่าช้าในการดำเนินการ • กำหนดการชดเชยให้แก่จำเลย เมื่อศาลพิพากษายกฟ้องตามคำร้องขอยุติคดี โดยค่าใช้จ่ายที่ศาลจะสั่งชดเชยอาจมีดังนี้ ๑) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีที่สมเหตุสมผล ซึ่งรวมถึงค่าธรรมเนียมการฟ้องค่าธรรมเนียมการจัดเตรียมและคัดลอกเอกสารค่าธรรมเนียมพยานผู้เชี่ยวชาญ ฯลฯ ๒) ค่าทนายความที่สมเหตุสมผล • กำหนดให้ในคดีที่ผู้ยื่นฟ้องเป็นผู้ทำสัญญากับรัฐบาล หากพิสูจน์และศาลยกฟ้องเพราะเป็น“คดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ” แล้ว ควรให้มีการส่งคำพิพากษาของศาลไปยังหัวหน้าหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติอนุญาต

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ... (Anti SLAPPs Law)	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<u>แต่ถ้าคดีนั้นโจทก์เป็นหน่วยงานของรัฐ ให้ศาลส่งคำพิพากษาไปยังคณะรัฐมนตรี วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณาดำเนินการภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ตามความเหมาะสมต่อไป</u> <u>ในกรณีที่ศาลยกฟ้องตามวรรคสาม ศาลจะสั่งให้โจทก์ชดใช้ค่าเสียหาย ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ค่าทนายความ และการบรรเทาทุกข์อื่น ๆ อย่างเหมาะสมตามพฤติการณ์แห่งคดีให้แก่ผู้ต้องหาก็ได้</u> <u>ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการไต่สวนมูลฟ้องมาบังคับแก่การไต่สวนตามมาตรานี้โดยอนุโลม และหากศาลไต่สวนตามมาตรานี้แล้วไม่ต้องทำการไต่สวนมูลฟ้องอีก</u>	หรือทำสัญญากับเอกชนผู้ฟ้องคดีด้วย และในคดีที่ฟ้องโดยหน่วยงานของรัฐ ซึ่งศาลตัดสินว่าเป็น “คดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ” ให้ส่งคำพิพากษาให้คณะรัฐมนตรี วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้หน่วยงานหรือองค์กรที่ได้รับคำพิพากษาทั้งสองกรณีอาจพิจารณาดำเนินการภายใต้อำนาจหน้าที่ตามความเหมาะสมต่อไป เช่น ยุติการต่อสู้สัญญา เพิกถอนใบอนุญาต หรือหากเป็นหน่วยงานรัฐอาจมีการพิจารณาตรวจสอบและดำเนินการทางวินัยกับผู้เกี่ยวข้องกับการให้มีการฟ้องคดี เป็นต้น

บันทึกหลักการและเหตุผล ประกอบร่างพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(Anti SLAPPs Law)

บันทึกหลักการและเหตุผล ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่...) พ.ศ. (Anti SLAPPs Law)

๑. หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนิยามทางกฎหมายของคำว่า คดียุทธศาสตร์เพื่อต่อต้านการมีส่วนร่วมสาธารณะ (Strategic Lawsuits Against Public Participation หรือ SLAPP) โดยใช้คำว่า “คดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ” (เพิ่มเติมมาตรา ๑ (๒/๑))

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการให้จำเลยยื่นคำร้องขอให้ยุติคดี กำหนดให้มีการไต่สวนอย่างเร่งด่วน และการชดเชยความเสียหายและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีแก่คู่กรณี รวมทั้งกำหนดให้มีการรายงานผลของคำพิพากษายกฟ้องกรณีเข้าเงื่อนไขเป็นคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะต่อหัวหน้าหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติ อนุญาต หรือทำสัญญากับโจทก์ และคณะรัฐมนตรี ในกรณีที่โจทก์เป็นผู้ทำสัญญากับรัฐบาล หรือรายงานต่อคณะรัฐมนตรี วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร ในกรณีที่โจทก์เป็นหน่วยงานของรัฐ (เพิ่มเติมมาตรา ๑๗๓ ทวิ)

๒. เหตุผล

เนื่องด้วยประชาชนที่ใช้สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับประเด็นสาธารณะ มักจะถูกดำเนินคดีที่เรียกว่า “การดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ” (Strategic Lawsuit Against Public Participation หรือ SLAPPs) อยู่เสมอ โดยบริษัทเอกชนและหน่วยงานของรัฐใช้การฟ้องคดีดังกล่าวเพื่อหยุด ลงโทษ หรือการต่อต้านบรรดานักเคลื่อนไหว แกนนำหรือสมาชิกชุมชน หรือประชาชน ที่ออกมาใช้เสรีภาพในการแสดงออก การแสดงความคิดเห็น การร้องเรียน การชุมนุมหรือการมีส่วนร่วมสาธารณะในรูปแบบต่าง ๆ ที่กระหน่ำหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของบริษัทเอกชน การดำเนินนโยบายการพัฒนาของรัฐบาล หรือตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในประเด็นนโยบายสาธารณะต่างๆ ซึ่งการฟ้องคดีดังกล่าวผู้ฟ้องคดีไม่ได้มุ่งเอาชนะ แต่มุ่งลดทอนทรัพยากร และข่มขู่ให้ผู้ถูกฟ้องยอมยุติบทบาทหรือยุติการเข้าไปมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะ และแม้สุดท้ายจำเลยจะสามารถต่อสู้คดีจนศาลยกฟ้อง แต่ก่อนหน้านี้จำเลยหรือผู้ถูกฟ้องคดีจะต้องเสียค่าใช้จ่าย เผชิญการคุกคาม กีดกันทางอารมณ์และอื่นๆ จนทำให้หยุดการมีส่วนร่วมสาธารณะไป การฟ้องคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ หรือ SLAPPs จึงเป็นการคุกคามต่อสิทธิของบุคคลที่

ถูกรับรองภายใต้กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (the International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) ข้อ ๑๙, ๒๑ และ ๒๒ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๔, ๔๔ และ ๔๒ รวมถึงสิทธิในการร้องเรียนและสิทธิชุมชนที่ถูกรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๑ และ ๔๓ ด้วยด้วยเหตุนี้ ในต่างประเทศที่มีการฟ้องคดีในลักษณะเกิดขึ้น เช่น ในหลายมลรัฐของสหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย รวมถึงฟิลิปปินส์ จึงมีการตรากฎหมายขึ้นมาเพื่อจัดการกับการฟ้องคดีดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อรักษาความสมดุลในการส่งเสริมและปกป้องสิทธิตามรัฐธรรมนูญของบุคคลที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะ และการคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่ฟ้องคดีโดยสุจริตเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายในลักษณะดังกล่าวที่จะมาจัดการกับคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะในกรณีที่เป็นคดีแพ่ง ดังนั้น เพื่อให้มีกลไกทางกฎหมายที่ชัดเจนสามารถนำไปใช้มีประสิทธิภาพเพื่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและอำนวยความยุติธรรมให้กับประชาชนที่เข้าไปเกี่ยวข้อง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๓. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่...) พ.ศ.
(Anti SLAPPs Law)

ร่าง

พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่...)

พ.ศ.

(Anti SLAPPs Law)

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่..) พ.ศ...”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑ (๒/๑) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง “(๒/๑) “คดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ” หมายถึง การฟ้องคดีต่อบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อข่มขู่ ก่อความ สร้างความกดดันอย่างไม่เหมาะสมหรือยับยั้งการใช้หรือสนับสนุนการใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ ในการมีส่วนร่วมกับการประเด็นสาธารณะ”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๗๓ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง “มาตรา ๑๗๓ ทวิ เมื่อจำเลยได้รับคำฟ้องแล้ว และเห็นว่าคดีที่ฟ้องนั้นเป็นคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ ให้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้พิพากษายกฟ้องได้ภายในระยะเวลาของการยื่นคำให้การ เมื่อศาลได้รับคำร้องของจำเลยตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ศาลนัดพิจารณาคดีโดยเร็ว

ในการพิจารณาคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีมีโนสาเร่ มาตรา ๑๙๓ ถึง ๑๙๓ เบญจ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้จำเลยผู้ยื่นคำร้องมีภาระการพิสูจน์ด้วยการแสดงพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักยิ่งกว่าคดีอันเป็น ที่มาของการยื่นคำร้องนี้เป็นคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ ถ้าจำเลยพิสูจน์ได้ ให้ภาระการพิสูจน์ตกอยู่แก่ฝ่าย โจทก์ โดยให้ฝ่ายโจทก์พิสูจน์ให้เห็นความเป็นไปได้ที่จะชนะคดี โดยนำเสนอพยานหลักฐานเพื่อสนับสนุนว่าคดีมี มูล และการกระทำของจำเลยเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์จริง

ให้ศาลพิพากษายกฟ้อง หากจำเลยพิสูจน์ได้ว่าคดีอาญาที่ถูกยื่นฟ้องนั้นเป็นคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วม สาธารณะ และโจทก์ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าคดีมีมูล และการกระทำของจำเลยเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ โจทก์จริง

เมื่อศาลพิพากษายกฟ้องตามวรรคสาม ห้ามมิให้โจทก์ยื่นฟ้องในเรื่องเดียวกันนั้นอีก และถ้าคดี นั้นโจทก์เป็นผู้ทำสัญญากับรัฐบาล ให้ศาลส่งคำพิพากษาไปยังหัวหน้าหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติ อนุญาต หรือทำสัญญากับโจทก์ และคณะรัฐมนตรี แต่ถ้าคดีนั้นโจทก์เป็นหน่วยงานของรัฐ ให้ศาลส่งคำพิพากษา ไปยังคณะรัฐมนตรี วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณาดำเนินการภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ตามความ เหมาะสมต่อไป

ในกรณีที่ศาลยกฟ้องตามวรรคสาม ศาลจะสั่งให้โจทก์ชดใช้ค่าเสียหาย ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ค่าทนายความ และการบรรเทาทุกข์อื่น ๆ อย่างเหมาะสมตามพฤติการณ์แห่งคดีให้แก่ผู้ต้องหาได้

ในกรณีที่ศาลยกคำร้องของจำเลย โดยเหตุว่าเป็นคำร้องที่มีวัตถุประสงค์ไม่เหมาะสมหรือมี ลักษณะประวิงคดี ศาลจะสั่งให้จำเลยชดใช้ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีในส่วนคำร้องนั้นก็ได้”

ผู้รับสนองพระราชโองการ

.....

ตารางเปรียบเทียบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณา
ความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(Anti SLAPPs Law)

ตารางเปรียบเทียบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่...) พ.ศ.
(Anti SLAPPs Law)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ... (Anti SLAPPs Law)	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	มาตรา ๑ ในประมวลกฎหมายนี้ ถ้าข้อความมิได้แสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น <u>(๒/๑) “คดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ” หมายถึง การฟ้องคดีต่อบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อข่มขู่ ก่อวินาศภัย สร้างความกดดันอย่างไม่เหมาะสมหรือยับยั้งการใช้หรือสนับสนุนการใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ ในการมีส่วนร่วมกับการประเพณีสาธารณะ</u>	กำหนดขอบเขตการคุ้มครองตามกฎหมาย โดยกำหนดนิยามทางกฎหมายของคำว่า คดียุทธศาสตร์เพื่อต่อต้านการมีส่วนร่วมสาธารณะ (Strategic Lawsuits Against Public Participation หรือ SLAPP) โดยใช้คำว่า “คดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ” แทน โดยกำหนดความหมายของคำดังกล่าวให้คุ้มครองกิจกรรมการมีส่วนร่วมสาธารณะในขอบเขตที่กว้าง โดยให้ครอบคลุมการถูกดำเนินคดีจากการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญและพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนร่วม หรือการดำเนินการอื่นใดเพื่อสนับสนุนการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการประเพณีสาธารณะทั้งหมด ทั้งนี้ คำว่า “บุคคล” ในนิยามดังกล่าว ให้หมายความถึงทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลด้วย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ... (Anti SLAPPs Law)	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
ภาค ๒ วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น ลักษณะ ๑ วิธีพิจารณาสามัญในศาลชั้นต้น	<u>มาตรา ๑๗๓ ทวิ เมื่อจำเลยได้รับคำฟ้องแล้ว และเห็นว่าคดีที่ฟ้องนั้นเป็นคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ ให้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้พิพากษายกฟ้องได้ภายในระยะเวลาของการยื่นคำให้การ</u> <u>เมื่อศาลได้รับคำร้องของจำเลยตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ศาลนัดพิจารณาคดีโดยเร็ว</u> <u>ในการพิจารณาคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ ให้นับบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีมโนสำเนา มาตรา ๑๙๓ ถึง ๑๙๓ เบญจ มาใช้บังคับโดยอนุโลม</u> <u>ให้จำเลยผู้ยื่นคำร้องมีภาระการพิสูจน์ด้วยการแสดงพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักยิ่งกว่าคดีอันเป็นที่มาของการยื่นคำร้องนี้ เป็นคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ ถ้าจำเลยพิสูจน์ได้ ให้ภาระการพิสูจน์ตกอยู่แก่ฝ่ายโจทก์ โดยให้ฝ่ายโจทก์พิสูจน์ให้เห็นความเป็นไปได้ที่จะชนะคดี โดยนำเสนอพยานหลักฐานเพื่อสนับสนุนว่าคดีมีมูล และการกระทำของจำเลยเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์จริง</u>	หลักการของการจัดการกับคดีลักษณะ SLAPPs หรือที่ตามร่างกฎหมายนี้ใช้คำว่า “คดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ” คือการต้องทำให้ผู้ถูกดำเนินคดีมีช่องทางในการขอให้มีการพิจารณาและยุติคดีได้ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการดำเนินคดี เพราะการปล่อยให้คดียืดเยื้อยาวนาน จะยิ่งเป็นการสร้างภาระและความกดดันแก่ผู้ถูกฟ้องและอาจทำให้ผู้ถูกฟ้องท้อใจและยุติการเข้าไปมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะในที่สุด ด้วยเหตุนี้ จึงควรกำหนดกลไกในชั้นศาล ดังนี้ • เปิดช่องให้จำเลยยื่นคำร้องขอให้ยุติคดีได้ • กำหนดให้ศาลไต่สวนอย่างเร่งด่วน เพื่อป้องกันความล่าช้าในการดำเนินการ • กำหนดการชดใช้ให้แก่จำเลย เมื่อศาลพิพากษายกฟ้องตามคำร้องขอยุติคดี โดยค่าใช้จ่ายที่ศาลจะสั่งชดใช้อาจมีดังนี้ ๑) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีที่สมเหตุสมผล ซึ่งรวมถึงค่าธรรมเนียมการฟ้อง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ... (Anti SLAPPs Law)	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<u>ให้ศาลพิพากษายกฟ้อง หากจำเลยพิสูจน์ได้ ว่าคดีอาญาที่ถูกยื่นฟ้องนั้นเป็นคดีปิดกั้นการมีส่วน ร่วมสาธารณะ และโจทก์ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าคดีมี มูล และการกระทำของจำเลยเป็นเหตุให้เกิดความ เสียหายแก่โจทก์จริง</u> <u>เมื่อศาลพิพากษายกฟ้องตามวรรคสาม ห้าม มิให้โจทก์ยื่นฟ้องในเรื่องเดียวกันนั้นอีก และถ้าคดีนั้น โจทก์เป็นผู้ทำสัญญากับรัฐบาล ให้ศาลส่งคำพิพากษา ไปยังหัวหน้าหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติ อนุญาต หรือทำสัญญากับโจทก์ และคณะรัฐมนตรี แต่ถ้าคดีนั้นโจทก์เป็นหน่วยงานของรัฐ ให้ศาลส่งคำ พิพากษาไปยังคณะรัฐมนตรี วุฒิสภา และสภา ผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณาดำเนินการภายใต้กรอบ อำนาจหน้าที่ตามความเหมาะสมต่อไป</u> <u>ในกรณีที่ศาลยกฟ้องตามวรรคสาม ศาลจะสั่ง ให้โจทก์ชดใช้ค่าเสียหาย ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ค่าทนายความ และการบรรเทาทุกข์อื่น ๆ อย่าง เหมาะสมตามพฤติการณ์แห่งคดีให้แก่ผู้ต้องหาได้</u> <u>ในกรณีที่ศาลยกคำร้องของจำเลย โดยเหตุว่า</u>	ค่าธรรมเนียมการจัดเตรียมและคัดลอกเอกสาร ค่าธรรมเนียมพยานผู้เชี่ยวชาญ ฯลฯ ๒) ค่าทนายความที่สมเหตุสมผล - กำหนดการชดใช้ให้แก่โจทก์ใน ทำนองเดียวกัน เมื่อศาลยกคำร้องของจำเลย โดย เหตุว่าเป็นคำร้องที่มีวัตถุประสงค์ไม่เหมาะสมหรือมี ลักษณะประวิงคดี - กำหนดให้ในคดีที่ผู้ยื่นฟ้องเป็นผู้ทำ สัญญากับรัฐบาล หากพิสูจน์และศาลยกฟ้องเพราะ เป็น“คดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ” แล้ว ควร ให้มีการส่งคำพิพากษาของศาลไปยังหัวหน้า หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติอนุญาต หรือทำสัญญากับเอกชนผู้ฟ้องคดีด้วย และในคดีที่ ฟ้องโดยหน่วยงานของรัฐ ซึ่งศาลตัดสินว่าเป็น “คดี ปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ” ให้ส่งคำพิพากษา ให้คณะรัฐมนตรี วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ หน่วยงานหรือองค์กรที่ได้รับคำพิพากษาทั้ง สองกรณี อาจพิจารณาดำเนินการภายใต้อำนาจ หน้าที่ตามความเหมาะสมต่อไป เช่น ยุติการต่อ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่แก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ... (Anti SLAPPs Law)	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<u>เป็นคำร้องที่มีวัตถุประสงค์ไม่เหมาะสมหรือมีลักษณะ ประวิงคดี ศาลจะสั่งให้จำเลยชดใช้ค่าใช้จ่ายที่ เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีในส่วนคำร้องนั้นก็ได้</u>	สัญญา เพิกถอนใบอนุญาต หรือหากเป็นหน่วยงาน รัฐอาจมีการพิจารณาตรวจสอบและดำเนินการทาง วินัยกับผู้เกี่ยวข้องกับการให้มีการฟ้องคดี เป็นต้น

ข้อเสนอต่อการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติ
กองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘

ข้อเสนอต่อการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘

๑. ความสำคัญของปัญหา

มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๘ โดยมีผลบังคับใช้กฎหมายวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๙ มาจนถึงวันนี้มีการบังคับใช้กฎหมายเป็นเวลา ๓ ปีกว่า และจะครบ ๕ ปีเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๔ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ วรรค ๒ กำหนดไว้ว่าต้องมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดคือ ๕ ปี จึงเห็นควรให้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘

การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยกองทุนยุติธรรมในปัจจุบันยังมีอุปสรรคปัญหา ที่ทำให้ประชาชนไม่เข้าถึงกองทุนยุติธรรมอย่างถ้วนหน้า และยังไม่สอดคล้องกับหลักการและแนวทางของสหประชาชาติว่าด้วยการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายครบถ้วน เช่น กลุ่มบุคคลที่มีความเสี่ยงต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ เช่น เด็กเยาวชน ผู้พิการ นักโทษ ซึ่งต้องมีมาตรการช่วยเหลือที่เฉพาะเจาะจง หรือความช่วยเหลือทางกฎหมายที่ให้บริการแก่ประชาชนโดยผ่านกลไกการระงับข้อพิพาททางเลือก และกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (restorative justice processes) หรือ ด้านผู้ให้บริการด้านกฎหมาย ยังขาดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย และองค์กรสาธารณประโยชน์ สถาบันวิชาการ องค์กรวิชาชีพ ที่เข้ามามีบทบาทให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย ภายใต้ระบบของกองทุนยุติธรรม เป็นต้น

ข้อมูลจากรายงานวิจัยโครงการการติดตามและการประเมินผลการบังคับใช้พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ ผ่านเครื่องมือการประเมินผลการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งจัดทำโดยโรงเรียนกฎหมายและการเมือง มหาวิทยาลัยดุสิต^๑ รวมทั้งความเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจากเวทีรับฟังความคิดเห็น ๑๑ เวที ในกรุงเทพฯและอนุภูมิภาค ซึ่งจัดโดยสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน สรุปได้ดังนี้

(๑) การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย จำกัดเฉพาะการช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี การขอลปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย การช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน และการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน ซึ่งยังมีข้อจำกัดไม่ครอบคลุมการช่วยเหลือทางกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักการของสหประชาชาติว่าด้วยการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย และไม่ชัดเจนในขอบเขตการช่วยเหลือทางกฎหมาย เช่น การช่วยเหลือคนไทยในต่างแดน คนต่างด้าวที่ไร้ญาติ หรือใช้เกณฑ์ฐานะ

^๑ โรงเรียนกฎหมายและการเมือง มหาวิทยาลัยดุสิต. รายงานวิจัยโครงการการติดตามและการประเมินผลการบังคับใช้พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ ผ่านเครื่องมือการประเมินผลการบังคับใช้กฎหมาย. เอกสารประกอบการจัดประชุมเพื่อวิพากษ์ผลการศึกษารายงาน วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ โรงแรมเดอะทวินทาวเวอร์ กรุงเทพฯ.

ทางเศรษฐกิจในการช่วยเหลือบุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน และในบางเรื่องสามารถไกล่เกลี่ยได้ก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ เป็นต้น

(๒) การบริหารงานของกองทุนยังเป็นหน่วยงานย่อยในระบบราชการ จึงทำให้ขาดความคล่องตัวในการบริหารกองทุน เพื่อให้การบริหารกองทุนมีประสิทธิภาพ และมีความเป็นมืออาชีพ ดังนั้นจึงควรให้กองทุนเป็นนิติบุคคลนอกส่วนราชการ และมีการบริหารงานกองทุนที่มีความเป็นอิสระ โปร่งใส และมีความคล่องตัว

(๓) การใช้ดุลพินิจของอนุกรรมการช่วยเหลือจังหวัดแต่ละจังหวัด ส่งผลให้การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายมีความแตกต่างกัน การพิจารณาของคณะอนุกรรมการไม่ทันเหตุการณ์ มีเมื่อการพิจารณาในกรณีเร่งด่วน

(๔) การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่ให้ทุนความมาขึ้นทะเบียนต่อสำนักงานกองทุนยุติธรรมในการช่วยเหลือทางกฎหมายนั้น ส่วนใหญ่เป็นทุนความที่ยังขาดประสิทธิภาพในการดำเนินคดี และมีการตรวจสอบได้เฉพาะสำนักงานกองทุนยุติธรรมกับบุคคลที่ขอความช่วยเหลือทางกฎหมาย ทำให้การดำเนินคดีในการคุ้มครองสิทธิของผู้ขอความช่วยเหลือทางกฎหมายยังขาดประสิทธิภาพ

(๕) การอนุมัติเงินช่วยเหลือการขอลปล่อยชั่วคราวของผู้ต้องหาและจำเลยมีความล่าช้า

๒. หลักการและแนวคิดในการปฏิรูป

เพื่อให้การบริหารกองทุนยุติธรรมโดยสำนักงานกองทุนยุติธรรม มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายให้เข้าถึงความยุติธรรม (the right to access to justice) สิทธิในการดำเนินคดีที่เป็นธรรม (the right to a fair trial) ให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมและเจ้าหน้าที่รัฐ ลดการละเมิดสิทธิและเสรีภาพอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสนับสนุนเงินหรือค่าใช้จ่ายใดๆที่จำเป็นต่อการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน และสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และหลักการและแนวทางของสหประชาชาติว่าด้วยการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย

ดังนั้นความจำเป็นของการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ นำไปสู่การจัดสรรเงินจากกองทุนยุติธรรม ในการช่วยเหลือทางกฎหมายให้สอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว หลักการสำคัญของการปรับปรุงกฎหมายมีดังนี้

(๑) การบริหารและการดำเนินงานของกองทุนยุติธรรม จำเป็นต้องมีความเป็นอิสระ คล่องตัว และโปร่งใส โดยมีคณะกรรมการช่วยเหลือทางกฎหมายเป็นผู้กำหนดนโยบาย และออกระเบียบและหลักเกณฑ์ในการบริหารและดำเนินการกิจการกองทุน คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือทุกจังหวัดยกเว้นกรุงเทพมหานคร ช่วยพิจารณากรองข้อมูล องค์ประกอบของกรรมการและอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ บุคคลที่มีความรู้

ความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และการบริหารกองทุน

(๒) การบริหารการดำเนินงานของสำนักงานโดยผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางกฎหมายต้องมีประสิทธิภาพในการบริหารงาน และกำกับดูแลให้สำนักงานปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ ในการพิจารณาและอนุมัติการปล่อยชั่วคราวของผู้ต้องหาและจำเลย ตลอดจนทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการให้ คณะอนุกรรมการและคณะกรรมการดำเนินการรับรองหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย และอนุมัติโครงการ ได้อย่างมี มาตรฐาน และรวดเร็ว

(๓) การพัฒนามาตรฐานการช่วยเหลือทางกฎหมาย โดยให้หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายให้ความ ช่วยเหลือทางกฎหมายสามารถดำเนินการได้ในทุกจังหวัด ทั้งนี้สำนักงานมีบทบาทเป็นผู้กำกับดูแล (Regulator) แทนการเป็นผู้ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายโดยตรง และพัฒนามาตรฐานของหน่วยช่วยเหลือทาง กฎหมายให้ดำเนินการช่วยเหลือทางกฎหมายมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(๔) พัฒนาและเชื่อมโยงข้อมูลของความช่วยเหลือทางกฎหมาย ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทางแพ่ง และทางปกครอง ตลอดจนการระงับข้อพิพาท เพื่อให้ประชาชนเข้าถึง การช่วยเหลือทางกฎหมายได้อย่างรวดเร็ว และสำนักงานยังมีข้อมูลและปัญหาของการช่วยเหลือทางกฎหมายใน การเป็นแนวทางของการปรับปรุงกฎหมายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทางแพ่ง และทางปกครองให้ดียิ่งขึ้น ต่อไป

(๕) มีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลที่เป็นอิสระ เพื่อตรวจสอบถ่วงดุลการดำเนินงานของ คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ ให้มีความโปร่งใส และมีประสิทธิภาพ

๓. ความเห็นและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ มีดังนี้

๑) แก้ไขและกำหนดคำนิยามเพิ่มเติม (มาตรา ๓) ได้แก่

๑.๑ “คณะกรรมการ” แก้ไขเป็น คณะกรรมการช่วยเหลือทางกฎหมาย

๑.๒ “ความช่วยเหลือทางกฎหมาย” กำหนดให้มีคำนิยามที่มีความหมายกว้างครอบคลุมถึงการให้ คำปรึกษาแนะนำ ทางกฎหมาย ช่วยเหลือทางล่ามแปลภาษาและล่ามภาษามือ การคุ้มครองพยาน และการระงับ ข้อพิพาท ทั้งทางกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทางแพ่ง ทางปกครอง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการและแนวทาง ของสหประชาชาติว่าด้วยการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑.๓ “หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย” กำหนดให้คณะกรรมการรับรองหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย ซึ่งมีผลงานการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายเป็นที่ประจักษ์ ทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย เพื่อช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายยังไม่เพียงพอ

๑.๔ “ผู้อำนวยการ” แก้ไขเป็น ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนยุติธรรม

๑.๕ “องค์กรสาธารณประโยชน์” ในการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และอนุกรรมการ ใช้วิธีการคัดเลือกกันเองของผู้แทนองค์กรสาธารณประโยชน์

๒) จัดตั้งกองทุนยุติธรรมสังกัดกระทรวงยุติธรรม (มาตรา ๕, ๖ และ ๑๐) ให้สำนักงานกองทุนยุติธรรมแยกออกมาจากสำนักปลัดกระทรวงยุติธรรม แต่มีฐานะเทียบเท่ากรมสังกัดกระทรวงยุติธรรม มีการบริหารงานเป็นอิสระ โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานทำหน้าที่บริหารกองทุนและการดำเนินงานของสำนักงาน

๓) รายรับของกองทุน (มาตรา ๘) เพิ่มค่าธรรมเนียมจากเงินทอดตลาดหลักทรัพย์ เพื่อให้กองทุนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น และแก้ไขรายได้จากเงินที่ศาลสั่งบังคับกรณีผิดสัญญาประกันต่อศาล ค่าธรรมเนียมศาล และค่าปรับ เปลี่ยนจากอัตราไม่เกินร้อยละห้า มาเป็นอัตราขั้นต่ำไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าแทน

๔) เงินใช้จ่ายของกองทุน (มาตรา ๙) แก้ไขให้มีการดำเนินกิจการที่ครอบคลุมตามคำนิยามของ “ความช่วยเหลือทางกฎหมาย”

๕) อำนาจหน้าที่ของสำนักงานกองทุนยุติธรรม (มาตรา ๑๑ และ ๑๒) รับคำขอการสนับสนุนเงินหรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินการโครงการของหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย พิจารณาและอนุมัติการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย การบริหารการดำเนินกิจการเกี่ยวกับกองทุน ประสานความร่วมมือจากหลายฝ่ายในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานความช่วยเหลือทางกฎหมาย และจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการเชื่อมโยงข้อมูลของสำนักงานกับ หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย และหน่วยงานของรัฐ เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สภานายความ สำนักงานอัยการ เป็นต้น

๖) คณะกรรมการช่วยเหลือทางกฎหมาย (มาตรา ๑๓ - ๑๗) องค์ประกอบคณะกรรมการมาจากผู้แทนของภาครัฐ ๗ คน ผู้ทรงคุณวุฒิ ๗ คน และผู้อำนวยการสำนักงาน ๑ คน รวมจำนวน ๑๕ คน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมาจากการคัดเลือกกันเองของผู้แทนองค์กรสาธารณประโยชน์ทั้ง ๑๐ ด้าน ทั้งนี้กรรมการต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์อย่างน้อย ๑๐ ปี ด้านช่วยเหลือทางกฎหมาย ๒ คน และด้านคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ๕ คน

บุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อให้เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายคัดเลือกกันเองให้เหลือ ๒ คน ด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนคัดเลือกกันเองให้เหลือ ๕ คนรวมเป็น ๑๐ คน สำหรับรายชื่อบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อที่เหลือให้ประกาศเป็นบัญชีรายชื่อสำรอง เพื่อให้คณะกรรมการได้คัดเลือกกรรมการแทนกรรมการที่พ้นตำแหน่งก่อนครบวาระ

๗) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ (มาตรา ๑๘) คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบาย

การบริหารการดำเนินงานกองทุน การออกระเบียบ ประกาศ การบริหารกองทุน การรับรองหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย การพิจารณาและอนุมัติโครงการ พิจารณาการอุทธรณ์คำสั่ง และการเสนอรายงานผลการดำเนินงาน และงบดุลต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

๘) คณะกรรมการติดตามและประเมินผล (มาตรา ๑๙ และ ๒๐) องค์ประกอบของคณะกรรมการมาจากผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย ๒ คน ด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ๒ คน และด้านการติดตามประเมินผลจำนวน ๑ คน รวม ๕ คน ทำหน้าที่ติดตามประเมินผลการดำเนินงานของสำนักงาน คณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ เพื่อพัฒนาการช่วยเหลือทางกฎหมายให้มีมาตรฐาน และมีประสิทธิภาพ

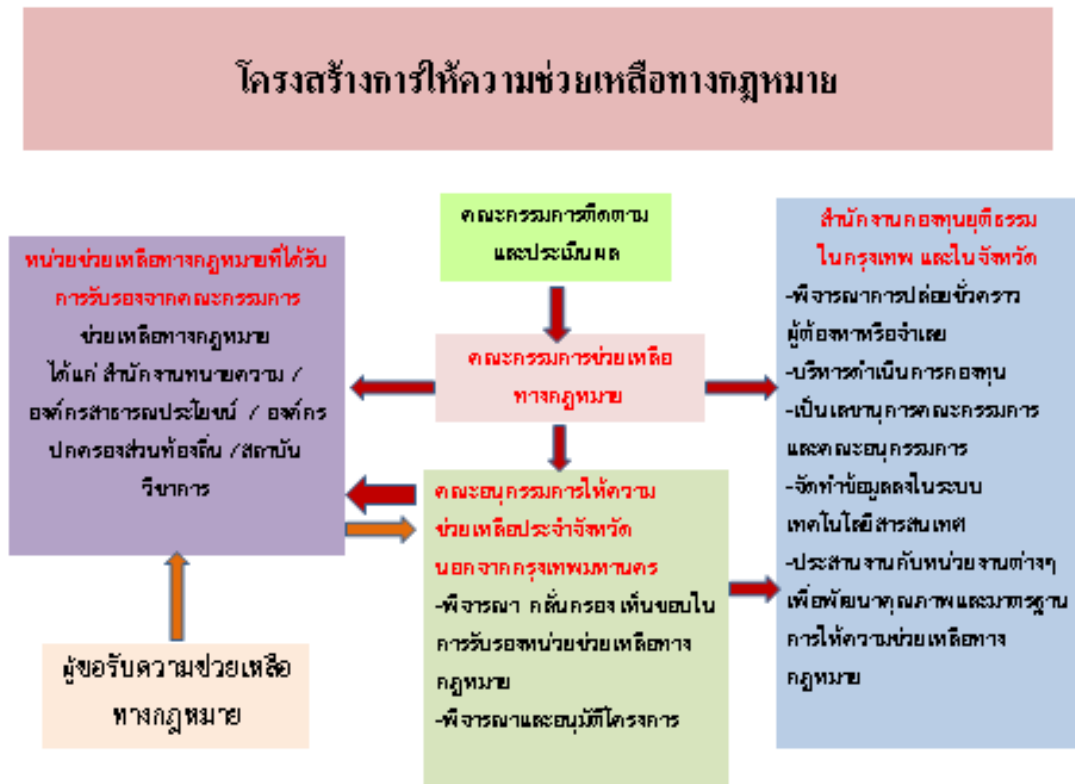
๙) คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดนอกจากกรุงเทพมหานคร (มาตรา ๒๑-๒๓) คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือ ประกอบด้วยผู้แทนของสำนักงานอัยการจังหวัด เป็นประธานอนุกรรมการ ผู้แทนสภานายความในจังหวัด และผู้ทรงคุณวุฒิในจังหวัดจำนวน ๖ คน และผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางกฎหมายจังหวัดเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ รวม ๙ คน การสรรหาและคุณสมบัติของอนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ดำเนินการเช่นเดียวกับกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ อำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือ พิจารณาการรับรองหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย และเสนอต่อคณะกรรมการในการรับรอง พิจารณาและอนุมัติโครงการที่หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายยื่นคำขอ

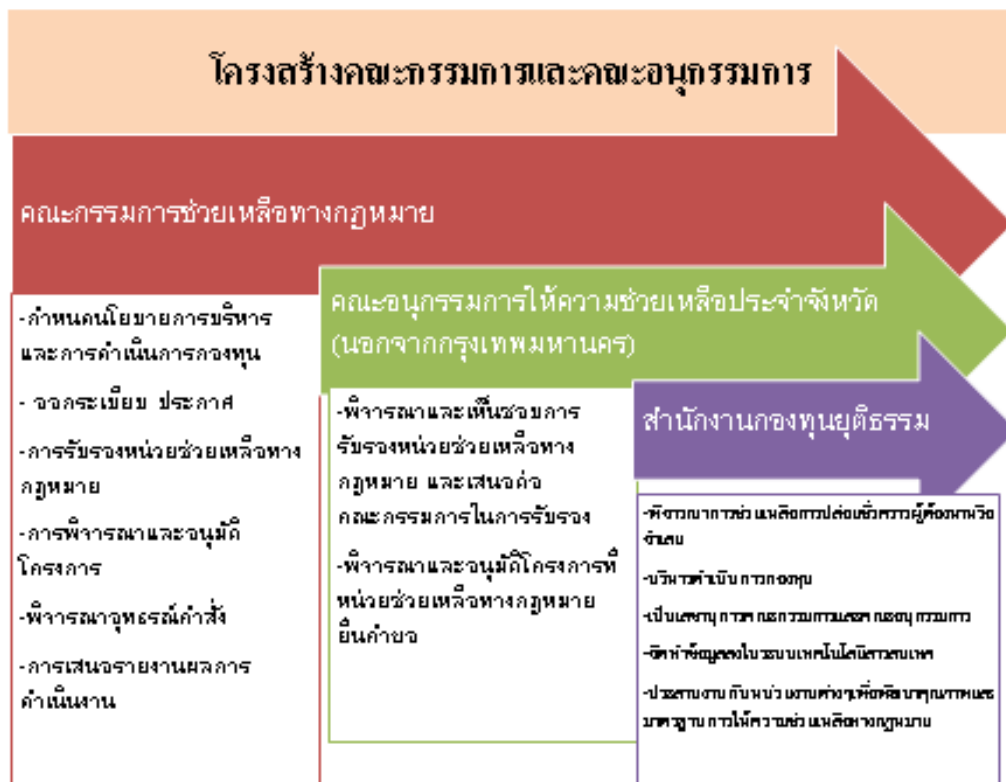
๑๐) การขอรับความช่วยเหลือจากกองทุน (มาตรา ๒๖-๒๙) กำหนดสิทธิของบุคคล รวมทั้งผู้เยาว์ ผู้ไร้ความสามารถ ในการขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมายต่อหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย หากหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายไม่ดำเนินการช่วยเหลือ บุคคลนั้นมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือได้ ผู้ต้องหา หรือจำเลยมีสิทธิในการขอรับการช่วยเหลือในการปล่อยชั่วคราว โดยสำนักงานทำหน้าที่พิจารณาเรื่องการขอสนับสนุนเงินในการปล่อยชั่วคราวของผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นรายกรณี นอกจากนี้ยังคุ้มครองหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย หากพบว่าผู้ขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมายแจ้งข้อมูลเป็นเท็จ

๑๑) หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย (มาตรา ๓๐-๓๒) หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายมีสิทธิยื่นคำขอสนับสนุนเงินหรือค่าใช้จ่ายโดยจัดทำเป็นโครงการตามขอบเขตความช่วยเหลือทางกฎหมาย โดยคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดพิจารณาและอนุมัติโครงการที่มีกลุ่มเป้าหมายอยู่ในจังหวัดและ คณะกรรมการพิจารณาและอนุมัติโครงการที่มีกลุ่มเป้าหมายข้ามจังหวัดและในกรุงเทพมหานคร และหากพบว่า หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายมีพฤติการณ์ช่วยเหลือทางกฎหมายที่ไม่สุจริต คณะอนุกรรมการพิจารณาเบื้องต้น และเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาและเพิกถอนหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย โดยมีการขึ้นบัญชีไม่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนภายในระยะเวลา ๕ ปี

๑๒) บทเฉพาะกาล (มาตรา ๔๐-๔๓) มีการโอนเงินจากกองทุน และคำขอที่ยื่นต่อสำนักงานกองทุนให้โอนมาที่สำนักงานกองทุนยุติธรรมที่ตั้งขึ้นสังกัดกระทรวงยุติธรรม และบรรดาระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๙ ใช้บังคับได้จนกว่าจะมีระเบียบหรือประกาศที่ออกใหม่ตามกฎหมายที่แก้ไขใหม่

๔. ข้อเสนอต่อโครงสร้างของสำนักงานและการช่วยเหลือทางกฎหมาย

บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.

บันทึกหลักการและเหตุผล ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.

๑. หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรมดังต่อไปนี้

(๑) แก้ไขและกำหนดคำนิยามเพิ่มเติม (มาตรา ๓) ได้แก่ “คณะกรรมการ” “คณะกรรมการช่วยเหลือทางกฎหมาย” “ความช่วยเหลือทางกฎหมาย” “หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย” “ผู้อำนวยการ” และ “องค์กรสาธารณประโยชน์”

(๒) แก้ไขการจัดตั้งกองทุนยุติธรรมสังกัดกระทรวงยุติธรรม (มาตรา ๕, ๖ และ ๑๐) โดยให้สำนักงานกองทุนยุติธรรมแยกออกมาจากสำนักปลัดกระทรวงยุติธรรม แต่อยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงยุติธรรม

(๓) แก้ไขเพิ่มเติมรายรับของกองทุน (มาตรา ๘) เพิ่มค่าธรรมเนียมจากเงินทอดตลาดหลักทรัพย์

(๔) แก้ไขเพิ่มเติมเงินใช้จ่ายของกองทุน (มาตรา ๙) แก้ไขให้มีการดำเนินกิจการที่ครอบคลุมตามคำนิยามของ “ความช่วยเหลือทางกฎหมาย”

(๕) แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของสำนักงานกองทุนยุติธรรม (มาตรา ๑๑ และ ๑๒)

(๖) แก้ไขเพิ่มเติมคณะกรรมการช่วยเหลือทางกฎหมาย (มาตรา ๑๓ – ๑๗)

(๗) แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ (มาตรา ๑๘)

(๘) เพิ่มเพิ่มเติมคณะกรรมการติดตามและประเมินผล (มาตรา ๑๙ และ ๒๐)

(๙) แก้ไขเพิ่มเติมคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดนอกจากกรุงเทพมหานคร (มาตรา ๒๑ – ๒๓)

(๑๐) แก้ไขเพิ่มเติมการขอรับความช่วยเหลือจากกองทุน (มาตรา ๒๖-๒๙)

(๑๑) แก้ไขเพิ่มเติมหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย (มาตรา ๓๐-๓๒)

๒. เหตุผล

โดยที่กองทุนยุติธรรมตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ ยังมีข้อจำกัดในการให้ประชาชนเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างทั่วถึง เพราะกองทุนยุติธรรมเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับช่วยเหลือประชาชนเฉพาะการดำเนินคดี การขอลปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย การถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน และการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการและแนวทางของสหประชาชาติว่าด้วยการเข้าถึงความ

ช่วยเหลือทางกฎหมายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (United Nations Principles and Guidelines on the Access to the Legal Aid in Criminal Justice System) แต่ยังไม่ครบถ้วน เช่น การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย (the right to legal aid) นอกจากหมายถึงสิทธิที่จะมีทนายความเป็นตัวแทนทางกฎหมายในคดีแล้ว ยังหมายรวมถึงการให้คำปรึกษาทางกฎหมาย การช่วยเหลือและดำเนินการใดเพื่อช่วยเหลือทางกฎหมาย เช่น การจัดหาล่าม การระงับข้อพิพาท การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทช่วยเหลือทางกฎหมาย ได้แก่องค์กรเอกชนที่มีบทบาทช่วยเหลือทางกฎหมาย เป็นต้น ดังนั้นการให้กองทุนยุติธรรมสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายได้อย่างทั่วถึง เสมอภาค เป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำของประชาชน จำเป็นต้องดำเนินการตามหลักการและแนวทางของสหประชาชาติอย่างครบถ้วน โดยกองทุนยุติธรรมสนับสนุนหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายทุกภาคส่วนที่มีบทบาทการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย ขยายขอบเขตการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรม และการบริหารกองทุนให้มีความเป็นนิติบุคคลที่มีความอิสระ โดยแยกสำนักงานออกจากสำนักปลัดกระทรวงยุติธรรม และไปสังกัดกระทรวงยุติธรรมโดยตรง

๓. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม (ฉบับที่...) พ.ศ.

ร่าง

พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม (ฉบับที่...) พ.ศ.

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม (ฉบับที่..) พ.ศ...”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ความช่วยเหลือทางกฎหมาย” หมายความว่า การให้คำปรึกษา การดำเนินคดี การจัดหาล่าม แปลภาษา และล่ามภาษามือ การปล่อยชั่วคราว การคุ้มครองพยาน การเผยแพร่ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลความรู้ด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทางแพ่ง ทางปกครอง การระงับข้อพิพาท การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และการให้บริการทางกฎหมายอื่นใด ตลอดจนการสนับสนุนเงินหรือค่าใช้จ่ายในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

“หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย” หมายความว่า องค์กรที่เป็นนิติบุคคลหรือไม่เป็นนิติบุคคลที่ดำเนินการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนโดยมีผลงานการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายเป็นที่ประจักษ์อย่างน้อยห้าปี และได้รับการรับรองตามพระราชบัญญัตินี้

“กองทุนยุติธรรม” หมายความว่า กองทุนยุติธรรม

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการช่วยเหลือทางกฎหมาย

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนยุติธรรม

“องค์กรสาธารณประโยชน์” หมายความว่า องค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะมิมีสถานะเป็นนิติบุคคลหรือไม่ ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมหรือส่วนรวม โดยไม่

แสวงหากำไรมาแบ่งปันกัน ทั้งนี้ไม่รวมถึงนิติบุคคล องค์กรหรือคณะบุคคลที่จัดตั้งหรือดำเนินการโดยพรรคการเมือง หรือดำเนินกิจการในลักษณะการแสวงหาผลกำไร หรือการเอื้อประโยชน์ต่อพรรคการเมือง

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในกระทรวงยุติธรรม เรียกว่า “กองทุนยุติธรรม” มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๘ ให้กองทุนมีรายได้จากเงินที่ศาลสั่งบังคับกรณีผิดสัญญาประกันต่อศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ค่าธรรมเนียมศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญา ค่าธรรมเนียมจากการขายทอดตลาดทรัพย์สิน ทั้งนี้ ในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าของจำนวนเงินเฉพาะส่วนที่นำส่งคลัง โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๙ เงินกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อการบริหารและการดำเนินงานกองทุน หรือกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจการของกองทุน และการสนับสนุนเงินหรือค่าใช้จ่ายให้แก่หน่วยช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ดังนี้

(๑) การให้คำปรึกษาทางกฎหมาย

(๒) การดำเนินคดีทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครอง

(๓) การระงับข้อพิพาท

(๔) การจัดหาล่ามแปลภาษา หรือล่ามภาษามือ

(๕) การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย

(๖) การคุ้มครองพยาน

(๗) การเผยแพร่หรือการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เข้าถึงกฎหมาย และ

กระบวนการยุติธรรม

(๘) การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(๙) ค่าใช้จ่ายอื่นอันจำเป็นในการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน ตามประกาศที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๐ ในกิจการของกองทุนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้แทนกองทุน เพื่อการนี้ ผู้อำนวยการจะมอบหมายให้บุคคลใดปฏิบัติงานในเรื่องใดแทนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๑ ให้จัดตั้งสำนักงานกองทุนยุติธรรมขึ้นในกระทรวงยุติธรรม ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการให้กับกองทุน คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน หรือบุคคลที่คณะกรรมการแต่งตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) รับคำขอการสนับสนุนเงินหรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินการโครงการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

(๒) พิจารณาและอนุมัติการช่วยเหลือการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ประสานงานกับหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย องค์กรสาธารณประโยชน์ หรือหน่วยงานของรัฐในกระบวนการยุติธรรม เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

(๓) ประสานงานกับหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย องค์กรสาธารณประโยชน์ หรือหน่วยงานของรัฐในกระบวนการยุติธรรม เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

(๔) ศึกษา วิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล สถิติ และการจัดรับฟังความคิดเห็น เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

(๕) เก็บ รวบรวม วิเคราะห์ และวิจัยข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน

(๖) ประสานงานและร่วมมือกับหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานเอกชนในการดำเนินงานของกองทุน

(๗) รับเงิน จ่ายเงิน และเก็บรักษาเงินของกองทุนตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

(๘) พัฒนาระบบ รูปแบบ วิธีการ และการให้บริการของกองทุน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน

(๙) จัดทำรายงานการดำเนินงานและงบดุลประจำปี

(๑๐) ปฏิบัติการอื่นหรือกระทำการกิจการตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการ”

มาตรา ๑๐ ให้เพิ่มความในมาตรา ๑๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ ดังต่อไปนี้

“**มาตรา ๑๑/๑** ให้สำนักงานจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการเชื่อมโยงข้อมูล ของสำนักงาน หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย และหน่วยงานของรัฐ ในการอำนวยความสะดวกการให้ความ ช่วยเหลือทางกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้”

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และ ให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา ๑๒ ในการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัดอื่นที่มีใช้กรุงเทพมหานครให้ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดทำหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการให้กับกองทุนสำหรับเขตจังหวัดนั้น

มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกความใน หมวด ๒ คณะกรรมการกองทุนยุติธรรม และให้ใช้ความต่อไปนี้ “**หมวด ๒ คณะกรรมการช่วยเหลือทางกฎหมาย**”

มาตรา ๑๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และ ให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“**มาตรา ๑๓** ให้มีคณะกรรมการช่วยเหลือทางกฎหมาย ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงยุติธรรมเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทน กระทรวงการคลัง ผู้แทนกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานอัยการ สูงสุด ผู้แทนสหภาพนายความ และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้และประสบการณ์การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายไม่ น้อยกว่าสิบปีจำนวนสองคน การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนไม่น้อยกว่าสิบปีจำนวนห้าคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากการ คัดเลือกกันเองของผู้แทนองค์กรสาธารณประโยชน์ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงสัดส่วนของหญิงชายเท่าเทียมกัน เป็น กรรมการ

ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของ สำนักงานช่วยเหลือทางกฎหมายจำนวนสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ”

มาตรา ๑๔ ให้เพิ่มความในมาตรา ๑๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และ ให้ใช้ความต่อไปนี้

“**มาตรา ๑๓/๑** ให้สำนักงานจัดให้มีการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้แทน องค์กรสาธารณประโยชน์ ที่ดำเนินกิจกรรมด้านเด็กหรือเยาวชน ด้านสตรี ด้านผู้สูงอายุ ด้านคนพิการ หรือ ผู้ป่วยจิตเวช ด้านผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือผู้ป่วยเรื้อรังอื่น ด้านผู้ใช้แรงงานหรือแรงงานข้ามชาติ ด้านกลุ่มชาติพันธุ์

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านคุ้มครองผู้บริโภค ด้านสิทธิมนุษยชน เสนอบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย ด้านละหนึ่งคน และการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ด้านละสองคน

บุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อด้านการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายคัดเลือกกันเองให้เหลือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคน และบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนคัดเลือกกันเองให้เหลือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนห้าคน

ให้สำนักงานจัดทำบัญชีรายชื่อสำรองของบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกกันเองตามวรรคสอง โดยเรียงลำดับตามคะแนนที่ได้รับการคัดเลือกจากมากไปหาน้อย และให้มีการประกาศรายชื่อสำรองไว้มีระยะเวลาสี่ปี นับแต่ได้รับการคัดเลือกทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกกรรมการสรรหา ให้เป็นไปตามประกาศที่รัฐมนตรีกำหนด”

มาตรา ๑๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์
- (๓) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๔) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งบริหารในพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง
- (๖) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักราชการหรือถูกพักงาน หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการหรือออกจากงานไว้ก่อน
- (๗) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะกระทำผิดวินัย
- (๘) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดทางการเมืองและทำประโยชน์เพื่อสาธารณะ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๙) ไม่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ”

มาตรา ๑๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ภายในหกสิบวัน ในระหว่างที่ยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ ให้กรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการที่ได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ให้คณะกรรมการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจากด้านการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย หรือด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนจากบัญชีรายชื่อสำรอง ตามมาตรา ๑๓/๑ มาแทนตำแหน่งที่ว่างลง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้”

มาตรา ๑๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๖ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๔

(๔) คณะกรรมการมีมติให้ออกด้วยคะแนนสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด เพราะเหตุบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่”

มาตรา ๑๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๗ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่และให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากบัญชีรายชื่อสำรองที่ได้รับการคัดเลือกตามมาตรา ๑๓/๑ แทนตำแหน่งที่ว่างภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน เว้นแต่วาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเหลือไม่เกินหกสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิก็ได้”

มาตรา ๑๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๘ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย เพื่อรับรองสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข เกี่ยวกับการรับรองหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย

(๓) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมาย และกำหนดช่องทางการร้องเรียนเพื่อให้ประชาชนสามารถเสนอเรื่องร้องเรียนได้โดยสะดวกรวดเร็ว

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์การสนับสนุนเงินหรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับความช่วยเหลือการปล่อยชั่วคราว ผู้ต้องหา หรือจำเลย

(๖) กำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุน และออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน จ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจัดหาผลประโยชน์จากกองทุน

(๗) รับรองหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายตามที่คณะอนุกรรมการเสนอ

(๘) พิจารณาและอนุมัติโครงการสนับสนุนหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย

(๙) พิจารณาคำร้องขออุทธรณ์ของหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย ตามมาตรา

๓๒/๒

(๑๐) เรียกบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ ข้อมูล หรือเอกสารที่จำเป็นในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๑) เสนอรายงานการดำเนินงานและงบดุลประจำปีต่อรัฐมนตรี และเผยแพร่ทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

(๑๒) กำหนดระเบียบ ข้อบังคับ หรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ที่เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

(๑๓) แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ การออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๔) แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล หรือคณะอนุกรรมการ เพื่อปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(๑๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดหรือเป็นการรับรองสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามข้อ (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) ให้กำหนดไว้ในระเบียบตามที่รัฐมนตรีกำหนด”

มาตรา ๒๐ ให้เพิ่มความในมาตรา ๑๘/๑ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้

“มาตรา ๑๘ /๑ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายสองคน ด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนสองคน และด้านการติดตามและประเมินผลหนึ่งคน

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด
ให้คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี”

มาตรา ๒๑ ให้เพิ่มความในมาตรา ๑๘/๒ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้

“มาตรา ๑๘/๒ ให้คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย มีอำนาจ หน้าที่ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย และเสนอรายงานการติดตามและประเมินผลต่อคณะกรรมการ

การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการติดตามและประเมินผล ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายกำหนด”

มาตรา ๒๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๐ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งหรือหลายคณะ เพื่อมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ทุกภารกิจของกองทุนทั่วราชอาณาจักรตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ให้เลขานุการคณะกรรมการรายงานผลการพิจารณาให้ความช่วยเหลือต่อคณะกรรมการในรอบสามเดือน”

มาตรา ๒๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๑ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดขึ้นทุกจังหวัด นอกจากกรุงเทพมหานคร โดยมีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปี

คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือประกอบด้วย ผู้แทนของสำนักงานอัยการจังหวัด เป็นประธานอนุกรรมการ ผู้แทนสภานายความในจังหวัด เป็นรองประธาน และ ผู้ทรงคุณวุฒิในจังหวัดจำนวนหกคน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายสองคน ด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนสองคน

ให้หัวหน้าสำนักงานช่วยเหลือทางกฎหมายจังหวัดทำหน้าที่เป็นอนุกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัด”

มาตรา ๒๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“**มาตรา ๒๒** ในการพิจารณาคำขอรับความช่วยเหลือการขอลปล่อยชั่วคราว ให้สำนักงานพิจารณาและเห็นชอบโดยเร็ว ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด และรายงานให้คณะกรรมการทราบผลการดำเนินงานทุกสามเดือน”

มาตรา ๒๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“**มาตรา ๒๓**ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๑๓/๑ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ และ มาตรา ๑๙ มาใช้บังคับกับการสรรหาคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการประชุมของคณะกรรมการ และคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดโดยอนุโลม”

มาตรา ๒๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“**มาตรา ๒๔** ให้กรรมการ และอนุกรรมการได้รับเบี้ยประชุม ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และค่าใช้จ่ายอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง”

มาตรา ๒๗ ให้ยกเลิกความในชื่อหมวด ๓ การขอรับความช่วยเหลือจากกองทุน และให้ใช้ข้อความนี้แทน “**หมวด ๓ การขอรับความช่วยเหลือจากกองทุน**”

มาตรา ๒๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“**มาตรา ๒๖** บุคคลมีสิทธิขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมายจากกองทุนตามมาตรา ๙ จากหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายที่ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการ

คุณสมบัติของบุคคล หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการขอรับความช่วยเหลือจากกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๒๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“**มาตรา ๒๗** บุคคลที่ยื่นคำขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมายเป็นผู้เยาว์ ผู้ไร้ความสามารถ หรือไม่สามารยยื่นคำขอด้วยตนเอง ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามี หรือภริยา หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดที่ได้รับแต่งตั้งเป็นหนังสือแล้วแต่กรณี อาจยื่นคำขอใช้สิทธิรับความช่วยเหลือทางกฎหมายแทนได้”

มาตรา ๒๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“**มาตรา ๒๘** หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายที่ได้รับคำขอ มีสิทธิยื่นคำร้องเรียนต่อ คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือ เมื่อพบว่าบุคคลที่ยื่นคำขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมายตาม พระราชบัญญัตินี้แสดงหลักฐานอันเป็นเท็จ หากคณะอนุกรรมการพิจารณาแล้วปรากฏว่า มีการแสดงหลักฐานอัน เป็นเท็จ ให้คณะอนุกรรมการเสนอคณะกรรมการพิจารณาและเพิกถอนการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย และ บุคคลที่ยื่นคำขอต้องชดใช้ค่าทนายความหรือค่าใช้จ่ายอื่นๆที่ได้ให้ความช่วยเหลือคืนแก่กองทุน”

มาตรา ๓๐ ให้เพิ่มความในมาตรา ๒๘/๑ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และ ให้ใช้ความต่อไปนี้

“**มาตรา ๒๘/๑** ในการพิจารณาคำขอตามพระราชบัญญัตินี้ ให้หน่วยช่วยเหลือทาง กฎหมาย สำนักงาน คณะอนุกรรมการ หรือคณะกรรมการมีอำนาจดังต่อไปนี้

- (๑) สอบปากคำบุคคลที่ยื่นคำขอ เกี่ยวกับข้อเท็จจริงต่างๆตามคำขอ
- (๒) มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกบุคคลใดมาให้อภัยคำ หรือให้ส่งเอกสาร หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล หรือสิ่งอื่นจำเป็นมาเพื่อประกอบการพิจารณา”

มาตรา ๓๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และ ให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“**มาตรา ๒๙** ผู้ต้องหา หรือจำเลย มีสิทธิขอรับความช่วยเหลือในการปล่อยชั่วคราว ทั้งนี้การให้ความช่วยเหลือในการขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ให้คำนึงถึงว่าหากได้รับการปล่อยชั่วคราว แล้ว ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี จะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือจะไปก่อเหตุร้ายอันตรายประการใด หรือไม่”

มาตรา ๓๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และ ให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“**มาตรา ๓๐** การขอปล่อยชั่วคราวให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย ผู้อำนวยการอาจมอบ อำนาจให้แก่พนักงานของสำนักงานเป็นผู้ยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวและเป็นผู้ลงนามในสัญญาประกันก็ได้

คำร้องขอปล่อยชั่วคราวต้องแนบหนังสือรับรองการชำระเงินของกองทุน สำเนาหนังสือ สัญญาของผู้ต้องหาหรือจำเลย และสำเนาหนังสือสัญญาค้ำประกันตามวรรคสี่ไปด้วย

หนังสือรับรองการชำระเงินของกองทุนต้องระบุว่า หากผู้ต้องหาหรือจำเลยผิดสัญญา ประกันและถูกปรับเป็นเงินเท่าใด กองทุนจะเป็นผู้ชำระแทน

ก่อนออกหนังสือรับรองการชำระเงินของกองทุน จะต้องให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ ประสงค์จะได้รับการปล่อยชั่วคราวทำหนังสือสัญญาให้กองทุนไว้ว่า หากกองทุนต้องชำระเงินค่าปรับตามวรรค

สามเป็นจำนวนเท่าใด ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะชดใช้เงินให้แก่กองทุนจนครบถ้วน และผู้ต้องหาหรือจำเลยจะต้องนำสามมี ภริยา บุพการี ผู้สืบสันดาน ญาติใกล้ชิด ผู้บังคับบัญชา หรือนายจ้าง มาเป็นผู้ค้ำประกันด้วย

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการออกหนังสือรับรองการชำระเงินของกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๓๓ ให้เพิ่มความต่อจากหมวด ๓ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้ “หมวด ๓/๑ หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย”

มาตรา ๓๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๑ หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สำนักงานทนายความ และองค์กรใดที่ดำเนินการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน อาจยื่นคำขอต่อสำนักงานเพื่อให้มีการรับรองเป็นหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย

ให้คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือพิจารณาและเสนอรายชื่อของหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายพร้อมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาและรับรองหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย

การพิจารณาและอนุมัติการรับรองหน่วยช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่คณะกรรมการกำหนดไว้ในระเบียบ

ให้มีการประกาศรายชื่อหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายที่ได้รับรองแล้วลงในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ”

มาตรา ๓๕ ให้เพิ่มความในมาตรา ๓๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๑/๑ หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย อาจยื่นคำขอต่อสำนักงาน โดยจัดทำโครงการ แผนการดำเนินงานและแผนค่าใช้จ่ายรายปี ดังต่อไปนี้

(๑) ค่าดำเนินการ และค่าใช้จ่ายในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

(๒) การสนับสนุนทางวิชาการ การประสานงานกับองค์กรและหน่วยงาน การประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนมีสิทธิเข้าถึงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

(๓) การสนับสนุนอื่นใดตามที่คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำขอ และการพิจารณาเห็นชอบโครงการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๓๖ ให้เพิ่มความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๒ ให้คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือพิจารณาคำขอภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับจากสำนักงาน และเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาโครงการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ

รายงานจากคณะอนุกรรมการ เมื่อคณะกรรมการเห็นชอบและอนุมัติโครงการ ให้สำนักงานประกาศโครงการที่ได้รับเงินอุดหนุนจากกองทุนลงในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ให้หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายจัดทำระบบข้อมูลการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย รายงานผลการดำเนินงานและการใช้จ่ายเสนอต่อสำนักงาน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๓๗ ให้เพิ่มความในมาตรา ๓๒/๑ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๒/๑ ให้บุคคลที่ได้รับความเดือดร้อนหรือความเสียหาย มีสิทธิร้องเรียน คณะอนุกรรมการ กรณีที่ปรากฏว่าหน่วยช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย มีพฤติการณ์ในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนโดยไม่สุจริต หรือบุคคลที่ขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมายได้รับความเดือดร้อนหรือความเสียหายจากหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายให้คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เรียกหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายมาชี้แจงข้อเท็จจริง หรือส่งข้อมูล

เอกสาร

(๒) แจ้งให้ปรับปรุงการดำเนินงานภายในเวลากำหนด

(๓) เพิกถอนการสนับสนุนหน่วยช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย

ให้คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือพิจารณาคำร้องเรียนภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องเรียน และเสนอผลการพิจารณาต่อคณะกรรมการ และให้คณะกรรมการพิจารณาภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานจากคณะอนุกรรมการ

เมื่อคณะกรรมการเห็นชอบให้เพิกถอนการรับรองหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย ให้สำนักงานประกาศขึ้นบัญชีหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายที่ได้รับการเพิกถอนเป็นระยะเวลาห้าปี ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

เมื่อระยะเวลากำหนดตามวรรค ๓ และปรากฏว่าหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายที่ได้รับการเพิกถอนการรับรอง มีการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายโดยสุจริตเป็นที่ประจักษ์ภายหลังการเพิกถอนการรับรอง ให้หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายยื่นคำขอรับรองหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายได้

มาตรา ๓๘ ให้เพิ่มความในมาตรา ๓๒/๒ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๒/๒ หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการ กรณีดังต่อไปนี้

(๑) ไม่ได้รับการรับรองเป็นหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายตามมาตรา ๓๑

(๒) คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือไม่รับพิจารณาโครงการ ตามมาตรา

๓๒

(๓) ไม่ได้รับความเป็นธรรมกรณีที่บุคคลที่ขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมายยื่นคำร้องร้องเรียนช่วยเหลือทางกฎหมายโดยไม่สุจริต ตามมาตรา ๓๒/๑

ให้หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายมีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาภายในหกสิบวันนับแต่วันได้คำร้องเรียนจากสำนักงาน ให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการเป็นที่สุด”

มาตรา ๓๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๐ ให้โอนบรรดาเงิน ทรัพย์สิน สิทธิ และหนี้สิน ที่เกี่ยวเนื่องกับกองทุนยุติธรรมในสำนักงานกองทุนยุติธรรมตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ ไปเป็นของกองทุนยุติธรรมตามพระราชบัญญัตินี้”

มาตรา ๔๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘

มาตรา ๔๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๒ คำขอใดๆที่ได้ยื่นไว้ตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ และยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา ให้ถือว่าเป็นคำขอตามพระราชบัญญัตินี้โดยอนุโลม

และถ้าคำขอดังกล่าวมีข้อความแตกต่างไปจากคำขอตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอสั่งให้แก้ไขเพิ่มเติมคำขอเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ได้”

มาตรา ๔๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๓ บรรดาระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีที่ออกตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีระเบียบหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ”

ผู้รับสนองพระราชโองการ

.....

ตารางเปรียบเทียบร่างความเห็นและข้อเสนอปรับปรุงแก้ไข
พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘

ตารางเปรียบเทียบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘” มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้น กำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราช กิจจานุเบกษาเป็นต้นไป มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้ “กองทุน” หมายความว่า กองทุนยุติธรรม “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนยุติธรรม “รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการ ตามพระราชบัญญัตินี้ มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้	แก้ไขข้อความในมาตรา ๓ “กองทุน” หมายความว่า กองทุนยุติธรรม “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนยุติธรรมช่วยเหลือทางกฎหมาย เพิ่มเติมข้อความในมาตรา ๓ “ความช่วยเหลือทางกฎหมาย” หมายความว่า การให้คำปรึกษา การดำเนินคดี การจัดหาล่าม แปลภาษา และล่ามภาษามือ การปล่อยชั่วคราว การ คุ้มครองพยาน การเผยแพร่ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลความรู้ด้าน กฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทางแพ่ง ทางปกครอง การระงับข้อพิพาท การคุ้มครองสิทธิ มนุษยชน และการให้บริการทางกฎหมายอื่นใด ตลอดจนการสนับสนุนเงินหรือค่าใช้จ่ายในการให้ความ ช่วยเหลือทางกฎหมาย	แก้ไขเพิ่มเติมในคำนิยาม มาตรา ๓ คำว่า “การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย” ครอบคลุมทุก ด้านและสอดคล้องกับหลักการและแนวทาง สหประชาชาติว่าด้วยการเข้าถึงความช่วยเหลือทาง กฎหมายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยให้ ประชาชนเข้าถึงการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายได้ อย่างถ้วนหน้า มีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุหลักการ ดำเนินคดีที่เป็นธรรม (The right to fair trial) และ การเข้าถึงความยุติธรรม (The right to access to justice) เพื่อให้องค์กรที่ให้ความช่วยเหลือทาง กฎหมายเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้ประชาชนเข้าถึง ความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างถ้วนหน้า โดยมีนัก คุ้มครองสิทธิมนุษยชน ทนายความ หรือนัก กฎหมายที่มีความรู้และมีประสบการณ์เชี่ยวชาญ

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	“หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย” หมายความว่า องค์กรที่เป็นนิติบุคคลหรือไม่เป็นนิติบุคคลที่ดำเนินการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนโดยมีผลงานการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายเป็นที่ประจักษ์อย่างน้อยห้าปี และได้รับการรับรองตามพระราชบัญญัตินี้ “ผู้อำนวยការ” หมายความว่า ผู้อำนวยការสำนักงานช่วยเหลือทางกฎหมาย “องค์กรสาธารณประโยชน์” หมายความว่า องค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะมิใช่สถานะเป็นนิติบุคคลหรือไม่ ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมหรือส่วนรวม โดยไม่แสวงหากำไรมาแบ่งปันกัน ทั้งนี้ไม่รวมถึงนิติบุคคล องค์กรหรือคณะบุคคลที่จัดตั้งหรือดำเนินการโดยพรรคการเมือง หรือดำเนินกิจการในลักษณะการแสวงหากำไร หรือการเอื้อประโยชน์ต่อพรรคการเมือง	เฉพาะด้านการช่วยเหลือทางกฎหมายโดยเฉพาะ และสามารถตรวจสอบและพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย แทนการให้ทุนความช่วยเหลือทางกฎหมายเป็นบุคคล ซึ่งยังมีปัญหาการดำเนินงานที่ขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นนายอาสามัครส่วนใหญ่

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
หมวด ๑ กองทุนยุติธรรม มาตรา ๕ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งใน สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม เรียกว่า “กองทุน ยุติธรรม” มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็น แหล่งเงินทุนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการช่วยเหลือ ประชาชนในการดำเนินคดี การขอปล่อยชั่วคราว ผู้ต้องหาหรือจำเลย การอุทธรณ์คดีสิทธิมนุษยชน และ การให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน	หมวด ๑ กองทุนยุติธรรม มาตรา ๕ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งใน <u>สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมกระทรวงยุติธรรม</u> เรียกว่า “กองทุนยุติธรรม” มีฐานะเป็นนิติบุคคล มี วัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับใช้จ่าย เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย	เพื่อให้สิทธิของประชาชนในการได้รับความ ช่วยเหลือทางกฎหมายสามารถดำเนินไปได้อย่าง ต่อเนื่องและยั่งยืนจึงต้องมีการสนับสนุนในรูปแบบ ของกองทุน โดยการบริหารกองทุนมีความเป็นอิสระ คล่องตัว มีความน่าเชื่อถือ และให้บริการได้อย่าง รวดเร็ว จึงกำหนดให้ดำเนินการในรูปแบบของ คณะกรรมการ และมีสำนักงานกองทุนยุติธรรมที่มี ฐานะเป็นนิติบุคคล แยกออกมาจากสำนักงาน ปลัดกระทรวงยุติธรรม
มาตรา ๖ ให้กองทุนมีอำนาจการทำการ ต่างๆ ภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕ และ อำนาจเช่นนี้ให้รวมถึง (๑) ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง และมี ทรัพย์สินต่างๆ (๒) ก่อตั้งสิทธิหรือกระทำนิติกรรมใดๆ (๓) กระทำการอื่นใดที่เกี่ยวกับหรือเกี่ยวเนื่องใน การจัดการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกองทุน	ไม่มีการแก้ไข	เมื่อกองทุนมีฐานะเป็นนิติบุคคลแล้ว การ มอบเงินจากกองทุนย่อมสามารถทำในรูปแบบนิติ กรรมสัญญาได้ เช่น ทำสัญญาส่งเสริมสนับสนุนการ ทำงานกับหน่วยช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย เป็นต้น

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
มาตรา ๗ กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้ (๑) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับโอนมาตามมาตรา ๔๐ (๒)เงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐบาลหรือเงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี (๓)เงินที่ได้รับตามมาตรา ๘ (๔)เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้แก่กองทุน (๕)ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน (๖)เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่กองทุนได้รับไม่ว่ากรณีใด เงินและทรัพย์สินของกองทุนไม่ต้องส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน	มาตรา ๗ กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้ (๑) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับโอนมาตามมาตรา ๔๐ (๒)เงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐบาลหรือเงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี (๓)เงินที่ได้รับตามมาตรา ๘ (๔)เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้แก่กองทุน (๕)ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน (๖)เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่กองทุนได้รับไม่ว่ากรณีใด เงินและทรัพย์สินของกองทุนไม่ต้องส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน	เพื่อให้มีงบประมาณในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่ได้สัดส่วนกับงบประมาณที่ใช้ในกระบวนการยุติธรรม ในกรณีนี้ได้เทียบเคียงกับร่างกฎหมายกองทุนยุติธรรมของกระทรวงยุติธรรม ทั้งนี้ เงินที่ได้รับโอนตามมาตรา ๔๐ ได้โอนมาเรียบร้อยแล้ว จึงได้ตัดมาตรา ๗ (๑) ออก แต่จะกำหนดไว้ในบทเฉพาะกาลกรณีเปลี่ยนแปลงสถานะขององค์กรให้อยู่ในกำกับของกระทรวงยุติธรรม โดยโอนเงินจากสำนักงานกองทุนยุติธรรมมาทั้งหมด
มาตรา ๘ ให้กองทุนมีรายได้จากเงินที่ศาลสั่งบังคับกรณีผิดสัญญาประกันต่อศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ค่าธรรมเนียมศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และ	มาตรา ๘ ให้กองทุนมีรายได้จากเงินที่ศาลสั่งบังคับกรณีผิดสัญญาประกันต่อศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ค่าธรรมเนียมศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และ	ได้มีการเพิ่มค่าธรรมเนียมจากเงินที่ขายทอดตลาดหลักทรัพย์ เพื่อให้มีรายได้ในกองทุนเพิ่มขึ้น และแก้ไขอัตราขั้นต่ำของจำนวนเงินที่เป็นรายได้ให้กองทุน เพื่อเป็นหลักประกันให้กองทุนมี

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
ค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญา ทั้งนี้ ในอัตราไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนเงินเฉพาะส่วนที่น่าส่งคลัง โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง	ค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญา <u>ค่าธรรมเนียมจาก</u> <u>การขายทอดตลาดทรัพย์สิน</u> ทั้งนี้ ในอัตราไม่เกินต่ำกว่า ร้อยละห้าของจำนวนเงินเฉพาะส่วนที่น่าส่งคลัง โดย ความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง	รายรับ “ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ห้า”
มาตรา ๙ เงินกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อกิจการดังต่อไปนี้ (๑) การช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี (๒) การขอล้อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย (๓) การช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน (๔) การให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน (๕) การดำเนินงานกองทุน หรือการบริหารกองทุน และกิจการอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือเกี่ยวเนื่องกับการจัดกิจการของกองทุน	แก้ไขใหม่ทั้งมาตรา มาตรา ๙ เงินกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อการบริหาร และการดำเนินงานกองทุน หรือกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจการของกองทุน และการสนับสนุนเงินหรือค่าใช้จ่ายให้แก่หน่วยช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ดังนี้ (๑) การให้คำปรึกษาทางกฎหมาย (๒) การดำเนินคดีทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครอง (๓) การระงับข้อพิพาท (๔) การจัดหาล่ามแปลภาษา หรือล่ามภาษามือ (๕) การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย	แก้ไขการใช้เงินจากกองทุนให้ครอบคลุมตาม คำนิยาม “ความช่วยเหลือทางกฎหมาย” และการบริหารการดำเนินงานของกองทุน

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	(๖) การคุ้มครองพยาน (๗) การเผยแพร่หรือการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้เข้าถึงกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม (๘) การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (๙) ค่าใช้จ่ายอื่นอันจำเป็นในการเข้าถึงความ ยุติธรรมของประชาชน ตามประกาศที่คณะกรรมการ กำหนด	
มาตรา ๑๐ ในกิจการของกองทุนที่เกี่ยวข้อง กับบุคคลภายนอก ให้ปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้แทน กองทุน เพื่อการนี้ ปลัดกระทรวงยุติธรรมจะมอบหมาย ให้บุคคลใดปฏิบัติงานในเรื่องใดแทนก็ได้ แต่ต้องเป็นไป ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด	มาตรา ๑๐ ในกิจการของกองทุนที่เกี่ยวข้อง กับบุคคลภายนอก ให้ <u>ปลัดกระทรวงยุติธรรม</u> <u>ผู้อำนวยการ</u> เป็นผู้แทนกองทุน เพื่อการนี้ <u>ผู้อำนวยการ</u> จะมอบหมายให้บุคคลใดปฏิบัติงานในเรื่อง ใดแทนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ กำหนด	เมื่อมีการตั้งสำนักงานกองทุนยุติธรรมให้อยู่ ในกำกับของกระทรวงยุติธรรม จึงต้องให้ผู้อำนวยการ ซึ่งเป็นผู้บริหารสูงสุด เป็นผู้แทนกองทุนในการ ปฏิบัติงาน
มาตรา ๑๑ ให้จัดตั้งสำนักงานกองทุนยุติธรรม ขึ้นในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ทำหน้าที่ เกี่ยวกับงานธุรการให้กับกองทุน คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน หรือบุคคลที่	แก้ไขทั้งมาตรา มาตรา ๑๑ ให้จัดตั้งสำนักงานกองทุนยุติธรรม <u>ขึ้นในกระทรวงยุติธรรม</u> ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการ ให้กับกองทุน คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ	แก้ไขสำนักงานกองทุนยุติธรรมที่สังกัดจาก ปลัดกระทรวงยุติธรรม มาเป็นสำนักงานสังกัด กระทรวงยุติธรรม อำนาจหน้าที่ของสำนักงานกองทุนยุติธรรม

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
คณะกรรมการแต่งตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งให้มี อำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (๑) รับคำขอรับความช่วยเหลือตาม พระราชบัญญัตินี้ (๒) เสนอความเห็นประกอบคำขอตาม (๑) เพื่อ เสนอให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องพิจารณา (๓) ประสานงานและร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานเอกชนในการ ดำเนินงานของกองทุน (๔) รับเงิน จ่ายเงิน และเก็บรักษาเงินของ กองทุนตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความ เห็นชอบของกระทรวงการคลัง (๕) พัฒนาระบบ รูปแบบ วิธีการ และการ ให้บริการของกองทุน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของ กองทุน (๖) เก็บ รวบรวม วิเคราะห์ และวิจัยข้อมูล เกี่ยวกับการสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน (๗) ปฏิบัติการอื่นหรือกระทำการตามที่ได้รับ	คณะทำงาน หรือบุคคลที่คณะกรรมการแต่งตั้งตาม พระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (๑) รับคำขอการสนับสนุนเงินหรือ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการโครงการให้ความช่วยเหลือ ทางกฎหมาย (๒) พิจารณาและอนุมัติการช่วยเหลือการปล่อย ชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย (๓) ประสานงานกับหน่วยช่วยเหลือทาง กฎหมาย องค์กรสาธารณประโยชน์ หรือหน่วยงานของ รัฐในกระบวนการยุติธรรม เพื่อประโยชน์ในการ ปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานในการให้ความช่วยเหลือ ทางกฎหมาย (๔) ศึกษา วิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล สถิติ และ การจัดรับฟังความคิดเห็น เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุง คุณภาพและมาตรฐานในการให้ความช่วยเหลือทาง กฎหมาย (๕) เก็บ รวบรวม วิเคราะห์ และวิจัยข้อมูล เกี่ยวกับการสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน	จะเปลี่ยนแปลงจากการรับคำขอช่วยเหลือทาง กฎหมายโดยตรง มาเป็นการรับรองหน่วยช่วยเหลือ ทางกฎหมาย และรับคำขอจากหน่วยช่วยเหลือทาง กฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อขอการสนับสนุนเงินหรือ ค่าใช้จ่ายในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย ตลอดจนการพิจารณาและอนุมัติการช่วยเหลือการ ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ตลอดจนเป็นฝ่าย เลขาให้กับคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
มอบหมายจากคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ	(๖)ประสานงานและร่วมมือกับหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานเอกชนในการดำเนินงานของกองทุน (๗)รับเงิน จ่ายเงิน และเก็บรักษาเงินของกองทุนตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง (๘)พัฒนาระบบ รูปแบบ วิธีการ และการให้บริการของกองทุน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน (๙)จัดทำรายงานการดำเนินงานและงบดุลประจำปี (๑๐)ปฏิบัติการอื่นหรือกระทำการตามที่ ได้รับ มอบ หมาย จาก คณะ กรรมการ หรือคณะอนุกรรมการ	
	เพิ่มเติมมาตรา มาตรา ๑๑/๑ ให้สำนักงานจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการเชื่อมโยงข้อมูลของ	สำนักงานได้พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของสำนักงานและคณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่ออำนวยความสะดวก

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	สำนักงาน หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย และ หน่วยงานของรัฐ ในการอำนวยความสะดวกการให้ ความช่วยเหลือทางกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้	ความสะดวกในการช่วยเหลือทางกฎหมายทั่วประเทศ ไทยได้อย่างรวดเร็ว เปิดเผย โปร่งใส และมี ประสิทธิภาพ
มาตรา ๑๒ ในการดำเนินงานของกองทุนใน จังหวัดอื่นที่มีใช้กรุงเทพมหานครให้ปลัดกระทรวง ยุติธรรมมอบหมายให้หน่วยงานในจังหวัดที่สังกัด กระทรวงยุติธรรมทำหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการให้กับ กองทุนสำหรับเขตจังหวัดนั้น	มาตรา ๑๒ ในการดำเนินงานของกองทุนใน จังหวัดอื่นที่มีใช้กรุงเทพมหานครให้ปลัดกระทรวง ยุติธรรมมอบหมายให้หน่วยงานในจังหวัดที่สังกัด กระทรวงยุติธรรมสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทำหน้าที่ เกี่ยวกับงานธุรการให้กับกองทุนสำหรับเขตจังหวัดนั้น	โครงสร้างของสำนักงานกองทุนยุติธรรม มี คณะกรรมการช่วยเหลือทางกฎหมาย และมี สำนักงานยุติธรรมจังหวัด ในส่วนภูมิภาค ๗๖ จังหวัด
หมวด ๒ คณะกรรมการกองทุนยุติธรรม มาตรา ๑๓ ให้มีคณะกรรมการกองทุนยุติธรรม ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็น ประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นรอง ประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกรม คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้แทนสำนักงานประมาณ ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานศาล ยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสภา ทนายความ และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มี	หมวด ๒ คณะกรรมการช่วยเหลือทาง กฎหมาย มาตรา ๑๓ ให้มีคณะกรรมการช่วยเหลือทาง กฎหมาย ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ยุติธรรม เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้แทนสำนัก งบประมาณ ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทน สำนักงานศาล ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสภา	หน้าที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายเป็น ของรัฐ ดังนั้น องค์ประกอบคณะกรรมการควรมีความ ยึดโยงกับข้าราชการฝ่ายยุติธรรมซึ่งเป็นฝ่ายบริหาร เพื่อให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน จำนวน ๗ คน ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทาง กฎหมาย ๑ คน และมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่มี ความรู้และประสบการณ์ด้านการให้ความช่วยเหลือ ทางกฎหมาย ๒ คน และด้านการคุ้มครองสิทธิ มนุษยชนจำนวน ๕ คน ที่มาจากการคัดเลือกกันเอง

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ ในด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จำนวนหกคน เป็นกรรมการ ให้รองปลัดกระทรวงยุติธรรมซึ่งได้รับ มอบหมายจากปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นกรรมการและ เลขานุการ และให้ปลัดกระทรวงยุติธรรมแต่งตั้ง เจ้าหน้าที่ของสำนักงานกองทุนยุติธรรมจำนวนสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ	ทนายความ และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มี ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ ในด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จำนวนหกคน เป็นกรรมการ มีความรู้และ ประสบการณ์การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายไม่ น้อยกว่าสิบปีจำนวนสองคน การคุ้มครองสิทธิ มนุษยชนไม่น้อยกว่าสิบปีจำนวนห้าคน ซึ่งรัฐมนตรี แต่งตั้งจากการคัดเลือกกันเองของผู้แทนองค์กร สาธารณประโยชน์ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงสัดส่วนของหญิง ชายเท่าเทียมกัน เป็นกรรมการ ให้รองปลัดกระทรวงยุติธรรมซึ่งได้รับ มอบหมายจากปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นกรรมการและ เลขานุการ และให้ปลัดกระทรวงยุติธรรมแต่งตั้ง เจ้าหน้าที่ของสำนักงานกองทุนยุติธรรมให้ผู้ช่วยการ เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ ผู้ช่วยการ แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของสำนักงานช่วยเหลือทางกฎหมาย จำนวนสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ	โดยองค์กรสาธารณประโยชน์ และให้ผู้ช่วยการ เป็นกรรมการและเลขานุการในคณะกรรมการ ช่วยเหลือทางกฎหมาย

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	มาตรา ๑๓/๑ ให้สำนักงานจัดให้มีการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้แทนองค์กรสาธารณประโยชน์ ที่ดำเนินกิจกรรมด้านเด็กหรือเยาวชน ด้านสตรี ด้านผู้สูงอายุ ด้านคนพิการ หรือผู้ป่วยจิตเวช ด้านผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือผู้ป่วยเรื้อรังอื่น ด้านผู้ใช้แรงงานหรือแรงงานข้ามชาติ ด้านกลุ่มชาติพันธุ์ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านคุ้มครองผู้บริโภค ด้านสิทธิมนุษยชน เสนอบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย ด้านละหนึ่งคน และการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ด้านละสองคน บุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อด้านการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายคัดเลือกกันเองให้เหลือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคน และบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนคัดเลือกกันเองให้เหลือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนห้าคน ให้สำนักงานจัดทำบัญชีรายชื่อสำรองของบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกกันเองตามวรรคสอง โดย	บัญญัติกลไกการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้บุคคลที่มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญในการดำเนินการด้านประโยชน์สาธารณะอย่างแท้จริงจำนวน ๑๐ ด้าน และคัดเลือกกันเองให้เหลือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๗ คน

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	เรียงลำดับตามคะแนนที่ได้รับการคัดเลือกจากมากไป หาน้อย และให้มีการประกาศรายชื่อสำรองไว้มี ระยะเวลาสี่ปี นับแต่ได้รับการคัดเลือก ทางระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกกรรมการสรรหา ให้เป็นไป ตามประกาศที่รัฐมนตรีกำหนด	
มาตรา ๑๔ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมี คุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ (๑) มีสัญชาติไทย (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์ (๓) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคล ล้มละลายทุจริต (๔) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ ความสามารถ (๕) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้	มาตรา ๑๔ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมี คุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ (๑) มีสัญชาติไทย (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์ (๓) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคล ล้มละลายทุจริต (๔) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ ความสามารถ (๕) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้	กำหนดคุณสมบัติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เหมือน พ.ร.บ.กองทุนยุติธรรม โดยแก้ไข (๘) ไม่มี ลักษณะต้องห้าม ของการไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดย คำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับ ความผิดทางการเมืองและทำประโยชน์เพื่อสาธารณะ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุ โทษ

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
ดำรงตำแหน่งบริหารในพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง (๖) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักราชการหรือถูกพักงาน หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการหรือออกจากงานไว้ก่อน (๗) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะกระทำผิดวินัย (๘) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ (๙) ไม่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ	ดำรงตำแหน่งบริหารในพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง (๖) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักราชการหรือถูกพักงาน หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการหรือออกจากงานไว้ก่อน (๗) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะกระทำผิดวินัย (๘) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดทาง <u>การเมืองและทำประโยชน์เพื่อสาธารณะ</u> หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ (๙) ไม่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ	
มาตรา ๑๕ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจาก	มาตรา ๑๕ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจาก	กรณีตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ เพื่อความรวดเร็ว ให้คณะกรรมการเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากบัญชี

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
ตำแหน่งตามวาระ ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ภายในหกสิบวัน ในระหว่างที่ยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ ให้กรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการที่ได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้	ตำแหน่งตามวาระ ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ภายในหกสิบวัน ในระหว่างที่ยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ ให้กรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการที่ได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่ <u>ให้คณะกรรมการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจากด้านการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย หรือด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนจากบัญชีรายชื่อสำรอง ตามมาตรา ๑๓/๑ มาแทนตำแหน่งที่ว่างลง</u> กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้	รายชื่อสำรองมาแทนตำแหน่งที่พ้นตำแหน่งลง โดยไม่ต้องไปดำเนินการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่
มาตรา ๑๖ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ (๑) ตาย (๒) ลาออก (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตาม	มาตรา ๑๖ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ (๑) ตาย (๒) ลาออก (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตาม	เนื่องจากการแก้ไขจาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมประธานกรรมการ เปลี่ยนมาเป็น ปลัดกระทรวงยุติธรรม ดังนั้นการพิจารณาให้กรรมการพ้นจากตำแหน่งจึงควรเป็นคณะกรรมการ ซึ่งเป็นผู้ทำงานร่วมกันกับกรรมการที่ถูกพิจารณา

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
มาตรา ๑๔ (๔) รัฐมนตรีให้ออกจากตำแหน่งเพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่	มาตรา ๑๔ (๔) รัฐมนตรีให้ออกจากตำแหน่งเพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ <u>คณะกรรมการมีมติให้ออกด้วยคะแนนสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด</u> เพราะเหตุบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่	
มาตรา ๑๗ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่ และให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่างภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน	มาตรา ๑๗ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่และให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากบัญชีรายชื่อสำรองที่ <u>ได้รับการคัดเลือกตามมาตรา ๑๓/๑ แทนตำแหน่งที่ว่าง</u> ภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน <u>เว้นแต่วาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเหลือไม่เกินหกสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิก็ได้</u>	เพื่อให้คณะกรรมการดำเนินงานต่อไปได้ โดยไม่สะดุดหยุดลง ในกรณี มีเวลาเหลือไม่ถึงหกสิบวันที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
มาตรา ๑๘ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (๑) กำหนดนโยบาย แผนงาน และแนวทางในการดำเนินงานของกองทุน (๒) ออกระเบียบต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ (๓) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย (๔) กำกับดูแล ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน (๕) พิจารณาให้ความเห็นชอบรายงานประจำปี (๖) ออกประกาศเกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน (๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย	แก้ไขทั้งมาตรา มาตรา ๑๘ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (๑) กำหนดนโยบายการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย เพื่อรับรองสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย (๒) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขเกี่ยวกับการรับรองหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย (๓) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมาย และกำหนดช่องทางการร้องเรียนเพื่อให้ประชาชนสามารถเสนอเรื่องร้องเรียนได้โดยสะดวกรวดเร็ว (๔) กำหนดหลักเกณฑ์การสนับสนุนเงินหรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย (๕) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับความช่วยเหลือการปล่อยชั่วคราว ผู้ต้องหาหรือจำเลย	เพื่อให้การบริหารงานให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนดำเนินไปอย่างเป็นอิสระมีความน่าเชื่อถือจึงกำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานโดยมีสำนักงานกองทุนยุติธรรมเป็นฝ่ายธุรการ

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	(๖)กำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุน และออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน จ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจัดหาผลประโยชน์จากกองทุน (๗)รับรองหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายตามที่คณะอนุกรรมการเสนอ (๘)พิจารณาและอนุมัติโครงการสนับสนุนหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย (๙)พิจารณาคำร้องขออุทธรณ์ของหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย ตามมาตรา ๓๒/๒ (๑๐)เรียกบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ ข้อมูล หรือเอกสารที่จำเป็นในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัตินี้ (๑๑)เสนอรายงานการดำเนินงานและงบดุลประจำปีต่อรัฐมนตรี และเผยแพร่ทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (๑๒)กำหนดระเบียบ ข้อบังคับ หรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ที่เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือทาง	

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	กฎหมาย (๑๓)แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ การออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (๑๔)แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล หรือ คณะอนุกรรมการ เพื่อปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย (๑๕)ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด หรือเป็นการรับรองสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามข้อ (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) ให้กำหนดไว้ในระเบียบตามที่รัฐมนตรีกำหนด	
	มาตรา ๑๘ /๑ ให้คณะกรรมการแต่งตั้ง คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย	ให้มีกลไกการติดตามและประเมินผลการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเป็นอิสระ เป็นกลาง เพื่อพัฒนามาตรฐาน และคุณภาพของการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	สองคน ด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนสองคน และ ด้านการติดตามและประเมินผลหนึ่งคน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งให้ เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ให้คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการให้ ความช่วยเหลือทางกฎหมายมีวาระการดำรงตำแหน่ง คราวละสี่ปี	ดังนั้นคุณสมบัติของกรรมการติดตามและ ประเมินผลการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย จึง ต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับคณะกรรมการ และ ไม่เป็นกรรมการหรือบุคลากรของหน่วยช่วยเหลือทาง กฎหมาย
	มาตรา ๑๘/๒ ให้คณะกรรมการติดตามและ ประเมินผลการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย มี อำนาจ หน้าที่ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ของหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย และเสนอรายงานการ ติดตามและประเมินผลต่อคณะกรรมการ การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการ ติดตามและประเมินผล ให้เป็นไปตามระเบียบที่ คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการให้ความ ช่วยเหลือทางกฎหมายกำหนด	เพื่อให้มีการติดตามและประเมินผลการให้ ความช่วยเหลือทางกฎหมาย ในการพัฒนาข้อมูล และ การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
มาตรา ๑๙ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานและรองประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด	ไม่มีการแก้ไข	
มาตรา ๒๐ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือคณะหนึ่งหรือหลายคณะ เพื่อมีอำนาจหน้าที่พิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ยื่นคำขอในทุกภารกิจของกองทุนทั่วราชอาณาจักรตาม	มาตรา ๒๐ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือคณะหนึ่งหรือหลายคณะ เพื่อมีอำนาจหน้าที่พิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ยื่นคำขอตามพระราชบัญญัตินี้ทุกภารกิจของกองทุนทั่ว	เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินงาน จึงให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการด้านต่างๆ นอกเหนือจากคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย ในการดำเนินให้ความช่วยเหลือทาง

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ให้เลขานุการคณะกรรมการให้ความ ช่วยเหลือรายงานผลการพิจารณาให้ความช่วยเหลือต่อ คณะกรรมการในรอบสามเดือน	ราชอาณาจักรตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ คณะกรรมการกำหนด ให้เลขานุการคณะกรรมการให้ความ ช่วยเหลือรายงานผลการพิจารณาให้ความช่วยเหลือต่อ คณะกรรมการในรอบสามเดือน	กฎหมาย และเสนอผลการพิจารณาให้คณะกรรมการ เห็นชอบ
มาตรา ๒๑ ให้คณะกรรมการแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดขึ้น ทุกจังหวัดนอกจากกรุงเทพมหานคร เพื่อมีอำนาจ หน้าที่พิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ยื่นคำขอจากกองทุน เฉพาะกรณีการให้ค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือประชาชน ในการดำเนินคดีและการขอล้อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือ จำเลยตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ คณะกรรมการกำหนด ให้หัวหน้าหน่วยงานในจังหวัดที่สังกัดกระทรวง ยุติธรรมซึ่งได้รับมอบหมายตามมาตรา ๑๒ ทำหน้าที่ เป็นอนุกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการให้ ความช่วยเหลือประจำจังหวัด	มาตรา ๒๑ ให้คณะกรรมการแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดขึ้น ทุกจังหวัด นอกจากกรุงเทพมหานคร เพื่อมีอำนาจ หน้าที่พิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ยื่นคำขอจากกองทุน และคณะอนุกรรมการช่วยเหลือทางกฎหมายจังหวัด เฉพาะกรณีการให้ค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือประชาชน ในการดำเนินคดีและการขอล้อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือ จำเลยตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ คณะกรรมการกำหนดโดยมีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปี ให้หัวหน้าหน่วยงานในจังหวัดที่สังกัดกระทรวง ยุติธรรมซึ่งได้รับมอบหมายตามมาตรา ๑๒ ทำหน้าที่ เป็นอนุกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการให้	ให้มีคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือ ประจำจังหวัด ยกเว้นกรุงเทพมหานครคัดกรอง และ พิจารณาคุณสมบัติ ผลการดำเนินงาน ของหน่วย ช่วยเหลือทางกฎหมาย คุณสมบัติของคณะอนุกรรมการมีความ เชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการให้ความช่วยเหลือ ทางกฎหมาย และการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และ ผู้แทนภาครัฐ รวม จำนวน ๙ คน

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
ให้เลขานุการคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดรายงานผลการพิจารณาให้ความช่วยเหลือต่อคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือเพื่อรายงานต่อคณะกรรมการ ตามมาตรา ๒๐ วรรคสอง	ความช่วยเหลือประจำจังหวัด ให้เลขานุการคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดรายงานผลการพิจารณาให้ความช่วยเหลือต่อคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือเพื่อรายงานต่อคณะกรรมการ ตามมาตรา ๒๐ วรรคสอง <u>คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือประกอบด้วย ผู้แทนของสำนักงานอัยการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสภาพนายกความในจังหวัด เป็นรองประธาน และ ผู้ทรงคุณวุฒิในจังหวัด จำนวนหกคน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายสองคน ด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนสองคน</u> <u>ให้หัวหน้าสำนักงานช่วยเหลือทางกฎหมายจังหวัดทำหน้าที่เป็นอนุกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัด</u>	

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
มาตรา ๒๒ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนไม่สามารถเสนอคำขอให้คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือหรือคณะ อนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดพิจารณาได้ ให้ประธานอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือหรือประธานอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัด แล้วแต่กรณี เป็นผู้พิจารณาคำขอ และรายงานให้ คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือหรือคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัด แล้วแต่กรณี ทราบโดยเร็ว ในการพิจารณาคำขอรับความช่วยเหลือการขอลปล่อยชั่วคราว หากมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่สามารถเสนอคำขอรับความช่วยเหลือการขอลปล่อยชั่วคราวให้ คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือหรือคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดพิจารณาได้ คณะอนุกรรมการดังกล่าวอาจมอบหมายให้อนุกรรมการคนใดคนหนึ่งเป็นผู้พิจารณาคำขอก็ได้ และรายงานให้คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือหรือ	แก้ไขทั้งมาตรา มาตรา ๒๒ ในการพิจารณาคำขอรับความช่วยเหลือการขอลปล่อยชั่วคราว ให้สำนักงานพิจารณาและเห็นชอบโดยเร็ว ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด และรายงานให้คณะกรรมการ ทราบผลการดำเนินงานทุกสามเดือน	ในการพิจารณาการขอรับความช่วยเหลือการขอลปล่อยชั่วคราว ให้สำนักงานช่วยเหลือทางกฎหมาย และสำนักงานช่วยเหลือทางกฎหมายจังหวัด พิจารณาและเห็นชอบตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด เป็นรายกรณีโดยมีกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการที่ชัดเจนไว้ในระเบียบ หากผู้ต้องหาหรือจำเลยเห็นว่า การไม่เห็นชอบไม่เป็นธรรม ให้อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัด แล้วแต่กรณี ทราบโดยเร็ว ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ คณะกรรมการกำหนด		
มาตรา ๒๓ ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ และ มาตรา ๑๙ มาใช้บังคับกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม การดำรง ตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการประชุมของ คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือและ คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดโดย อนุโลม	มาตรา ๒๓ ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๑๓/๑ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ และ มาตรา ๑๙ มาใช้บังคับกับการสรรหาคณะกรรมการ <u>ให้ความช่วยเหลือ</u> คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม การ ดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการประชุมของ คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือและ คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือ ประจำจังหวัดโดย อนุโลม	การสรรหาอนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้ ดำเนินการเช่นเดียวกับการกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
มาตรา ๒๔ ให้กรรมการและอนุกรรมการ ได้รับเบี้ยประชุมตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ กำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง	มาตรา ๒๔ ให้กรรมการ และอนุกรรมการ ได้รับเบี้ยประชุม <u>ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และ</u> <u>ค่าใช้จ่ายอื่นในการปฏิบัติหน้าที่</u> ตามหลักเกณฑ์ที่ คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของ กระทรวงการคลัง	เพื่อให้ครอบคลุมค่าใช้จ่ายทุกด้านที่มาจาก การปฏิบัติหน้าที่

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
มาตรา ๒๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการและอนุกรรมการเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา	ไม่มีแก้ไข	
หมวด ๓ การขอรับความช่วยเหลือจากกองทุน มาตรา ๒๖ บุคคลอาจขอรับความช่วยเหลือจากกองทุนในการดำเนินคดี การขอล้อยชั่วครว การถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือการได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ตลอดจนการสนับสนุนโครงการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำขอแบบคำขอ การพิจารณาให้ความช่วยเหลือให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด	แก้ไขทั้งหมด หมวด ๓ การขอรับความช่วยเหลือจากกองทุน มาตรา ๒๖ บุคคลมีสิทธิขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมายจากกองทุนตามมาตรา ๙ จากหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายที่ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการ คุณสมบัติของบุคคล หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับความช่วยเหลือจากกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด	กำหนดสิทธิของบุคคลในการขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมายจากกองทุน โดยดำเนินการผ่านหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย ครอบคลุมตามคำนิยามของ “ความช่วยเหลือทางกฎหมาย”
มาตรา ๒๗ การช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี ประกอบด้วยค่าจ้างทนายความ ค่าฤชาธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดี หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้ความ	มาตรา ๒๗ บุคคลที่ยื่นคำขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมายเป็นผู้เยาว์ ผู้ไร้ความสามารถหรือไม่สามารถยื่นคำขอด้วยตนเอง ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยา	คุ้มครองสิทธิของผู้เยาว์ ผู้ไร้ความสามารถในการยื่นคำขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมาย

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
ช่วยเหลือ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ กำหนด	หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดที่ได้รับแต่งตั้งเป็นหนังสือ แล้วแต่กรณี อาจยื่นคำขอใช้สิทธิรับความช่วยเหลือทาง กฎหมายแทนได้	
มาตรา ๒๘ การพิจารณาให้ความช่วยเหลือ ประชาชนในการดำเนินคดี และการให้ความช่วยเหลือผู้ ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการ ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน คณะอนุกรรมการให้ความ ช่วยเหลือ หรือคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือ ประจำจังหวัดต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ (๑) พฤติกรรมและข้อเท็จจริงของผู้ที่จะ ได้รับความช่วยเหลือจากกองทุน (๒)ฐานะของผู้ที่จะได้รับความช่วยเหลือจาก กองทุน (๓)โอกาสที่ผู้ที่จะได้รับความช่วยเหลือจาก กองทุนจะได้รับการช่วยเหลือหรือบรรเทาความเสียหาย ตามกฎหมายอื่น	มาตรา ๒๘ หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายที่ ได้รับคำขอ มีสิทธิยื่นคำร้องเรียนต่อคณะอนุกรรมการ ให้ความช่วยเหลือ เมื่อพบว่าบุคคลที่ยื่นคำขอรับความ ช่วยเหลือทางกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้แสดง หลักฐานอันเป็นเท็จ หากคณะอนุกรรมการพิจารณา แล้วปรากฏว่า มีการแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จ ให้ คณะอนุกรรมการเสนอคณะกรรมการพิจารณาและเพิก ถอนการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย และบุคคลที่ ยื่นคำขอต้องชดใช้ค่าทนายความหรือค่าใช้จ่ายอื่นๆที่ได้ ให้ความช่วยเหลือคืนแก่กองทุน	คุ้มครองหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย กรณีที่ พบว่าผู้ยื่นคำขอความช่วยเหลือทางกฎหมาย แสดง หลักฐานอันเป็นเท็จ

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	มาตรา ๒๘/๑ ในการพิจารณาคำขอตามพระราชบัญญัตินี้ ให้หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย สำนักงาน คณะอนุกรรมการ หรือคณะกรรมการมีอำนาจดังต่อไปนี้ (๑) สอบปากคำบุคคลที่ยื่นคำขอ เกี่ยวกับข้อเท็จจริงต่างๆ ตามคำขอ (๒) มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือ ให้ส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลหรือสิ่งอื่นจำเป็นมาเพื่อประกอบการพิจารณา	ให้อำนาจหน้าที่แก่หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย สำนักงาน และคณะกรรมการที่จะสอบสวนจากข้อเท็จจริงได้อย่างรวดเร็ว
มาตรา ๒๙ การพิจารณาให้ความช่วยเหลือในการขอลปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ให้คำนึงถึงว่า หากได้รับการปล่อยชั่วคราวแล้ว ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี จะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือจะไปก่อเหตุอันตรายประการใดหรือไม่	มาตรา ๒๙ การพิจารณาให้ความช่วยเหลือในการขอลปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยผู้ต้องหา หรือจำเลย มีสิทธิขอรับความช่วยเหลือในการปล่อยชั่วคราว ทั้งนี้การให้ความช่วยเหลือในการขอลปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ให้คำนึงถึงว่า หากได้รับการปล่อยชั่วคราวแล้ว ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี จะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือจะไปก่อเหตุอันตรายประการใดหรือไม่	ให้สำนักงานดำเนินการให้ความช่วยเหลือการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหา หรือจำเลย เพื่อให้เกิดการอนุมัติการช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
มาตรา ๓๐ การขอลอยชั่วคราวให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย กองทุนอาจมอบอำนาจให้แก่พนักงานของกองทุนหรือเจ้าหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้ยื่นคำร้องขอลอยชั่วคราวและเป็นผู้ลงนาม ในสัญญาประกันก็ได้ คำร้องขอลอยชั่วคราวต้องแนบหนังสือรับรองการชำระเงินของกองทุน สำเนาหนังสือสัญญาของผู้ต้องหาหรือจำเลย และสำเนาหนังสือสัญญาค้ำประกันตามวรรคสี่ไปด้วย หนังสือรับรองการชำระเงินของกองทุนต้องระบุว่า หากผู้ต้องหาหรือจำเลยผิดสัญญาประกัน และถูกปรับเป็นเงินเท่าใด กองทุนจะเป็นผู้ชำระแทน ก่อนออกหนังสือรับรองการชำระเงินของกองทุน จะต้องให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยผู้ประสงค์ จะได้รับการปล่อยชั่วคราวทำหนังสือสัญญาให้กองทุนไว้ว่า หากกองทุนต้องชำระเงินค่าปรับตามวรรคสาม เป็นจำนวนเท่าใด ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะชดใช้เงินให้แก่กองทุนจนครบถ้วน และผู้ต้องหาหรือจำเลยจะต้อง นำ	มาตรา ๓๐ การขอลอยชั่วคราวให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย กองทุนผู้อำนวยความสะดวกมอบอำนาจให้แก่พนักงานของกองทุนหรือเจ้าหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรมสำนักงานเป็นผู้ยื่นคำร้องขอลอยชั่วคราวและเป็นผู้ลงนามในสัญญาประกันก็ได้ คำร้องขอลอยชั่วคราวต้องแนบหนังสือรับรองการชำระเงินของกองทุน สำเนาหนังสือสัญญาของผู้ต้องหาหรือจำเลย และสำเนาหนังสือสัญญาค้ำประกันตามวรรคสี่ไปด้วย หนังสือรับรองการชำระเงินของกองทุนต้องระบุว่า หากผู้ต้องหาหรือจำเลยผิดสัญญาประกันและถูกปรับเป็นเงินเท่าใด กองทุนจะเป็นผู้ชำระแทน ก่อนออกหนังสือรับรองการชำระเงินของกองทุน จะต้องให้ ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ประสงค์จะได้รับการปล่อยชั่วคราวทำหนังสือสัญญาให้กองทุนไว้ว่า หากกองทุนต้องชำระเงินค่าปรับตามวรรคสามเป็นจำนวนเท่าใด ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะชดใช้เงินให้แก่กองทุนจน	การช่วยเหลือการปล่อยชั่วคราวจำเป็นต้องมีทำหนังสือในการแสดงถึงผู้ค้ำประกัน และจำนวนเงินตลอดจนเงื่อนไขการคืนเงินประกันให้แก่กองทุน เพื่อเป็นหลักฐานสำคัญในการติดตามผู้ต้องหา หรือจำเลย และการยึดเงินประกันได้เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนี

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
สามี ภริยา บุพการี ผู้สืบสันดาน ญาติใกล้ชิด ผู้บังคับบัญชา หรือนายจ้าง มาเป็นผู้ค้ำประกันด้วย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการออกหนังสือรับรองการชำระเงินของกองทุน ให้เป็นไป ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด	ครอบครัว และผู้ต้องหาหรือจำเลยจะต้องนำสามี ภริยา บุพการี ผู้สืบสันดาน ญาติใกล้ชิด ผู้บังคับบัญชา หรือนายจ้าง มาเป็นผู้ค้ำประกันด้วย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการออกหนังสือรับรองการชำระเงินของกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด	
มาตรา ๓๑ ผู้ยื่นคำขอรับความช่วยเหลือจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือการได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน อาจขอรับเงินช่วยเหลือเพื่อความเสียหายที่ตนได้รับ ดังต่อไปนี้ (๑) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกาย และจิตใจ (๒) เงินช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ในกรณีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนถึงแก่ความตาย (๓) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่	เพิ่มเติมหมวด ๓/๑ หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย มาตรา ๓๑ หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สำนักงาน ทนายความ และองค์กรใดที่ดำเนินการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน อาจยื่นคำขอต่อสำนักงานเพื่อให้มีการรับรองเป็นหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย ให้คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือพิจารณาและเสนอรายชื่อของหน่วยช่วยเหลือทาง	กำหนดให้สำนักงานเป็นผู้รับคำขอ และเสนอรายชื่อหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย เสนอต่อคณะอนุกรรมการ และคณะกรรมการ พิจารณานุมัติรับรองหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย โดยกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาให้ชัดเจน

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ (๔)เงินช่วยเหลือเยียวยาความเสียหายอื่นตามที่ คณะกรรมการเห็นสมควร หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราที่ได้รับ เงินช่วยเหลือ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ กำหนด	กฎหมายพร้อมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เสนอต่อ คณะกรรมการพิจารณาและรับรองหน่วยช่วยเหลือทาง กฎหมาย การพิจารณาและอนุมัติการรับรองหน่วย ช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่คณะกรรมการ กำหนดไว้ในระเบียบ ให้มีการประกาศรายชื่อหน่วยช่วยเหลือทาง กฎหมายที่ได้รับรองแล้วลงในระบบเทคโนโลยี สารสนเทศ	
	มาตรา ๓๑/๑ หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย อาจยื่นคำขอต่อสำนักงาน โดยจัดทำโครงการ แผนการ ดำเนินงานและแผนค่าใช้จ่ายรายปี ดังต่อไปนี้ (๑) ค่าดำเนินการ และค่าใช้จ่ายในการให้ ความช่วยเหลือทางกฎหมาย (๒) การสนับสนุนทางวิชาการ การ ประสานงานกับองค์กร และหน่วยงาน การ	หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายต้องจัดทำ โครงการและเสนอต่อสำนักงานกองทุนยุติธรรม เพื่อให้คณะกรรมการ พิจารณาโครงการ ที่ ครอบคลุมความช่วยเหลือทางกฎหมายตามค่านิยาม

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนมีสิทธิเข้าถึงกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม (๓)การสนับสนุนอื่นใดตามที่คณะกรรมการ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำขอ และการพิจารณาเห็นชอบโครงการ ให้เป็นไปตาม ระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด	
มาตรา ๓๒ คณะอนุกรรมการให้ความ ช่วยเหลือมีอำนาจพิจารณาให้การสนับสนุนผู้เสนอ โครงการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอรับความ ช่วยเหลือและการให้การสนับสนุน ให้เป็นไปตาม ระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด	มาตรา ๓๒ ให้คณะอนุกรรมการให้ความ ช่วยเหลือพิจารณาคำขอภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับจากสำนักงาน และเสนอต่อคณะกรรมการ พิจารณาโครงการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ รายงานจากคณะอนุกรรมการ เมื่อคณะกรรมการ เห็นชอบและอนุมัติโครงการ ให้สำนักงานประกาศ โครงการที่ได้รับเงินอุดหนุนจากกองทุนลงในระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศ ให้หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายจัดทำระบบ ข้อมูลการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย รายงานผล การดำเนินงานและการใช้จ่ายเสนอต่อสำนักงาน ตาม	กำหนดระยะเวลาการพิจารณาเห็นชอบ โครงการ ที่ชัดเจน เพื่อมิให้ล่าช้า

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	หลักเกณฑ์ วิธีการ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด	
	มาตรา ๓๒/๑ ให้บุคคลที่ได้รับความเดือดร้อนหรือความเสียหาย มีสิทธิร้องเรียน คณะอนุกรรมการ กรณีที่ปรากฏว่าหน่วยช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย มีพฤติการณ์ในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนโดยไม่สุจริต หรือบุคคลที่ขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมายได้รับความเดือดร้อนหรือความเสียหายจากหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย ให้คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือมีอำนาจดังต่อไปนี้ (๑) เรียกหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายมาชี้แจงข้อเท็จจริง หรือส่งข้อมูลเอกสาร (๒) แจ้งให้ปรับปรุงการดำเนินงานภายในเวลา กำหนด (๓) เพิกถอนการสนับสนุนหน่วยช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ให้คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือ	เพื่อคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่ขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมายมีระบบการตรวจสอบหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างชัดเจน และให้บุคคลที่ยื่นคำขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมายมีสิทธิร้องเรียนต่อคณะอนุกรรมการ เพื่อคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่ขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมาย

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	พิจารณาคำร้องเรียนภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ รับคำร้องเรียน และเสนอผลการพิจารณาต่อ คณะกรรมการ และให้คณะกรรมการพิจารณาภายใน สามสิบวัน นับแต่วันที่ ได้รับ รายงาน จาก คณะอนุกรรมการ เมื่อคณะกรรมการเห็นชอบให้เพิกถอนการ รับรองหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมาย ให้สำนักงาน ประกาศขึ้นบัญชีหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายที่ได้รับ การเพิกถอนเป็นระยะเวลา ๕ ปี ในระบบเทคโนโลยี สารสนเทศ เมื่อระยะเวลาครบกำหนดตามวรรค ๓ และ ปรากฏว่าหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายที่ได้รับการเพิก ถอนการรับรอง มีการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย โดยสุจริตเป็นที่ประจักษ์ภายหลังการเพิกถอนการ รับรอง ให้หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายมายื่นคำขอ รับรองหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายได้	

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	มาตรา ๓๒/๒ หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการ กรณีดังต่อไปนี้ (๑) ไม่ได้รับการรับรองเป็นหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายตาม มาตรา ๓๑ (๒) คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือไม่รับพิจารณาโครงการ ตามมาตรา ๓๒ (๓) ไม่ได้รับความเป็นธรรมกรณีที่บุคคลที่ขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมายยื่นคำร้องร้องเรียนช่วยเหลือทางกฎหมายโดยไม่สุจริต ตามมาตรา ๓๒/๑ ให้หน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายมีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาภายในหกสิบวันนับแต่วันได้คำร้องเรียนจากสำนักงาน ให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการเป็นที่สุด	เพื่อคุ้มครองหน่วยช่วยเหลือทางกฎหมายในการอุทธรณ์คำสั่งต่อคณะกรรมการ
หมวด ๔ การเงิน การบัญชี และการตรวจสอบ มาตรา ๓๓ กองทุนต้องจัดให้มีระบบบัญชีที่เหมาะสมเพื่อบันทึกรายการทางบัญชีและแสดงผลการ	หมวด ๔ การเงิน การบัญชี และการตรวจสอบ ไม่มีการแก้ไข	

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
ดำเนินงานและฐานะการเงินของกองทุนโดยถูกต้องตามหลักการบริหารบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป รวมทั้งต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในเป็นประจำตลอดจนรายงานผลการตรวจสอบให้คณะกรรมการทราบ ตามที่คณะกรรมการกำหนด มาตรา ๓๔ ให้กองทุนจัดทำรายงานการเงินเพื่อแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกองทุนเสนอผู้สอบบัญชีภายในหกสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี มาตรา ๓๕ ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือผู้สอบบัญชีที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินให้ความเห็นชอบเป็นผู้สอบบัญชีของกองทุน มาตรา ๓๖ ให้ผู้สอบบัญชีทำรายงานการสอบบัญชีของกองทุนเสนอต่อคณะกรรมการภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี และให้ประกาศรายงานการเงินที่ผู้สอบบัญชีได้ตรวจสอบแล้ว และรายงานการสอบบัญชีในราชกิจจานุเบกษา		

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
มาตรา ๓๗ ให้กองทุนจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบภายในหนึ่งร้อยแปดสิบ วันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี มาตรา ๓๘ ปีบัญชีของกองทุนหมายถึง ปีงบประมาณ มาตรา ๓๙ การรับเงิน การจ่ายเงิน และการ เก็บรักษาเงินของกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่ คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของ กระทรวงการคลัง		
หมวด ๕ บทเฉพาะกาล มาตรา ๔๐ ให้โอนบรรดาเงิน ทรัพย์สิน สิทธิ และหนี้สิน ที่เกี่ยวเนื่องกับกองทุนยุติธรรมในสำนักงาน ปลัดกระทรวง กระทรวงยุติธรรม ตามระเบียบ กระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๓ ไปเป็นของกองทุนยุติธรรมตามพระราชบัญญัตินี้	หมวด ๕ บทเฉพาะกาล มาตรา ๔๐ ให้โอนบรรดาเงิน ทรัพย์สิน สิทธิ และหนี้สิน ที่เกี่ยวเนื่องกับกองทุนยุติธรรมในสำนักงาน กองทุนยุติธรรมตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ ไปเป็นของกองทุนยุติธรรมตาม พระราชบัญญัตินี้	การโอนเงินจากกองทุน และคำขอที่ยื่นต่อ สำนักงานกองทุน ให้โอนมาที่สำนักงานกองทุน ยุติธรรมที่ตั้งขึ้นสังกัดกระทรวงยุติธรรม และบรรดา ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ ใช้บังคับได้จนกว่าจะมีระเบียบหรือ ประกาศที่ออกใหม่ตามกฎหมายที่แก้ไขใหม่
มาตรา ๔๑ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุน ยุติธรรมตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุน	ตัดมาตรา ๔๑	

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
ยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๓ ปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ กองทุนยุติธรรมตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อน จนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม พระราชบัญญัตินี้ โดยต้องดำเนินการแต่งตั้งกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ		
มาตรา ๔๒ คำขอใดๆ ที่ไต่ยื่นไว้ตามระเบียบ กระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๓ และยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา ให้ถือว่าเป็นคำขอ ตามพระราชบัญญัตินี้โดยอนุโลม และถ้าคำขอดังกล่าวมีข้อความแตกต่างไปจาก คำขอตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอสั่ง ให้แก้ไขเพิ่มเติมคำขอเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ได้	มาตรา ๔๒ คำขอใดๆ ที่ไต่ยื่นไว้ตามระเบียบ กระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๓ <u>๒๕๕๔</u> และยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา ให้ถือว่าเป็น คำขอตามพระราชบัญญัตินี้โดยอนุโลม และถ้าคำขอดังกล่าวมีข้อความแตกต่างไปจาก คำขอตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอสั่ง ให้แก้ไขเพิ่มเติมคำขอเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ได้	
มาตรา ๔๓ บรรดาระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีที่ออกตามระเบียบกระทรวง ยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่ใช้บังคับ	มาตรา ๔๓ บรรดาระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีที่ออกตามระเบียบกระทรวง ยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. <u>๒๕๕๓ ๒๕๕๔</u> ที่	

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘	ข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจาก เวทีรับฟังความเห็น และ ร่าง พ.ร.บ. สิทธิของ ประชาชนในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย พ.ศ. เสนอโดย คปก.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ยังคงใช้ บังคับได้ต่อไปเพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับ พระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีระเบียบหรือประกาศที่ ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ	ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับ พระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีระเบียบหรือประกาศที่ ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ	

สำนักงานติดต่อ

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.) Union for Civil Liberty (UCL.)

๑๐๙ ซ.สิทธิชน ถ.สุทธิสารวินิจฉัย แขวงสามเสนนอก
เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๒๐
โทรศัพท์ ๐-๒๒๗๕-๔๒๓๑-๒ โทรสาร ๐-๒๒๗๕-๔๒๓๐
Email: uclthailand@gmail.com
Website: ucl.or.th